

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**NERMİN BEZMEN'İN HAYATI VE
ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kenan YAVUZ

GAZİANTEP
Aralık 2013

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**NERMİN BEZMEN'İN HAYATI VE
ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kenan YAVUZ

Tez Danışmanı:
Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

GAZİANTEP
Aralık 2013

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

NERMİN BEZMEN'İN HAYATI VE ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

KENAN YAVUZ

Tez Savunma Tarihi: 15.01.2014

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Hilmi BAYRAKTAR

SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

(Unvanı, Adı ve SOYADI)
İkinci Tez Danışmanı (varsa)

Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

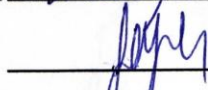
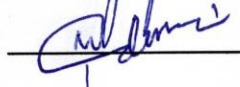
Jüri Üyeleri:

İmzası

Yrd. Doç. Dr. Mehmet SOĞUKÖMEROĞULLARI

Yrd. Doç. Dr. Gülşah Gaye FİDAN

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

ÖZET

NERMİN BEZMEN'İN HAYATI VE ROMANLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

YAVUZ, Kenan

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları

Aralık 2013, 241 Sayfa

Nermin Bezmen'in Romanları ve Romancılığı konulu araştırmanın amacı, Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biri olmasına karşın gerek hayatı gerekse romanları üzerine kapsamlı bir çalışma yapılmayan Nermin Bezmen'i ve eserlerini geniş bir perspektifle inceleyerek sanat anlayışını bütüncül bir bakışla ortaya koymaya çalışmaktır. Bezmen'in on bir romanı anlatıcı, içerik, anlatma yöntem ve öğelerine göre incelenerek romanlarının nasıl bir temele dayandığı belirlenmeye çalışılmıştır. İki ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde; Bezmen'in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilerek romanlarının özetleri aktarılmıştır. İkinci bölümünde; eserleri tahlil edilmek suretiyle biçim ve içerik açısından roman tekniği tespit edilmeye çalışılmıştır. Nermin Bezmen'in çeşitli yönlerden birbirine benzeyen ve birbirini izleyen serilerden oluşan eserleri gerçek hayattan beslenen ve tarihi kişiliklere hayat veren nitelikleriyle insanlığın çeşitli hallerini ortaya koyar. Hem biçim hem de içerik açısından oldukça titiz davranan sanatçının çeşitli türlerde verdiği eserler içerisinde öne çıkan romanları tutarlı bir bütünlük taşır. Modernist tutumu yanında dikkat çeken romantik, realist hatta natüralist yaklaşımlar yazarın kendini herhangi bir akımın sınırlarına hapsedmediğini gösterir.

Anahtar kelimeler: Nermin Bezmen, Roman, Tarih, Aşk

ABSTRACT

A SURVEY ON THE LIFE OF NERMİN BEZMEN AND HER NOVELS

YAVUZ, Kenan

Master thesis, department of the Turkish language and literature

Thesis supervisor: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları

December 2013, 241 Page

The aim of the survey the topic of which is Nermin Bezmen's novels and her being a novelist is to try to display her aspect to art with a holistic view by analysing Nermin Bezmen on whose life and novels no comprehensive study has been done though she has been one of the important figures in Turkish Literature, and also by analysing her novels with a wide perspective. How her novels were based was tried to be determined by being studied of her eleven novels in respect of explanatory, content and narration methods and factors. In the first part of the study comprising two main parts, the summary of her novels were given with the information about Bezmen's life, art and works. In the second part, her novel method was tried to be determined in point of form and content, by her works being analysed. Nermin Bezmen's works being similar to each other in various ways and comprising successive series display varied states of mankind with their property of being closely related to the real life and life giving to historical personalities. She is quite careful in terms of both style and content and her novels being prominent in her various works have a consistent wholeness. Romantic, realist and naturalist approaches in addition to her modernist attitude proves that she has not confined herself in any movements.

Key words: Nermin Bezmen, Novel, History, Love

ÖN SÖZ

Okuyucu üzerinde derin izler bırakan romanı oluşturan en önemli etmen yazarın gözlemleridir. Bu bağlamda Nermin Bezmen'in Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme adlı çalışma geçmişte yaşamış tarihi kişilikleri tekrar canlandırarak gün ışığına çıkaran ya da çevresinde yaşayan, gözlemlediği kişilerden esinlenerek kişiler oluşturan ve iletilerini bu kişiler çevresinde aktaran Bezmen'i daha yakından tanıtarak, sanat anlayışını ortaya koyacak nitelikte hazırlanmaya çalışılmıştır.

Sınırsız bir düşünce dünyasına sahip olan sanatçıların bir takım kriterlerle sınırlanan çalışmalar aracılığıyla eksiksiz olarak yansıtılması elbette mümkün değildir. Dolayısıyla söz konusu çalışmanın da Bezmen'in sanatını bütün yönleriyle ortaya koyma iddiası yoktur. Bilimsel araştırma kurallarına sadık kalınarak hazırlanan çalışmada tahlile dayalı niteliklerle yazarın romancılığı üzerinde yoğunlaşmıştır.

Araştırmalara ilk önce Nermin Bezmen'in eserlerine ulaşarak başlanmıştır. Başlıca malzeme Bezmen'in kendi eserlerine dayandırılırken roman üzerine yazılan kuramsal eserler ile roman ve tarihi roman inceleme örneklerinden yararlanılmıştır. Bezmen hakkında yazılanlar ve Bezmen'in çeşitli yayın organlarında çıkan yazıları ve röportajları da yol gösterici olmuştur. Ayrıca yaptığı bazı biyografik çalışmalar, özellikle tarihi kahramanlarını oluşturmalarına yardımcı olduklarından dolayı ön plana çıkmıştır.

Eserlerini belli bir bütünlük içinde okumayı sağlayan bağlantılar, eserlerin aralarındaki geçişler ve ilişkilere dikkat edilerek sağlam sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

İlk eserini 1991 yılında yayımlayan Bezmen'in bu süre zarfında yayınladığı on altı eseri mevcuttur. On biri roman türünde olan eserlerinden çocuk masalı olarak kurgulanan *Hayal Takımı*'ni da içerik ve yapı bakımından fantastik roman türü kapsamında kabul etmek gerektiğinden dolayı incelemeye esas alınan eserler içerisindedir.

Son dönem Türk edebiyatı içerisinde önemli eserler vererek kendine yer bulan, yaşamını sanat ve edebiyat çevresinde sürdüren Nermin Bezmen ile ilgili yapılan çalışmanın, onun hakkında yapılacak bundan sonraki çalışmalara ışık tutmasını ümit ederiz.

Konu seçimi aşamasında ve sonrasındaki çalışmalarda sınırsız sabır ve desteğiyle yanımızda olan saygıdeğer danışmanımız Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları'nın yönlendirmeleri yanında Nermin Bezmen'in gerçekten okunmaya değer diğer eserleri, röportajları ve esirgemediği yardımlarından da yararlanılmıştır.

Çalışma boyunca deneyimlerinden ve yol göstericiliğinden eserleri aracılığıyla yararlandığımız Sayın Hocamız Prof. Dr. Nurullah Çetin'e, çalışmanın başlangıcından bitimine kadar kaygıları paylaştıran ve bir danışmandan daha özverili

yaklaşımıyla destek olan Sayın Hocamız Yrd. Doç. Dr. Mehmet Soğukömeroğulları'na, üzerimizde emiği bulunan diğer hocalarımıza ve tez için olumlu yaklaşımlarını ve desteklerini esirgemeyen Sayın Nermin Bezmen'e teşekkürü borç biliriz.

Aralık 2013

Kenan Yavuz

KISALTMALAR

M.G.	Mengene Göçmenleri
K.S.S.	Kurt Seyit Shura
K.S.M.	Kurt Seyit Murka
S.	Sır
A.İ.	Aurora'nın İncileri
B.G.Y.	Bir Gece Yolculuğu
B.G.B.	Bizim Gizli Bahçemizden
S.T.	Sırça Tuzak
S.T.2Ş.İ.	Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası
H.T.	Hayal Takımı
G.A.	Gönderilmeyen Aşk
K.K.K.	Kırk Kırık Küp
F.B.	Fuad Bezmen
T.D.	Tuekuaz'a Dönüş
Z.K.	Zihnimin Kanatları

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT	ii
ÖN SÖZ	iii
KISALTMALAR	v
İÇİNDEKİLER	vi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.GİRİŞ	1
1.2. NERMİN BEZMEN’İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ	4
1.3. NERMİN BEZMEN ROMANLARININ ÖZETLERİ	13
1.3.1.Kurt Seyt & Shura	13
1.3.2.Kurt Seyt & Murka	21
1.3.3.Mengene Göçmenleri.....	32
1.3.4.Bir Gece Yolculuğu	39
1.3.5.Sır	42
1.3.6.Aurora’nın İncileri	49
1.3.7.Sırça Tuzak	55
1.3.8.Bizim Gizli Bahçemizden	62
1.3.9.Gönderilmeyen Aşk	69
1.3.10.Hayal Takımı	75
1.3.11.Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası	78
İKİNCİ BÖLÜM	85
NERMİN BEZMEN’İN ROMANCILIĞI	85
2.1. NERMİN BEZMEN’ İN ROMANLARINDA ANLATICI	85
2.2. NERMİN BEZMEN’ İN ROMANLARINDA İÇERİK	92
2.2.1.Konu	92
2.2.2.İzlek (Tema)	97
2.2.3.Tez	106
2.2.4.Zaman	110
2.2.4.1.Nesnel zaman	110
2.2.4.2.Vaka zamanı	113
2.2.4.3.Anlatma zamanı	118
2.2.4.4.Okuma zamanı	121
2.2.5.Mekân	124
2.2.5.1.Açık mekân kullanımı	125
2.2.5.2.Kapalı mekân kullanımı	129
2.2.6.Kişi Kadrosu	134
2.2.6.1.Kişilerin etkenliği-edilgenliği	135
2.2.6.2.Kişilerin olumluluğu-olumsuzluğu	139
2.2.6.3.Kişi kadrosu ve belirleyiciliği	142

2.2.6.4. Kişilerin sınıflandırılması	146
2.2.6.5. Kişilerin sunumu ve gelişimi	166
2.2.6.6. Kişilerin sonu	174
2.2.6.7. Kişiler karşısında romancının ve okurun konumu	176
2.3. NERMİN BEZMEN'İN ROMANLARINDA ANLATMA YÖNTEMLERİ	180
2.3.1. Kurgulama Tekniği Ve Öğeleri	181
2.3.1.1. Romanın adı	181
2.3.1.2. Olay örgüsü	184
2.3.1.3. Olay bütünlüğü	192
2.3.1.4. Gerilim unsurları	195
2.3.1.5. Olayların kaynağı, niteliği ve önemi.....	200
2.3.1.6. Olayların sonu	202
2.3.1.7. Bölümlendirme	204
2.3.1.8. Metinlerarası ilişkiler	205
2.3.1.9. Kurgu türleri	209
2.3.2. Dil Ve Üslup	212
2.3.2.1. Dil	212
2.3.2.2. Üslup	218
3. MATERYAL VE YÖNTEM	223
4. DEĞERLENDİRME	224
SONUÇ	225
KAYNAKÇA	229
EK	232
NERMİN BEZMEN İLE SÖYLEŞİ	232
ÖZ GEÇMİŞ	241
VITAE	241

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.GİRİŞ

Oldukça geniş ve engin bir içeriğe sahip olan edebiyat içerisinde çağdaş anlayışlar bakımından önemli bir alanı meşgul eden yeni Türk edebiyatı, her ne kadar yeni olarak görülse de içerik olarak yüzyıllar boyunca toplumun duygu, düşünce, hayallerinin birikimiyle oluşan bir aynadır. Tarih boyunca insanların ilgisini çekerek başvuru kaynağı olan edebiyat, ruhlara hitap eden özelliğiyle toplumların kültürünü yansıtır. Batılılaşmayla birlikte özellikle Tanzimat Dönemi'nden itibaren iyice belirginleşen değişimle yenileşen Türk edebiyatı roman türüyle yeni bir boyut kazanmıştır.

Ortaya çıkışı modern düşünce ve toplum yapısıyla ilişkilendirilen roman¹ geleneksel anlatı türlerinin modernleşmesi olarak görülebilir. Edebiyatımızda Tanzimat Döneminden bu yana kendini göstermeye başlarken, hayatın gerçeklerini kurmaca bir dünyada yeniden oluşturup insanı bütün yönleriyle ortaya koyabilmesinden dolayı insanla en çok ilgilenen edibi türlerden biri hâline gelir. Bu dönemde romanın gelişimi açısından Ahmet Mithat Efendi ve Namık Kemal'in izlediği iki yol önem kazanır. Ahmet Mithat Efendi, geleneksel halk kültürünün etkisiyle romanlarını vücuda getirirken Namık Kemal, doğrudan Batılı anlamda romana geçiş sürecinin örneklerini verir². Tarihte yaşamış kahramanların maceralarının önem kazanmasıyla tarihî nitelikler kazanan tür oldukça ilgi görür. Böylece tarihin gerçekliğinde kurgulanarak üretilen tarihi romanlar daha öğretici oldukları iddiasıyla³ ortaya çıkar.

¹S. Dilek Yalçın-Çelik. (2005), *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Post modern Tarih Romanları*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 59.

² Mehmet Soğukömeroğulları. (2012). (Alıntılanan makale) Metal Fırtına 4 Turan Romanında Metinlerarası İlişkiler, *Turkish Studies*, S.7/2, s. 959.

³ Brahder Matthews. (1901). *The Historical Novel*, Charles Scribner's Sons, New York, s. 26.

Edebiyatımızda ilk örneği yine Tanzimat Döneminde Namık Kemal tarafından kullanılan tarih teması Bezmen'in eserlerinde de öne çıkar. Fakat amaç tarihî kesit sunmaktan çok ele alınan kişilerin yaşadıkları ortamı yansıtmaktır. Tarihsel olayların kişilerin gölgesinde kalmasından⁴ ziyade söz konusu olayların yönlendirdiği kişilerin ön plana çıkarılması amaçlanır. Biyografik bir yaklaşımla ele alınan kahramanların sanatsal olarak aktarılmaya çalışılan yaşamları tarihî bir metin ya da kurgusal bir roman olmaktan uzaklaşarak her ikisini de kapsayan geniş bir nitelik kazanır.

İlk zamanlarına göre büyük bir değişim geçirmiş olan roman türü kalıplaşmış kurallardan uzaklaşarak iç dünyaya yaptığı yolculuklardan dolayı bugün özgün bir konum kazanmıştır. Romantik, realist ve natüralist akımlarla şekillenen klasik anlayışın ardından, modern anlayışla birlikte psikanalitik düşüncenin etkisine girdiğinden⁵ dolayı ön plana çıkan iç dünya modern romanın en önemli malzemesidir. Bundan dolayı tarihî olaydan çok olayın etkisindeki kişilerin biyografik aktarımı daha fazla anlam kazanır.

Bireyin iç çatışmaları ve çevreyle olan çatışmalarının gölgesi altındaki yaşam hikâyeleri üzerine kurulan yeni romanın, okuyuculara fikir vermek yerine insanın psikolojik derinliğine yönelen içeriğiyle bağlantılı olan eserler veren Bezmen, kişilik sorunlarını yansıtmaktan ziyade hayattan tat almaya çalışan kahramanları ön plana çıkarmasıyla farklılaşır. Acının dahi tadını çıkarmaya çalışan karakterlerle örülen olaylar aracılığıyla aktarılan tezler ironik bir şekilde yaşamın içinde her şeyin yer alabileceği düşüncesiyle vurgulanır. Tarih öğretme kaygısından ziyade kişisel duyarlılıkların ve hislerin aktarılması, romancının görevinin tarih anlatmak olamadığı düşünceleriyle uyuşur. Söz konusu durum milli tezleri geri plana itse de arka planda sunulan dönem koşullarının bu amacı gerçekleştirmek için kullanılır.

Romanı genel ölçütlere göre estetik ya da popüler olarak ikiye ayırmayı mümkün görenlerin⁶ aksine; eğitim, estetik haz yanında eğlendirme gibi popüler işlevleriyle de ön plana çıkaran Bezmen'in okuyucuyla iletişime geçmeyi başaran eserleri, söz konusu anlayış çerçevesinde ele alınarak roman türünün kriterlerine göre tahlil edilmeye çalışılacaktır. Okuma kültürünü genişletmek ve düzeyini

⁴Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roma Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 103.

⁵Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 86.

⁶Mehmet Narlı. (2007). *Roman Ne Anlatır*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 193.

yükseltmek⁷ gibi bir eleştirel nitelik katma uğraşıyla anlamaya çalışılacak olan yazar ve eserler, odaklandıkları kişiler ve düşünceler yanında arka planda sunulan dönem koşullarıyla da değerlendirilirken roman ve tarih arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili tartışmadan uzak durulacaktır. Yazarın tarih kullanım amacı ve şekli belirli kriterler çerçevesinde tespit edilmeye çalışılarak biyografik yaklaşımla ele alınan kişilerin sanat ya da bilim alanındaki hizmetlerinden ziyade iniş çıkışlarla dolu maceralı yaşamları ele alındığından yazarın konuları nasıl sunduğu irdelenmeye çalışılacaktır.

⁷Semih Gümüş. (2012). *Çözümleyici Eleştiri*, Can Yayınları, İstanbul, s. 66.

1.2. NERMİN BEZMEN'İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

“En soylu olanlar, her
şeyden önce görkemi,
ölüp giden karşısında
kalıp direneni seçerler.”

Herakletios

Eserleri aracılığıyla sadece kendisinin değil tarihte yaşamış gerçek kişilerin de kalıcılığını sağlamayı hedefleyen Bezmen 1954 yılında Antalya’da dünyaya gelir. Eserlerinden de anlaşıldığı gibi Çar’ın muhafız alayında görevli Kırım asıllı Rus subayı Kurt Seyit’in torunudur. Kurt Seyit’in babası Mirza Mehmet Eminof’lara kadar uzanan aile hikâyesini kitaplaştırdığı iki esrinden ilkinde⁸ 1916 yılında, Moskova’da Kurt Seyit’in hayatına giren bir Beyaz Rus olan Shura ile yaşadığı aşkı ve 1918 Bolşevik Devrimi öncesi, ordunun Karpatlar Cephesi’nde bozguna uğrayarak dağılması ile Kurt Seyit’in St. Petersburg’a dönerek Shura ile birlikte Sinop’a, oradan da İstanbul’a yönelen yaşam hikâyeleri anlatılır. İkincisinde⁹ ise Kurt Seyit’in 1923’te Nermin Bezmen’in anneanesi Murka ile evliliğiyle birlikte yaşadıkları dile getirilir. Bu evlilikten Nermin Hanım’ın annesi Leman ile teyzesi Şükran doğmuştur. Nermin Hanım’ın annesi olan Leman Hanım da anne tarafından 1892’de Romanya’dan İstanbul’a göçle gelen bir aileye mensuptur. Anne ve babası tarafından göçün etkisini yaşamış olan Nermin Bezmen, anneanesinin köklerini de *Mengene Göçmenleri* adıyla kitaplaştırır¹⁰.

Kurt Seyit’in kardeşlerinden Osman kendisiyle birlikte kaçırmaya çalışırken vurulur. Diğer kardeşleri Havva ve Mahmut kaldıkları Kırım’da öldürülürken anne tarafından dedesi Kurt Seyit Rus ordusu adına, baba tarafından dede Yüzbaşı Ali Nihat ise Osmanlı Ordusu adına yer aldıkları Karpatlar’da karşılıklı savaşı. Esir düşerek iki sene Sibirya’da kalan Ali Nihat’ın oğlu Vedat (Ulus) ile Kurt Seyit’in kızı Leman Hanım’ın evliliğinden doğan ikinci çocuktur. Diğerleri 1944’te doğan Korhan ve 1959’da dünyaya gelen Yeşim’dir. Babası Vedat Bey’in Emlak Kredi Bankası’nda görevli olması sebebiyle birçok Anadolu kentini dolaşan aile Küçük Nermin daha

⁸ Nermin Bezmen (2012) *Kurt Seyit-Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul.

⁹ Nermin Bezmen.(2012) *Kurt Seyit-Murka*, PMR Yayıncılık, 28. Baskı, İstanbul.

¹⁰ Nermin Bezmen.(1995) *Mengene Göçmenleri*, Yayıncılık Matbaası, İstanbul.

kırk günlükken Çanakkale'ye yerleşir. Üç yıl sonra küçük ilkokula başlayacağı Balıkesir'e göç edilir. Daha sonra babasının Tekirdağ'a atanmasına rağmen Vedat Bey aileyi Tekirdağ'a götürmeyerek, İstanbul'da bırakır¹¹. Nermin Hanım Maçka İlkokulunu bitirdikten sonra Atatürk Kız Lisesi'ne gider. Son sınıfta eğitim almak amacıyla kazandığı American Field Service bursuyla Amerika'ya gider. Okuldaki başarısı ve ülkesini hakkıyla temsilimden ötürü Amerikan liseleri için çok önemli sayılan mezuniyet kraliçeliği “Senior Ball Queen” unvanını kazanarak 1972 Haziranı'nda şeref öğrencisi olarak mezun olur¹².

Amerika dönüşünde İstanbul Üniversitesi Sultanahmet Sevk ve İdarecilik Yüksek Okulu'na devam ederek 1974 yılında mezun olur¹³. 1973 yılında henüz mezun olmadan Pamir Bezmen'in başında olduğu ambalaj sanayi Tasaş'ta Pamir Bey'in sekreteri olur. Bundan sonrasını Nermin-Pamir Bezmen aşkını ve evliliğe giden macerasını anlatan bir roman olarak ele alınabilecek olan *Bizim Gizli Bahçemizden* adlı, kendisinin mektup olarak adlandırdığı eserinde ayrıntılarıyla yer alır. İlk günlerdeki acemiliklerine rağmen işine devam etmeyi başaracaktır:

“O ilk günlerdeki beceriksizliğimi, çaresizliğimi ve başarıma azmimi, inadımı hatırlıyorum. Özellikle Remington'un¹⁴ tuşlarıyla kavgamı düşündükçe yeniden ateş basıyor. “Continental Can” için dikte ettirdiğin ilk İngilizce mektubu hatırlıyorum...
...Dikte edişin bitiyor. Mektubu imzalamak için bekliyorsun. Odama dönüyorum. Tanrım! Şimdi ne yapacağım. Yazdıklarından bir mektup çıkması mümkün değil. Ağlamaklıyım, ama pes etmek yok, kararlıyım. Aytaç odanın kapısında beliriyor,’
Nasıl, yolunda mı her şey?’ ‘Tabii, her şey mükemmel!’...
... ‘Tanrım beni mahcup etme’ diyorum...’ ” (B.G.B., s. 80-82).

Zamanla aralarında yaşanan yakınlaşma sebebiyle ortaya çıkan aşktan dolayı zaten yolunda gitmeyen evliliğini sonlandıran 39 yaşındaki Pamir Bezmen ile 1975 yılında, 21 yaşında iken evlenerek Bezmen ailesine katılır. Elbette bu süreç çok kolay olmamıştır. Pamir Beyin eşinden boşanma süreci, Nermin Hanım'ın ailesini ikna etme süreci eserin sonlarında ifade edilirken her şeyi göze alan çift kararlılığını sürdürür:

“‘Şoktayım’ diyor annem. ‘Pamir Bey eşini mi boşuyor şimdi Nermin’le evlenmek için?’
‘Öyle anlaşılıyor.’ diyor babam.
İkisinin de gözleri üzerimde bende tahmin etmedikleri bir şeyi yaşadıklarını çok açık görüyorum...
Kırılmayacağından emin olabilir misin? Ağlayarak geri dönme sonra bir gün...

¹¹ <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-5202-37-koklerin-pesinde-iki-hayat.html> (20.10.2013).

¹² <http://pazarvatan.gazetevatan.com/haberdetay.asp?hkat=1&hid=21844#.UpI4OTR59Kw.facebook> (24.11.2013).

¹³ http://tr.wikipedia.org/wiki/Nermin_Bezmen (12.10.2013)

¹⁴ Remington: Daktilo. Ayrıntılı bilgi için bk. http://en.wikipedia.org/wiki/E._Remington_and_Sons (30.11.2013).

Bana bakarken içi titriyor, görüyorum. Gözlerinde yaş var. Dayanamıyor kalkıp boynuna sarılıyorum. 'Babacığım için rahat etsin. Çok mutlu olacağız biliyorum.' ” (B.G.B., s. 377-378).

Her şeye rağmen 25 Ocak 1975 tarihinde kıyılan nikâhla sona erdirilen mektup küçük bir zaman diliminde ortaya çıkan yoğun olayların etkilerini yansıtırken aslında Bezmen'in hayatından çok kısa bir kesiti sunmaktadır.

Bir röportajında devamının bir kitaba sığmayacağını belirten Bezmen, 34 senenin günlüklerini, eşinin tuttuğu ajandaları bir araya getirerek yetmişin üzerinde defter oluşturduğunu belirtir¹⁵. Dolu dolu yaşanan iniş çıkışlarıyla, hüznleriyle, maddi manevi dibe vuruşlarıyla, bu farklı günleri bir kitaba sığdırmak mümkün olmadığından devamının geleceğini vurgular.

Evlendiği yıl dünyaya gelen Pamira adlı kızı ve 1976 doğumlu Pamir Cazım adlı iki çocuğu olan Bezmen, aynı şirket içinde kurulan marketler zincirinde satın alma ve pazarlama müdürlüğünü yürütür. Aile için kritik yıl olan 1980'e gelindiğinde Bezmen ailesinde kıran kırana bir mücadele yaşanır:

"1980'lerde hoş olmayan olaylar oldu. Kıran kırana mücadele yaşanacağı bir devreye girecektik. Türkiye ekonomisindeki sıkıntıların iş hayatına getirdiği zorlukların yanında aile içinde ortaya çıkan bazı huzursuzluklara karşı da ya sindirici olmak ya da kibarca kenara çekilmek gerekecekti. Biz Pamir'le oturup yaşam tarzımız ve ihtiyaçlarımıza baktık ve hiçbir şeyin bu kadar insan yiyici olmayı gerektirmediğine karar verdik. Pamir'le beraber aktif iş hayatından çekildik¹⁶."

Verilen kararın ardından Nermin Hanım resim, şiir, Türk süsleme sanatlarıyla ilgilenir. Süheyl Ünver'den Türk süsleme sanatları dersi alır. Onun vefatı ile çalışmaları biraz sekteye uğrar. Ardından 1980-1982 arası Topkapı Sarayı Nakışhanesi'ne girer. Bir gün gökyüzünde gördüğü birçok rengin bir arada bulunduğu bir bulut kümesini resmetmek ister. Ama boyaları karıştırıp malzemeyi hazırlayana kadar bulut kümesi gider. Ve Nermin Hanım oturup ağlar:

"Küçük bir semboldü belki ama hayata karşı ne kadar aciz olduğumuzu gösteriyor, her şey elinizden kayıp gidiyor¹⁷."

Ağlayınca duygularını kâğıda döker ve kelimelerle daha barışık olduğunu fark ederek şiir yazmaya başlar. 1986'da anneannesinden dinlediği aileye ait hikâyeyi romanlaştırır ve böylece kendisini ifade ettiğine inandığı yazarlığa başlayarak popüler romanlar kaleme alır. Böylece birçok iş yaptıktan sonra da kendini ifade edebilecek asıl işi bulmuş olur.

¹⁵ http://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/edebiyat/2009/08/19/aska_sik_bir_kadinim_nermin_bezmen (09.11.2013).

¹⁶ <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-5202-37-koklerin-pesinde-iki-hayat.html> (20.10.2013).

¹⁷ <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-5202-37-koklerin-pesinde-iki-hayat.html> (20.10.2013).

Yazarlıkla özellikle anne tarafından köklerinin peşine düşen Nermin Hanım, tamamen tarihi gerçekleri fon olarak kullandığı kitabı için anneanesi Murka'dan dinlediği beş klasör dolusu anının yanında bin iki yüz kitap ve mecmua tarar.

Eşinin de büyük desteğini alan Bezmen¹⁸, kendi aile köklerinin yanında Pamir Bezmen'in hem anne hem de baba tarafından ailesinin yaşadıkları yerler olan Girit ve Selanik hakkında bilgi, belge, kitap ne bulursa toplar. Evlerinde bir odayı Girit, bir odayı da Selanik Kütüphanesi olarak ayırırlar.

Aynı zamanda bir ressam olan Bezmen'in ilk eseri olan *Uyandıran Aşk* 1991 yılında yayınlanan ilk ve tek şiir kitabıdır. Serbest nazım tekniğiyle kaleme alınmış olan derin duygularla örülü eserdeki üslup romanlarda da devam eder.

1992 yılında yayınlanan *Kurt Seyt & Shura* kısa zamanda okurlarının kalplerini fetheden ve gerek yerli gerek yabancı eleştirmenler tarafından değerlendirilmeye layık görülen ilk romanıdır¹⁹. Kurt Seyt ve ailesi Eminof'larla beraber 1877'den itibaren Çarlık Rusya'sında başlayan yolculuk, İstanbul'da yepyeni bir hikâyeye birleşerek sürerken gerçek kahramanların, gerçek öykülerini aktarılır.

1892'lerin Yalta'sından St. Petersburg'un saltanat günlerine Karpatlar cephesinden ihtilalin cehennemine ve işgal altındaki İstanbul'a, 1920'lerin Pera'sına, yapılan macera dolu bu yolculuk; politikaların ve troykaların gizemini, ihtilalin acımasızlığını, parçalanmış Osmanlı İmparatorluğunun son günlerini yansıtır. Büyük bir aşkın, harbin, ihtilalin, hasret ve hüznlerin hikâyesi ile okuyucuyu baştan sona kendine has bir tat ve heyecanla sürükleyen, uzun süren araştırmaların gerçekçilikle aktarıldığı bir romandır.

1993 yılında yayınlanan *Kurt Seyt & Murka* ise 1924'ün İstanbul'unda biten *Kurt Seyt & Shura*'yı takiben, 1945'lere uzanan bir başka zaman yolculuğudur. Seyit'in dinmeyen özlemlerle soluyuşunu, inişli çıkışlı hayatını, kaderi ve kendisiyle olan kavgalarını, hayata küsüşünü daha yakından tanıtarak anlatmaya ve sevdirmeye çalışan eser çocuk yaştaki eşi Murka'nın, kocasını anlamak ve hayatı göğüslemekteki mücadelesini aktarır. Bu iki insanın, aşklarına rağmen aşamadıkları yalnızlıkları ve anlaşmazlıkları kaderin acımasızlıklarıyla devam eder. Gururun ve sevgiyi yoran inadın ön plana çıkarıldığı eser uzun araştırmaların ışığında, oluşturulan detaylar ve kişi tahlilleriyle gerçekçiliğin etkisinde sürer. Bu yaşam öyküsü Kurt Seyit'in

¹⁸ <http://www.sabah.com.tr/Egeli/2012/12/28/bezmenin-romani-tv-dizisi-olacak> (09.11.2013).

¹⁹ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 466-483.

ölümüyle son bulurken okuyucunun da kendinden bir şeyler bulmaması mümkün değildir.

Üçüncü romanı *Mengene Göçmenleri* ise 1995 yılında yayınlanır. Yine tarihi nitelikleriyle ön plana çıkarken artık var olmayan insanların ve mekânların gerçek öyküsünü anlatmaya devam eder. Kafkas, Kırım göçmenlerinin dünyası ilk önce Emine, daha sonra da Kurt Seyit'in Murka'sı olacak Mürvet'in dünyasından aktarılır. Gönülsüz göçlerin ve fedakârlıkların içinde büyüyen insanların yorgunlukları, yasak, ayıp ve günah kavramlarının gölgesinde yaşanan aşkları, kalp kırıklıkları ve ilişkileri arasında talihini kırmak isteyerek yaşamını güzelleştirmeye çalışan inatçı kahramanların mücadeleleri aktarılır.

Bugün yerinde yeller esen Mengene'den geriye fazla bir şeyler kalmasa da anıları hep taze tutmak gayesiyle oluşturulan eser söz konusu mekân ve insanları ölümsüzleştirmeyi başarır.

Okuyucuyu da kanatlarıyla yolculuğa çıkaran Bezmen'in yine 1995 yılında yayınladığı *Zihnimin Kanatları* adlı eserinde diğer yazar arkadaşlarıyla birlikte zihninde yaşadığı düşünce yolculukları aktararak hayaller gerçeklikle kaynaştırılır.

Ruh, beyin ve yürek anlaşmasının bütünlüğünde, farklı gerçekleri yaşatabilecek olgulardır hayaller ve rüyalar onun için. Hakikatler nasıl rüyalara ve hayallere geçişler yapabiliyorlarsa, onlar da gerçeklere dönüşebilir. Uyanık olduğumuz anların rüyaları olan hayaller rüyalardan gerçeğe uzanan geçiş serüvenleridir²⁰.

Kıbrıs'ın İngiliz kolonisi olduğu günlerde, 1917'lerde başlayan bir aile öyküsü olan *Turkuaz'a Dönüş* 1996 yılında yayınlanan bir derlemedir. Eserde yaşadığı sınırların dışında hedefleri olan İrfan Nadir'le başlayan yaşam öyküsü tanıklar çerçevesinde derlenmiş bir Asil Nadir biyografisidir. Asil Nadir ve Bilge Nadir'in anıları referans alınarak oluşturulmuştur.

“Ağabeyine tutkulu bir kardeş olmanın yanı sıra iş dünyasının başarı ve yıkımından da payını alan Bilge Nadir Nevzat'ın, mütevazı bir hayattan saltanata ulaşmakta ödenen bedelleri, şaşaaı ve muvaffakiyeti sarmalayan dalkavukları, yalancıları, entrikaları, gizli hesapları açığa çıkararak kah isyanla, kah duygusallıkla sorgulayan anıları, Nermin Bezmen'in okurlarının çok iyi tanıdığı akıcı, titiz ve detaycı anlatımı ile birleşince elinizden bırakamayacağınız bir serüvene dönüştü.” (T.D., s. Arka Kapak)

İkinci biyografik çalışması olan *Fuad Bezmen Bir Duayen'in Hatıratı* adlı eseri sanayici kimliğinin yanında değişik ilgi alanlarından dolayı farklılaşan iş

²⁰ Nermin Bezmen. (1995). *Zihnimin Kanatları*, Yaylacık Matbaası, İstanbul, s. Arka Kapak.

adamının portresini çizen bir derlemedir. Eseri en iyi tanıtan sözler yine yazarın arka kapak içinde yer alan kendi sözleridir.

“ Dokuzuncu kitabım ve ikinci biyografik çalışmam olan bu derlemenin, salt didaktik bir üslup içermesinden uzak kalmayı tercih ettim.

...

Futbolcu, izci, patenci, güreşçi, rekortmen avcı, kayakçı, dalgıç, denizci, yogi ve sanayici kimlikleri ile Fuad Bezmen’ in renkli hatıratı okura farklı bir iş adamı portresi çizecektir.” (F.B., s. Arka Kapak İçi)

1999 yılında yayınlanan *Bir Gece Yolculuğu*, Nazlı Eray’ın *Âşık Papağan Barı* adlı eserinden hareket ederek her iki yazarın eserlerine yapılan bir yolculuktur. Söz konusu fantastik yolculukta yaşanan olağanüstü olaylar tarihî kişilerle gerçeklik katılarak sürer.

Yine 1999 yılında yayınlanan *Kırk Kırık Küp*, zengin-fakir, mutlu-mutsuz, arzulu-vazgeçmiş, yalnız-kalabalık hayatın içinden seçilen kahramanların hayatına tutulan bu ayna niteliğindeki eser kaderin hamleleriyle boğuşan kahramanları olduğu gibi yansıtır. Eseri en iyi yansıtan cümleler yazarın kitabın arka kapağında verdiği kendi notları olacaktır:

“Bunlar aslında sizin hikâyeleriniz. Şehirden, köyden, sokaktan, tarladan, köprü altlarından, arka sokaklardan, yokluktan, varlıktan, sırça köşklerden, esen hikâyeler. Erkeğin, kadının, çocuğun, yaşlının dünyalarından esintiler. Sevginin, sevgisizliğin, yalnızlığın, var olma çabalarının, şımarıklığın, cinselliğin, cinsel ezikliğin, ölüme yaklaşmış duyguların, çocuksu ruhların, tabuların, sınır tanımazlığın, yani tüm insani duyguların hikâyeleri.

...

Bir bildiğiniz, bir dinlediğiniz, bir tanıdığınız, bir gördüğünüz var bu hikâyelerde. Kimini hiç tanımadınız belki. Kim bilir belki de kendiniz bile varsınız.” (K.K.K., s. Arka Kapak İçi)

2006 yılında yayınlanan *Sır*, tarihi dokusu içinde romantizm ve cinsellikle beslenen, keyif ile hüznü, ihtiras ile melodramı kaynaştıran bir eserdir. Hüma’nın erotizmle örülmüş sırlarını çocuklarına ve torunlarına açıklamak için seçtiği ölüm günü ile başlar. Aşk ve cinselliği sorgulatan eserdeki sürprizlerle şaşkına dönen çocukların ve torunların bir odaya kapanarak sabaha dek okudukları defter bittiğinde son bulan romanın henüz tamamlanmamış olduğunu torun Hüma’ya verilen görevden dolayı açık olarak anlaşılır.

Birinci Dünya savaşı öncesi İstanbul, Londra ve New York’ta yaşanan gerilimli günleri de aşk çevresinde ustaca yansıtan eser tarihi bilgilere dayanan ayrıntılarla da kişilerden bağımsız olarak tarihi roman özellikleri gösterir.

Hüma’nın serüvenini sürdürdüğü *Aurora’nın İncileri* ise 2007 yılında yayınlanır. Sır romanında aşkla, tutku ve cesaretle örülmüş ustaca kurgulanan

Hüma'nın hayatının ardından bu kez torun Hüma'nın kendini keşfedeceği bir yol haritasına dönüşen *Aurora'nın İncileri*, *Sır*'ın devamı olarak sürer. Bir zamanlar anneanesi için başlayan bilinmezlerle dolu yolculuk bu kez torun Hüma için başlar. Onun aşklarına, kayıp bebeğine ve Aurora'nın incileri'ne ulaşmaya çalışırken kendi iç dünyasındaki yolculuk genç Hüma'yı ilginç durumlara sürüklerken beklenmedik son okuyucuyu şaşırtmayı başarır.

Yine 2007 yılında yayınlanmış olan *Sırça Tuzak* ise; nesillerin birikimiyle büyümüş, dışarıdan gıptayla izlenen, birlik ve beraberlikle yönetilen bir sanayi imparatorluğunun aile bireylerinden olan Selçuk'un hırslarıyla ortadan kalkışını anlatır. Sadece kendini seven ve her şeyi herkesten iyi bildiğini düşünen Selçuk'un şeytanı temsil ettiği eser iki kitaptan oluşan öykünün ilk bölümüdür. Yazarın yaşamı ile iç içe olan bütün eserleri gibi bu da gerçek bir hikâyenin kurgulanmış halidir. Halil Bezmen ile Pamir Bezmen arasındaki ilişkiyi hatırlatan Selçuk ile Berke'nin ilişkisi yazarın ifadeleriyle de doğrulanır²¹.

2009 yılında eşini kaybedişinin ardından diğerlerinden farklı bir anlam taşıyan *Bizim Gizli Bahçemizden* adlı romanı yayınlanır. Hala unutamadığı ve ortak dostlarla bir araya geldiğinde sık sık andığı²² Pamir Bey'e yazılan bir mektup olarak defnedildiği sabah yazmaya başladığı²³ eser; yıkılan bir yüreğin yavaş yavaş, yazdıkça kendine gelişinin hikâyesidir. Ölümü kabul edemeyen Bezmen, 35 yılın ardından hayat arkadaşını kaybedişiyi düştüğü yalnızlığı ona bir mektup yazarak gidermeye çalışır. Baş başa konuşuyor gibi yazılan eserin kitap olma niyeti dışında yazıldığı için otosansürsüz olduğu ve iki buçuk ay evden hiçbir yere gitmeden gitmek zorunda olsa bile hemen dönerek yazdığını belirtir. Acının tadını çıkararak hakkını veren²⁴ Bezmen'in bu duygularını açıkça aktardığı eser kimi cümlelerle büyük bir evliliği anlatırken dünü bugüne taşıyarak sevilenin ardından kapatılmaya çalışılan yara yanında inanılmaz bir aşkı ölümsüzleştirir.

Bir önceki eseri olan *Bizim Gizli Bahçemizden*'in devamı olarak algılanan *Gönderilmeyen Aşk* ise 2010 yılında yayınlanır. Söz konusu eserin yaşamını birebir

²¹ http://www.radikalreferansarsivi.com/haber.aspx?HBR_KOD=129930 (07.12.2013).

²² <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/22824986.asp> (26.10.2013).

²³ http://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/edebiyat/2009/08/19/aska_sik_bir_kadinim_nermin_bezmen (09.11.2013).

²⁴ <http://www.posta.com.tr/PostaKarnaval/HaberDetay/Yeni-bir-aska-acigim--bunun-sebebi-Pamir-.htm?ArticleID=1473&PageIndex=2> (16.11.2013).

yansıttığı varsayılan Bezmen, kastedilen ilişkisinden önce bitirdiğini belirttiği²⁵ eserinde biteceği baştan belli olan ilişkiler yaşayan üç kadının hikâyesini iç içe aktarır. Bir yazar olan ana kahraman Anber'in kendisi de, yazarak oluşturduğu diğer kahramanlar da yaşanan aşk duygusuyla ön plana çıkarılırken âşık olunan insanlara iletmede yaşanan sıkıntılar vurgulanır. Var olabilmek için yeniden tutkuyla âşık olmak ihtiyacında olan kahramanların tümü de âşık olunan kişiden ziyade aşk duygusunu arayan kahramanlardır. Kadın dünyasına aralanan bir pencere olarak algılanabilecek bu güzel eser olay merkezli gelişen diğer romanlarından farklılık gösterir.

Mina ve arkadaşlarının Sonsuzluk Bahçesi'ne yaptıkları yolculukla ailelerinin geçmişini öğrenmesi, sevgi ve dostluk hakkında pek çok şey öğrenmesi üzerine kurulan masalımsı bir öykü olan ve 2011 yılında yayınlana *Hayal Takımı* 'nda ise ilginç bir serüven aktarılır.

"Aslında birebir benim çocukluğumdan bir yansımadır. Çocukluk arkadaşlarımla beraber bir takım kurup yola çıktığım bir hikâye. Onu da dizi halinde yazacağım için *Hayal Takımı* kitabın ana ismi oldu. Birincisi de 'Sonsuzluk Bahçesine Yolculuk' bölümüydü. 8-12 yaş grubuna hitaben yazdım aslında, ama yetişkin okurlarım da okudu onu. Çünkü içinde çocuk ruhunu barındıran herkesin okuyabileceği bir öykü oldu. Çok keyifle yazdım. Aslında hiç de kolay bir iş değil çocuk romanı yazmak. Büyük romanı yazmaktan daha zor, çünkü sorumluluğunuz daha fazla. Küçük bir beyne hitap edeceksiniz²⁶."

2011 yılında yayınlanan *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, adından da anlaşılacağı gibi *Sırça Tuzak*'taki hikâyenin devamıdır. Vardar imparatorluğunun üçüncü nesle aktarılışıyla sürer. Tamamen kurgu olduğu söylenen hikâyenin oluşturduğu gerçeklik duygusu araştıran okuyucular tarafından gerçekliğe ulaşır. Selçuk'un her şeye hâkim olmaya başladığını düşünürken yıkılışıyla sona eren eserde ilahi adaletin gerçekleşmesine karşın Berke'nin yaşanan yorgunluklardan dolayı hayatını yitirmesi dikkat çekicidir. İyiliğin ve kötülüğün aynı bünyede barınamayacağı anlayışıyla alışılmışın üzerinde şeytan ile meleğin mücadelesini yansıtan öykü de şeytan ile meleğin çevresindeki insanlar bakımından yaşamdan izler bulmamak mümkün değildir.

Çocuklar için resim dersleri verdiği atölyesini yirmi yedi yıl süren bir emeğin ardından 2008 yılında oğluna devretmiş olan Bezmen; yazarlığı yanında minyatür ustası, özgün baskı sanatçısı ve restoratörlük, TRT'de canlı yayın

²⁵http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/YasamaDair/2010/04/03/tolga_ile_beraberligimi_ilk_gun_den_cocuklarima_anlattim(09.11.2013).

²⁶<http://www.dunya.com/bozkırotu-olmak-istemiyorum-159282h.htm> (02.11.2013).

sunuculuğu, dizi röportajlar, panel-organizasyon-yönetimi ve halkla ilişkiler ve yoga eğitmenliği de yapmıştır.

Neye inanıyorsa onu yazdığını²⁷ belirten Bezmen řu sıralar son romanı *Dedem & Ben* isimli eseri üzerinde çalışmaktadır. Aynı zamanda *Bir Günah Gibi* adlı ilk senaryo çalışmasının²⁸ ardından *Kurt Seyt & Shura* romanını televizyon dizisi olarak yayınlamak üzere ikinci senaryo çalışmasına devam etmektedir. Çocuk romanları serisi *Hayâl Takımı*'nın ikincisini de yazmakta olduğunu belirten Bezmen ayrıca öyküsü M.S. 77'de başlayan tarihi bir roman üzerinde de çalışmaktadır. Vatan Gazetesinin Pazar ekindeki haftalık yazıları yanında Chronicle mecmuasındaki köşe yazılarını da sürdürmektedir.

²⁷http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/YasamaDair/2010/04/03/pamirden_sonra_beni_tasimak_d_a_kolay_degildir_bir_erkek_icin (09.11.2013).

²⁸<http://www.1dunyahaber.com/haber/8008-nermin-bezmen-yazdi-atv-yayinliyor.html> (02.11.2013).

1.3. NERMİN BEZMEN ROMANLARININ ÖZETLERİ

1.3.1.Kurt Seyt & Shura

1916 yılında Petrograd’da Alexander Nevski Meydanı tanıtılarak ve Seyit Eminof’un adını dahi hatırlamadığı bir kadınla yaşadığı aşk anıyla başlayan eser, babası Verjensky ile Moskova’ya gelmiş olan Shura’nın Seyit’le tanışmasıyla devam eder. Babasının tedavisi için gelmiş olan Shura’nın Seyit’i gördüğünde yaşadığı heyecan birlikte dansa kalktıklarında daha da artar. Flörtlere alışık olmayan Shura karşısındakinin böyle sanmasından korkarken Seyit ise, böyle tecrübesiz bir kızdan bu kadar etkilenmesine şaşmaktadır. Gece bittiğinde üzülseler de, daha sonra Borinskyler’in davetinde bir araya gelene kadar tekrar görüşmek için oldukça sabırsızlanırlar. Seyit’in arkadaşı Celal’ in sevgilisi Tatiana’nın on beş yaşındaki bu genç kızla tanışarak anlattıklarıyla Shura Seyit’i daha yakından tanır. Randevulararak ertesi gün birlikte Moskova’yı gezmeye çıkarlar. Daha sonra Tatiana’nın evine gittiklerinde Celil ve Tatiana onları yalnız bırakarak çıktıklarında ilk defa bir erkekle yalnız kalan Shura ilk önce çekinse de daha sonra sevdiği erkekle birlikte olma arzusu ağır basar. Bütün yaşananların ardında Seyit ona karşı diğerlerinden farklı hisler içerisinde olduğunu anlar. Onu da Petrograd’a götürmek istese de kısa süre sonra cepheye gideceğinden dolayı bu mümkün değildir. Ayrıldıklarında mektuplaşmaya devam ederek aşklarını sürdürürler.

1892 yılına, Eminofların yaşadığı Aluşta’ya dönüldüğünde Seyit’in babası Mirza Mehmet Eminof tanıtılır. Daha sonra Kırım tarihinden bahsedilerek, nasıl Rus toplumunun bir parçası oldukları anlatılır. Moskova’da askeri eğitim gören Mirza Mehmet Zahide ile evlendiğinde ilk çocukları dokuz ay sonra doğduğunda Hanife adında bir kızları olur. Daha sonra dünyaya gelen Seyit çok ağladığı için oradaki inanişaya göre Kurt lakabını alır. İki sene sonra Mahmut, altı sene sonra da Osman dünyaya gelir. En küçük kardeşleri Havva henüz bebekken babalarının gelişiyle Seyit

ve Mahmut'un sünnet törenleri yapılır. O gün babasının armağanı atın yanında Çar'dan da bir sandık hediye alan Seyit çok sevinir. Babasının onunla ilgili hayalleri diğer çocuklarınkinden farklıdır. Oğlu askeri okulda okuyarak Çarın subaylarından biri olacaktır.

1904 yılında sünnet düğününden bir ay sonra babasıyla birlikte Petesburg'a doğru yola çıkar. Tren yolculuklarının ardından Tsarskoye Selo'daki ikinci evlerine giderler. Evin emektarları Ganya ve Tamara ile tanıştıktan sonra yeni odasına yerleşir. Bir süre babasıyla ileride yaşayacakları üzerine sohbet ettikten sonra babası yaşayacağı bütün maceraların ardından evleneceği kızın bir Türk olmasını ister. Burada iki gün dinlendikten sonra tekrar yola çıkarlar. Babasının ölen emir erinin ailesini ziyaret ettikten sonra dostu Sergei Moiseyev'in evine giderler. Sergei ve eşi Olga tarafından oldukça iyi karşılanarak geceyi orada geçirirler. Onlara yemeğin ardında piyano çalan Olga, çocuğu olmadığı için evlat sevgisiyle hafta sonları çıktığında evine gitmek yerine burada kendileriyle kalmasını ister. Ertesi gün işlemleri yapmak için çıktıklarında karşılaştığı bir kız onu çok etkiler ancak yetişmeleri gereken işler vardır. İşlemleri bittiğinde Çar'ı ziyaret ederler. Mehmet Eminof ertesi gün Yaltu'ya hareket edecek olan birliğine katılması gerektiğini öğrenir. Babasından ayrılmak istemeyen Seyit buna mecbur olduğunu anladığında inadından vazgeçer. 1904 noeli geldiğinde ikinci kez dışarı çıkan Seyit ailesini özlemesine karşın babasına duyduğu özlem daha da farklıdır. Sergei o akşam Seyit'e babasından gelen mektupları verdiği Moiseyevlere, kendisine ve annesine yazılan üç mektup onu çok mutlu eder. Moiseyevlerin verdiği bir davette güzel bir arkadaşlığa başlayacağı Petro ile tanışır. Aynı okulda okumaktadırlar. Seyit ona ders çalıştırırken o da orada güzel yaşamının yollarını öğretecektir.

Savaşın ardından cepheden dönmesini beklediği babasını son trende de göremeyen Seyit onun öldüğünü sanarak Tsarskeyo Selo'daki evlerine gittiğinde Ganya sevinçle karşılar. Ancak babası hakkında haberlere inanamayarak onun muhakkak döneceğini söyler. Öyle de olur. Mehmet Eminof geldiğinde hepsi çok mutlu olur. Ölen bir arkadaşlarının emanetlerini ailesine vermeye gittiği için geciktiğini anlatır.

1906 da babası Moskova'ya gittiğinde arkadaşı Petro ile Tsarskeyo Selo'daki evlerinde sohbet ederken onun dayısının isteğinden dolayı asker olduğunu, babasının avukat olmasını istediğini öğrendiği sohbetin ardından Petro onu Barones

Maria von Oven Starov'un eine giderler. İlk defa böyle bir eve giden Seyit buradaki deneyiminin ardından bunun gibi diğer evleri de öğrenerek ziyaretlere devam eder.

Tekrar 1916'ya döndüğünde arkadaşlarıyla Aluşta'ya giden Seyit Shura'yı unutamamıştır. Arkadaşı Petro da onlarla gelememekle birlikte askerliği bırakmış ve babasının istediği gibi bir avukat olmuştur. Zahide çok özlediği oğlunun gelişine sevinirken emekli olarak Aluşta'da hayatını sürdüren Mehmet Eminof topraklarıyla ilgilenmektedir. Oğluyla yaptığı bir sohbette yine Rus kızlarıyla iyi vakit geçirilebileceğini ancak bir Türk kızıyla evlenmesi gerektiğini hatırlatır. Arkadaşları da onu dönebileceği böyle güzel bir aile ve topraklar olduğu için çok şanslı görmektedir. Birkaç gün sonra Karpatlar'a cepheye gidecek olan genç subaylar güzel hanımlarla vakit geçirmek üzere çıktıklarında Seyit Larissa ile birlikteyken dahi Shura'yı unutamadığını fark eder. Eve dönerken soğuk göle girerek kendilerine geldikten sonra eve dönerler.

Karpatlar Cephesine gittiklerinde Celil, Mikhail, Osman gibi Seyit maiyetinde teğmen rütbesiyle görev yapmakta olan Vladimir' in ölümü üzerine hem Hıristiyan hem Müslüman dualarıyla gömülür. Savaş sırasında ülkedeki isyanlar da dikkati çekerken Çar'a yakınlığıyla bilinen Eminofların da rahat bırakılmayacaklarını düşünerek ailesini merak etmektedir. Düşmanı yardım gelmeden önce kuşatarak mağlup etmek için harekete geçtikleri bir gün herkesi görevlendirdikten sonra kendisi de karşı tepeyi aşmak üzere harekete geçtiğinde tipiden dolayı ürken atı Çorap'ın kendini kaybederek uçuruma doğru koşarken onu durdurmaya çalışıp düşerek bacağından aldığı darbeye yaralanır. Kan kaybından kendini kaybeder.

Kendine geldiğinde Vladimir'i ararken geldikleri karargâh hastanesinde olduğunu öğrendiğinde sol bacağına müthiş bir acı ve ağırlık hisseder. Doktordan olanları öğrendiğinde mucize eseri nasıl kurtulduğu aktarılır. Biraz düzeldikten sonra ziyaret ettiği Türk esirleri gördüğünde duygulanır. Yaşadığı kaza sebebiyle soydaşlarını esir alma utancından kurtulduğunu düşünür.

Seyit cepheden döndüğünde şehirdeki isyandan kaynaklanan karışıklıktan dolayı çıkmadığı için Tatiana'ya döndüğünü belirten bir mektup yazarak İlena Vetrovna ve Tatar Akdem ile gönderir. Mesajı alan Tatiana, Celal ve Mişa ile birlikte gelir. Tatiana Shura'dan gelen mektubu verdiği Seyit heyecanla okur. Üç gün sonra dahi karışıklıklar sürmektedir. Aktem de gelerek onların yanına sığınır.

Seyit, Celil ve Tatiana birlikte Yalta'ya gitmeye karar verirler. Bir sabah Moiseyevlerle vedalaşmak için Celil ve Seyit, Akdem'in arabasıyla evden ayrıldığında Petro Borinsky gelerek Tatiana'yı rahatsız eder. Onunla gelmesini, nasıl olsa Celil ve Seyit'in öleceğini söyler. Kendisi ise karşı tarafa kurtulabileceği bilgiler vererek tarafını değiştirmiştir. Ancak kadın bunu kabul etmeyerek ondan kurtulmayı başarır. Birlikte yola çıktıklarında trenleri Bolşeviklerin tarafına geçen askerler tarafından durdurulduğunda gizlice trenden ayrılarak kaçarlar. Teğmen Stephan Miloviç ile tanışarak onu rehberliğinde devam ederken Shura'yı da almak için onlardan ayrılmak isteyen Seyit, gidip babasını bulmalarını ve oraya yerleşmelerini söyler. Kendisi de sonra gelecektir. Her şeyi anlayan Celil bunu kabul etmeyerek hep beraber gideceklerini söylediğinde Tatiana da ona katılır.

Shura ise amcasının yanında güvende olacağı gerekçesiyle oraya gönderilmek üzere hazırlanmaktadır. Oldukça kalabalık olan trende ilerlerken oldukça uzun bir yolculuğun ardından Novorosisk'e ulaştıklarında amcası General Bogayevsky'nin trenine giderken yandaki arabada gidenleri fark etmeyecektir. Ancak daha sonra Seyit'in kendisini aradığı haberini alır almaz bir yolunu bularak onların kaldığı otele gelir. Seyit onun da Kırım'a gittiğini duyduğunda çok sevinir. Amcaları birkaç günlüğüne ayrılırken Shura için koruyacak askerler bırakır. Kardeşi Valentine için de nişanlısını görmek üzere birkaç askerle gitmesine izin verir. Uzun bir süre geçmesine rağmen her ikisinden de haber alamayan Shura, Seyit'le birlikte gitmeye karar verir.

Aluşta'ya vardıklarında Seyit arkadaşlarını bağ evine götürür. Kadınları orada bırakarak Celil ile birlikte ailesinin yanına gittiğinde geldiği saatten dolayı babasının sorularına maruz kalır. Mehmet Eminof bağda kadınlar olduğunu anlamıştır. Bundan dolayı oğluna tepki göstererek o kadınla yaşadığı takdirde evine gelmemesini ister. Babasıyla küs bir şekilde evden ayrıldığında Shura ondaki durgunluğu fark eder. Sonraki günlerde Celil, baba Eminof'u ikna etmek için birkaç kez uğraşsa da başarılı olamaz.

1918'e gelindiğinde isyancılar da birbirine düşmüş, kızillar güçlenerek ülkeyi ele geçirmeye başlamıştır. Yavaş yavaş Kırım'a doğru gelen karışıklıklara karşı hazırlık yapan Seyit silah alıp bağlara gömerek biriktirmektedir. Oraya ulaştıklarında hemen kaçmak zorunda kalan Seyit silahları da götürmek zorundadır. Eğer onlar bulunursa bütün ailenin başı belaya girecektir. Ne yapabileceğini

düşünürken çocukluktan tanıdığı Yasef Zarkoviç gelir. Bolşevik kıyafetinden dolayı ona güvenmek istemese de başka çaresi yoktur. Kaçarken yapacağı yardımları kabul ederek planını ona anlatır. Tam ayrılırken gelen Bolşevikleri de oradan uzaklaştırır. Ancak gelenlerden birinin Petro Borinsky olduğunu anladığında çok üzülür. Onları en iyi takip edebilecek bu adamı öldürmeye karar verirler. Aksi takdirde onları tanıdığı için planlarını bozabilecektir. Seyit'in kaçtığı evde yaşayan Petro'yu gizlice yakalayıp ormana götürürler. Onun diğer öldürdüğü insanlara yaptığı gibi mezarını kendisine kazdırarak öldürürler. Ancak geri döndüklerinde Shura ve kardeşi Osman'ı göremeyen Seyit çok üzülür. Shura konuşulardan anladığı yalnız sözcüğünden dolayı kendisini bırakacağını fark ettiği için ona yetişmek üzere ayrılmıştır. Tatiana ise Celil'in döneceğiz sözüne güvenerek oradan ayrılmamıştır. Son bir defa sevdiğini göremeyen üzgün bir şekilde ayrılırken Celil de onları bulmaya gider. Başka şansı olmadığını bilen Seyit köylü kılığıyla arabalara yüklediği silahları üzüm taşıma süsüyle limana doğru taşımaya başlar. Yolda kendilerini çeviren Bolşevikler üzeri üzüm yüklü ilk arabayı talan etmeye başladığında Yasef gelerek onları kurtarır ve devam etmelerini sağlar. Silahları gemiye yükleyerek ayrılırken kendilerine doğru koşarak gelen Osman'ın sesini duyan Bolşevikler onu vurduğunda yapacak bir şeyi kalmayan Seyit tekneye binerek uzaklaşmaya başlar. Kendilerini takip eden üç teknedeki ikisini el bombasıyla etkisiz hale getirdiğinde, üçüncüsü de onlara yardım için durduğu için kurtulurlar. Ancak Seyit, kardeşine olanlar ve sevgilisinden ayrılışına üzülmemektedir. Kaptan ona battaniye vermek için gittiğinde battaniyeyi getirenin Shura olduğunu görünce birbirlerine sarılarak ağlamaya başlarlar.

Sinop'a ulaştıklarında kendilerinden çok farklı yaşayan insanlar onları sevinçle karşılar. Getirdiği silahlar ülkenin içinde bulunduğu durumda büyük umutlar yaratır. Mustafa Kemal'in yaptıklarını duyan Seyit askeri tecrübesinden yaralanabileceklerini düşünerek onlara katılmak istese de Rusya'dan geldiği gerekçesi yardım talebi özür dileyerek geri çevrilir. Bunun üzerine İstanbul'a gitmeye karar verseler de İngiliz işgalinden dolayı bunun da mümkün olmadığını öğrenirler. Mustafa Kemal Samsun'a çıktığında onunla Amasya'da görüşmek üzere çıkan grup içerisinde de yer alan Seyit ondan gördüğü takdirin yanında isteğini gerçekleştirilmenin mümkün olmadığını anlayarak döner. Bütün bunların sonunda ne olursa olsun İstanbul'a gitmeye karar verdiklerinde Seyit'e hizmetlerinin karşılığında

bir zarf verilir. Eğer ülke kurtulursa bu zarfla hizmetlerinin karşılığını alacaktır. Ancak Seyit onlardan hiçbir alacağıının olmadığını ifade eder:

“Benim sizlerden alacağım olamaz komutanım. Benim alacaklarım, denizin öbür kıyısında kaldı.”(K.S.S., s. 325).

İstanbul’a ulaştıklarında nereye gideceklerini bilmediklerinde arabacıya bir otele götürmesini söylerler. Arabacı Şeref Oteli’nde Kırimlılar olduğunu söyleyerek oraya götürür. Oraya yerleşerek tanıştıkları diğer kaderdaşlarıyla yaşamlarını sürdürmeye devam ederler. Hepsi yaşamlarını sürdürmek için bulabildikleri işlerde çalıştıkları günün sonunda otellerine dönerler. Bir gün Bandırma’dan gelen Hacı Bey onları çiftliğinde çalışmaya davet eder. Hep beraber gittiklerinde çeteler tarafından sürekli basılan çiftlikten kaçarak tekrar otellerine dönerler. 1920 geldiğinde Seyit ve Shura bir çamaşırhanede çalışmaya başlamışlardır. Üst kattaki odada da kalmaktadırlar. Biraz hayatları düzene girmeye başladığında akşamları geçmiş aşklarından söz eden Seyit’i sabırla dinleyen Shura hepsinin kendinden önceki hikâyeler olduğunu düşünerek dinlemeye devam eder. Getirdiği paraları saklayan Seyit ek gelir olması için limonlu votka yaparak satmaya başlar. Beyaz Rus ordusunu tekrar toparlayan General Wrangel’in Bolşeviklere karşı başarılarını duydukça geri dönme ümitleri yeşerse de bir süre kıyımdan kaçan Ruslar’ın gemilerle akın akın İstanbul’a inmesiyle bu ümitleri de biter. Gelenlerden aldıkları haberler de hiç iç açıcı değildir. Shura birkaç aydır çamaşırhanen ayrılmış Taksim’deki Rus eczanesinde çalışmaya başlamıştır. Her şeye rağmen yaşadıkları aşk geceleriyle birbirlerini mutlu etmeyi başararak sürdürdükleri hayat bir gün eczaneye amcası Bogayevsky’nin oğlu Evgeni’nin gelmesiyle bozulmaya başlar. Akşam onları birlikte çıkarırken Gören Seyit yanındakini sevgilisi sandığı Shura’ya kızarak o da akşamı başka bir kadınla geçirir. Ailesinin geri kalanıyla görüşmek üzere giden Shura sabah geldiğinde olanlara inanamaz. Her ikisi de birbirine kızgın şekilde ayrılır. Birkaç defa birbirlerine yaklaşmayı deneseler de başaramazlar. Shura bir gün eşyalarını almaya geldiğinde dayanamayarak birbirlerine sarılırlar. Birbirlerine sitem ederken Shura olanları anlattığında her şey anlaşılır. Fakat artık Shura onunla kalamayacaktır. Çünkü ailesine onunla yaşadığını söyleyemeyecektir. Seyit ona belli etmese de kırılır. Onun için ailesiyle kötü olduğu kadının aynı şeyi kendisi için yapamamasını anlayamamaktadır. Yaşamları artık daha az görüşerek devam eder.

Seyit çalıştığı çamaşırhaneyi satmak isteyen Mösyö Konstantinides’ten almak için planlar yaparken Shura yardım etmek istese de gerek olmadığını

söyleyerek getirdiği rubleleri kullanmaya karar verir. Çamaşırhaneyi devraldığında artık bir işe sahip olduğu için çok mutludur. Ancak bu sevinci de kısa sürecektir. Bir süre sonra Mösyö Konstantinides döndüğünde bankanın bu paraları almadığını söyler. Seyit bütün birikimi yok olduğu için çok üzülmüştür. Bunca yol boyunca yanından ayırmadığı rublelerin geçerliliğini yitirmiş olması onu kararından vazgeçirmez. Nişanlarını ve saatini istemeden satarak paranın bir kısmını denkleştirir ve kalanını yavaş yavaş ödemek üzere çamaşırhaneyi almayı başarır. Bir süre sonra dayısının oğulları Musatafa, Yahya ve halasının damadı Osman ile karşılaşır. Osman kaçarken yaşanan kargaşada karısını ve çocuğunu kaybetmiş bir daha da haber alamamıştır. Birlikte yemeğe çıktıkları bir akşam Shura'yı bir başkasıyla gördüğünde neye uğradığını şaşırır. Shura ondan intikam almaktadır. Seyit'in kendisine yaşattığı duyguları anlamasını istemektedir. Artık aşkları iniş çıkışlarla devam etmektedir.

Bir gün Osman Seyit'i bir düğüne götürmek ister. İstemese de onu kıramayarak işi bittiğinde söylediği adrese gider. Düğün bittiğinde Osman ona bir kız göstererek isterse onunla evlenebileceğini söyler. Seyit'in itirazlarına karşın ısrar eden Osman hayatını böyle devam ettiremeyeceğini söyleyerek onu ikna eder. Karısının akrabası Mürvet'le evlenmesiyle Seyit ile tekrar akraba olacaklardır. Mürvet'in annesi Emine'yi ikna etmelerine karşın bir arkadaşlarının Seyit ile ilgili anlattığı metresi olduğuna dair bilgilerden dolayı nişan hediyelerini göndererek vazgeçtiklerini bildirirler. Ancak Mürvet'in gönlü olduğunu öğrenen Seyit istemeyerek girdiği bu maceranın gerçekleşmesini arzu etmeye başlar. Osman'dan böyle bir yaşamının olmadığını belirtip onları ikna etmesini ister. Biraz zor olsa da Mürvet'in de durumunu düşünen annesi razı olur. Ancak Seyit'in vakitsiz ziyaretleri yine sorunlar çıkmasına neden olur. Emine ve Hakkı ne yapacaklarını şaşarak adetlere aykırı davranan bu adama tepkili davranır. Seyit ise anlayamadığı gelenekler karşısında yapacak bir şeyler bulmaya çalışırken Osman ailesiyle birlikte gitmek şartıyla bir akşam randevu almayı başarır. Nişanlısına aldığı hediyelerle gittiğinde nişanlısını yine kaçamaklarla görebilecektir. Mürvet de herkes sofradayken odasında kapalı olmasını anlayamamaktadır. Sofra da ise Seyit bu yaşananların bir an önce bitmesi için 30 Ağustos'ta düğün yapmayı teklif eder. Çok erken olduğu için itiraz etmek isteseler de inadından vazgeçiremezler. Eğer o tarihe kadar evlenmezse vazgeçerek Amerika'ya giden arkadaşlarıyla gideceğini söyler. Bütün kızgınlıklarına

rağmen Mürvet'i düşünerek kabul eden Emine'nin ardında Hakkı'da bu emrivakilere kızmaktadır.

30 Ağustos 1923'te Zafer Bayramı ve Kurban Bayramı kutlamaları arasında süren düğün heyecanıyla evlendiklerinde Seyit onların yanında iç güveyisi olarak oturmayı kabul eder. Çünkü Emine kızının bu küçük yaşında kendisinden uzakta yaşamasına razı değildir. Ayrıca gâvur mahallesi Beyoğlu'na gitmesine hiç tahammül edemeyecektir. Birlikte yaşamaya başladıklarında Seyit ve Mürvet birbirlerini sevmelerine rağmen yoluna gitmeyen bir şeyler vardır. Birbirine çok uzak olan yaşam tarzları Emine'nin de müdahaleleriyle iyice kendini göstermeye başlar. Karısını alarak başka bir eve taşınmak isteyen Seyit oradan uzaklaşmadan karısıyla istediği yaşama kavuşamayacağını düşünmektedir. Mürvet'in annesinin de etkisiyle itirazları üzerine kırıngınlığı sürerken birkaç akşam eve gelmediğinde karısının tepkisi üzerine iş yerinin uzak olmasından dolayı her gün bu yolu aşmanın zorluğunu belirterek alışık olmadığı yaşam tarzı sürdüğü müddetçe buna son vermeyeceğini söyler. Annesinin bütün itirazlarına rağmen boşanmalarının ayıp olacağını söyleyerek annesini taşınmaya razı etmeye çalışan Mürvet iyice arada kalmıştır. Ayrıca hamile olduğunu öğrendiğinde kocasının bundan pek memnu olmadığını görür. Kocasının geçmişini anlattığı zamanlarda da kendisi pek memnun olmamaktadır. Kocasının geçmişini, özellikle de Shura'yı çok kıskanmaktadır. Bir gün kocası kendisini iş yerine götürdüğünde, oturmuş beklerken gelen Shura Seyit'e evlendiği haberini sorduğunda, Seyit Mürvet'i gösterir. Ağlayarak uzaklaşan kadının ardında Seyit işine devam ederken geçmişte yaşadıklarını düşünmeden edemez. Mürvet ise kocasının kendisini sevip sevmediğini ve evlendiğine pişman olup olmadığını düşünmeye başlar. Ertesi gün Seyit Murka'yı taşınacakları eve götürmek istediğinde tüm itirazlarına rağmen karısının kocasıyla gelmek zorunda olduğu konusunda ısrarlıdır. Emine razı olmak zorunda kalsa da kızını yalnız göndermek istemez. Kardeşi Necmiye'yi de götürmelerini ister. Seyit itiraz etmez. Üçü birlikte evden ayrılırlar.

Yeni evlerinde de aralarındaki sıcaklığı sürekli kılmayı bir türlü başaramazlar. Seyit istediği geçmiş yaşamını sürdürmeyi başaramaz. Arkadaşlarını eve çağırmaya cesaret edemez. Mürvet'in kendi yaşam tarzına alışmasını beklerken içkili, müzikli masaları özlemektedir. Bu arada doğum yaklaştığında daha geniş bir eve taşınırlar.

Seyit tekrar Shura'yla görüşmeye başlar. Bu şekilde Shura'nın yaşamını sürdürmesine dayanmayarak onu Paris'e gitmek için ikna etmeye karar verir. Shura ise o geceyi birlikte geçirdiği Alain'den Fransa'ya gitmek üzere teklif olsa da bunu kabul etmez. Seyit'ten ayrılmayacağını söylediğinde dolayı üzgün bir şekilde oradan ayrılan genç kaptan binadan çıkarken Seyit onu görür. Shura olanları anlattığında Seyit, kendisini seven bu adamla gitmesini ister. Shura'yı kendi elleriyle gemiye götürerek teslim ettiğinde Alain bu adamın kendisi için kalmayı seçen Shura'yı gitmeye ikna etmesine inanmamaktadır. Minnetle ona iyi bakacağını söyleyerek ayrılırlar. Shura yola çıktıklarında yaşadığı olayları düşünerek yine bir erkekle, yine bir gemide, yeni bir hayata yol almakta olduğunu düşünürken sanki memleketinden ilk kez ayrıldığını hisseder.

1.3.2.Kurt Seyt & Murka

Kurt Seyt & Shura romanının devamı niteliğindeki roman 1924 yılının Bahar aylarında İstanbul'da başlar. Kurt Seyit'in ilk kitaptaki yaşadıklarını hatırlamasıyla özetlenen sekiz senelik büyük aşkı bitmiş bir sene önce evlendiği küçük karısından bir çocuğu olacaktır. Karısı ise onun günlerce eve gelmeyip sonra paketlerle birlikte dönmesini bir türlü anlayamaz. Ancak Kurt Seyit küçük Murka'sının gönlünü almayı başarır. Shura'nın Fransa'ya gitmesiyle evliliklerinin daha huzuru ve mutlu süreceğini düşünürler. Ancak eşine duyduğu kıskançlık başka kadınlar içinde geçerliliğini korur.

Mengene Göçmenleri romanında anlatılan, Mürvet'in Kırım göçmeni ailesinin kısaca tanıtılmasının ardından kocasının ona yaptığı sürprizle devam eden olaylar bir çamaşırhane işleten Kurt Seyit'in şık bir lokanta açmasıyla sürer. Çamaşırhaneyi de kapatmamış, muhasebesine güvendiği Pyotr Segieviç'e emanet etmiştir. Seyit karısını her akşam buraya getirmek istese de Mürvet tüm bu arkadaşlarının Shura'yı tanıyor olmasından ve Seyit'in diğer kadınlarla samimi diyaloglarından rahatsız olduğu için gelmek istemez. Bundan dolayı kocasının dışarıdaki hayatı onun için tamamen bir sırdır. Arkadaşları içinden en iyi tanıdığı halasının damadı olan Osman'dır. Osman Kırım'dayken de Seyit'in halasının damadıdır. Mürvet o ortamdan hemen uzaklaşarak evine dönmek, evinin sakin emniyetli dünyasına ulaşmak istemektedir. Seyit onu eve götürdüğünde çok üzülür.

Gerçekten hastaysa onu zorla götürmesi, değilse bu geceyi kendisiyle paylaşmadan eve dönmesi üzücüdür.

Mürvet doğum yaklaşınca annesini yanlarına almak isteyince kocası tekrar kalabalık aile olmak istemese de karısını kırmak istemez. İşe gittiğinde kapının önünde ablası Hanife'nin oğlu Hasan'la karşılaşır. Bunca zaman sonra yeğenini görünce çok heyecanlanır. Emine ise Hakkı'nın zorlamasıyla sattığı evden kendisine ve kızlarına düşen payla bir ev alabilme planları yaparken kızının yanına taşınma teklifini olumlu karşılar. İki gün sonra Necmiye'yle birlikte gelerek yerleşir. Damadının işe geliş gidiş saatlerinden hoşnut olmasa da bir söz söylememeye dikkat eder. Seyit'in daha geniş bir eve çıkma isteğine başlangıçta karşı çıksalar da taşınınca evi çok beğenerek, haklı olduğunu fark ederler.

Seyit'in gelmediği bir akşam Mürvet annesinin onaylamamasına rağmen onu aramaya gider. Lokanta da akşamdan sızmış uyurken bulduğu kocasının yatağında başka bir kadın vardır. Sabaha kadar yapılan temizlikten sonra uyuya kaldıklarını söylese de eşinin affetmesi biraz zaman alır.

Haziran ayında normal bir doğumla dünyaya gelen kızları hayatlarını biraz değiştirir. Odayı ayırmaları gerektiğini duyunca Seyit kızarak evden ayrılır. Ne olduğunu anlamamışlardır. Yalnız kaldığı zamanlar da ayıp, günah sözleriyle büyüyecek olan kızı için üzülür. Üç gün sonra ziyarete gelen Osman Seyit'in olmadığını görünce gidip alır gelir. Seyit geldiğinde hiçbir şey olmamış gibi kızını sever. Adını Leman koyarlar. Emine'nin pek hoşuna gitmese de anlamından dolayı kabullenir.

Akşam hep beraber sofradayken hüzünlünen Seyit geçmişinden söz ederken kızı ağladığı için Emine'nin çağırdığı karısı yanından ayrılınca sinirlenir. Geçmişini onunla paylaşarak teselli vermeyen karısını anlamamaktadır. Mürvet ise bu geçmişten rahatsız olmaktadır. Birbirlerini sevmelerine rağmen aralarında aşamadıkları bir şey vardır²⁹.

Kızını çok seven Seyit, bir akşam ağladığında Mürvet içeri girdiği için yemekten tat alamayarak sitem ettiği Fethiye bir anda eniştesine bağırmaya başlar. Ne olduğunu anlamayan Seyit evinde yediği bu azar üzerine annesine bu kızı evermesi gerektiğini söylemesi için Mürvet'i sıkıştırır. O gün iki kızıyla yaşayan dul bir kadının evini kiralayan Emine kızlarını alarak oraya yerleşir.

²⁹ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyit & Murka*, PMR Yayıncılık, 28. Baskı, İstanbul , s. 78

Alušta'ya dönmek isteyen yeğeni Hasan'ı vazgeçirmeye çalışan Seyit, sonbaharda çamaşırhaneyi satar. Hem lokantadaki değişiklikler içi paraya ihtiyacı vardır, hem de Pyotr Sergieviç Paris'e gittiği için güvenerek bırakacağı kimse yoktur. Artık lokantanın çamaşırları eve gelmektedir. Emine bundan memnun olmasa da kızı ona yük olmamak için elinden geleni yapmaktadır.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nı ardında ayrılan Süleyman ve Safiye'nin evlerine yeni taşınan gürültücü ailenin de etkisiyle Aynalıçeşme'de kiraladıkları İngiliz apartmanına taşınırlar. Mürvet Beyoğlu'nda oturmanın kötü kadın demek olmadığını kabul etmeye başlar. Seyit ise Paris veya New York'a giden birçok arkadaşını düşünerek kendisi de gitmek istiyordu. Onu bu sıkıntılardan uzaklaştıran yalnızca kızıydı. Bir gün Rum bir müşterisinin Caddebostan'daki arazisinin üzerine ortak iş yapma teklifini kabul etmesi hayatlarına bir değişiklik getirir. Birlikte orada çok güzel vakit geçirirler. Mutluluğu yakalamaya başladıklarını düşünürler. Yaz bittiğinde eşyalarını boşaltmaya çalışan Seyit ortağının gelmesiyle şaşırır. Bütün eşyaları Seyit getirmesine rağmen onlarda da ortaklık iddiasında bulunması üzerine Seyit sinirlenerek her şeyi ona bırakır. Bunun üzerine Amerika'ya göç etmek için müracaat etmeyi düşünür. Bu arada önceki kadar lüks olmasa da bir lokanta açar ve birkaç ay içinde işleri yoluna sokar. Bir akşam orada dostlarıyla birlikte eğlenirken polis gelmesi üzerine Seyit karısına bir paket vererek eve gitmesini söyler. Eve giderken korkarak paketi atan Mürvet Manol'a ait kokain paketi olduğunu öğrendiğinde kocasına çok kızar. Seyit ise onu tehlikeye atmadığı konusunda ısrarlıdır. Amerika'ya gitmek üzere Leginasa'ya yazıldığında Mürvet olumlu karşılamaz. Annesini bırakarak hiçbir yere gitmek istememektedir. Daha önce sorgusuz sualsiz bu adamın yanında yar almış olan Shura'ya kızarken bu gerginlikler sırasında hamile olduğunu da kocasına söylemez. Seyit ise sıraları geldiğinde karısını ve kızını bırakarak gitmek istemez ve hakkından vazgeçer. Artık karısının hoşlanmadığı işini de bırakacaktır. Hayata küs bir şekilde hep karısının yanında olacaktır. Mürvet bunun geçeceğini düşünse de aylar geçmesine rağmen bir düzelme olmaz. Hazır parayla yaşamlarını sürdürürken oturdukları dairenin kirasını karşılayamadıkları için taşınmak zorunda kalırlar.

Bir akşam teyze oğlu Yahya'yla karşılaşan Seyit onun yardım teklifine teşekkür ederek reddeder. Kocasını aramaya çıkan Mürvet ise ümidini kesip eve dönerken karakolda rastladığı kocasını alıp eve gelir. Birine benzettiği yaklaştığı

kadının sarkıntılık şikâyetiyle karakola gittiğini öğrendiğinde kime benzettiğini anlamakta zorlanmaz. Artık daha fazla saklayamayacağı hamileliğini söylediğinde ise Seyit bu güne kadar kendine söylenmemesine sitem eder ve gidip aldırmasını ister. Mürvet doktora gittiğinde artık geç olduğunu öğrendiğinde kocası tepki göstermez. Zaten bildiği bu sonucu değiştirebilecek durumları olmadığı için kabullenir. Artık bir iş yapması gerektiğini düşünerek gazyağı dağıtmaya başlar.

İkinci çocukları doğmadan önce Emine onları kendilerini yanına taşınmaya davet eder. Seyit de zaten istemediği bir hayatı yaşadığını için kararı karısına bırakınca annesinin yanına taşınırlar. Bir gün Shura'dan gelen bir mektup Mürvet'i çok kıskandırsa da Seyit'e verir. Seyit Shura'dan geldiğini söyleyerek bahsettiği adamla evlendiğini, şu an çok hasta olduğunu, son bir kez onu görmek istediğini söylese de aslında Amerika'ya gittiğini ve kendisi de gelirse tekrar deneyebileceklerini yazmaktadır. Mürvet gidip görmesini söylediğinde seyit giderse dönmeyeceğini söyler. Yine de gidebileceğini söylediğinde Seyit karısının bu yürekliliğine hayran kalır. Çocuklarını ve karısını bırakarak gitmeye de niyeti yoktur. Mektubu yakarak yok eder.

Seyit yine durgunluk içinde günleri geçirirken karısı Shura'yı düşündüğünü sansa da o, ailesi için nasıl bir düzen kurabileceğinin hesaplarını yapmaktadır. Kayınvalidesinin yanında oturmaktan ezilmektedir. 26 Temmuz 1926'da ikinci çocukları doğar. Bu arda iş arayan Seyit Veliefendi'yi düzenlemek üzere çalışabileceğini öğrenerek gidip bilgi almak ister. Ancak hemen başlamazsa işi kaybedeceğini anlayınca eve haber vermeden orada kalmak zorunda kalır. Karısı bütün armalarına rağmen kocasını bulamayınca eski ev sahiplerinin bahsettiği büyücüye dahi gider. Ertesi gün halasının kızı da başka falcıyla gelir. Net bir şeyler söylemeseler de iyi haberler verirler. Aynı akşam çeşmede su doldururken biri Kurt Seyit'in karısını aradığını söylediğinde çok şaşırır ve kocasının nerede olduğunu öğrenerek çok rahatlar. Sonraki gelişlerinden birinde kocasının kendisini çağırdığını öğrenir ve Veliefendi'ye gider. Bir miktar para biriktirmiş olan kocasıyla birlikte dönerler. Biriktirdiği parayla çiğbörekçi açmaya çalışırken eski dükkânını yenilemekte olan Yahya da istediği malzemeleri alabileceğini söyler. Seyit daha sonra ödemek üzere bu yardımı kabul eder. Artık İstanbul'da kurabileceği en iyi yaşamı kurmak için çalışacaktır. Sürekli müşterisi olan AKAY Vapur şirketinin

sahibi iki bey ona yaz için bir teklif getirdiklerinde önceki tecrübesinden dolayı çok sıcak karşılamasa da şartları öğrendiğinde kabul eder.

Bir an önce eve giderek müjdeyi vermek isterken evde de Fethiye'ye görücü gelmiştir. Seyit daha çocuklukları süren kızla dalga geçse de Fethiye'nin pek gönülü olmasa da dalyan reisi Ethem'le evlenmesine karar verilir. Evlenmelerinin ardından da o evde kalmak istemez. Ancak yapacak bir şey yoktur. Yer yer annesinin börek yaparak ziyarete gönderdiği Mürvet onun çocukluklarını gördükçe kızmadan edemez.

Oldukça iyi geçen yazın ardından hem Beyoğlu'ndaki hem Altinkum'daki dükkânlar oldukça kar ettiği gibi diğer her şey de yolunda gider. Aynı yıl tekrar ayrı bir daireye taşınmışlardır. Seyit karısına eskisi gibi sürprizler de yapar. Mürvet Seyit'in ailesini tanımak istediğini söyleyerek onlara yazmak istediğinde Seyit ulaşmayacağını düşünse de kabul eder. 1928 Ocağında Mürvet zarfı gönderdikten beş ay sonra cevap geldiğinde çok şaşırırlar. Ancak cevap kısadır ve ayrıntıya girilmemiştir. Sonraki mektuplar da öyle olunca Seyit mektupların okunduğunu ve ulaşmasının bile mucize olduğunu açıklayarak Mürvet'in de dikkatli yazmasını ister.

Bir gün arkadaşlarıyla eğlenirken Hasan yine gitmekten bahsettiğinde kararlı olduğunu ve vazgeçiremeyeceklerini anladıklarında gönderme yollarını araştırarak Sinop'tan bir balıkçı teknesiyle göndermeye karar verirler. Tekne ulaştığında dört askeri geçmesi gereken Hasan kaçarken öldürülür. Seyit 1929 yılbaşını arkadaşlarıyla kutlamaya karar verdiğinden misafirleri geldiğinde kardeşinin Mürvet'e uzattığı zarf Aluşta'dan gelmektedir. Kocasına verdiği mektubun içinde Seyit'in ailesinin fotoğrafı da vardır. Odasına çekildiğinde duyulan Seyit, Hasan'nın kurtulmadığını anlar. Çünkü kurtulsaydı fotoğrafta o da olacaktır.

Son mektupla birlikte kaçağın ailesini cezalandırmanın zamanı geldiğini düşünen Kızıl askerleri Eminof ve oğlu Osman'ı götürürler. Dört gün birbirinden ayrı hücrelerde aç susuz sorgulanarak bekletilirler. Serbest bıraktıklarında yaşlı adamın tehlike oluşturmamasına karşın Osman'nın ilerde zararlı olabileceği düşüncesiyle öldürülmesine karar verirler. Tekrar evden alınırken onu bırakmak istemeyen karısının da sonu aynı olur. Ertesi gün oğlu ve gelinini bulamayan Eminoflar torunlarını da bulamaz. Olanlardan sonra aklını yitiren anneleri de son nefesini verdiği torunları başka çocukların da toplandığı bir kamptadır. Babası ilk

defa Seyit'in kaçtığına bu kadar sevinir. Yoksa sonu farklı olmayacaktır. Geline yazmayı kesmeleri gerektiğini yazdığı mektup ulaştığında, Mürvet ağlarken Seyit onarı ikinci kez kaybetmenin acısını yaşar.

Seyit Rus bir zenci olan Tomas'la ortak yaptıkları işten gayet memnunken Tomas Amerika'ya gitmek üzere ayrılırken onun payını ödeyemediği için işi bırakarak yeni iş arayışlarına girer. Amerika'ya gitme hayalleri yer yer ortaya çıksa da karısından istediği cevabı alamaz. Mürvet'in hayalleri ise bambaşkadır. O kocasının daha az içmesini ve yanında olmasını istemektedir. Ancak Seyit buna yanaşmaz. İşler tekrar yoluna girdiğinde birikim yapmak isteyen karısına aldırmadan, tadını çıkarmasını söyler. Zira daha önce biriktirdiği her şeyi bırakıp geldiği için bıkırime lüzum görmemektedir. Her şeye rağmen birbirlerini seven çiftin yaşamı devam ederken dönemin tarihine de yer verilir. Türkiye-Rusya ilişkilerinin karmaşıklığı, bir zamanlar Bolşeviklerden kaçanlara sahip çıkılırken şimdi Bolşeviklere sahip çıkılışı aktarılır.

Kardeşi Necmiye'nin Mürvet'e kocasıyla eğlenmesi, Rusça öğrenmesi yönündeki tavsiyelerine rağmen Seyit'in ortamından uzak kalmayı tercih etmesi hala kocasının geçmişiyle barışamamasına ve kıskanmasına bağlıdır. Seyit ise her şeye rağmen geçmişi unutmayı başaramaz. Mürvet onu eve bağlamaya çalıştıkça o eski alışkanlıklarıyla yaşamaya devam eder. En azından bir ev almak istediğinde ise kocası karşı çıksa da bir ev arayışına başlar. Bulduğunda ise parası yetişmediği için alamazlar. Başka bir evi almayı da istemez. Ancak oturdukları evden daha geniş bir eve taşınmaya karar verir. Yeni komşularından pek hoşlanmayan Mürvet bir akşam tüm içkileri atarak Seyit'i çok şaşırtır. Bunun üzerine ertesi akşam topladığı birçok erkek arkadaşıyla gelip evde içmeye devam ettikten sonra hiçbir şey olmamış gibi davransa da çok sıkıldığı hayatını sürdürmeye devam eder. Her akşam kavga ederek geçirdikleri günlerin ardından bir gün Seyit, lokantaları ve votka imalathanesini devretmiş olarak eve gelir. Artık karısının her zaman yanında olacaktır. Onun kıskançlıklarına tepki olarak verdiği bu karara Mürvet söyleyecek bir şey bulamaz.

Zor ve sıkıntılı günlerin öncesinde mahkemeden gelen bir kâğıtla iyice şaşırlar. On aylık kirayı peşin verdikleri halde bir ayda evi boşaltmalarına rağmen sözleşmenin bitmediği ayların kirasını talep eden eski ev sahiplerinin açtığı dava sonucu bir şey elde edemeyeceklerini anlayınca, zaten oturmadan ödedikleri parayı

tekrar ödememek için gizlice taşınarak izlerini kaybettirmeye karar verirler. Taşındıkları ev küçük olduğu için fazla eşyalarını da satarlar.

Seyit hiç evden çıkmamasına karşın, Mürvet'in pes ederek çalışmasını isteyeceği sabırsızlıkla beklerken Mürvet'in aklına kaçarken getirdiği silahlar karşılığında kocasına verilen zarf aklına gelir. Gizli bir şekilde Osman ile görüşerek onu değerlendirmek için müracaat ettiğinde o dönemdeki hizmet karşılığı bir tarla verileceğini öğrendiğinde çok sevinen Mürvet, kocasına söylediğinde aynı tepkiyi görmez. Bu yardım dilenmeyi küçük düşürücü olarak gören Seyit oldukça sinirlenir ve zaten o işi yapamayacağını söyler. Böylece yeniden iş bulması gerektiğine karar vererek küçük bit lokantada muhasebe işine başlar. Bu dönemde kayınvalidesinin yakın oturma teklifine karşı gelmez ve daha yakın bir eve taşınırlar. Nemciye bir çorap fabrikasında çalışmaktadır. Ortaköy'de oturan Fahriye'nin kızı Sevim ise iki yaşına girmiştir. Sınırlı gelirlerinden dolayı Seyit kıyafetlerini satsa da karısının satmasına izin vermez. Birikmiş kiralarını verebilmek için sandıktan çıkan gümüş tepsiler, çay kaşıkları satılır.

Seyit tekrar kendi işini yapmak için girişimlerde bulunduğu sırada şırdan dolması yapıp satmaya karar verir. Zamanla küçük bir de lokanta açar. Artık hayatları geçen yıla göre daha iyidir. 1932 yazı biterken Leman'ın okul çağı da gelir.

Mürvet'in önemli bir rahatsızlık geçirerek toparlanmaya çalıştığı günlerde aksilikler tekrar başlar. Ev sahipleri imalathane olarak kullanılan ev için daha fazla kira isteyince ödeyemeyecekleri için ayrılmak zorunda kalırlar. Büyükdere'de iş bulan Seyit, Mürvet'in bütün engelleme gayretlerine karşın oraya taşınmaya karar verir. Büyük teyzesinin oğlu Hamdi'nin müdürlük yaptığı işe başladığı gün ise bu işi yapamayacağını düşünerek aklına gelen fikri uygulamanın yollarını arar. Fabrika'nın yakınlarında lokanta olmadığı için lokanta açmaya karar verir. Mürvet tepki gösterince kocası takılmak için "Ama illa da ayıp olur diyorsan sen benim yerime giriver." (K.S.M., s. 361) dediğinde bu şaka gerçeğe dönüşür. Seyit ise fabrikanın tam karşısındaki arazinin sahibi Laz Ahmet ile ortak bir lokanta açar. Bu arada akrabalarına bıraktığı küçük kızları Şükran bir süre sonra kendisine su taşıttıkları için gitmek istemeyince anneannesinde kalmaya başlar. Seyit Leman'la çok iyi anlaşmasına karşın Şükran ondan çok çekinmektedir.

1933'ü 1934'e bağlayan kışla birlikte olumsuzluklar tekrar başlar. Mürvet fabrikada yaşadığı kazadan dolayı zor günlerler geçirirken Seyit olanlar için

kendisine kızar. Kendisi Rus Sefareti'nin bahçesini düzenlemek işini aldığı sırada orada yolunda gitmeyen bir takım şeyleri fark ederek ayrılır. Takip edilmesinden rahatsız olsa da atlatmayı başarır. Eve geldiğinde karısını kızı zannederek gelen görücüler onu neşelendirir. Başına gelenlerden ve ortak olduğu gazinodaki Mustafa'nın da karısına karşı ilgili olduğundan şüphelendiği için tekrar eski mahallerine taşınma kararı verirler. Okulların kapanmasıyla oradan ayrılarak tesadüfen boşalan Emine' nin oturduğu evin bir katına taşınırlar.

Oradaki komşularının kızı Bedriye ile iyi anlaşılan Mürvet onun çalıştığı İstanbul Üniversitesinde çalışmak istediğini söylediğinde kocası itiraz etmez. Bir bakmasını, rahat ederse çalışabileceğini söyler. Ancak ilk gün yaşadıklarından dolayı işi bırakan Mürvet, Melek'in çalıştığı Siyon çorap fabrikasında işe başlar. Seyit ise zarar ettiği lokantayı kapatır. Mürvet yaşarken şikâyet ettiği güzel günlerini çok özlerken Seyit hiçbir işe yaramamaktan dolayı kendini mahcup hisseder ve kimseye haber vermeden evden ayrılır. Onu hiçbir yerde bulamayınca İntihar etmiş olabileceğinden dahi şüphelenen Mürvet iki ay sonra döndüğünde çok mutlu olur. Zonguldak'ta kömür madeninde çalışan Seyit, bir miktar para biriktirerek dönüşünün ardından yine bir lokanta açar. Bir gün kızını takip eden bir adamı dövdüğü için üç gün hapis cezasına çarptırılacak olmasına rağmen kızını karakola getirmez ve cezasını yatar.

O yaz Yahya'nın yardımıyla Florya'da bir arazi kiralarak bir gazino açar. Beyaz Ruslarla birlikte haremlik-selamlık olan sahiller açık plajlar haline dönerken, Mustafa Kemal'in yazı Florya Köşkünde geçirmesi oraları renklendirmiştir. Bir akşam Gazinosuna gelen Mustafa Kemal'e duydukları hayranlıkla geçen yaz oldukça karlı biter.

Dönüşte Seyit'in geçmişe özlemle yaşadığı bazı duygular sonucu geçmişini yakalamak için eğilmesi sonucu yaşadığı kazayla ciddi yaralar alması üzerine hastanede kolunun kesilmesi gerektiği söylenir. Yoksa kangren olarak ölebileceği söylenmesine rağmen kabul etmeyerek eve gitmek ister. Baygın olduğu bir sırada çağırdıkları mahallenin çıkıkçısı tedaviye başladığında acıdan kendine gelen Seyit küfürler savursa da aldırmandan tedaviyi sürdüren kadın bir ayın sonunda mucizevî olarak onu iyileştirmeyi başarır.

Mayıs ayı geldiğinde tekrar aynı araziyi kiralayan Seyit gazinosunu işletmeye başlar. Yine Paşa'nın ziyaretleriyle güzel günler geçirirken Türk

vatandaşlığına geçmeyen yabancıların çalışmasına izin verilmediği için sessizleşen Florya'ya Mustafa Kemal geldiğinde şaşırır. Sebebi öğrendiğinde ise İnönü'ye söylenerek herkesi çağrılarını, bu gün yasak olmadığını söyler. Herkes gönüllerince eğlenir. Yaz bitip iş sonlandığında yine Amerika hayali kuran Seyit, karısının soyadı kanunuyla bir an önce soyadı almak istemesi ve çocukların okul planları yapmasıyla onu ikna edemeyeceğini bir kez daha anlar. Eminof, Eminova gibi istediği soyadlarını alamayınca Gürçınar'da karar kılar.

Bu sıralarda iyi olmadığını söyleyen küçük kızına pek inanmasa da, bir gün ateşten baygınlık geçirdiğinde çok üzülür. Hastaneye götürdüklerinde çok ilerlemiş olduğunu ve orada kalması gerektiğini öğrenirler. Ancak Mürvet doktordan gerekli reçeteyi vermesini, evde aynen söylediği gibi bakabileceklerini belirterek kızını alıp gider. Çünkü evde bakması gereken bir kızı ve devam etmesi gereken bir işi vardır. Seyit ise tekrar şırdan dolması yaparak satmaya başlar. Bu işten memnun olmadığı gibi istediği kazancı da elde edemiyordur. 1935'i 1936'ya bağlayan kış bir fırtına felaketinde aldığı darbeden dolayı kocası yatalak kalan Fethiye de bir erkek çocuk dünyaya getirdiğin de Seyit de şansını Ankara'da deneme konusunda düşüncelere dalmaktadır. Bir süre sonra herkesle vedalaşarak çıktığı Ankara yolculuğu başlamıştır.

Bir ay geçmesine rağmen kocasından hiçbir haber alamayan Mürvet Seyit'in hiç dönmeyeceği düşünceleriyle meşgulken Leman yaptığı bazı işlerden dolayı para kazanarak eve katkıları sağlamaktadır. Necmiye ise bir deniz teğmenine aşık olmuştur. İstemeye gelmeleri beklenirken sürpriz bir şekilde, bir paşa olan babası tarafında başka biriyle nişanlandığını öğrendiğinde çok üzülür. Kemal'in sözü bozduğu ancak tayini çıktığı için Adana'ya gittiğini öğrenince çocukluk arkadaşı İbrahim'le sözlenir. Bu arada Hakkı'nın Ankara'ya taşınması söz konusu olduğunda Mürvet kocasını bulma ümidiyle heyecanlanır.

Seyit ise kendisine sarkıntılık eden ev sahibesinden kurtulmanın yollarını ararken karısını düşünmektedir. Zarife adlı bu kadın eşine düşkünlüğünü anlayınca Seyit'e İstanbul'a gideceğini, isterse karısına mektup götürebileceğini söyler. Seyir ne olduğunu anlamasa da yardımını kabul eder. Ancak zarife Mürvet'e mektubu vermeyerek kocasını unutmasını söyleyip döndükten sonra, Seyit'da karısını unutmasını söyler. Bunun üzerine çok kızarak yazdığı mektupta hemen gelmesini söylediği karısı mektubu aldığında çok mutlu olarak hazırlıklara başlar. Gittiğinde ise

kocasının soğuk davranışlarına bir anlam veremez. Seyit ona sitem ettiğinde olanları kocasına anlatır. Seyit oyuna gelmiş olduğuna inanamayarak o kadına güvendiği kendisine kızar. O gece her ikisi için de huzurlu geçer.

Ciğerci Musa'nın evine taşınarak hayatlarını sürdürmeye devam ederken hayatın daha kolay aktığı Ankara'da, Seyit Kırım yemekleri ikram ettiği lokantasını şık bir müzikli lokantaya çevirmek için para biriktirmeye çalışmaktadır. Mürvet ise yengesinin Hakkı'nın kendisini aldattığı yönündeki sözlerine her şeyin geride kaldığı teselliyle kulak vermemektedir.

Cumhurbaşkanlığı Orkestrasının konserlerini kaçırmayan Seyit'e karısı eşlik etmek istemese de, kızı Leman onu yalnız bırakmaz. Kırımdan eski bir tanıdığı olan Hasan'la karşılaştığında Kopsel soyadını aldığını ve Reşat Nuri Güntekin'in kız kardeşi Safiye Hanım'la evlendiğini öğrenir. Onun sayesinde Rus Sefaretinde tercümanlık işi bulduğu için lokantayı devretse de İstanbul'daki Sefaret işinden farklı olmaz. On beş gün sonra işine son verilir. Aynı gün Atatürk Orman Çiftliği'ndeki bağda çalışmak üzere iş bularak eve döner. Bir müddet daha para biriktirerek yine bir lokanta açar. Mürvet ise bir çorap deposuyla anlaşma yaparak önemli bir gelir elde etmeye başladığında İstanbul'dan kız kardeşi Necmiye'nin gelmesini beklerken ölüm haberiyle sarsılır. Emine ise kızının ölümü üzerine o mahallede daha fazla kalamaz. Ortaköy'e taşındığında Seyit Mürvet'e annesini Ankara'ya çağırmasını söyler.

Seyit'in bu defaki lokantası da Suluhan'da çıkan yangından dolayı yandığında Hipodrom inşaatında taş kırmak üzere işçi olarak yazılır. Bir süre sonra Hasan Kopsel, geri vermek üzere verdiği ikna etmeyi başararak bir miktar sermaye yardımında bulunur. Bununla Kayseri'den halı getirerek satan Seyit ikinci turdan sonra borcunu ödeyince oldukça karlı bir iş olduğunu anlar ve düze çıksalar dahi Mürvet işini bırakmamayı tercih eder. 1938 yazında kızlarını alarak İstanbul'a gittiğinde Ata'nın Savarona yatında tedavideyken çekilen fotoğrafları herkesi endişelendirir. 10 Kasım sabahı ise herkes perişan olur. Eşsiz lider hayata gözlerini yumduğu için bütün yurt gibi Gürçınar ailesi de ağlamaktadır.

Hatay sorunu hallolmasının ardından ikinci dünya savaşının başlamasıyla sıkıntılı günler başlar. Seyit Kayseri seyahatleri sırasında Ankara'da bulmakta zorluk çektiği malzemeleri daha rahat bulabilmektedir. Leman ise büyümüş, çevredeki erkeklerin dikkatini çekmiştir. Birçok talibi babası tarafından geri çevrilse de, babasının yokluğu sırasında ders çalıştıkları Sabahattin'in sözlerinden etkilenir.

Ablasıyla birlikte Leman'ı istediklerinde yine geri çeviren Seyit, karısının da ısrarlarıyla bir süre sonra razı olur. Evlenmelerinin ardından yeni çiftte oda olması için yeni taşındıkları evde de iyi komşular edinirler.

Yine bir Kayseri seyahati sırasında aşırı kardan dolayı yolda kalan Seyit iki gün boyunca maruz kaldığı soğukta paltosunu da çocukları üşüyen bir kadına vermiştir. Eve döndüğünde ateşler içerisinde rahatsızlanır. İlaç kullanmasına rağmen bir düzelme hissetmez. Bir gün karısına İstanbul'a dönmek istediğini söyler. Aluşta'dan ayrıldığından beri huzur bulamayan Seyit burada da mutlu olamamıştır. 2 Şubat'ta yola çıktıkların geçmişi hayal ederek geçirdiği yolculuk sırasında çok kalabalık olan trende yer yer ayakta yolculuk etmesinden dolayı oldukça bitkin düşer. İstanbul'a varıp Fethiye'ye gittiklerinde Ethem'in de öldüğünü öğrenirler.

Seyit ev aramak için ayrıldığında kiralamak için çıktığını sanan Mürvet akşam ev aldığını öğrenince çok mutlu olur. Evin kendi üstüne olmasıyla daha da mutlu olur. Eve yerleştikten sonra Mürvet yine Mösyö Siyon'un çorap fabrikasında işe başladığında, Seyit Yahya ile görüşüp artık kendi işini yapacak gücü kalmadığı için onun yanında çalışmaya başlar. Türkiye'nin 2. Dünya savaşına sokulmaya çalışıldığı yıllarda, artık kocasının ailesiyle yaşayan Leman'da hamile olduğunu öğrenir. Şükran ise eve katkı sağlamak üzere işe girmiştir.

Mürvet bir gün işten döndüğünde kocasını evde bitkin bulur. Rahatsızlığı gittikçe arttığı için Şükran'ı da hastalık kapmaması için halasına göndermiştir. Leman ise çocuğunun doğumunun ardından kocasının başka kadınlara vakit geçirerek kendisini aldattığını öğrenir. Evi terk ederek ailesinin yanına gittiğinde kocası deliye dönüp dönmesi için elinden geleni yapar. Ancak gururu kırıldığı için babası ile birlikte dönmek üzere karar almıştır. Ancak evdeki şartlardan dolayı annesinin çalışmasını istemesi sonucu girdiği iş sırasında babasının çocukla ilgilenmek zorunda kalmasıyla her ikisinin de perişan olduğunu görür. Çocuğunu alarak kocasının yanına dönmeye karar verdiğinde babası giderse tekrar o eve gelmemesini söyler. Sonra pişman olsa da bir defa kendi babasının yaptığı şeyi yapmıştır. Leman her şeye rağmen yaşananlara daha fazla dayanamayarak babasına bir mektup bırakır ve kocasına döner. Bir gün halasını görmek için geldiğinde babasının bahçeden el salladığını görse de, daha sonra sözünü hatırlayan babası hemen içeriye girerek ona görünmez.

Bu arada Kırım'daki gelişmeler de kötüye gitmektedir. Almanların gelişiyle oradan ayrılan Osman ve karısı Meryem, Mehmet Eminof'la vedalaşarak oradan ayrıldıklarında Türkiye'ye gitmeyi planlasalar da, kampta gemilerle gönderilmeyi beklerken Ruslara iade edileceklerini öğrenirler. Son gemiyle Türkiye'ye gönderilecekler arasında isimleri çıksa da Osman mescidin arkasında asılmış bir şekilde ölü bulununca artık Meryem ve bebeği yalnız kalmıştır. Mehmet Eminof ise öldürülen soydaşlarını gömme görevi verildiğinde daha fazla dayanamayarak hayatını kaybetmiştir. Meryem Seyit'i bulduğunda hasta haline oldukça şaşırır. Bütün olanları istemeyerek de olsa anlattığında Seyit büyük bir acı yaşar. Kırım Türkleri nüfusunun yarısını kaybetmişken diğer yarısı da Stalin tarafından Sibiry'a sürülür.

Mürvet çok kötü durumda olan kocasının kabul etmeyeceğini düşünerek hastaneye gitmeyi teklif ettiğinde Seyit onu şaşırtarak son bir ümitle gitmeyi kabul eder. Zor şartlarda ulaştıklarında yapılacak bir şey olmadığını öğrenerek dönerken dinlendikleri parkta Seyit yüksek bir yara doğru koşarak kendini atmak istese de Mürvet onu çekerek kurtarır. Ancak böyle bir yaşama tahammül edemeyen Seyit gazoz isteyerek karısını Ortaköy'e gönderir. Döndüğünde bileğini keserek intihar eden kocasının ambulansla götürüldüğünü görür. Seyit hastanede gözlerini açtığında ölmediğini anlayınca gelip gidenler içinde kızı Leman'ı arar. Ancak Mürvet, kızgın olduğu için Leman'a haber vermemiştir. 25 Ekim 1945 tarihinde Seyit' in hastanede hayatını kaybettiğini Leman gazeten öğrenir.

1.3.3.Mengene Göçmenleri

1892 yılında Silistre'de başlayan olaylar Bulgar zulmünden kaçma hazırlıkları yapan bir ailenin başından geçmektedir. Ayşe ve Bahattin çocuklarını alıp kaçarak bir Türk karakoluna sığınmak istemektedirler. Ancak kızları Adile ve Mehire ile damatları onlarla gelebilecek durumda olmadıkları için bekâr oğulları Raşit ve Süleyman'la birlikte küçük kızları Emine'yi alarak 'Anavatan' diye hiç görmedikleri yer doğru yola koyulurlar.

Oldukça zor doğa şartlarında ilerlemeye çalışırlar. Gece mola verdiklerinde gelen kurtlardan ateşle korunmaya çalışırken atlardan birinin bağından kurtularak kaçması ve kurtların da onu takip etmesi sonucunda kurtulurlar. İkinci gece sığınmak

için bir baraka bulurlar fakat buradan ayrılırken duydukları sesle her şey değişir. Anne, baba ve emine ata binip ilerlemesine rağmen hazırlıklarını yapan Raşit ve Süleyman yanlarına alabildikleri bir miktar altını sakladıkları Elif'in sandalyesini tam bağlayamadıkları için kaçarken düşürürler. Sandalyenin arkasından atlayan Süleyman da uçurumdan yuvarlanırken Bulgar eşkıya Raşit'i yakalar. Nasıl olsa öleceğini düşünen Raşit onunla mücadele ederken arkadan gelen Süleyman eşkıyayı öldürür. Sandalyeyi de alıp ailelerini bulma umuduyla yollarına devam ederler. Karakola ulaştıklarında ailenin geri kalan üyelerini görerek sevinçle kucaklaşırlar.

1982 yılının son günlerinde İstanbul'a ulaştıklarında yaşam mücadelesine başlarlar. Yeni evlerine yerleştikleri gün geride kalanlardan dolayı yaşadıkları durgunluğun ardından ilk defa sıcak bir sofraya otururlar. Artık Mengene bölgesi sakinlerinden olmuşlardır. Bir ay sonra kapı çalındığında oğlu Ömer'le birlikte gelen Kazım kapıda durmaktadır. Emine en sevdiği çocukluk arkadaşı Ömer'i orada görmekten dolayı çok mutlu olur.

Bir süre sonra Bahattin küçük bir ayakkabıcı dükkânı açar. Oğlu Raşit de ona yardım etmektedir. Süleyman ise bir Kahvehanede çalışmaktadır. Eski yaşamlarına benzemese de yaşamlarını sürdürebilmek için herkes elinden geleni yapmaktadır. Süleyman bir gün annesiyle kapalı çarşıya gittiğinde ustasının aldığı malzemeleri çok daha ucuza alabileceğini fark eder. Ustasıyla konuşarak malzemeleri kendisinden almasını ister. Tespit ettiği ihtiyaçları almak için giden annesi kendisi için de bir uğraş bularak oradan aldığı bazı bitkilerle bir takım tedaviler yapar. Böylece kısa sürede düzenli bir yaşam standartlarına kavuşmayı başarırlar. Ancak Raşit'in askere alınacağı haberiyle düzenleri bozulur. Raşit'in gidişinden iki sen sonra Kazım Bandırmada bulduğu bir iş için oğlunu da alarak gider.

1901 yılında üçüncü kez izne gelen Raşit bayram havasıyla karşılanır. Bu arada on dört yaşını geçen Emine'ye bir talip olur. Bahattin ve Ayşe kendilerine bir şey olduğu takdirde kızının yaşayacağı zorlukları zaten düşünmeden edememektedir. Bir de aracı olan Fatih Müftüsünün hanımı Bedriye Hanım'ın ısrarlarıyla vermeye karar verirler. Anlatılanlar on beşine yaklaşmakta olan Emine için de cazip gelir. Çocukluk aşkı Ömer'den de bir haber çıkmadığı için kendisini düşünmediğinden emindir. Birkaç gün sonra istemeye gelirler ve düğün hazırlıklarının ardından evlilikleri gerçekleşir.

Kemalettin Bey'in oğlu Adil ile yaptıkları evlilik yalnızca birkaç hafta sürer. İlk gece yaptığı kabalığının ardından sevgilisi Lüset'in yanına gider. Birkaç hafta sonra Kayınvalidesi Münevver Hanım'ın isteğiyle onu affetse de yine aynı muameleyi görünce anne ve babasının gelmesini isteyerek Adil'den ayrılır. Mahalle halkı tüm yaşananlardan dolayı aileyi teselli etmek için ellerinden genli yapar.

Bahattin yetiştirdiği çıraklardan dolayı dükkâna az uğrarken Süleyman da ikinci bir kahvehanenin işletmesini almıştır. Ayşe de kendi yöntemlerince yaptığı tedavilere devam etmektedir. Bu vesileyle tanıştığı ve yardımlaştığı Haşime Ebe'nin de eşini kaybetmiş Hasan adında bir oğlu vardır. Birbirlerini tanıdıktan sonra oğlu Hasan'a Elif'i ister. Elif ise il defa düğününde gördüğü bu adamın kendinse karşı nazik davranışlarında etkilenerak kabul eder. 1905 yılının ilkbaharında evlenirler. Beş yaşındaki Hayriye ile on yaşındaki Hakkı babalarının yeni evlendiği kadını sevseler de bir müddet çekingenliklerini sürdürürler. Evliliğini üçüncü ayında hamile kalan Emine o çocuğunu düşürse de ikincisinde kayınvalidesinin de direktifleriyle dikkatli davranarak bir kız çocuğu dünyaya getirir. Adını Mürvet koyarlar. Mürvet büyürken Hayriye'nin yaşamını kaybetmesi Emine'yi çok üzer. Kendi bebeği büyümeden bu kızdan anne sözcüğünü duyan Emine küçük kıza sarılarak uzun süre ağlar.

Bu sıralarda kayınvalidesi belgesi olmadan ebelik yaptığı için şikâyet edilse de mahkemede gösterdiği bilgilerinden dolayı kurtulur. Bahhattin ise eşinin itirazlarına rağmen memlekete dönmeye karar verir. Orada kalan kızlarını alıp getirmek istemektedir. Ayşe karşı çıkmasına rağmen kızlarının geleceği düşüncesiyle heyecanlanır.

1876'da ilan edilen Kanun-i Esasiden 1878'deki padişahı devirme girişimlerine; Rusya ile yapılan Ayastefenos anlaşmasından Fransa'nın Tunus'u, İngilizlerin Mısır ve Sudan'ı işgaline; 1895-1897 Ermeni ayaklanmalarından 1902-1903 Makedonya ayaklanmalarına; Abdülhamit'e yapılan baskılar sonucu 1908'de Meşrutiyetin ilanına kadar verilen tarihi bilgilerin ardından Mürvet'in meşrutiyete tanıklık eden çocukluk yıllarına dönülür³⁰. 1909 yılında Mürvet ikinci önemli olayı yaşar. Fethiye adında bir kardeşi olur. Hasan ise ağır bir hastalık geçirmektedir. Emine onun işi bırakmasını ister. Kendisi evde nakış, dikiş alarak katkı sağlaya bileceğini belirtir. Bu durum Hasan'ın zoruna gitse de bir süre sonra mecbur kalır.

³⁰ Nermin Bezmen. (1995). *Mengene Göçmenleri*, Yaylacık Matbaası, İstanbul 1995, s. 122

Bahattin geri döndüğünde ise yalnızdır. Emine Ayşe kızlarını sorduğunda Mehire'nin doğumda öldüğünü, Adile' nin hasta olduğunu ve çare bulunamadığını, Hacı amcanın kalbinin dayanamadığını, Adile' nin kocasının çete eline düştüğünü, Mehire'nin kocasından ise haber alınamadığını öğrenir. O an yaşadığı şokla bir daha acı haber duymamak üzere kulakları sağır olur.

İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Mustafa Kemal Paşa hakkındaki kısa tarihi bilgilerin ardından Bahattin'in Kazım'dan aldığı mektup sonucu Bandırma'ya giderek yerleşme kararını eşine açıklamasıyla devam eden olaylar Süleyman'ın gittikleri yerde âşık olmasıyla devam eder. Kazım'ın yeni karısını yeğeni olan Ferište de ona karşı ilgisiz değildir. Ancak Bahattin mevcut şartlarından dolayı kızı kendisine vermeyeceklerini söyleyince Süleyman kızı kaçıtır. Kızın babası İsmail Bey başlarda bu olaya çok kızarak kendisini küçük düşürdüğü için kızını vermek istemez. Bu arda aşkları dillere destan olur. Zamanla baskıların ve Süleyman'ın ailesinin Silistre'de saygın bir aile olmasının da tesiriyle kızını vermeyi kabul ederek Süleyman'ı iç güveyi olarak alır.

Mustafa Kemal'in Trablusgarp başarılarıyla ilgili tarihi bilgilerin ardından Mürvet'in okula başladığı günler aktarılır. Okula başladıkları ilk gün törende Hasan'ın fark ettiği, ilk ve son defa gördükleri annesi ve babası olmayan Muharrem adındaki çocuğun acıklı hikâyesinin ardından kuzeni Yakup'la birlikte devam ettiği okul günleri ve birlikte oynadıkları oyunlar sürer. Bir gün oyun oynarken kazayla boğulma tehlikesi geçiren arkadaşı Yakup bunu kimseye söylemeyecektir.

1912 Uşi Anlaşması olduğu sıralarda Mürvet altı, Fethiye üç yaşlarına gelmişlerdir. Derken ikinci Balkan harbi başladığında Emine Necmiye adındaki üçüncü kızını doğurur. Emine'nin çırpınışlarına üzülen Hasan dayanamayarak eşinin itirazlarına rağmen iş aramaya gider ve eski iş yerinde daha basit bir iş bulur. Böylece çok mutlu bir gün geçirirler. Raşit de mal alıp satmak için İstanbul'a geldiğinde onları ziyaret eder. Onların durumunu gördüğünde ve evlerinin istimlâk edileceğini öğrendiğinde Bandırma'ya gelmelerini teklif eder. Kendilerini bu fikre alıştırdıkları sırada istimlâk karşılığı yüklü bir miktar altın alacaklarını öğrendiklerinde gitmekten vazgeçerek bir ev alırlar. Böylece Hakkı da mektepten geldiği hafta sonlarında onlarla birlikte olabilecekti. Sonunda Hakkı zabıt mektebinden mezun olur. Hem onun dönüşünü hem de yeni evi kutlamak için bütün akrabalar toplanırlar. Heşime Nine'nin ikinci evliliğinden akrabası İsmail de

Hakkı'yla birlikte gelir. Mürvet İsmail'e farklı bir ilgi duymaya başladığında hisleri karşılıksız değildir.

Birinci dünya savaşı başladığında Emine'nin ilk erkek çocuğu da dünyaya gelir. Adını Taceddin koyarlar. Mürvet ise artık Kur'an'ı ezbere biliyor, hatim indirebiliyordur. Sevabına yaptığı gittiği evlerin durumlarına göre hediyeler de almaktadır. Hakkı'nın cepheye gidişinin ardından gelen Raşit getirdiği erzakları indirerek evlendiği haberini verir ancak cepheye gittiği haberiyle Emine'yi üzer. Raşit de gittikten sonra Emine, ülkedeki kötü gidişatın yansıdığı evi için bir şeyler yapması gerektiğini düşünürken askerlerin sattığı elbiseleri alıp tamir ederek satmaya karar verir. Kazandığı parayla erzak alıp satacak ve geçimlerini sürdürmeye çalışacaktır. Kocasının itirazlarına rağmen çıktığı yolculuklardan başarılı bir şekilde dönerek geçimlerini sürdürmeyi başarır.

Çanakkale'de yaşananların özetlenmesinin ardında orada cephede olan Raşit'in Mustafa Kemal'den söz eden mektubu hayranlık doludur. Savaşın şartları giderek ağırlaşırken Emine son yolculuğundan uzunca bir süre dönemez. Merak içinde bekleyen ailede dönüşüyle bayram yaşanır. Baya karlı döndüğü yolculuk çok zorlu olduğu için bir daha gitmemeye karar verir. Artık oralarda bir iş bulmaya çalışacaktır. Mürvet ise İsmail'le ilgili hayallerinin gerçekleşemeyeceği üzüntüsüyle günlerini geçirirken İsmail' in yanında büyüdüğü akrabasının ölüm haberi gelir. Ona kendileriyle kalması için ısrar ederler ve sonunda razı olduğunda ona da bir yatak ayarlanır.

1916 yılında Gelibolu düşmandan temizlendiğinde birlikler Irak cephesine yönlendirilir. Harbiye'den mezun olan Hakkı ve İsmail Musul'a gitmek üzere hazırlıklara başlarlar. Emine bir dikimhanede iş bulmuştur. Haşime Nine de doğumlara çağrılmasına karşın şartlardan dolayı eskisi gibi gelir elde edememektedir.

Mürvet Saide Hanımın çocukları Jülide ve Atıf'a bakmaya gittiği bir gün annesi de kardeşini onu bırakarak gider. İstanbul'da gittikçe yayılan yangın oraya ulaştığında Mürvet yaşından büyük gayretleriyle çocukları kurtarmayı başarır ve babaannelerine götürür. Emine Raşit Beylerin evine gittiğinde her yer yanmış ancak çocuklarını bulamamıştır. Eve geldiğinde kocasına çocuklarının güvende olduğunu, gidip alacağını söylese de Hasan'ın endişelerini gideremez. Kendisi her şeye rağmen kocasına karşı güçlü olmaya çalışır. Kocasını kurtarmaya çalışırken Hasan kendisini

bırakarak çocuklara yetişmesini istese de onun böyle bir niyeti yoktur. Güvenli bir yere ulaştıklarında onu bırakarak çocuklarını aramak üzere yola koyulur. Yolda Saide Hanım'ın ağabeyi Suudi Bey'le karşılaştığında çocuklarının iyi olduğunu, Mürvet'in hepsini kurtardığını öğrenir. Hemen yanlarına giderek evlatlarına kavuşur. Emine artık annesinin Silistre'den kaçarken yaşadıklarını daha iyi anlamıştır.

Yangında yok olan evlerin yerine yapılan konakta yaşayan Hidayet Bey'in kendisiyle yaşıt olan kızı Nuriye ile arkadaş olan Mürvet ondan genç kızlığa adımla ilgili öğrendiği bilgileri annesine sorduğunda büyük bir tepkiyle karşılaşarak bu konuyu bir daha açmaz. Kendisi de aynı şeyleri yaşadığında kız olmanın çok zor olduğu düşünceleriyle yaşının gerektirdiği güzellikleri yaşayamaz.

1918'de itilaf devletleri İstanbul'a demirlediğinde daha da zor günler başlar. Karneyle aldıkları gaz için gittikleri bir gün İngiliz askerleriyle yaşadıkları korkunç olay Mürvet'i çok korkutur. Savaş dönüşü eşini başka erkekle yaşarken bulan Raşit her şeyini satıp İstanbul'a gelir. Orada Hasan ve Emine'nin ısrarlarıyla tekrar evlenir. Karısı Meral'e tramvay çarptığı için akli dengesini yitirir. Onlara yük olmamak için ev tutarak ayrı yaşamaya başlarlar. Bandırma'dan annesi Ayşe'yi de getirir. Türkiye'nin yer yer işgalinin başladığı sıralarda bir gün Emine işlerini bitirerek Mürvet'le birlikte annesinin yanına gitmeye çalışırken İngiliz askerlerinin tartaklamakta olduğu Ömer'i görür ancak dikkat çekmeden yollarına devam etmek zorundadırlar.

Naciye Sultan'ın emekli cariyelerinden olan komşuları Nazire Hanım düğün, davet ve gezilere giderken Mürvet ve arkadaşlarını da götürdüğü için çok sevilir. Aileleri de bu görmüş geçirmiş hanıma güvenerek izin verir. Yine birlikte çıktıkları yolculuk sırasında arabalarının bozulmasının ardından İngiliz askerleriyle yaşadıkları tatsız olaylardan sonra bir daha böyle bir girişimde bulunmazlar.

Bir gün Hasan rahatsızlanarak hastaneye götürüldüğünde humma olduğu öğrenilir. Fethiye ve Necmiye yavaş yavaş atlatmaya başladığında Mürvet ateşler içinde yanmaktadır. Taceddin'in yanına ise hiçbiri girmez. Cepheden gelen Hakkı kardeşini hastaneye götürdüğünde babası komadadır. Hasan öldüğünde Mürvet sonradan öğrenir. Annesi çalıştığı için babasına çok alışan Tacaddin de onu isteyerek ağladığı bir gün baygın düşerek hayatını kaybeder. 1919 yılı ülke için olduğu gibi onlar için de çok acı geçmiştir. Yunanlıların İzmir'i işgaliyle tükenen ümitler

Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışıyla tazelenir. 1920'de İstanbul'un resmen işgalinin ardından Ayşe ve Haşime nineler vefat eder.

Mürvet okuma isteğini annesine söylediğinde birlikte okula gitseler de yaşından dolayı olumlu bir yanıt alamazlar. Müdürün küçümseyici davranışları Emine'yi çok kızdırır. Mürvet'e talipler çıkmaya da başlamıştır. Ancak Emine kendi başına gelen olayları hatırlayarak birçok talibi geri çevirir. Bu arada Hakkı da evlenmek istediğini söyler. Emine ilk önce zamanı olmadığını, biraz beklemesini söylese de Hakkı'nın kırıcı davranışlarının ardından kabul etmek zorunda kalır. Hakkı kalp yetmezliğinden dolayı raporlu olduğu için artık cepheye de gitmeyecektir. O sırada yanlarında olan İsmail de Mürvet'le evlenmek istediğini söyler. Onları gizlice dinleyen Mürvet çok heyecanlansa da annesinin kardeş gibi büyüdükleri gerekçesiyle reddetmesiyle çok üzülür. Ancak yapabileceği bir şey yoktur. Bunun üzerine İsmail evden ayrılır. Hakkı Roman muhacirlerden olan Meliha ile evlenir. Başta güler yüzlü olan Meliha hamile kaldıktan sonra bu durumdan faydalanmaya başlar. Mürvet ile yaşadığı tatsız bir olayın ardından Hakkı'ya doldurarak kardeşinin üzerine salınca, Emine tepki göstererek karısının isteklerini kendisinin karşılamasını söyler. Hatasını anlayan Hakkı özür kabul etmeyecek kadar kızgın olduklarını görür.

11 Ekim 1922'de İtilaf Devletleri ile imzalanan Mudanya Anlaşmasıyla yaşanan bayram sevinci kutlamalarla sürerken büyük hala Halime' nin sütüğü olan Hediye'nin evleneceği haberine çok sevinirler. Ancak Mürvet damadın İsmail olduğunu öğrendiğinde çok bozulur. Nişan için gittiklerinde zihinsel problemleri olan Hediye ablasının isteğini kıramayan Mürvet gözyaşları içinde nişan sepetini hazırlarken İsmail ile karşılaşır. Ağladığını gören İsmail, kendisine olan ilgisini anladığında artık çok geç olmuştur. İlgisini önceden hissettirse durumun farklı olabileceğini söylediğinde ikisi de hüzünlenir. Bir ay sonra Hediye ve İsmail evlenir. Düğün sonunda çocuklara masal anlatan Mürvet birilerinin gizlice kendisini izlediğinden habersizdir.

Osman Kert Seyit'e Mürvet'i nasıl bulduğunu sorduğunda henüz çok küçük olduğunu söylese de Osman'ın ısrarları sürer. Amerika'ya gitmek, işini gücünü bırakmak yerine gencecik bir karısı olsa her şeyin farklı olacağı, eğer isterse karısını da götürebileceği yönünde telkinler sırasında hala Shura ile görüşüp görüşmediğini sorsa da cevap alamaz. Kurt Seyit bu işin nasıl olacağını sorduğunda Emine'yi de

ikna eden Osman Mürvet'e nişanlısından hediyeler getirse de fotoğrafı dışında onu hiç görmemiştir. Fotoğrafı gösterdiği arkadaşlarından biri olan Necmiye Kurt Seyit'i tanıyıp bir metresi olduğunu söyleyince Emine hemen yüzüğü çıkararak kararından vazgeçer. Ancak Mürvet çoktan görmediği bu adama âşık olmuştur. Yengesi Meliha'nın da yardımıyla Osman annesini ikna ettiğinde Seyit'in gönderdiği parayla hazırlıklara başlanır. Kurt Seyit'in habersiz gelişi ve rahat davranışları Emine ve Hakkı'yı rahatsız etse de damat adayının ısrarıyla bir ay sonra 30 Ağustos'ta düğünlerinin yapılmasına karar verilir. Annesi ve üvey ağabeyi Mürvet'in uzağa gitmesini istemediği için Kurt Seyit iç güvey olarak oraya yerleşmeyi kabul eder.

1923 30 Ağustos'unda hem Zafer Bayramı, hem düğün merasimleri kutlanırken imam nikâhıyla da nikâhlanırlar. Ancak Mürvet'in bir fotoğraf ve bir gece yarısı karşılaşması dışında kocasıyla ilgili hiçbir fikri yoktur. Ayrıca tedavi olunamayacak hüznlerle dolu olduğundan habersiz onun küçük Murka'sı olmuştur.

1.3.4. Bir Gece Yolculuğu

Nazlı Eray'ın *Âşık Papağan Barı* romanını okumuş olan Nermin onu arayarak görüşmek, tebrik etmek ister. Ancak aradığında cevap alamayınca telesekretere tebrik mesajı bırakır. Nazlı geç saatte onu aradığında heyecanla telefonu açar ve görüşmeye başlarlar. Birbiriyle karşılıklı görüşme isteğine anlam vermeye çalışırken Nermin *Âşık Papağan Barı*'ndaki kıyafetiyle Bursa'da fuarda giydiği kıyafetin aynı olmasına duyduğu şaşkınlığı belirtir. Ama çok gariptir ki şu anda da üzerinde aynı kıyafet vardır. Nermin'in tahmin ettiği gibi şampanya içmektedir hem de. Bir anda bilgisayarının ekranından Nazlı'yı görmeye başlayınca işler daha da ilginçleşir. Telefonu kapadıklarında ikisi de birbirini duyduğunu fark eder. Ankara – İstanbul arasında ilginç bir şekilde görüşmektedirler. Mutfağa içki almaya gidip geldiklerinde de hiçbir şey değişmez. Nermin mutfaktan getirdiği içki kadehini Nazlı'ya ikram ettiğinde kadeh bir anda diğer tarafta belirir. Bu alışverişle elleri titremeye başlar. Bilgisayarı olmayan Nazlı televizyonu açtığında o da Nermin'i karşısında görmeye başlar. Bu esrarengiz iletişim içerisinde Nermin Nazlı'yı kitabının içinde yolculuğa çıkarabileceğini ancak bunu kendisinin de *Âşık Papağan Barı*'na yolculuk yapmak şartıyla gerçekleştireceğini söyler. Nermin, Zihninin Kanatlarını, Nazlı da Melek Hasan'ı yanına alarak gerçekleştireceklerdir bu seyahati.

Ancak Melek Hasan'ı ikna etmek biraz zor olur. Başlangıçta yanlarına gelmeyen Melek Hasan ilk defa bir başkasına görünüyor olmanın verdiği huzursuzlukla ekranda görünür. Kısa ve muzip bir tartışmadan sonra ikna olarak yanlarına gelir.

Âşık Papağan Bari'nin nasıl bittiğiyle ilgili küçük tartışmanın ardından Nermin'in kanatları konusuna ikna olması için bir münakaşa yaşanır. Huzursuzluğunu belli eden diyalogların ardında artık Nermin'i tanımaya yönelik sorular sormaya başlar. Dost olduklarında Nermin'in de zihninin karanlık odalarından çıkan kanatları Melek Hasan kanatlarına sarılır. Kitaplar arasından yapılacak gezintiden tekrar bahsedildiğinde Melek Hasan Petrograd'dan 1916 başlığından başlayacaklarını söyler. Nermin bunu kendi zihninin kanatlarının istediğini duyunca şaşırır. Çünkü onunla hiç konuşarak iletişim kurmamıştır. Yolculuğa çıkmadan önce plan yapmaya ve birbirlerini kaybettiklerinde nasıl buluşacaklarını belirlemeye başlarlar. Bu sırada gün doğmadan dönmeleri gerektiği, elektrikler kesilirse geri dönememek gibi sorunlar ortaya çıkar. Çünkü bu bağlantıyı sağlayan bilgisayarın kapanması felaket olabilecektir. Nermin elektrik kesilse bile bilgisayara yetecek enerji üreten ups kutusuyla çare bulur. Bu arada Melek Hasan'ın yanlarında ilk defa içtiği içkiyi de götürmek istemesiyle biraz dalga geçerler.

Yolculuğa çıktıklarında gökyüzünde Marmara üzerinde bir bulutun üzerinde buluşurlar. Kanatların naifliğinin aksine Melek Hasan'ın kibirli ve kaygısız konuşmaları Nazlı'yı üzdüğü için Nermin devam etmek istemese de Melek Hasan'ın, işin peşini bırakmayan soruları Nazlı'nın eserleri üzerine yapılan hayal – gerçek tartışmasının sürmesine neden olur. Nermin Bezmen'e göre Nazlı Eray'ın hayal gücü kuvvetli diyen insanların aksine hepsi gerçektir. Hepsini ayrı ayrı aynaya benzetir. Bir şeyin ya hayal ya da gerçek olabileceğini söyleyen Melek Hasan bir süre sonra aslında Nermin'i denediğini Nazlı'yı ne kadar anladığını ölçtüğünü söylediğinde Çanakkale boğazına ulaşmışlardır. Şehitliği ziyaret etme fikrinde birleşirler. Ziyaret sırasında yerden yükselen sesler birleşerek mükemmel besteler çalmaya başlar. Aşağıda şehitliği izlerken üstlerinde Aya İrini³¹ görüntüsü onları şaşırtsa da Melek Hasan aslında kâinata her şeyin kardeşlik ve dostlukla uyum içinde olduğunu bunu bir tek insanların anlamadığını vurgulamasıyla evrensel bir mesaj verilir. Samuel Barber'den Fahir Atakoğluna, Brahms'dan Galip dedeye birçok üstadı anıp ne

³¹ İstanbul'da, Topkapı Sarayı'nın dış avlusunda, Ayasofya'nın yakınında ve onunla çağdaş olan Bizans kilisesi ve müze. Ayrıntılı bilgi için bkz. http://tr.wikipedia.org/wiki/Aya_%C4%B0rini_Kilisesi (06.10.2013).

olduğunu anlamaya çalışırken Ünlü soprano Montserrat Caballe³² karşılarında belirir. Rüyada olduğunu düşünen sopranoya uyumadan önce ne yaptığını sorduklarında kayıttan olduğunu söyler. Çanakkale'ye daha önce gelip gelmediğini sorduklarında ise her şeyi anlayarak konserden önce genç birinin büyük babasının Gelibolu'da şehit olduğunu anlattığını ve çok duygulandıklarını söyler. Gelen müziğin ise daha ikinci yüze kaydedecekleri ve henüz kaydetmedikleri parça olmasına şaşırır. Sopranoyu sema dönen notalara yerleştirerek gönderdikten sonra diğer fanilerin sorgulamadan ne kadar mutlu ama ne çok şeyi kaçırmış oldukları üzerine biraz konuşurlar. Daha sonra Nermin çocukluğunun geçtiği evi görmek ister. Melek Hasan başta itiraz etse mecburen razı olur. Ancak ondan sonra doğru Salerno'ya gitme şartıyla.

Yeni yolculuğa başlarken gelen müzik sesine şaşırarak Melek Hasan, Nermin'in İstanbul'daki odasından geldiğini öğrenince, daha önce karşılaşmadığı ona ait durumları anlamakta zorlanır. Bir taraftan da Nazlı Eray'ın eserleriyle ilgili sohbetler sürer. Melek Hasan fanilerini düşüncelerini anlamakta zorlanır. Bu arada Nazlı Eray'ın *Orphee* adlı esrinin yüz on altıncı sayfasında ölmüş olan İmparator Hadrian'ın güvercini karşısına çıkınca çocukluğunun geçtiği yerleri görmekten vazgeçerek Ege'ye doğru uçmaya başlarlar. Nazlı ikisinin kitapları arasındaki bu hızlı geçişlere anlam vermeye çalışırken yine Caballe'nin sesi duyulmaktadır. Bulut onun müziğini içinde taşıdığını, her yere onlarla birlikte gittiğini ifade eder. Bir anda hızla aşağı doğru düşmeye başlarlar. Olanları anlamaya çalışırken güvercinin ağzındaki zarfı fark ederler. Bu zarfın Hadrian'dan gelmiş olabileceğini söylerken herkes merak içindedir.

“Nazlı'nın yüzotuzaltı sayfa uğraşmasına rağmen, mutluluk dokunuşunu yakalayamadığı, *Orphee*'nin satırlarına gömülüp kalan İmparator Hadrian'dan gelebilecek bir haberin heyecanında zarfı açarken hepimiz nefesimizi tutmuş, bu apansız beliriveren mektubun ne işaretler gönderdiğinin merakı içinde bekliyorduk.”(B.G.Y., s. 114)

Yazıyı okuyamadıkları için anlamını bulutun söylemesiyle ‘Uyku İstasyonu’na hoş geldiniz.’ Yazdığını öğrenirler. Bunu bulutun anlamasına şaşırdıklarında insanoğlunun hayatı kendi çevresinde dönüyor olarak görmesi sorgulanır. Mesaj'ın Hadrian'dan değil de buluttan geldiği anlaşılınca Herkulaneum'a doğru yaptıkları yolculukta arkeolojinin babası Johann Joachim Winckelmann'a rastlarlar yolculuğun geri kalanında onlara eşlik eder. Ulaştıklarında

³² İspanyol opera sanatçısı. Ayrıntılı bilgi için bkz. http://en.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Caball%C3%A9 (06.10.2013).

Nazlı'nın duygulanmasıyla Nermin onun Orphee'de bitirdiği birçok şeyi aslında yüreğinde bitirmemiş olduğunu vurgular. Ulaştıklarında güvercin Antionus'un orada olmadığını belirterek bunun çok kötü olduğunu vurgular. Nazlı da boş bir mermer için buraya gelmelerini anlamsız bulduğunda, orada Antionus'un rölyefinin³³ olması gerektiğini öğrenir. Bir süre sonra her taraf titremeye başlar. Yanlış zamanda olduklarını anlayarak hemen oradan uzaklaşmak zorunda kalırlar. Aksi takdirde Winckelman'da zarar görecektir. Oradan ona zarar vermeden uzaklaşabildiklerine sevinirken ne zaman öldüğünü sorduklarında 1768 yılında Trieste'de kaldığı otel odasında öldüğünü söyler. Hızla yukarı doğru yükselirken bu yüksekliğe alışık olmayan Harian'ın posta güvercini için Çanakkale bulutunun kendi üzerinde yuva yapması ve onu yerleştirmesi ilginç bir aşk olarak nitelendirilir.

Tekrar inişe geçtiklerinde Hadrianus'un güverciniyle önceden tanıştıkları belli olan kızıl siyah renkli bir güvercinle karşılaşırlar. Efendisini kurtarmak için yardım isteyen güvercin'in Antonius'un güvercini olduğu anlaşıldığında Mısır'a ulaşırlar. 2. Ramses'in piramidinin yanına indiklerinde güvercin kıyıya girmelerini söyler. Kıyıda atlarla hızla ilerleyen Antionus'u görürler. Kendini Nil'in sularına bırakmak üzeredir. Son anda onlarla konuşarak kadere engel olmamaları gerektiğini söyledikten sonra büyük aşkı Hadrian için, ona olan aşkının büyüklüğünü göstermek adına daha önce defalarca olduğu gibi yine öleceğini belirtir.

“Benim rölyefimden ilk ayrılışım değildi bu. Geçmişimi yaşamak istediğim her zaman oradan ayrılır ve bir kez daha sonumu yaşarım.” (B.G.Y., s. 148)

Oradan ayrılıp Amenophis³⁴ heykelinin yanına vardıklarında Hadrian'ı orada bulurlar. O an gelen bir güvercin Antionus'un ölüm haberini getirdiğinde bir anda değişen Hadrianus'un yanındaki saray şairi Balbilla'ya: “Antionus'un saçları sabah yeline kapıldı... Haydi... gidelim Bay Gece...” (B.G.Y., s. 152) sözleriyle eser sona erer.

1.3.5.Sır

Doksan beş yaşındaki Hüma'nın ölümüyle başlayan olaylar daha en baştan bileğine bir kelepçe ile bağlanmış olan kadife kaplı, kalın bir defterin gizemiyle

³³Ayrıntılı bilgi için bkz.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5273d469868b08.33623514 (08.10.2013).

³⁴Ayrıntılı bilgi için bkz. http://tr.wikipedia.org/wiki/III._Amenhotep (01.10.2013).

merak uyandırır. Büyük bir şaşkınlık içinde kalıveren oğulları, gelinleri, kızı, damadı ve torunları deftere bakarken içindeki zarfı görür ve onlar için yazılmış olan mektubu okuyarak kelepçenin ve defterin anahtarının boynunda asılı olduğunu öğrenirler. Ancak defteri o gece okumaya başlayarak bir an önce bitirmek ve Hüma defnedilirken onunla birlikte gömmek zorundadırlar. Bütün gece ve belki ertesi gün sürecek olan ritüel için gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra küçük oğlu tarafından okunmaya başlanır ve tüm aile dikkatle dinlemeye başlar.

Başlangıçta çocuklarını ve torunlarını her şeye hazırlıklı olmaları konusunda uyaran Hüma öncelikle affetmeye hazırlıklı olmalarını isteyerek her şeyi hakkıyla dolu dolu yaşadığı, bilinmeyen birçok şeyi ortaya çıkaracak olan geçmişini anlatmaya başlar. On altı yaşında başlayan asıl hikâye uzun zamandır görmediği komşularının kendisinden yaşça büyük olan oğlu Nesim'in, Hüma'yı çocukluktan çıkmış oldukça güzel bir genç kız olarak fark etmesi ancak bunun bir ağabey ifadesiyle dile getirilmesi sonucu yaşanan düş kırıklığı ve korkuyla bir müddet sürer. Bu arada romanın geri kalanında, hatta devamı olan *Aurora'nın İncileri* adlı kitapta da varlığını sürdüreceği olan Matmazel Celeste'nin Hüma'nın hayatındaki yeri yansıtılır. Celeste'yle gittikleri bir ziyaret anlatılırken bir anda akla gelen daha sonraki yıllarda, 30 yaşlarında iken kendisinin ikinci kocası ve çocuklarının babası, torunlarının dedesi olan Server ile ilgili bir anısını anlatmaya koyulur. Böylece çocukları ve torunlarını daha sonraki anlatacaklarına alıştıtır:

“Önce ikinci evliliğimi anarak başladım hayatımı anlatmaya. Sanırım bu, bilinçaltında, sizleri anlatacaklarıma hazırlamak için, bildiğiniz, sevdiğiniz babanızı anarak başlama ihtiyacından Ancak babanız bana hayatımın ne kadar özel ve mutlu zamanlarını yaşattım olursa olsun, bu, hayatımın tamamı değildi.”(S., s. 51).

Birbirini takip eden olayların sonunda beş senelik evlilik ve üç çocuğa rağmen süren aşkın geçmişi sorgulamamaktan kaynaklanan büyü vurgulanarak tekrar on altılı yaşların yaşandığı Suadiye'deki bahçeye dönülür. Verilen davette dönemin tarihi üzerine bir takım bilgi ve değerlendirmeler yer alır. Berlin Antlaşması, Balkan Savaşları ve bunların sonucu Rusya'nın kendine taraftar yaratmak için Balkan ülkelini birleştirme çalışmaları, Balkanların Osmanlıya karşı birlik oluşu ve bütün bunlar olurken Osmanlı'nın Trablusgarp'a saldıran İtalyanlarla savaşmakta olduğu aktarılır. Trablus katliamı üzerine Avrupa basımında yer alan görüşler tarihiyle birlikte verilerek gerçeğine uygun olarak aktarılan tarihi bilgiler pekiştirilir ve kahramanların bu konudaki görüşleri yansıtılır.

Tekrar bir araya gelme fırsatı yakalayan Hüma ve Nesim'in bakışları Celeste tarafından fark edilir. Hüma uyarılmasına rağmen mutludur çünkü kendisini komşunun küçük kızı olarak gören âşık olduğu erkeğin de onu fark ettiğini anlamıştır.

“Demek, bu kadar uyarılmayı gerektirecek şekilde belli etmişim her şeyi. Ama geri dönüşü yoktu. Olan olmuştu ve artık âşık olduğum erkekte benim farkımdaydı.”(S., s. 58)

İlerleyen saatlerde bahçede yaşadıkları küçük buluşma birbirlerine daha da bağlanmalarına sebep olur ve Hüma artık Nesim'i kaybetmemek için neler yapması gerektiğini düşünmeye ve planlamaya başlar. Bir gece bahçede gizlice buluştuklarında istediği şey olur ve Nesim onunla evlenmek istediğini söyler. Uzun süredir onunla birlikte gidebilmenin yollarını arayan Hüma, bunu ne kadar arzuladığını ifade edemese de istekli olduğunu belirtir. Nesim'in babası Akif Bey'den gelen mesaj üzerine ailesinin gösterdiği tepki karşısında da istekli olduğunu gösteren Hüma, ailesinin endişelerine karşılık en azından Celeste'nin desteğini almaya çalışarak bilinmeyen bu maceraya olan arzusunu bastırmak istemez ve kararlı bir şekilde mücadele edip mutsuzluğunu ailesine gösterir. Birkaç günlük huzursuzluğun ardından isteme merasimi gerçekleşir. Ancak düğün bir sonraki sene olacaktır. Nesim İngiltere'ye dönecek, Hüma ise ailesine söz verdiği gibi başarılı bir şekilde okulunu bitirecektir.

Hüma okulunu başarılı bir şekilde bitirmek için çalışırken bir taraftan da düğün hazırlıkları devam eder. Aynı zamanda okuldaki arkadaşı Eleni'den ilk aşk derslerini alır. Eleni'nin tarzı ve hissiz anlatışı hoşuna gitmese de hiç unutamayacağı bazı cümleler hayatında etkili olacaktır. Aynı zamanda aile büyüklerinin sohbetlerinden anladığı kadarıyla dönemin siyasi yapısını yansıtmaya devam edilir. Avrupa Osmanlıdan kurtardığı kardeş milletlerin birbirini yemesini seyrederken 3 Haziran 1913'te İstanbul'da düzenlenen suikast olduğunda Nesim'in dönüşü oldukça yaklaşmıştır. Düğün öncesi Akif Bey'le de bu konuyu görüşmüş olan babası kızına eğitimini sürdürmesinin önemini hatırlatarak Amerika'ya gitmelerini ister. Böylece harbi körükleyen yakın bir ülkede olmaktansa uzak ama huzurlu bir ülkede kızının güvende olmasını sağlayacaktır. İlk önce Londra'ya gidip Nesim işlerini hallettikten sonra Amerika'ya geçecek ve Hüma'nın eğitimi burada sürecektir.

Düğün hazırlıkları sürerken anneannesi bazı takılarını torununa armağan ederken daha sonra Hüma'nın da dâhil olacağı hikâyenin bir parçası olan Aurora'nın

incilerini de verir. Aurora ile Hint Mihracesi arasında geçen aşk hikâyesini ilk olarak dinleyen Hüma çok etkilenir.

Düğün günü geldiğinde heyecanla hazırlıklar sürerken anneanesiyle yine baş başa kalır ve Eleni'den aldığı ilk aşk dersleriyle ilgisi olmayan romantizm dolu bir seyahat duygusu içerisinde öğütler alır anneannesinden. Düğün davetinin ardından odalarına çekildiklerinde kimi zaman anneannesinden ilham aldığı romantik yolculuğu, kimi zaman Eleni'den esinlediği davranışlarla Nesim'i oldukça şaşırttıktan sonra Nesim'in de onu şaşırtacak şeyleri olduğunu öğrenir. Nesim'in yatılı okul hikâyelerinden bildiği farklı cinsel eğilimlere sahip olduğunu öğrendiğinde Apollon'u Antionus'a dönüşmüştür artık. Ancak beklenen şaşkınlıktan ziyade bir Hadrianus'u olup olmadığını öğrenmek istemesi Nesim'i daha da şaşırtır³⁵.

Dört saatlik okumanın ardından oldukça şaşkın olan çocukları ve torunları birbirlerine bakarken Hüma'nın buraya kadar anlattıklarından dolayı şaşıracaklarını bilerek yazdığı satırlarda isteyenlerin ayrılacaklarını söyler ve bundan sonraki bölümünü, en büyük oğlunun kızı olan en değerli torunu Hüma'nın okumasını ister. Aurora'nın İncilerini ona bıraktığını belirterek incileri hiç görmemiş olan çocuklarının ve torunlarının merakını daha da canlandırır Ancak yerini öğrenmek için daha zaman vardır ve onu almak için torun Hüma'nın bir yolculuk yapması gerekecektir. Böylece daha önce sinyallerini verdiği, hikâyenin devamı olan *Aurora'nın İncileri* romanın da nasıl başlayacağı hissedilir.

Tekrar okunmaya başladığında düğün sonrası İngiltere'ye giden çiftin maceraları anlatılmaya başlamıştır. Nesim işlerini takip etmekte olduğu bir gün Celeste ile Albert Museum'u gezerken son anda Hint reyonunu gezmek isteyen Hüma zorla girdiği bu bölümde girmesine yardımcı olan esrarengiz yosun gözlü bir yabancıyla tanışır ve bu yabancı onu tekrar görmek ister. Ertesi güne randevu verir ancak Hüma bu randevuya gitmeyecektir. Otele döndüğünde Nesim'in Hadrianus'u ile tanışır. İkisi arasındaki benzerliği şu cümlelerle ifade eder:

“Aslında, birbirimizden fazla bir farkımız yoktu. İkimiz de, sevdiği erkeğin, biri eski biri yeni hayatını kabullenip sırf aşkından uzak kalmamak için, diğerinin varlığına tahammül ederek başlamıştık ilişkimize.”(S., s. 224).

³⁵ Çok yönlü bir imparator olarak tanın Roma İmparatorlarında Hadrian, özellikle Yunan genci, Antinous'la olan aşk ilişkisi nedeniyle çok ünlüdür. Hadrian'ın Mısır eyaletini ziyareti sırasında Antinous, esrarengiz bir biçimde 130 yılında Nil Nehri'nde boğulur. Derinden sarsılan Hadrian, Mısır şehri Antinopolis'i kurdurur. Antinous'u yeni antikite tanrısı yaparak tüm imparatorluğun yas tumasını sağlar. Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hadrianus> (01.10.2013).

Güzel geçen günlerin ardından İngiltere’den ayrılma vakti geldiğinde Nesim bir sürpriz yaparak gidişi iki ay erteler. Bu durumdan pek hoşlanmayan Hüma sonunda razı olur ve burada sürdürülen iki aylık zaman diliminin sonunda gitmeden önceki akşam yarın sabah görüşürüz diyen Nigel’ in sözleri Hüma’yı şaşırtır. Nesim Nigel’ in geleceğini söylediğinde son anda aldığı bu haber karşısında neşeyle memnuniyetini belirterek Hüma da onları şaşırtır. Ertesi gün rüya gibi bir yolculuk başlar. Lusitania’nın gösterişli sütünlerinde verilen davetler mükemmel zaman geçirmelerini sağlarken Hüma Nigel’ e Nesim ile geçmişlerini bildiğini hissettirdiği zaman ne yapacağını bilmeyen Nigel, Hüma’ya olan ilgisini göstermeden yapamaz:

“Onun, puslu bakışlarına rağmen, hislerindeki samimiyeti hissediyordum. Beni çok şımartıyorsun. Sadece, on yedi yaşında, genç ve mutlu bir kadını, o kadar. Bu arada mutlu sözcüğünü üzerine basarak söylemişim. O mutluluğu paylaşan ben olmak isterdim.” (S., s. 239).

Aynı gece gemide beyler sigara odasında devlet meseleleri konuşmak üzere ayrıldıklarında Hüma Mrs. D’orsay’ın sütününde shery içme davetini kabul eder. Oradakilere Aurora’nın incilerinin hikâyesini anlatırken Mrs. Dugherty Liverpool’a gelirken trende karşılaştığı Hint mihracesinden bahseder. Ancak konu elinde olmadan değişir ve İstanbul’a gelir. Saatler geçip odaya döndüğünde Nesim henüz gelmemiştir. Bir süre sonra beklemeye tahammül edemeyerek Nigel’ in kamarasına gitmeye karar verir ve gittiğinde Nesim’in rahatsız olmaktan çok gelişine sevindiğini görür. Yatakta hasta bir şekilde yatmakta olan Nigel’ in kendine olan aşkını kocasının oldukça ilginç bir şekilde Nigel’le yatakta iken öğrenmiş olması ertesi gün hayatını kaybedecek olan Nigel’e duyduğu şefkati artırır ve onun isteğini yaparak yanına yatar. Nesim’in bütün olanlar karşısındaki şaşkınlığı ona güç verir. Ateşler içindeki vücuduna sarılarak yattığı kendisine âşık bu hasta adam ertesi gün hayatını kaybedince son isteğini yerine getirmiş olmaktan mutluluk duyacaktır. Nigel’in cansız bedeni okyanusa bırakılır. Burada Nesim’in ölümünün de okyanusta olacağı ve Hüma’nın bir bebeğinin olacağını hissettirir okuyanlara. Hepsi çok şaşkıncıdır. Torun Hüma’nın çıkacağı yolculukta bulacağı defterinde ayrıntılarını göreceğini belirtir. Hüzün dolu günlerin ardından koluna takılı olan kelepçenin de Nigel’e ait olduğuna dair hikâyesini anlattıktan sonra New York’ a ulaşır. Çok beğendiğini daha ilk andan gösteren Hüma bu şehri Hürriyet Abidesi’nin de hikâyesiyle farklılıkları bir araya getiren, parçaları birleştiren bir şehir olarak algıladığını vurgular³⁶. Nesim işine

³⁶ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 273.

başlayınca kendisi okuluna ikinci dönem başlayacağından Celeste ile birlikte şehri gezmeye başlar. Uzun süredir adını duyduğu Ezra ile tanışır. Ailesiyle mektuplaşmaya devam eder. Bu mektuplarda İstanbul'un durumundan uzun uzun bahseden babası tarihi konular üzerine çok ayrıntıya girilmeyen yorumların aktarılmasını sağlar. Nesim'le yaşanan aşk dolu güzel günlerin anlatılarak bitirildiği bölümün ardından torun Hüma'nın kocasıyla bakışması, kendi aşklarını sorgulaması, hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığına vurgulanması yaşanacak yeni maceraların işaretini verir.

1914'ün yeni yıl kutlaması için Ezra'nın evinde verdiği büyük partiye katıldıklarında daha önce İngiltere'de müzede karşılaştığı ve ertesi gün kendisini beklemesine rağmen gitmediği Şah Nazir Han'la karşılaştığında yaşadığı duygular ve ondan kaçmaya çalışmasına rağmen başarılı olamaması Şah Nazir'in "...Kaderimizde ortak bir şeyler var. Bunu siz de benim kadar biliyorsunuz. Kabul etmek istemerseniz de..."(S., s. 288) sözleriyle açıklanır. Odalarına çekildiğinde kocasına sarılıp yatarak yosun gözlü mihraceyi unutmaya çalışır.

Üniversitede derslerinin başlamasının ardından Ezra'nın apartmanında boş olan bir daireye taşınmaya karar verirler. Çok güzel geçen zaman akarken arada yosun gözlü mihrace aklına gelse de Ezra'ya onunla ilgili bir şey sormak istemez. Onunla ilgili şeylerden uzak kaldıkça daha huzurlu olduğunu düşünür. Ancak on dokuzuncu yaş günü için düzenlenen baloda onunla tekrar karşılaşır. Hüma'nın Chopin'in prelüdünü çalmasını ardından "Ben şahsen Aurora'yı görmüş gibi oldum bu gece." (S., s. 300) dediği anda Hüma'da büyük bir merak uyanır. Mihrace'nin Aurora'yı biliyor olmasına oldukça şaşırır. Nesim'in isteğiyle daha önce anlatmamış olduğu Aurora'nın hikâyesini anlattıktan sonra bütün konuklar oldukça etkilenir. Mihrace hikâyenin devamını öğrenmek isteyeceğini düşünerek onu süitine davet eder. Eşiyle birlikte davet etmesine rağmen Nesim onu yalnız gönderir. Hüma'nın itirazlarına rağmen ruhudaki çırpıntıları fark ettiğini belirterek nereye kadar gideceğini görmek istediğini söyler. Bütün tesadüflerin sonucunda kaderin kendisini götürdüğü yerde eşinin kararını kendisinin vermesini isteyerek daha önce Hüma'nın kendisi için yaptığı fedakârlığı yaparak ona olan borcunu öderken kendisinin geçirdiği bir hastalıktan dolayı hiç çocuğu olmayacağını da belirtir.

Ertesi akşam Mihrace'nin odasına giden Hüma bir an önce geceyi sonlandırmak istese de başarılı olamaz. Yemeğin ardından Aurora'nın hikâyesini

tekrar anlatmasını ister. Daha sona Aurora'nın öldüğü günü ve doğum gününün 7 Mayıs olduğunu söylediğinde Hüma çok şaşırır. Mihrace doğum günlerinin aynı olmasının bir tesadüf olmadığını belirterek karşısına bir armağan olarak çıkarıldığını söyler. Hikâyenin devamını anlattığında kendisinin Aurora'nın torunu olduğu anlaşılır. Hüma'ya doğum gününde veremediği hediye verdiğinde Aurora'nın son doğum günü için hazırlanmış ancak ölümünden dolayı verilememiş olan dördüncü ve son parçası ortaya çıkar. Aslında diğer parçaları bulup götürmek için uğraşan Mihrace “Benim Aurora'm da sensin.” (S., s. 323) sözleriyle son parçayı da Hüma'ya hediye eder. Kabul edemeyeceğini söylemesine rağmen üstelerek alması gerektiğini söylese de oradan kaçarcasına ayrılırken geri döner ve inciye kapıda iade ederek evine gider. Nesim'in kendisini beklediğini gördüğünde olanları anlatarak onu biraz kıskandırmasının ardından Savaştan uzak olsalar da sevdiklerinin tam ortasında olduğunun huzursuzlukla günler geçerken Osmanlı'nın satın aldığı iki Alman zırhlısının Alman Amiral Souchon yönetiminde Rus kıyılarını bombaladığı haberi meraklarını iyice artırır. Savaşın acımasızca kıydığı canlar ve her iki tarafın da gördüğü zararlar Çanakkale'de batırılan düşman gemilerindeki askerlerin annelerinin acısı dile getirilerek ironik şekilde yansıtılır. Ayrıca Celeste ile kendi ülkesinin savaş halinde olması da çelişkili durumu ortaya koyar: “...Celeste ile ülkelerimizin düşman saflarda olması da bize ironik geliyordu.” (S., s. 337).

Babasından aldığı mektuplarda da bölgedeki durumun pek parlak olmadığı yansıtılırken bir telgrafta Nesim'in babasının hasta olduğu haberinin gelmesi üzerine Nesim İstanbul'a gidebilmenin yollarını aramaya başlar. Babasının ölmüş olabileceğini düşünerek cenazesine yetişemese bile yas günlerinde annesini yalnız bırakmak istemez. Teçhizat taşıyan gemilerin batırılma riskinden dolayı arkadaşlarının kaygılarına rağmen kararından vazgeçmez. Hüma'nın onu kaybettiğine dair gördüğü Kâbusundan bahsetmemesi onun da anlatmasını istememesi içlerindeki kaygıyı yansıtır. Ancak yapacak bir şey yoktur. Nesim bu zor günde ailesinin yanında olmak üzere yola koyulur.

Doğum günü olan 7 Mayıs'ta rüyasında benzer bir hayal Nesim'in gemi batarken nasıl yaşamını yitirdiğini ona hissettirdiğinde Celeste ve Ezra yanındadır. Akşam Nesim'den haber gelebileceği düşüncesiyle dışarı çıkmak istemeyince kendisi için düzenlenecek partiyi evde yapmaya karar verirler. Nesim'in kendisi için ayarlamış olduğu hediye verdiğinde, giderken ona verdiği Anneannesinden aldığı

portbuketin eşi olduğunu gördüğünde oldukça şaşırır ve birbirlerine olan bu yakınlıklarından dolayı mutluluk duyar. Ondan gelen çiçekler ve notu aldığı gazeteseler de gelmiştir. Arkadaşları Bill'in gazetelerle ona doğru yaklaşmasıyla her şey anlaşılır. Artık Nesim yoktur. Piyano çalmaya devam eder.

Defter bittiğinde odadakilerin hepsi ağlarken son not okunduğunda bundan sonrasını torun Hüma'nın araştırması istenir. New York'ta Citibank kasasındaki diğer defteri bulmasını ve bu doğrultuda karşısına çıkanları takip etmesini ister. Okudukları defterinde kendisiyle birlikte defnedilmesi gerektiğini tekrar hatırlatır. Kocasının gittiğini gören Hüma onu durdurmak için bir şey yapmaz. Anneanesi ebedi yolculuğuna uğurlanırken o da yepyeni bir yolculuğa çıkacaktır.

1.3.6.Aurora'nın İncileri

Doğum günü olan 7 Mayıs tarihinde hayatını kaybeden Hüma'nın sürprizlerinin, dolayısıyla Sır romanının, devamı olan kitap Hüma'nın defniyle başlar. Anneanesini sürpriz defteri ve kelepçeleriyle defneden torun Hüma kocası ile olan duygusal uzaklaşmanın verdiği gerginlikle ilişkisini sorgularken kocasının gidişine engel olmak istememesine şaşırır. 1 Haziran 1991 tarihinde ilk önce Londra doğru yola çıktığında uçakta karşılaştığı esrarengiz bir yabancıyla tanışması daha ilk baştan ilginç durumlarla karşılaşılacağını hissettirir. Trevor Harris Anneanne Hüma New York'ta olduğu yıllarda büyükbabası İstanbul'a gitmiş ve bir daha haber alınamamış biridir. Bu Nesim'in sonunu hatırlattığı için Hüma'yı heyecanlandırır. Londra'ya vardıklarında bir öğle yemeğinde birlikte olma sözüyle ayrılırlar.

Otele ulaştığında tanınmasına ve anneanesinin kaldığı odaya yerleşirken kendisi için hazırladığı etkinliklere oldukça şaşırır. O dönemleri yansıtan odaya yerleşirken oda servisinin getirdiği zarftan anneanesinin kendisi için gönderdiği mektubu alır ve okumaya başlar. Anneanesi bu yolculuğa çıkmış olmasından dolayı duyduğu mutluluğu dile getirirken torun hipnotize olmuş bir şekilde mektupla gelen şampanyayı içer ve kocasıyla görüşse de çok uzun konuşmak istemez.

Anneanesinin kendisi için bilet aldırıldığı programlar dışında Nesim'in anneanesi için hazırladığı programı takip ederek bir hafta geçirdikten sonra daha fazla orada kalmak istemez. Yıllar önce anneanesinin buradan ayrıldığı tarihteki gibi soğuk, puslu, karanlık ve yağmurlu bir günde buradan ayrılarak asıl düğümlerin

çözüleceği New York'a doğru heyecanla yola çıkar. Yolculuk sırasında uçakta ve sonrasında otelde anneannesinin söyledikleri zihninden geçerken Nîgel'in ölümü, Hüma'nın çocuğu tekrar hatırlatılır okuyucuya. Böylece *Sır* romanını okumayanların da anlayabileceği bir geçmiş oluşturulur.

Hafta sonu olduğundan aramak için tereddüt etse de Burnhamların evini aradığında evde olmadıklarını öğrenerek üzülür ancak çok kısa sürede telefon çalar ve Lilian Burnham'ın onu çok sıcak karşılayarak hafta sonunu birlikte geçirmeyi teklif eder. Burnhamlarla tanıştığında Trevor Harris'e benzettiği oğulları Brian'ın kendisine olan ilgisi dikkati çeker. Beraber geçirilen hafta sonunu ardından oteline döndüğünde Brian'ın akşam yemeği teklifini kabul etmek zorunda kalır. Odasında anneannesinin Nesim'in ölüm haberini aldığı günle ilgili satırlarına göz attıktan sonra bankaya gittiğinde onu şaşkınlıkla karşılayan banka müdürü araştırma için biraz süre ister. Brian'a durumu anlatan Hüma kasayı ertesi gün dokuzda açabileceğini öğrendiğinde şaşkınlık ve mutluluk içerisinde Brian'la yemeğe çıkar. Çok güzel geçirilen gecenin ardından kalmak isteyen Brian'a zamana ihtiyacı olduğunu söyleyerek özür diler.

11 Haziran 1991 Salı sabahı kasayı açmaya gider. İlk olarak Nesim'in gittikten sonraki doğum günü için gönderdiği sürprize ait notla karşılaşır ve tekrar okur. Daha sonra Hintli Mihrace'nin odasında bahsedilen ve iade ettiğini yazmış olduğu kutuyu görünce çok şaşırır. İncilerin hepsi tam olarak kasada durmaktadır. Banka müdürü ve Brian'ın yemek tekliflerini bir an önce otele dönüp yeni defteri okumaya başlama arzusuyla geri çevirir. Kitabı okumaya başlamadan önce kocasını arayarak gelişmeler hakkında ve ilk defteri okuduklarında yaşadıkları hakkında konuşmanın ardından anneanne Hüma'nın hikâyesine kaldığı yerden devam etmenin zamanı gelmiştir.

Nesim'in ölüm haberinin alındığı 19. Yaş gününden dört yıl sonrasında başlayan defterde Nesim'den bahsedilmeyeceği söylene de sürekli ondan bahsedilirken haberin alınmış olduğu gecenin ertesi günü ve diğer günler gelen Şah Nazir'den gelen mektuplar ve buluşma isteklerini geri çevrilir. Bu girişimler onunla geçirilen geceyi hatırlatarak Nesim karşı kendini suçlu hisseden Hüma'nın vicdan azabını artırmaktan başka bir işe yaramaz. Bir süre sonra ailesinin de İstanbul'da zor günler geçirmesinden dolayı Celeste de kendisi de çalışmaya başlar. Uzun zaman kendisine destek olan dostlarına verdiği şükran yemeği sırasında Azra ile diyalogları

Nesim'i daha uzun süre unutamayacağını hissettirir. Çalışarak okulda öğrendiklerini pekiştirmesi zamanla kendisini daha iyi hissettirmeye başladığında 1917 yaklaşmaktadır. Ezra'nın geleneksel yılbaşı partisine katılmak üzere uzun zamandır ilk defa bir davet için evden çıktığında Nazir Han'la yaşadığı masalsi geceyi tekrar hatırlar. Yine aynı yerde düzenlenen bu davette de sürprizlerle karşılaşır. Poul Dowey Hüma'nın huzurunda Celeste'ye evlenme teklif eder ve tabi ki Hüma'nın da yardımıyla evet yanıtını alır. Ezra'nın annesi oğlunun Hüma'ya olan ilgisini fark ettirerek bir ağabeyden farklı olarak görmesi gerektiğini hissettirir.

Celeste'nin, Poul Dowey'in ailesini ziyarete gittiğinde bir akşam ansızın gelen Şah Nazir Hüma'yı çok şaşırtır ancak ısrarına karşın görüşmeyi engelleyemez. Mektuplarını okumadığını gören Nazir kırılma da saklamış olmasından aldığı cesaretle görüşmek istediğini ve kendisini hiçbir şey için zorlamayacağını belirterek onu rahatlatır ve gider gitmez Ezra gelir. Hüma ile konuşmak istese de daha önce bir ziyaretçisi olduğunu anlayınca vazgeçer ve onu yalnız bırakır. Ertesi gün işyerinde Eva Florsheim Hüma'daki değişikliği fark ettiğinde sebebinin Ezra olabileceği tahminini söylediğinde şaşırarak Hüma'ya kendini aşka kapamamasını öğütler.

Torun Hüma anneannesinin bıraktığı fihriste Eva Florsheim adına baktığında karşısında vefat notunu görür. Telefonla kocasıyla görüşerek gelişmeleri anlatır ve onun endişelerini anlarsa da ona acıdığını hisseder. Yaşananların ardından onu yaşadığı çaresizlikle bırakarak defteri okumaya tekrar döner.

Anneanne Hüma Şah Nazir ile çıkacağı yemek için hazırlıklarını tamamlamasının ardından mükemmel bir gece geçirerek eve döndüğünde yüreğinde Nesim'i hatırlatan buruklukla beraber bir huzur hisseder. Celeste ve Paul'un evlenmesinin ardından Ezra ile dostluğunu sürdüren Hüma onun İlgisini görmezden gelerek hayatındaki en büyük manevi desteği ve aynı zamanda finansal danışmanı ile çok güzel vakit geçirmektedir. Ancak Hüma masraflarını karşılamakta zorlandığı için kendine daha uygun bir eve taşınması gerektiğini söylediği zaman Ezra ona olan bütün duygularını aktarır Nesim'in aralarında olmasından huzursuz olmayacağını söylediğinde ne yapacağını bilemez. Hayır der ancak biraz daha ısrar etse kabul edeceğinden de korkmaktadır:

“Son sözün bu mu?

Evet diye fısıldarken, sanki cevabım duyulmasın diye dua ediyordum. İçimden bir ses, bir kez daha üstelerse, kabul edeceksin diyordu. Ama olmadı. Ezra bir kez daha sormadı.” (A.İ., s. 169).

Ondan sonra Ezra'yı göremeyen Hüma onu çok özler. Bir gün Ezra'nın annesi arayarak oğlunun orduya yazıldığını söylediğinde çok üzülür ve sebep olduğu bu durumu nasıl düzeltebilecekken bunu yapmaz. Çünkü Ezra kalıp kendisi için mücadele etmek yerine gitmeyi seçmiştir.

Veda daveti için gittiğinde kaldığı odayı tarif ederken torun Hüma Burnham'ların evinde aynı odada kaldığını fark ederek bir anda kendi zamanına döner. Çalan telefonun diğer ucunda Brian ile konuşurken ona sorduğunda o evin Steinların evi olduğunu öğrenir. Bunun üzerine Brian oraya gitmeyi davet edince kabul eder. Ailesi de bu gelişeyi sevinir. Olanları anlattığında Hüma ve Brian'ın merakına karşın Lilian, anneannesinin her şeyi anlatacağı için araya girmemesi gerektiğini belirtince bir şey öğrenmeyeceklerini anlarlar. Ancak defteri bitirdikten sonra kendisine bir zarf vereceğini söyler. İlk fırsatta odasına çekilen Hüma defteri okumaya devam eder.

Veda gecesi piyano çalmaya başlarken kendisini Nesim'i gönderdiği zamanki gibi hisseden Hüma, Ezra'yı da bir bilinmeze gönderdiğinin farkındadır. Gece bittiğinde birbirine kırgın olarak odalarına çekilirken Hüma bir an önce odasına ulaşmış doyasıyla ağlamak ister. Işığı kapatıp şöminenin aydınlığında ağlayarak verandaya çıktığında duyduğu başka bir kapı sesiyle Ezra'nın geldiğini görünce hemen ona sarılır ve gitmemesini ister. Ezra ise artık çok geç olduğunu belirtirken ağladığını fark ettiğinde onu sevdiğini söyleyen Hüma hiçbir şey eskisi gibi olmayacağı için unutulmaz bir gece yaşatmak ister. Ezra gideceğinden dolayı yaşanacakların daha çok acı vereceğini söylese de Hüma yaşamaya değecek bir acı olmasını ve ondan kendine bir şeyler kalmasını ister.

Torun Hüma başını satırlardan kaldırdığında o geceyi yaşar gibi olur. Anneannesini yaşadığı aşka imrenir. Bu arada İstanbul'da okuduğu defteri ve kocasının tepkisini düşündüğünde ikinci defteri yalnız okumanın huzurunu hisseder. Mektup, kartpostallar ve siyah-beyaz fotoğrafların yapıştırılmasıyla oluşan sonraki bölümü okumaya başladığında Ezra'nın mektuplarıyla karşılaşır. Ezra'nın aşk dolu mektuplarını okuduktan sonra Anneannesinin Ezra'nın bebeğini taşıdığını öğrenir.

Birçok zorluğun içerisinde iken hamile kalan Hüma ne yapacağını düşünürken sevgisini çok geç fark ettiği Ezra'dan bir parçayı taşımanın verdiği heyecanla sorunları untabileceğini düşünse de harpte olan babasıyla daha evli dahi olmadığını düşününce ne yapacağını bilemez. Bebekten Ezra'ya bahsetmek için

erken olduğuna karar verir. Nazir'den olabileceğini düşündüğü bebeğin Ezra'dan olmasının verdiği şaşkınlıkla Ezra'nın mektuplarını okumaya devam eden torun Hüma son gecenin verdiği güçle kavuşma arzusunu koruyan bu adamın fotoğraflarıyla karşılaştığında sanki odadaymış gibi hisseder.

Ezra'nın annesi ve babası olanlardan habersiz olmalarına rağmen Hüma'yla oldukça yakından ilgilenirler. O sıralarda İstanbul'a giden arkadaşı Bill'in ailesini bulmasıyla Shana için gelen mektupların içinden ailesinden gelen mektuplar da olduğundan onlardan da daha sık haber almaya başlar. Ezra'dan ise uzun süre mektup alamaz. Ancak ilk mektuplarda bahsettiği gibi izin alıp gelebilme ihtimalini düşünerek bebek haberini ona yüz yüze vermek ister. Ancak gittikçe beliren hamileliğini Shana fark eder ve bebeğin Ezra'dan olduğunu öğrenir. Celeste öğrendiğinde ise bütün itirazlara rağmen bebeğe kendisinin bakacağını belirtir. Üniversite sorun çıkmaması için bir yıl kaydını dondurur.

Bütün bunları okurken torun Hüma'nın içi çocuk sahibi olma fikriyle ısınırken anneannesinin yerinde olsa ne yapacağını düşünür. Kocasının çocuk sahibi olma fikrine nasıl yaklaşacağını aklından geçirir. Yeni sayfa yine hamileliğinin yedinci ayında eline geçen Ezra'nın özlemine ve çektiği sıkıntıları dile getirdiği mektuplarıyla başlar. 10 Mart 1918 tarihinde Hüma'nı bir kız çocuğunun olduğunu okuyan torun Hüma arka sayfadaki zarfı açtığında doğum belgesini görür. Kendisinin de çocuk sahibi olma fikriyle içi ısınır.

Hüma'nın bebeği doğmuştur ancak babasına haber verdiği mektubun ulaşip ulaşmadığı belli değildir. Ayrıca Stein ailesinin de bundan henüz haberi yoktur. Ezra'nın cevabını almadan onlara haber vermek istemese de yakında New York'a döndüklerinde ne diyeceğini bilememektedir. Bir akşam Nazir'den dostane bir mesaj gelince geri çeviremeyerek onu kabul eder. Nazir gelip çocuğu gördüğünde şaşkınlığını gizleyemeyip babasının Ezra olduğunu öğrendiğinde sitem etse de kaderin kendilerini birleştireceğini yine tekrarlar ve çocuğun adının Aurora olduğunu öğrendiğinde oldukça duygulanır. Ertesi gün bir mektupla daha önce kabul etmediği hediyeyi tekrar göndererek kabulünü rica eder. Bu küçük Aurora'ya hediyesidir. Böylece Aurora'nın incileri tekrar bir araya gelmiştir.

Baan Stein'den gelen bir telefonla gerçeği onlara açıklamanın zamanı geldiğini düşünerek Steinlerin evine gider tam söyleyecek iken gelen bir teğmen Ezra'nın ölüm haberini getirdiğinde ikisi de ne yapacağını bilemez iken Bayan Stein

bunun bir yanlışlık olduğunu, oğlunun geleceğini söyleyerek olanlara inanmaz. Birkaç gün sonra durumlarını merak edip aradığında Bay Stein’le görüşür. Janin’in aynı durumda olduğunu öğrenince daha fazla sorun yaratmak istemediği için yine söyleyemez. Bir gün Ezra’dan bir mektup alır ve neredeyse kendisi de yaşadığına inanmak ister. Ancak bu yazdığı son mektuptur. Çocuğu olacağına heyecanı ve hayaliyle yazılan mektuptan ne kadar mutlu olduğu hissedilir. Azra’nın çocuğundan haberdar olarak öldüğünü öğrenmiştir. Sabaha kadar ağlayarak mektubu tekrar tekrar okur.

Bay Stein karısının durumunun ciddiyetinden dolayı Southampton’daki evlerine götürerek bir yakınlarının yardımıyla psikolojik destek almasını sağlamaktadır. O günlerde Hüma’nın ziyaretine gelen Teğmen Daniel Azra’nın tutmuş olduğu defteri getirerek son sözlerini söyler: “Aşkına söyle, Hamptonlarda, deniz kıyısında bekliyorum. Bebeğimizi de getirsin.” Diğer evraklarını sorduğunda ailesine gönderilmiş olacağını söyler. “Bebekten onlara bahsetmiş miydi, biliyor musunuz?” diye sorduğunda “Sanıyorum” (A.İ. s. 249) şeklinde yanıtlar. Teğmen’in gidişinin ardından Bay Stein’i aradığında Bayan Stein’in ölümü kabullendiğini ve çok kötü durumda olduğunu öğrenir. Kendilerini Hamptonlarda ziyaret etmek istediğini söyleyince çok sevinen Stein onu almak için gelip torunu gördüğünde ona adıyla hitap edince her şeyi bildiği anlaşılır. Ancak Azra’nın Hüma açıklayana kadar baskı yapmamalarını istediğini belirtir. Ve yola çıkarak Southampton’daki eve geldiklerinde Babaannesi ilk olarak bebeği sorar. Steinler her ikisini de bağırlarına basmışlardır. Hep beraber New York’a döndükten sonra işine devam ederken okuluna da kayıt yaptırarak devam et-meye başlar. Bütün acılara rağmen yaşam düzene girmeye başlasa da cepheden dönen askerlerden bulaşan bir hastalıkla ani olarak hastalanır ve o gece kızını da emzirdiği için ikisi de hastaneye kaldırılır. Hüma bu hastalığı atlatır ancak küçük Aurora atlatamayarak hayatını kaybeder.

Bundan sonrasını, hıçkırıklar içinde kaldığı için, okumaya devam edemeyen torun Hüma Brian’ın gelmesiyle ona bir çocuk yatağı olup olmadığını sorunca Brian onu çocuk yatağının yanına götürür. Neler olduğunu anlatmasını istese de Hüma henüz mümkün olmadığını söyler ve Brian gittikten sonra okumaya devam eder.

Bu acıyı Stianlarla birlikte yaşayan Hüma Southampton’daki evlerinde aynı odada kalır. Yanında olmak isteyen yakınları arasında olan Bill İstanbul’dan ailesine dair iyi haberler getirirse de bir mektup getirmemesi inandırıcılığını yitirir. Başka bir

sürpriz ziyaretçi ise Şah Nazir'dir. Küçük Aurora'nın kendisi için de önemli olduğunu belirterek acısını bildirdikten sonra hala kendisini beklemekte olduğunu dile getirir. 7 Mayıs 1919'de yaşadığı hayatın ağırlığını düşünürken Ezel'in ve Küçük Aurora'nın resimlerini yapmaya karar verdiğini söyler ve acılarını tarif ederek defteri sonlandırır.

Ezra'nın oğlu, Nazir Han, İstanbul'daki aile bireyleriyle ilgili birçok soruyla olduğu yerde kalan Hüma ertesi gün Lilian'dan aldığı mektubun yanında Ezra ve Aurora'nın tablolarının yerini de öğrenir. Burnhamlar havaalanına Brain da New York'a gitmek üzere evden ayrıldığında ilk önce mektubu okumaya başlar.

Nazir'in gelerek yine evlenme teklif ettiği ancak Stianlerin ısrarlarına rağmen kabul etmediğini söylediği mektupta mektuplarını hiç okumdan iade ettiğini anlatır. Ancak incileri kesinlikle kabul etmemiştir. Bill'le ailesinin durumunu konuşacak kadar iyi bir duruma geldiğinde edindiği bilgiler onu gerçekten üzer. Dayısı ve eniştesinden haber alınmadığını, babasının geçirdiği rahatsızlığı, evlerini birini satarak diğerinin bir kısmını kiraya vermek zorunda kaldıklarını öğrenir. 1921'de dedesi Server ile tanıştığını ve gerisini kendisinin de bildiğini söylediğinde onunla hayatlarını yakınlaştıran şeyin ikisini de yaşamış olduğu acılar olduğunu belirtir.

“Harpten önce Amerika'da tahsilde olan Server, 1914'te İstanbul'a dönerken geride bıraktığı sevgilisinden bir çocuğu olduğunu biliyordu. Ama Doris'le aralarındaki yazışma kesilmiş ve irtibatı kaybetmişti.

Server' in çocuğunu bulmak için çok uğraştık ama muvaffak olmadık.” (A.İ., s. 283).

Bu satırları okuduğunda uçakta tanışmış olduğu Trevor'ı hatırlayan Hüma tesadüfler karşısında hayretler içinde kalır. Stein&Stein şirketin başındaki Robin ise Janin'in annesi ve babasını kaybettiği için evlat edindiği yeğeni Ezra'nın oğlu olarak tanıtılır. Daha sora artık tabloları açabileceği belirtilerek mektup da sonlanır. Tablolara baktığında Ezra'nın kocasına olan benzerliğini görünce her şeyi anlayan Hüma hemen kocasını arayarak ona aşkını ifade eder ve hemen yanına gelmesini ister. Aslında anneannesi onu hayatından uzaklaştırmak değil aksine elindekilerin kıymetini göstermek istemiştir.

1.3.7.Sırça Tuzak

Şeytanın zuhuruyla başlayan ilk bölümde şeytanı ile konuşan Selçuk'un tanıtılmasının ardından dürüst ve namuslu bir aile olan Vardar ailesinin ahlak

zincirini bozmak gayesiyle birlikte hareket edecekleri dile getirilir. Kendisini çok seven ve destekleyen kuzeni Berke'ye olan kını, bizzat kendisinin ona hediye ettiği kitabın da etkisiyle tamamen açığa çıkmıştır. Aynı akşam Berke'nin annesi Seher Vardar ise evinde resim yapmaktadır. Berke Vardar ise eşi Anberin ile New York'ta iş görüşmesinin ardından dönüş hazırlıklarındadır.

Seher Vardar şoförü Celal'i ve emektarı Hediye'yi gönderdikten sonra odasına çekildiğinde kapı zorlanarak rahatsız eder. Eve giren yabancı odasına girmeden Hediye'yi çağırmaı başarır ancak adam gitmiştir. Polislerin araştırmak istemesine rağmen kendisi çok uzatmak istemez. Herkesi göndermesinin ardından yalnız kalmak istemediği için ağabeyi Rafet Vardar'ın evine gitmeye karar verir. Hem burada ayrıldığı kocası Muzaffer'i şirketten de uzaklaştırarak ondan kurtulabilmek için ağabeyiyle konuşabilecektir. Gizlice görüşen Celal ve Hediye gideceğini öğrendiğinde birliktedirler. Bu durumlardan oldukça rahatsız olan Hediye ne yapacağını bilememektedir.

Aynı gece Selçuk ise sürekli yolunu açan, kendisine destek olan Berke'ye tuzak kurabilmek için planlar yapmaktadır. Onun verdiği kitabı okurken bir ara kızını Gülşah'ın hafta sonu birlikte bir şeyler yapma teklifini önemli bir işi olduğu gerekçesiyle geri çevirir. Kitabını okumaya devam ederken telefonu çalar ve hafta sonu yapacağı tekne kaçamağı için kadın ayarlayan arkadaşıyla keyifli bir sohbet yapar. Aynı saatlerde Seher Vardar Rafet Vardar'ın evinde ona olanları anlatmaktadır. Eski karısı Fazıla, Selçuk'u sarhoş bir şekilde arayarak onu sevdiğini söyleyince kızmasına rağmen onu üzmemek istemez.

Ertesi sabah Rafet Bey Ve Seher Hanım sabah yürüyüşlerini yaparken Selçuk ise sakal bıraksa iyi olacağını düşünerek kardeşleri Tarık ve Bora ile yapacağı görüşmeye hazırlanır. Görüşme başladığında ise iyice gerilerek Bora'nın Amerika'da işlerin yolunda gitmemesinde Selçuk'un her işe karışmasını sorumlu tutması problemlerin büyümesine neden olur ve Bora her şeyi amcası Rafet Vardar'a anlatır. Ayrıca mağaza sahibine ödenen yıllık kiradan da pay aldığını belirtir. Amcası ise gerekeni yapacağını, kendisinin yetkilerini genişleteceğini söyler. Selçuk ise bir türlü randevu alamamaktadır. Her konuda kendisini destekleyen amcasına oldukça güvendiği için her isteğini yerine getirebileceğini düşünmektedir. Bora Selçuk'a karşı kardeşi Tarık'ı da uyarır. Bu arada Fazıla arayarak her zaman olduğu gibi Bora'dan borç istediğinde, istediği kadar olmasa da bir miktar verebileceğini söyler.

Fazıla Avrupa'dan kıyafet getirerek fahiş fiyatlara satmasına rağmen lüks yaşantısından dolayı bu gelir yetmemektedir.

Selçuk kardeşlerinin gitmesinin ardından şirketin emektar idarecilerden Vefa Tan'ı çağırarak onu yolsuzlukla suçlar. Bütün bunlara çok şaşırın Vefa çok sert bir karşılık vererek odasından ayrılır. Aynı saatte teknede geçirecekleri gece için ayarlanmış olan Ziyet Kuşadası'nda yat limanına gelmiş Selçuk'u beklemeye başlamıştır. Selçuk ise nihayet amcasıyla evinde görüşmenin bir yolunu bulmuş, Berke ile ilgili gerçek dışı suçlamalarını yapmaktadır. Çalışanlara dağıttığı payların haksızlığı, dedesi aile yüzüğünü ona verdiği için ilerde şirketin başına geçme hayalleri gibi düşüncelerine amcası itibar etmese de en azından kafasını karıştırabileceğini düşünmektedir. Ancak bu konuşmaları halası da duyar ve olanlar karşısında çok şaşırır. Ağabeyine de bunlara fırsat verdiği için kırılır. Havaalanında çocukları tarafından karşılanan Berke ve Annesine gittiklerinde olanları anlatır. Ancak oğlu bunların bir sebebinin olduğunu ve halledilebileceğini söyleyerek annesini rahatlatmaya çalışsa da bu kadar iyi niyetli olması annesini daha da korkutur.

Hafta sonu tekne kaçamağı için ayarlanmış olan Ziyet erkenden gelerek beklediği için biraz dolaşmak için ayrıldığında kuaförüne rastlayarak sohbet eder. Döndüğünde tekne demir almış marinadan ayrılmak üzeredir. Lastik bir botla arkasından yetişerek onlara katılır. Hayatındaki bu büyük fırsatı kaçırmamak için gereken her şeyi yapacaktır. Güzellik kriterlerine hiç uymayan bu kadının cesareti ve sonraki kaba ama egosunu okşayıcı davranışları Selçuk Vardar'ın hoşuna gider. Ziyet ona karşı nasıl davranacağını çok iyi bilmektedir. Birlikte eğlenerek bir hafta sonu geçirirler.

Selçuk'un babası Vecdi Vardar ise ağabeyi Rafet Vardar'ı Selçuk'a karşı uyararak yaptığı bazı yanlışları anlatır. Kendi oğlunun elbette iyi yerlerde olmasını istediğini, ancak çok yanlış davranışlarla aileye ve şirkete zarar verileceğinden endişe ettiğini ağabeyine gösterse de Rafet Vardar bu konularda çok acele etmeden yavaş bir yol izlemeyi tercih etmektedir. Ona göre Selçuk yanlış bir şey yapmış olabilir ancak bu düzeltilebilecek bir durumdur. Aynı saatlerde Seher Vardar ise çocukları ve torunlarında ayrılmak üzeredir. Yarınki davete İzmir'e gidecek olan oğlu ve gelininin katılmayacak olmalarından dolayı üzüntüsünü dile getirirken karşısındakiler de eve giren kişi konusunda gerekenin yapılması gerektiğinde ısrar eder.

Vecdi Vardar Selçuk'la ilgili olarak Zürich'e Hoffman'la buluşmaya gittiğinde Selçuk teknesini değiştirme planları yapmaktadır. Berke ise İzmir'de her alanda etkin olarak asistanlığını yapan eşiyle birlikte işlerini takip ederken Seher Vardar daveti gerçekleşir. Ancak davetsiz misafir olarak gelen eski kocası ona huzur vermez. Gece sonunda bütün misafirler gitse de o gitmek istemez. Tekrar evlenme isteğini sürekli vurgulayarak geceyi orada geçireceğini belirtir. O gece çok kötü bir rüya gören Anberin endişelendirmemek için kocasına anlatmaz. Ancak İstanbul'a döndüklerinde rüyası gerçek olmuş Seher Vardar'ın yatağında ölü bulunduğunu öğrenmişlerdir. Olanlara anlam veremeseler de artık Seher Vardar yoktur. Ağabeyi Rafet Vardar kardeşini kendi evinde Selçuk'tan koruyamadığı için vicdan azabı çekmektedir. Berke'den kardeşinin hatırası olarak çakmağını ister. Vermek için arayıp bulamasalar da o gece Anberin rüyasında yerini öğrenir.

Vecdi Vardar Zürich'ten döndüğünde hemen Berke'yle görüşerek onun yönetim kuruluna alınmaması için yardım ister. Bütün olanları anlatır. Onu desteklemesini ister. Olanları eşine anlattığında o da dayısıyla aynı fikirdedir. Berke dedesinin aile yüzüğünü ona verdiği ve aileyi kendisinin idare edebileceğini söylediği günleri hatırlasa da tüm iyi niyetiyle Selçuk'a şans verilmesi gerektiğini düşünerek diğerlerini ikna edip onu desteklemeye karar verir. Eşiyle bunları konuşurken çocukları Larissa ve Geray tecrübe kazanmak için çalıştıkları fabrikadan döndüklerinde eski karısı Gloria arayarak taziyelerini iletir. Ayrıca müsait bir zamanda büroya da uğrayacağını söyler. Anberin bu durumdan rahatsız olduğunda Berke onu yatıştırmaya çalışsa da, bir işe yaramadığı Anberin' in "... Eski karıların işleri, yenilerine rahatsızlık vermektir." (S.T., s. 191) sözlerinden anlaşılır.

Seher Vardar'ın ölümünün ardından Selçuk da dayısından özür diler. Dayısı geç olduğunu söylese de affeder. Yönetim kuruluna seçilmek için üyelerden biri olan Muzafferden de söz almıştır. Berke de onu destekleyecektir. Dayısının da desteğiyle seçilmesini garanti görmektedir. Karısından sonra hayatını çekip çeviren Umur'dan ise artık sıkılmıştır ve gitmesini ister. Kendisini tekrar arayacağından emin olan Ziyet yanılmamıştır. Ondan ayrıldıktan sonra hafta sonu için babasına kızarak eve geç gelen Gülşah ise erkek arkadaşı Aybar'a bir öpücük vererek eve girer ama babası görmemiştir. Selçuk gece eve geldiğinde uyuyan kızına şefkatle bakarak iyi geceler diler ve odasına gider. Hafta sonu için herkes bir plan yaparken Selçuk bu hafta sonunu kızıyla geçirerek kendini affettirmeyi planlarken Umur kimse yokken geldiği

evde her şeyi alarak kaybolur. Bütün kızgınlığıyla onu arayıp getirmesini istese de karşısındaki onu tersler. Bu sinirle şeytanıyla konuşurken şeytanı onda bütün kötülüklerin barındığından dolayı duyduğu mutluluğu dile getirir.

Muzaffer bir gün eve geldiğinde yalnızca Hediye vardır. Korkudan kapıyı açar. O sırada gelen Beste ne olduğunu sorduğunda bir çanta aradığını, onu bulduklarında kendisine vermeleri gerektiğini söyler. O zamana kadar da antika bir vazoyu rehin olarak alır. Anberin geldiğinde Hediye'ye kızsza da yapacak bir şey kalmamıştır. Daha sonra Berke'yi de aradığında o da tersleyerek böyle bir çanta olmadığını söyler. Bununla ilgili Berke'yle konuşan Anberin diğer taraftan da kardeşi Lâl' i merak etmektedir. Seher Vardar'ın atölyesinde çalışırken yine onunla ilgili olağanüstü bir şey yaşar. Onu ziyaret eden kayınvalidesi yaptığı şekerlemelerin küflendiğini haber vermenin yanında artık sık sık görüşeceklerini söyleyerek kaybolur.

Dayıları Berke'den Selçuk'un şikâyetlerinden dolayı açıklamalarını aldığıında özür dileyerek Selçuk'a karşı dikkatli olması gerektiğini söyler. Vecdi Bey ise bu güvenin başına bir dert açacağını belirtir: "Korkarım bu iyi niyetin bir gün canını yakacak evlat." (S.T., s. 227). Ancak o hala Selçuk'a haksızlık edildiğini düşünmektedir. Bütün olanların ardından sonra Yönetim kuruluna seçilemeyen ve sadece Berke'nin oyunu alabilen Selçuk istifasını vererek eksikliğini göstermek istese de onu ikna ederek dayılarını yanıılmış olabileceklerine inandırmaya çalışır. Babası ve amcası Selçuk'un kendini savunmasına izin verseler de temkinli davranmaya devam ederler. Berke ise Selçuk'u Astaş yönetim kurulunda annesinden boşalan koltuğa getirerek en azından Astaş'ta yönetim kurulu üyesi yapar. Anberin bu duruma çok kızsza da yapabilecek bir şey bulamaz. Selçuk bile onun bu iyi niyetine karşı şaşırmadan edememektedir. Yaşadığı olumsuzluklardan dolayı bir süre kimseye bulaşmamaya, dikkat çekmemeye karar vermişken bunun ardından tekrar planlarını uygulamak için sabırsızlanır. Ancak Astaş'taki tüm uğraşlarına rağmen Berke'nin iş yaşamında bir yolsuzluğa rastlayamaz. Bunun imkânsız olduğunu da anlamıştır. Başka şirketlerde de giderek artan başarısı onu çileden çıkarmaktadır. Bu şekilde geçen günlerin ardından Selçuk sonunda Rafet Vardar'ın da desteğiyle yönetim kuruluna girerek şirketin genel müdürü olmayı başarır. Kendisine sadık kalacağından emin olduğu için kardeşi Tarık'ın da yönetim kuruluna alınmasını sağlar. Bu dönemlerde Ziyet hayatında daha çok yer almaya başlamıştır.

Tarık'ın yaşamış olduğu bir trafik kazası ilk önce Selçuk'u sinirlendirse de daha sonra kardeşini kendisine borçlu hissettirmek için iyi bir fırsat olarak değerlendirir. Kazada ölen kişiyi çarpmadan değil de daha önce geçirdiği kalp krizinden öldüğüne dair raporu kişisel avukatı Murat Arkan aracılığıyla ondan gizleyerek olayları kendisinin örtbas ettiğini düşünmesini sağlar. Ancak bu Tarık'ın rahatlamasından ziyade bir insan öldürdüğü için ruhsal sarsıntı yaşamasına yol açar. Bundan dolayı diğer ağabeyi Bora'nın "Benden sana tavsiye. Selçuk'a karşı temkinli ol. Seni paramparça eder, haberin olmaz."(S.T., s. 287) Sözlerini düşündüğü bir gece intihar girişiminde bulunup, kurtarılınca bu defa Berke'den yardım ister. Hastane sonrası da Berke'nin ısrarıyla onların evinde bakılacaktır. Selçuk olanları tesadüfen öğrenip onu aramaya başladığında Tarık da Berkelere doğru yola çıkmıştır. Evde Anberin' in ısrarıyla bütün olanları anlattığında Selçuk gelir ancak bir şey anlayamaz. Kardeşine kendisini aramadığı için sitem ederek bir vekâletname imzalamasını ister. Yönetim kurulunda kendisini temsil etmek için alacağı bu vekâletnameyi şimdi çok yorgun olduğu için daha sonra kendisine göndereceğini söylediğinde, sorun çıkmaması için kabul ederek ayrılır. Anberin avukatı Turhan Bey'i arayarak bu otopsi raporunu araştırmasını ister.

Aynı günlerde Beste ile Lal Atlı Spor Kulübüdeyken ilk kez rastladıkları Murat Arkan, Lal ile ilgilenecek ve bir süre sonra onun gönlünü kazanmayı başaracaktır. Lal olanları ablasına anlattığında ise yine acele davrandığı konusunda uyarılır. Anberin kocasıyla yine Selçuk'tan dolayı yaşadığı küçük bir tartışmanın ardından atölyeye çekilip çalışmaya başladığı sırada kardeşinden gelen mutluluk mesajları kalbini yumuşatarak kocasının gönlünü aldıktan sonra okuduğu kitabın arasından Muzaffer'in fotoğrafı düşer. O an yanında olan söz konusu fotoğrafı kayınvalidesinin saklamış olabileceğini düşünürken birden dolabın kapısı açılır. Seher Vardar yine ortaya çıkararak aradığı şeyin dolapta olduğunu söyler. Muzaffer'in çantasını bulup evrakları okuduktan sonra tekrar yerine koyar. Bundan Berke' ye bahsetmeyecektir. Çünkü aileleri için tehlikeli olan bu adam için elindeki kozu kaybetmek istememektedir.

Selçuk yeni planını devreye koymak için babasıyla görüştüğünde tahmin ettiği gibi istediği sonucu alamaz. Rafet Vardar'ı ise zayıf noktasından vurarak, gelecekte baba tarafından Vardar olmayan birinin şirkette giderek yükselmesini engelleme fikriyle Astaş'a verilen kontrgaranti mektubunun geri çekilmesi için ikna

eder. Ya da bu mektup karşılığında Berke'nin holdinge ait hisselerini devretmesi gerekecektir. Bir mektupla durumu Berke'ye bildiren Rafet Vardar telefonda da aynı üslupla gereğinin yapılmasını isteyerek Berke'yi şaşırtır. Biraz süre istese de acele etmesi gerekmektedir. Ayrıca Berke'yi tek şaşırtan bu değildir. Evden gitmek üzere hazırlanan Tarık'a asıl otopsi raporunu göstererek gerçeği açıklayan Anberin olanları anlattığında da inanamaz. Tarık bu şoktan kurtulduğunda Selçuk'la yüzleşmek istese de bunun zamanı olmadığını belirterek yeri ve zamanı geldiğinde onun gerçekleştirmek istediği şeyi engellemek için kullanmasının daha iyi olacağını belirtir.

Avukat Süheyl Ünsal bunun yönetim kurulu kararı mı yoksa keyfi bir karar mı olduğunu sorduğunda, Selçuk'un öz teyzesi olan Nesibe Atay bunun mektupla mümkün olmayacağını, yönetim kurulu kararı isteyebileceklerini belirtir. Ancak bu süre zarfında dedikodunun dahi büyük zararlar verebileceği düşüncesiyle olanların gizli tutulması gerekse de, Selçuk çıkar çıkmaz haberi gerekli yerlere ulaştıracak girişimleri yapar.

Aile içerisinde süren tartışmaların ardından yönetim kurulu olağanüstü toplanarak oylama yapıldığında Selçuk umduğu gibi rahat olamaz. Tarık ve Ziya Kermen toplantıya gelememiştir. Berke aleyhine 3 lehine de 3 oy varken Ziya Kermen'in zarfı açılarak çekimser olduğu öğrenilir. Muzaffer de Astaş'ta hisseleri olduğu gerekçesiyle Astaş'ı destekler. Ancak en büyük darbeyi Tarık'ın vekâleti Berke'ye vermesiyle alan Selçuk, sahte bir gülümsemeyle kuzenini kutlarsa da Berke artık ona nasıl bu kadar güvendiğini sorgulamaya başlamıştır. Sonuç onun için iyi olsa da dayısıyla konuşarak bu konuda istediğini yapabilmek için yeni garantörler bulmaya çalışacağını belirtir. Ancak haber banka yetkililerine ulaşmıştır. Selçuk'u arayan banka yetkilileri karar olumlu olsa da şüphelerin devam ettiği mesajını alır.

Her şeye rağmen Berke'nin kuzeninin yaptığı kötülükleri görmek istememesi Anberin'i oldukça gerer. Ancak Berke doğru bildiklerini yapmaya devam etmektedir. Şirkete ortaklık karşılığı bulunan garantörü Selçuk'a söylediğinde sitemkâr bir şekilde memnuniyetle karşılayan kuzeni bir de kendisinin görüşmek istediğini söyler ve görüşmenin ardından Doğan Ören bu ortaklıktan vazgeçer. Anberin kocasının hala görememesini hayretler içinde karşılamaktadır. Bütün bunların ardından zorla da olsa istediği kişi olan Koray Yetik'i Astaş'a sokmayı başaran Selçuk artık yıkımı daha da hızlandırmaya başlar. Bankalar vadesi dolmamış

paralarını istemek için aramaya başlamıştır. İşçileri bu konuda ellerinden geldiği kadar fedakârlık edebileceklerini açıklamak için görüşmeye çıktıklarında Berke ve Anberin çok duygulanır. Aileden gelen yıkıma karşı işçilerden gelen bu destek çok anlamlıdır.

Mücadeleler sürerken Selçuk son hamlesini yaparak teyzesi Nesibe Atay'la görüşmeye gider. Onu görmeye bile tahammülü olmayan teyzesi çok soğuk karşılarsa da itibarını korumak adına aldığı tekliflerden sonra yumuşayarak isteklerini yerine getirir. Ondan dolayısıyla eşinden alınan oylarla Astaş, Berke'nin ayarladığı tekliflerden çok daha kötü şartlarda Al-Kap'a devredilir. Berke ihraç edilir. Son adım da Berke'nin holdingden de atılmasıdır. Artık kurulda Seher'in ve onun varislerinin hisselerini temsil eden kimse kalmamıştır.

Berke ve Anberin gelecekle ilgili neler yapacaklarını belirlerken aileye zarar vermemek adına olanların üzerine gitmek yerine başlarının çaresine bakmaya karar verirler. Rafet Vardar doğru şeyi yapmış olduğundan emin uyurken; Vecdi Vardar bunun ardında Selçuk'un eli olduğundan emin, Berke için bir ders olduğunu düşünür. Selçuk zaferini Ziyet'le kutladıktan sonra Berke'nin hediyesi olan kitabı incelerken Ziyet çok güzel rüyalar görmektedir. Tarık Selçuk'a karşı tavır alabilmenin mutluluğuna karşın onun olduğu yerde huzurlu olamayacağını hissetmektedir. Fazıla her zamanki gibi tasasız, sarhoş yaşamını sürdürür. Nesibe ve Saffet Atay gelecek günleri için yaptıkları tercihten memnundur. Muzaffer'in Berke'ye olan kıskançlığı Astaş'a yaptıklarından dolayı Selçuk'a yönelse de Seher'in evinde unuttuğu çantayı hatırladıkça huzursuz olur. Murat arkan kendini aşk tuzağına çok yakın hissederek yolculuk hazırlıkları yaparken; Lâl, ablasının kötü günlerinde destek olamamanın da etkisiyle olanlara isyan eder. Beste abisine üzüldüğü kadar kızgınlık da duyarken ona bu fırsatları vermesini anlayamamaktadır. Glorya eski kocasından yeni bir şeyler koparmanın planlarını yapmaktadır. Vefa Tan elindeki dosyayı okurken Selçuk'la ödeşmenin zamanının yaklaştığını düşünmektedir. Ali Sermed Vardar'ın vasiyetnamesi de Seher Vardar'ın kasasında saklı durmaktadır.

1.3.8.Bizim Gizli Bahçemizden

İki bölümden oluşan eser Pamir Bezmen için ölümünden sonra yazılmış mektuplar şeklide kaleme alınmıştır. İlk bölüm, ölümünün devamındaki günlerde

yaşanılan duyguları ifade eden günlükler biçiminde aktarılırken birliktelikleri boyunca yaşadıkları güzel hatıraların etkisiyle, duygusal bir sohbet havasında, birlikte yaşanılan mekânların ilhamıyla evlilik dönemlerinde geçirdikleri keyifli anlar aktarılır. Birlikteliklerinin ikinci aşaması olan evlilik yılları ön plandadır.

2009 Yılında Bebek'te başlayan ilk bölüm sevdiğini kaybetmenin verdiği acıları aktarırken birlikte geçirilen otuz dört senenin hatırasını canlandırır. Pamir Bezmen'le yaşanılanlar küçük anekdotlarla anlatılırken bir birlerine olan aşklarının ön plana çıkması dikkati çeker. Çevresi için son derece olumlu ve sevecen bir tavır sergilerken yakınları tarafından oldukça sevilen Pamir Bey'in fotoğraflarının her yerde yer aldığı vurgulanırken birlikte geçirilen geceler hatırlanır sürekli. Yoğun bakımdaki üç gün ve onu hastanede bırakıp eve dönüşleri anlatılırken yaşanılan çaresizliklere yine onun neşeli anılarının yanında küçük hikâyeleriyle tat katılır:

“Her şeye doymuştun sen. Yeni bir şey istemez, lafi edildiğinde de hep şu hikâyeyi anlatırdın:

Smokinli bir davette görmüş geçirmiş ama zora düşmüş bir adam, yeni zengin bir meraklının dikkatini çekmiş. Yeni zengin görmüş geçirmişe demiş ki: Beyefendi, smokininiz sanki biraz eski moda kalmış ve de daralmış. Görmüş geçirmiş adam cevap vermiş: Ah, evet beyefendi, eskidi ve daralı. Ama hep vardı.” (B.G.B., s. 30).

Geçmişten kalan sevgi dolu notlardan örnekler verilir. Durup dururken eşine sevgisini belirtmek için yapılan jestler, birlikte yapılan romantik danslar anlatılırken kimi zaman üzüntüye yenilerek kaybedilen anı yaşatan kederli duygular ifade edilir. Geçmişten kalan sevgi dolu notlardan örnekler verilir. İş hayatında kendisine zarar veren, iflas etmesine neden olan insanlara karşı dahi sonsuz hoşgörüsü dile getirildikten sonra eski eşinin yıllarca süren kendisine geri döneceği inancının nasıl boş çıktığı, aralarında yaş farkı olduğu için kendilerini eleştiren fesatçıların başarısız olduğu belirtilir.

Kendisi sürekli ağlarken gurur duyduğu oğlu ve kızının güçlü duruşu, babalarına gurur veren metanetleri yanında, bu mutlu aileyi oluşturan sevginin gücünü anlayamayarak soran insanlara âşık anne babaların çocukları olmalarının etkisi izah edilir. Dostlarının davet ettiği tekne gezintilerinde de birlikte buldukları anları hayal edip huzur bularak ulaşılan 14 Şubat onsuz geçirilen ilk sevgililer günüdür. Devam etmektedir aşkları. Yaşadıkları aşk, katkıları olduğu kadar ondan etkilenen kahramanların yer aldığı eserlerdeki aşkların güçlü olma sebebidir. Hala sarılarak uyuduğu kırmızı kazağı, her daim birbiriyle konuşan ruhları bu aşkın devam ettiğini gösterir. Ayşe Arman'ın “Bir kadın ölü bir adama âşık olmaya devam

edebilir mi?” sorusuna: “Evet... Çünkü ölüm de aşka dâhil. Ölen kişi sizin aşkınızsa, kaçınılmaz bir şekilde, ölüm de o aşkın parçası oluyor.” (B.G.B., s. 51) cevabını verir.

Son dört yılı, her yıla bir kitap yetiştirme kaygısından dolayı evde geçirseler de, evde birlikte olmayı “Çifte kavrulmuş huzur” olarak tabir eder Pamir Bezmen. Eski sevgilileri söz konusu olduğu zamanlardaki esprili diyaloglarını hatırlarken, sünger çekilen hayatın ardından yaşanan büyük mutluluğun davetlerde dahi bir an bile ayrı kalınamayan, aynı çalışma odalarının paylaşıldığı güzel hatıralar oluşur zamanla. Sır romanını hatırlatan inciler ve ölüm sahnesi düşünceleriyle birbirleriyle son anlarını yaşarcasına geçirdikleri güzel anlar hatırlanarak yapılan övgülerin ardından onun çok sevdiği bir şiiri okur ansızın uyandığı bir gecede. Uyandıran Aşk şiirini okuyarak ağlar birçok gece.

Birlikte zaman geçirdikleri dostlarından ve bu dostlarla anılarından bahsederken kendisi gibi eşini kaybetmiş olan Christine’nin, acının hiçbir zaman geçmeyeceği yönündeki sözleri, hala eşi yaşıyormuş, her şeyi birlikte yapıyorlarmış gibi atlatması kendi duygularını da ifade etmesi açısından dikkat çeker. Evde düzenlene organizasyonlarda resminin yanında oturup onu izlenmesi, evde yapılan değişikliklerin onun hoşlanacağı şekilde yapılması, ziyarete gelenlerin onunla ilgili güzel sözleri ve onun ardından meydana gelen daha birçok olay mevsimin kattığı hüznle birlikte anlatılır. Doya doya yaşanan hüznün, zihninin kanatları sayesinde sevdiğine daha da yaklaştırır kendisini bu bölümde.

1972 yılında kendisi on sekiz yaşındayken başlayan ikinci bölümde ise tanışmalarından evliliklerine giden süreç, yani aslında birlikteliklerinin ilk aşaması dile getirilirken yine yaşanan andaki olayların ve duygusal durumların ifadelerini yansıtan, tarih verilerek günlük şeklinde yazılan bölümler yer alır.

Yüksek okulda okumakta olan Nermin aynı zamanda çalışmak istediği için bir iş ararken birçok işi beğenmeyerek sonunda tanıdıkları vasıtasıyla Tasaş’ta Pamir Bey’in asistanı olarak çalışmaya başlar. Oldukça hareketli iş hayatının yanında özel hayatı da dolu dolu geçen Pamir Bey’e ayak uydurmakta zorlanırken zamanla onun alışkanlıklarını öğrenmeye başlar. Bu anlatımlar sırasında dökülen gözyaşları ve özlem kendini hissettirirken birlikte Pamir Bey’in mezarını ziyarete gittiği Fahri Hoca’nın teselli edici sözleri ve eve gittiğinde o evdeymişçesine yapılan sohbetler kendini de özletir Nermin Hanım’a. Onunla birlikteyken olan kendini kıskanır.

Ofisteki yoğun çalışmalar, küçük kutlamalar derken 1974 Mayısında düzenlenen Tasaş pikniğinde daha da yakından tanırılar birbirlerini. Eşinin anlattığı şeylerle ilgilenmeyen Pamir Bey Nermin' ailesiyle ilgili sorular sorar sürekli ve onu bir an bile yanından ayırmaz. Ofiste de sürekli birliktedirler. Bir gün eşiyile gitmesi gereken bir konsere Nermin'i gönderince yol boyunca Grayce'nin anlattıklarından Pamir Bey'le kendisi arasında bir şeyler olabileceğinden korktuğunu hisseder. Kendi nişanlısının da Pamir Bey'den rahatsız olduğunu anlaması bir şeylerin değişmeye başladığının işaretini verir. Başka bir konser davetinin ardından bir hafta sonu için tekneye davet edildiğinde ailesinden izin almakta zorlansa da çok sevinerek kabul eder. Güzel bir hafta sonu geçirmenin yanında patronunun kendisine olan ilgisini oldukça hissedince bir koruyucu meleği varmış gibi sevinir. Bu arada yaşadığı ana dönerek ölümünün elli ikinci, altmışıncı günlerinde yazdıklarıyla dostlarının ziyaretleri ve onunla ilgili düşünceleri aktarılır. Hala onun sevdiği şeyleri yapmaya, mezarını ziyaret etmeye devam etmektedir. Dönme zamanı geldiğinde ise Grayce'nin isteğiyle dönmeyi kabul etmeyen, onu yalnız göndermeyi tercih eden patronu Nermin'in de gitmesi gerektiğini öğrenince hep beraber dönerler.

Ölümünden bir gün evvel kendisine söylediği “Sevgilim seni tek başına kendini ve küçük ailemizi ayakta tutabilecek güçte görmek içimi rahatlatıyor...” (B.G.B. s. 132) sözleriyle ölümünden sonraki günlere dönülüyor tekrar. Görülen dostlar ve mekânların onu hatırlatışı anlatılıyor yine. Patronu evine kendisi bırakmayı isteyince babasının davetini kırmayarak misafir olur o gece ve gece yarısını geçince ayrılır oradan.

Ertesi gün erkenden kalkıp ofise giden Nermin, o erken saatte Pamir Bey'i karşısında görünce çok şaşırır. Birlikte bakılan bazı dosyaların ardından patronunun farklı ülkelerdeki kadınlar tarafından yazılmış olan aşk mektuplarına cevap yazması için kendisini görevlendirmesi başlangıçta zor gelse de daha sonra kendisine bu kadar güvendiği için garip bir mutluluk kaplar içini. Akşam birlikte çıktıklarında kendisini bırakırken yaptığı içki teklifine ilk anda cevap veremese de kendine geldiğinde kabul eder. Hayatında ilk defa annesine erkek arkadaşıyla yemek yiyeceği ve patronuna da erkek arkadaşı olmadığı şeklinde iki yalan söyler. İlk defa öpüştükleri bu gecenin sonu biraz geç bittiği için evde anne ve babasının kızgınlıkları pek üzmüyor Nermin'i. Ertesi gün endişeyle işinin başına gittiğinde patronunun davranışlarında değişme olmamıştır, her şeyin dün geceki gibi devam ettiğini

görünce kendini daha iyi hisseder. Ancak ayrıldıklarını bilmeyen bir erkek arkadaş vardır. Onu arayarak başka birine âşık olduğunu söyler ve ayrılır. Kızlarının Amerika'ya döneceği için verilen veda yemeğinde maceralarının anlatıldığı ve ne kadar güzel anıldığını belirten satırlarla kısa bir an yaşanan zamana dönülür. O akşam yine birlikte çıkarlar ve tekneye giderek açılırlar. Birlikte yaptıkları bu kaçamak duyduğu büyük aşktan dolayı korkutmaz, aksine isteyerek gider patronuyla. Bu anı özlemine daha da arttırır ve gözyaşlarıyla ara verir geçmişini anlatmaya. Birlikte dolaşılan Avrupa ve Amerika'daki mekânları ziyaret edeceği bir programdan bahsedilir bu arada. Yalnız olsa da onunla birlikteymiş gibi olacağını belirtir programın. Birlikte eserleri ile ilgili yaptıkları sohbetlerden, dostlarının kendileriyle ilgili görüşlerinden, Pamira'yı yolcu edişlerinden bahseder eşine kaçırdığı şeyleri anlatmak istercesine. Sonra tekrar döner geçmişe ve geri döndüklerinde birbirlerinden ayrılmakta zorlandıklarından ve geceyi birlikte geçirememenin verdiği üzüntülerinden bahseder.

Gördüğü rüyaların verdiği sıkıntılar ve arkadaşlarıyla görüşmeleriyle tekrar yaşadığı zamanı anlatmaya başlar. Evlilikleri sırasında yaşadıkları güzel anlar anlatılırken ölümünden önce yaşadıkları ilginç vasiyetin dikkati çeker:“Beyin ölümü dedikleri anda gelip çaktırmadan fişimi çekersin. Bunu vasiyetim bil.” (B.G.B. s. 214). Beyin ölümünün gerçekleşmesinin ertesi günü hayatını kaybetmesi, yapamayacağı bu durumun ağırlığından kurtarmıştır onu.

Sonraki günlerde yaşadıkları bir motel kaçamağıyla birlikte yaşanan aşkın boyutu anlatıldıktan sonra tekrar kızı Pamira ile yaptıkları telefon görüşmesi, arkadaşlarıyla eşi hakkında yapılan sohbetler, gün gün yaşanan acı duygular aktarılır. Ağladığı gecelerde eşinin gelerek kendisini teselli ettiği, rüyalarını nasıl doldurduğu görülür.

12 Temmuz sabahı karşılaştıklarında özlemlerini belirttikten sonra yine birlikte çıkarlar ofisten. Arabayla gezerken Jag'ın direksiyonuna Nermin geçmesi, gece polisler tarafından kovalanırken onları atlatmaları keyifli bir şekilde yaşanırken saat gece yarısını geçer. Yine zorla ayrılarak eve gittiğinde ailesinin sitemleriyle karşılaşır. Bir taraftan büyük bir aşk yaşarken diğer taraftan hala ailesinin küçük kızı olmanın verdiği çelişkiyi hisseder. Olanları Pamir Bey'e anlattığında bir gün hepsinin biteceğini söyler. Akşam programı olmasına rağmen yine birlikte çıkarlar ve tekne kaçamağının ardından Pamir Bey partiye yetişirken kendiside o akşam eve

makul bir saatte dönmüş olur. Bu şekilde geçen haftanın ardından cumartesi buluştuklarında Kıbrıs Harekâtının başlamış olduğunu öğrenmeleriyle Pamir Bey'in anlattığı askerlik anılarından bahsedilir. Ofiste öğleye kadar çalıştıktan sonra gittikleri motelde aldığı zarfta sevgilisinin çocukluk fotoğraflarına bakarken çok mutlu olurken evlilikleri zamanında aldığı bir yılbaşı kartıyla yaşadığı zamana döner. Oğlu ve geliniyle gittiği sergiyi, marinadaki yemeklerini, kendisiyle ilgili gördüğü rüyalarını anlatır kocasına.

Tekrar ilk günlere dönüldüğünde aynı şekilde süren günler boyu ailenin baskısı karşısında sessizliğini sürdürürken ülke için Kıbrıs zaferiyle yaşanan önemli günler ve şirket için yapılan önemli toplantılar sırasında birliktelikleri devam eder. Doğum gününde onun için aldığı üçlü pipo setini verdiği mutluluğun ardından Pamir Bey, bir süre bulunması gereken Manisa'daki fabrikaya kendisiyle gelmesini ister. Eve döndüğündeyse ailesinin de İzmir'de müracaat ettiği kampa kabul edildiklerini öğrenir.

7 Ağustos'ta İzmir uçağıyla yola çıkarlar. Birlikte geçirilen birkaç günün ardından izin şeklinde iki gün ailesinin kaldığı kampa katılması gerektiği için yola koyulurlar. Pamir Bey de yakınlardaki bir otele yerleşir. Sabahın erken saatlerinde yürüyüşe çıkarak kaldığı otele gelerek ona sürpriz yapması ve devamındaki satırların ardından yaşanan zamandaki özlem dolu duygular dile getirilir. Yine görülen rüyalar, görüşülen arkadaşlar ve yaşananlarla ilgili hatıralar özlem duygusuyla ifade edilir. Mektubun sonuna doğru gelirken başlara göre daha iyidir artık. Ancak bu onun yokluğuna alıştığından değil, aksine hayatını onunla ilgili anılarla doldurarak hep onu düşündüğündendir. Rüyalarında hala onu görmekte, hala özlemektedir. Kamptan ayrılıp Manisa'ya döndüklerinde Manisa-İzmir arasında geçen iş ve aşk dolu günlerde birlikte vakit geçirilirken ailesi İstanbul'a döner. Kendisi Pamir Bey'le İzmir'de dünyayı umursamadan tutkulu aşkını yaşar ve onun aile dostlarını, çevresini tanıırken son derece mutludur. Döndüklerinde Pamir Bey onu eve bırakırken yine akşam yemeğine misafir olur ve gelecek İzmir seyahati için şimdiden ailesinden izin alır. Aşk şehri İzmir'e yeniden gidecek olmak oldukça heyecan verirken birlikte geçirilen ama özlem dolu gecelerden sonra tekrar gitme vakti gelir.

Yine işten vakit buldukları her anı birlikte ve aşk dolu bir şekilde geçirerek tamamladıkları seyahatin ardından İstanbul'a döndüklerinde Nermin hamile olduğundan şüphelenerek yaptırdığı testte sonucun pozitif olduğunu görünce bir anda

duygu karmaşasına girse de yaşanmaya degecek bu mutluluk için bütün sıkıntılara göğüs germeye hazır olduğunu hisseder. Ancak sonuç düşündüğü gibi olmayacaktır. Pamir Bey bu durumda onu yalnız bırakmayacağını ve birlikte mücadele edeceklerini gösterir. 30 Nisan’da onsuz geçirilen ilk doğum günü sabahında yine geçmişten sıyrılarak duygularını dile getirirken dostlardan gördüğü sevgi ve teselli duygularıyla kendini daha iyi hissettiği, çok sınırlı da olsa sevdiklerine karşı güzel duygularını gösterebildiği üzerinde durulur. Onun sevgisiyle büyüttüğü yüreğinde başka sevgilere yer olduğu hissettirilir.

Anne ve baba olacak olmanın verdiği mutlulukla birliktelikleri de yeni bir boyut kazanırken birlikte gittikleri doktordan bebeğin son derece sağlıklı olduğunu öğrenirler. Ancak evde yaşanan geç gelme problemleri büyümeye başlamıştır ve annesi patronunu arayarak işten ayrılmasını isteyeceğini söylemesi, aynı akşam Pamir Bey’in eşine bebeği ve ilişkilerini anlatınca yaşadıkları problemin kendi sınırları dışına da taşıdığını gösterir. Grayce’in bebeği yurt dışında doğurarak kendilerinin de evlat edinebileceği fikri ve şirketteki dostları aracılığıyla Nermin’e hakaret dolu baskılar yapması yanında ailesi ile şirket çevresi aracılığıyla bir takım kısmetlerinin çıkması uğraşılacak farklı problemler yaratır. Ancak Pamir Bey’in yaşadığı sıkıntılara da son vermek için annesinin söylediği çocukluk arkadaşıyla görüşmeye karar vererek başka birine âşık olduğunu ve ondan çocuk beklediğini söyleyip buna rağmen evlenmek isterse evlenebileceklerini belirtir. Kabul edince çok şaşırır, ancak olanları Pamir Bey’e anlattığında, kesinlikle böyle bir şeyi kabul etmeyerek çocuklarını birlikte büyüteceklerini söyler. Eşi ve kendisi için dostları olan iki kardeş avukatı tutarak boşanma işlemlerine başlasalar da Grayce’in her defasında isteklerini artırmasından dolayı bir türlü dava açılmaz. Bu arada Pamir Bey Annesine ve diğer yakınlarına durumu anlattığında hala ailesinin haberi yoktur.

“Sevgilim evli, ben hamileyim, annemlerin bir şeyden haberi yok ama ben evlilik tebrikleri kabul ediyorum. Garip ve olağandışı bir duygu bu...” (B.G.B., s. 370).

Birlikte yaptıkları bir İzmir seyahatinin ardından İstanbul’a döndüklerinde Pamir Bey, boşanma işlemlerinin başlatılması için bütün anlaşmaların yapıldığını artık davanın açılacağını söyleyerek ailesinden kendisini istemeye gelebilmek için randevu almasını ister. Ailesi durumu öğrendiğinde ondan hiç beklemedikleri bu durumun şokuyla hamile olduğunu dahi bilmeyerek sonradan pişman olabileceğini söyler. Ancak o çok mutlu olacaklarını belirtir.

İzmir seyahatleri ara ara tekrarlanırken nikâh tarihleri 10 Ocak 1975 olarak belirlendiğinde Grayce hala evi boşaltmamıştır. Nikâhlarından önce ailesiyle son yılbaşını geçirmeyi planlayan Nermin, Pamir Bey'in birlikte geçirmeyi istemesinden dolayı küçük bir sorun yaşasa da hatasını kabul ederek gönlünü alır. Ailesi de korktuğu gibi davranmayarak makul karşılar. Bu arada ailesini arayan bir takım insanların Pamir Beyin zamparalıkları ve aralarındaki yaş farkından dem vurmaları ailesini üzse de 1974'ün son günü eşinden resmen boşandığına dair alınan haberin ardından nişan yüzüklerini de takarlar.

Çeyiz hazırlıkları yanında Grayce'in eşyalarını alıp gitmesi gerekirken tamamen boşalttığı ev hazırlanırken yastık çarşafı içinde büyü nağmesine benzeyen çizimler bulunduğu için bütün ev didik didik gözden geçirilir. Ancak artık onları hiçbir şey üzemeyecektir. Hazırlıkların ardından nikâh için gidilen İzmir'de harika bir geceyle aile cüzdanlarını alırlar. Bunun ardından kendisine yaşattığı aşka için teşekkür edilerek noktalanın mektupta tarih 5 Mayıs olarak belirtilir.

1.3.9.Gönderilmeyen Aşk

İstanbul'a döndüğü bir uçak yolculuğu sırasında hostesin ikram sormasıyla, kocasıyla ilgili rüyasından uyanan Anber, tıpkı kendisine benzeyen Anberin isimli ilginç birisiyle tanışır. O da kendisini gibi kocasını kaybetmiştir. Ancak o kendisi gibi yaklaşık beş ay değil bir yıl önce kaybetmiştir. Amerika da yaşayan Anberin' in küçük bir resim galerisi vardır. Bir yazar olan Anber ise yazdığı eserlerden birinin kahramanının adının Anberin olduğunu şaşkınlıkla söyler. Onları bir araya getirmeye çalışan bir gücün işareti olduğunu düşündüklerinden dolayı Anber, Anberin'i yolculuğun yorgunluğunu attıktan sonra evine davet eder.

Anber evine gittiğinde Fahir Atakoğlu'nun bestelerini dinleyerek, *Aurora'nın İncileri* adlı bir kitapta okuduğu kendisi gibi eşini kaybeden Hüma'ya bir dostunun verdiği tesellileri hatırlar. Eşi için yazdığı mektup şeklindeki kitapla anlattığı aşkın derinliğini, özlem dolu duygularla dile getirir. Anberin geldiğinde ise aşkları ve yaptıkları işi karşılaştıran sohbetlere başlarlar. Kelimelerin birebir anlatma gücünün resim sanatında mümkün olmadığı düşüncelerinin ardından Anberin kendisinin de yazdığı bir şeyler olduğunu belirterek küçük bir bölüm okur. "Gönderilmeyen Aşk" adını verdiği bu mektubu neden göndermediğine dair sohbetin

ardından, Anber benzer bir aşkı tekrar yaşayamayacağını söylese de, Anberin acının yeni olmasından kaynaklanan bu duyguların zamanla geleni geri itemeyeceği şeklindeki düşüncelerini belirtir. Anber kendi yazacağı kitaba bu ismi verip veremeyeceğini sormak isterken Anberin verebileceğini söyler. Anberin'in gitmesinin ardından Anber kocasından özür dilercesine aşksız yapamayacağını belirtir.

“Sevgilim seni çok seviyor ve çok özlüyorum, biliyorsun. Ama beni anla ne olur. Sen ben, benden iyi tanırsın. Bana yaşamak için aşk lazım geldiğini bilirsin.” (G.A., s. 47).

Bunun ardında uçakta yazdığı bölümü açarak okumaya başladığında uçakta uyanıp Anberin'le tanıştığı ana kadarki yolculuğu tekrar yaşamaya başlar. Gökyüzünde dinlediği müziklerin ruh hali üzerindeki etkileri dile getirilir. Küçük yaşlarda yaşadığı gözü kara ve kararlı aşkı düşünür.

Gece yarısı olduğunda bilgisayarını alarak tekrar yazmaya başlar. Kahramanı, telefon görüşmesinin ardından kâğıt kalemi alıp gerçek hislerini ve söyleyemediklerini yazmaya başladığında yeni dostu Anberin'i düşünerek ona haksızlık etmiş olabileceğini hisseder. Bu sırada Anberin arayarak okuduğu kitabın tamamen kendisini yansıttığını, eğer isterse devamını anlatabileceğini söyler. Öbür gün gelmek üzere söz verir Anberin. Hem birkaç gün kalacak ve kesintisiz yazabileceklerdir. Anber telefon numarası istese de nasıl olsa öbür gün geleceğim diyerek vermez Anberin. Sabah müzikle devam eder Anber'in yaşamı ve hisleri.

Sonraki bölüm başka bir mekânda başlar. Tatil esnasında şezlongda güneşlenirken bir bey gelerek çok üzgün olduğu için yardım etmek ister. Macera yaşamak ve ümit vermek istemediği için kesin olarak reddeder bu girişimi. “Üç gün önce”(G.A., s.84) şeklinde başlayan bölümde ise Anberin'in söz verdiği gün gelmediği ve hiç aramadığı anlaşılır. Kendisi de çocuklarının ısrarıyla onlarla birlikte Asos'a gitmiş, oradan Kuşadası'na da geçecektir. Anber yol boyunca yazdıklarını ve Anberin'i düşünür. Ancak çocuklarının neşesiyle hüznü dağıtır. Bunları yaşadktan iki gün sonra Kuşadası'nda yaşadığı duygular ve Anberin' in kendi yerinde olsa ne yapacağı düşüncelerinin ardından iki gün önce Asos'ta sağır dilsiz bir kaptan ve sağır dilsiz oğluyla yapılan tekne gezintisine dönülür. Anber'in duygu dünyasında yapılan bir değerlendirmenin ardından güzel günlerin özlemiyle tekrar iki gün sonraki Kuşadası günlerine dönülür. Kaçar gibi bırakıp geldiği erkeklerin yanına dönmek için kaçırdığı deniz ve güneşten dolayı kendisine kızarak kendisi istemedikçe kimsenin dokunamayacağı düşüncesiyle denize ve güneşe dönmeye karar verir.

Anberin' den haber almadığı sürece kitabı yazmaya devam etmemeye karar verir. Gerçek yaşayan dururken yapay olaylardan bahsetmek istemez. Bu arada başka kitap yazacaktır. Yeni başlayacağı kitabı, İzmir'de Kordon'da incelediği insanlar, facebookta okurlarından gelen mesajlar derken Denizli'ye doğru yola çıktığı arabada dinlediği müziğin büyüyle mutluluğa ne kadar ihtiyacı olduğunu düşünmeye başlar. Aydın'daki imza gününün ardından bir ara İstanbul ve eski arkadaşı Ufuk'la karşılaşmaları hatırlanır. Sevdiği erkek ölmeyip de onu terk etmiş olsa şimdi daha özgür olabileceği üzerinde durulur. Tekrar temmuz ayına ve Kuşadası'na döndüğünde evde vereceği bir yemek için Ufuk'u da davet eder.

Çocuklarıyla birlikte yaptığı Asos-Kuşadası kaçamağının ardından yine imza günleri için koşuşturmaya başlamıştır. Bu arada yeni kahramanı Hürrem'in yaşamını da yazmaya başlamıştır. Ufuk telefonla aradığında yeni miladın o olup olamayacağını düşünürken Hürrem'i yazmaya devam etmektedir. İzmir'den döndüğünde koşuşturmayla geçen hayatı artık onu kaybına alıştırmakta, tek başına ayakta kalabilmeyi öğretmektedir. Kahramanı Hürrem'in hayatında kendisi ve Anberin'inki gibi bir yaşam ve Umut için yazılan uzun mektuplar kurgular. Davet gecesi geldiğine tüm misafirlerin yanında Ufuk'un ilgisi hoşuna gitmektedir. Akşam herkes gidip Ufuk'la baş başa kaldığında ne yapacağını bilemese de sonunda çok erken olduğunu düşünerek kalmasına izin vermez. Evde yalnız kalınca sabahı Hürrem'in hikâyesiyle karşılamaya karar vermiştir.

Yazmaya başladığında ise bir süre sonra telefon çalar. Hürrem'in Umut'a kal dediği noktada hikâyeyi bırakarak telefonu açar. Arayan Anberin'dir. Önemli işlerinden dolayı Amerika'ya dönmesi gerektiği için arayamadığını söyleyerek özür diledikten sonra, daveti geçerliyse yarın akşam kendisine gelebileceğini söyler. Anber'in telefon numarası istemesine rağmen vermez. Nasıl olsa yarın akşam kalmaya gelecektir.

Anberin geldiği akşam birbirlerine inanılmaz derecede benzeyen bu kadınların tasvirinin ardından sohbete başlarlar. Anber, Hürrem ve Umut'tan bahseder. Hürrem'in kendisine benzeyeceği ancak kendi kararlarının tersine kararlarla hayatını sürdüreceği üzerinde durur. Yeri geldiğinde kahramanın kendi seçimlerini yaparak kendisini etkileyebilecek kadar gerçek olduğunu hissettirir. Anber ve Anberin bütün benzerliklerine karşın olaylar karşısında verdikleri tepkilerin ne kadar farklı olduğunu anladıklarında Anberin'in uykusu gelmiştir. O uykuya

giderken Anber de tekrar Hürrem'in Umut günlerini yazmaya kaldığı yerden devam eder.

Hayatında başka kadın olan bir adamla olan aşkını dürüstçe niteleyen Hürrem'e kızarak yazdığı satır aralarında kendisinin başını yaslayabileceği birine sahip olamaması, Hürrem'in de bir gün Anberin gibi gerçek bir kişi olarak hayatına girebileceği gibi düşünceler zihninden geçer. Bir ara internete girerek yazışmakta olduğu Orfe'nin mesajlarına bakar. Onun görüşme davetini reddedişini, nezaketini, bir şirketin yazılım geliştirme bölümünde çalıştığını ifade eden bölümün ardından Anberin henüz uyanmadığı için interneti kapatarak yazmaya devam eder.

Umut ayında bir günü daha yazarken Anberin'in uyanmasıyla ara verir. Hürrem'i rakip olarak gören Anberin'e sadece bir kurgu olan Hürrem'in kendisi gibi gerçek olmadığını söylediğinde arkadaşı daha önce kendisini tanımadan bütün hayatını anlattığı gibi bundan sonrasını da anlatmadan kendi hayal gücüyle yazmaya devam etmesi gerektiğini söyler. Çok şaşırın Anber, çaresiz kabul etse de sonun da ondan da dinlemek istediğini belirtir. Gelen mesajla sohbetleri kesilir. Anberin biraz dolaşmaya çıkarken Anber Orfe ile mesajlaşmaya başlar. Anber'in gözlerindeki pırıltı Anberin'in dikkatinden kaçmamıştır.

Bir istisna yaratarak onunla bir içki içmek üzere buluşabileceklerini söylediğinde Orfe çok sevinir. Çarşamba buluşmaya karar vererek birbirlerinin telefon numaralarını alırlar. Bunun ardından Gönderilmeyen Aşk dosyasını açarak Hürrem'in hikâyesine devam eder. Katılması gereken bir davete Anberin gelmek istemeyince kendisi de katılmak istemez ve evde birlikte içki içmeye karar verirler. Yine Orfe'yle mesajlaşma da sürer. Sohbet esnasında Anberin Anber'in sonsuz iyi niyetini, kaprissiz yaklaşımını ifade ederken Hürrem'in karakteri örnek verilerek kaçmak için bütün alternatifleri yok eden uyumlu tavırların karşısındaki işini ne kadar zorlaştırdığı üzerinde durulur.

Yine ayrılacakları konusu Anber'in canını sıkarken ona ulaşmak için yine telefonunu alamaz. Gerektiğinde kendisine ulaşacağını belirten Anberin konuyu değiştirir. Bunun ardından aşka olan ihtiyaçla ilgili sohbetlerinde Anber Aşkta vazgeçemediğini şöyle anlatır:

“Aslında, o kadar büyük bir aşktan sonra artık yetti, başkalarına kalsın yeni büyük aşklar demem gerek, ama diyemiyorum işte.” (G.A., s. 216).

Sonraki bölüm Orfe ile yataktaki sohbetleriyle başlarken başka kadınlarla hayvani bir cinsellik yaşadığını belirten adam onun çok farklı, ince duygular

yaşadığını belirttiğinde bunun aşk yapmak olduğu üzerine konuşurlar. Aralarındaki aşkın, yaş farkına rağmen yarattığı heyecanla geçirilen günler Orfe'ye kocasının adıyla hitap ettiği zaman dahi bir zarar görmez. İnsanların onlar hakkındaki dedikodularını da bir önyargıdan ibaret gören Anber, daha önce doya doya yaşadığı evlilik ona yettiği için tekrar böyle bir amacı olmadan özgürce aşkını yaşamak istediğini belirtir. Orfe ise aslında zor ve ukala birisi iken onunla nasıl bu kadar uysal olabildiğini anlamaya çalışmaktadır. Bu düşünceler ve inanılmaz duygularla birlikte geçirdikleri günler ve geceler ilişkilerinin kalıcı olmayacağını bilmelerine rağmen sürer. “Severek, sevilerek, özleyerek, özlenerek” (G.A., s. 246) geçen bu günlerde Anberin’ in aradığı ve geldiği zamanlarda Orfe’nin olmaması da dikkat çekicidir. Hürrem’in yaşadığı huzursuzluk duygusunu yaşamadığını düşünerek tekrar yazmaya başladığında yeni Umut günleri ve gecelerinin ardından bir ara yazısından ayrılıp el yazısıyla Orfe'ye karşılıklı konuşuyormuşçasına duygularını yazar. Bu mektubu ailesinin yanına gitmiş olan Orfe'ye yollayacaktır. Daha sonra Hürrem'in mektubunu yazmaya devam ederek sabahın altısını bulur. Orfe'nin özlemi ve yalnızlığının sıkıntısıyla uykuya dalar. İki saat sonra uyandığında Gönderilmeyen Aşk'ı noktalama arzusuyla yazmaya devam eder ve Hürrem'in yazdığı mektubu bitirdiğinde Orfe'ye olan duygularının kalıcı olması isteğiyle kâğıt kalem alarak yazmaya başlar. Birkaç kez okuduktan sonra daha önceki mektup gibi onu da gönderir.

Tekrar kitabına döndüğünde Hürrem'in bitirdiği mektubu heyecanla Umut'a verirken yaşadığı hayal kırıklığı, Umut'un hayatındaki diğer kadından kopamayışından kaynaklanırken kocasını kaybettiği zamandan daha fazla acı çekmesi dikkati çeker. Defteri hak etmediği için vermekten vazgeçerek isterse fotokopisini alabileceğini söyler. Burada ara veren Anber Orfe'yle aralarında geçen mesajları okuyarak sıkıntısını gidermeye çalışır. Orfe fırsat bulup aradığında kötü sesini duyunca kendini yormamasını istediğinde, asıl nedeni ona bağlamasa da mızızlık edip onu üzme istemez. Geldiğinde bitmiş olacağı ve birlikte kutlayacakları üzerine yapılan sohbetin ardından uzaktan da olsa sevilmenin verdiği güzel duygularla vedalaşarak uykuya dalar.

Ertesi gün Orfe ile birbirlerini üzmeden ayrılacaklarına söz vermelerine rağmen o günü düşünerek duyduğu sıkıntıyla Hürrem'in hikâyesine devam etti. Hürrem hak etmediği şeyleri yaşamının sıkıntısıyla vermediği mektuba duygularını aktarmaya devam ederken ilişkilerini sorgulayarak dayanamayıp onu yine arayışını

anlattıktan sonra Umut'a yine kal der. Kendisi için de tek tedavi budur. Son yazdıklarını maille gönderir.

Anber sabah kalktığında yazdıklarını gözden geçirerek devam eder. Artık Hürrem canım diye başlamıyor, yazarken onun ne yaptığını hayal etmiyordur. Umut'un onu özlemesine karşın o istemiyor o günlerinde kim olsa aynı şeyleri yaşayabileceğini düşünerek onu suçlamıyordur. Mektubu bitirdiğinde acısı tükenmiş, aşkın kimsenin hediyesi olmadığını, zaten kendisinde var olduğunu anlamıştır. Bu şekilde sona erer *Gönderilmeyen Aşk*.

Söz verdiği vakitte tamamladığı kitabı baştan okumaya başlayan Anber, Orfe ile ilişkilerini değerlendirirken ondan değil de uzaklığından kaynaklanan hüznelerini dile getirir. Gizli âşıkların bir araya geldiği tatillerde aksine onlar birbirinden uzaktadırlar. Birlikte geçirilen mutlu ama ne kadar süreceği belli olmadığı için hüzünlü günler sürerken bayram tatilini birlikte geçirmeye karar verirler. Çok güzel duygular yaşayarak devam eden ilişkileri sırasında sarılarak yatma alışkanlığı olmayan Orfe'nin ona sarılmadan uyuyamaması Anber'i çok mutlu eder.

Biri esir diğeri hür iki âşık gibi³⁷ yaşarken yine Orfe olmadığı bir gün Anberin arar. Hürrem'in biten hikâyesini ve Orfe ile yapacakları deniz kaçamağını anlattıktan sonra telefonu kapatırken gelen ilginç bir kuryenin verdiği zarfı açtığı anda birlikte çektiydikleri fotoğrafı görünce zaten bildiği benzerliklerine bir defa daha şaşırır.

Birlikte çıktıkları yelken kaçamağıyla başlayan sonraki bölümde, ilk mesajlaşmalarını hatırlayarak bu günlere ulaşan aşklarını dile getiren sohbetlerinin ardından birbirinin kollarında uyandıkları sabah günü koyda geçirmeye karar verip kahvaltılarını yaparak karaya dönerler. Sessiz, hüzünlü anlarda konuşacak söz bulamasalar da yer yer birlikteliklerinin tadını çıkarmak için her şeyi unutarak yaşadıkları, birbirleriyle dolu anların ardında dönüş vakti geldiğinde Orfe küpesinin biri olmadığını söyler. Aramalarına rağmen bulamazlar. Uçağı beklerken maillerini kontrol ettiği sırada Anberin' den gelen mesajı görür.

Bir itiraftan bahsedeceğini belirten Anberin, kitabında kullanıp kullanmayacağını Anber'e bırakır. Bunu girift bir şey olduğunu düşünerek okumaya

³⁷ Nermin Bezmen. (2010). *Gönderilmeyen Aşk*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s.333.

devam ederken çok heyecanlanır. Onun ressam sevgilisiyle karşılaşmış olabileceğini düşünürken, isim vermediği ancak hayatını olumsuz etkileyen, şeytanın elçisi olarak nitelendirdiği bir insanın sarhoş bir halde tekneden düşerek ölümüne tanık olduğunu anlattığında oldukça şaşırır. Orfe'nin merakını gidermeyi ise önce kendisi hazmetmesi gerektiğini söyleyerek erteler. Mektubun sonunda düştüğü notta ise kaybettiği küpeyi hala bulamadığı yazmaktadır.

Eve gittiğinde Anberin'le çektiği fotoğrafta yalnız olduğunu görür. Fotoğrafın geldiği zarftaki telefon numarasını çevirdiğinde numaranın kullanılmadığını duyar. Zarfın üzerindeki adrese gittiğinde biraz zor bulsa da kimsenin yaşamadığı eski, izbe evi görür. Olanları Orfe'ye anlatmak istediğinde telefonda Orfe küpesini bulduğunu söyler. Ancak küpenin ikisi de kulaklarındadır. Eve geldiğinde fotoğrafın önünde inci küpenin tekini bulur. Anber serseme dönmüştür. Hürrem'in yaşadıklarını düşünür. Kendisi için de mükemmel bir vedalaşma olduğuna inanarak Orfe'yi de bütün diğer yaşadıklarıyla zamana mal ederek onu çaresiz kalmaktan kurtaracaktır.

1.3.10.Hayal Takımı

Kibritçi Kız'ın çocuğunu doyurmak için kibritleri satmaya çalıştığı oyunu oynarken annesinin sesiyle gerçeğe döner Mina. Annesinin soruları üzerine bu masalın kendine ait olduğunu söyleyerek, eğer kibritçi kız soğuktan ölmeyip yaşasaydı çocuğu olacağını belirtir. Kardeşini oyuna almayıp emanet bebeği alma nedeni ise onun bebek gibi sabit duramamasıdır. Annesi bebeği sağ salim bulmuş olmanın da etkisiyle gülümseyerek giderken o yarın Hayal Takımı'nı çağırmak için annesinden izin alabilmeyi düşünmektedir.

Gül, Moiz, Antranik ve kendisinden oluşan bu takım birlikteyken, Mina'nın hayal gücünün de etkisiyle çok güzel zaman geçirirler. Birlikte okuldan dönerken o akşam anneanesi geleceği ve masal anlatacağı için arkadaşlarını davet ettiğinde ailelerinden izin almak konusundan sorunlar olabileceğini anlar. Ona küçüklüğünden beri Nena dediği anneanesi geldiğinde, arkadaşlarına izin alma konusunda ona yardımcı olarak, dersleri olduğu şeklinde masum bir yalanla ailelerinden izin alınır. Arkadaşları geldiğinde mabetleri olarak nitelendirilen tavan arasına çıkılır ve Nena Kurt Seyit'in hikâyesini anlatmaya başlar.

Kırım beylerinden Mirza Eminof'un oğlu olan Kurt Seyit' in iyi eğitim alması için gereken her şey sağlanmıştır. Bunun için annesi Zayde Eminova'nın pek hoşuna gitmese dahi, Çar Nikola'dan gelen bir hediye'nin açılmasının ardından babası ile birlikte uzun bir yolculuğa çıkarlar. Evden hüzünlü ayrılışlarının ardından yer yer trenlerini değiştirdikleri yolculuk başladığında, sonunda okula gitmek üzere kendisinden de ayrılacağını söyleyen babasıyla özlem üzerine konuşan Kurt Seyit uykuya gittiğinde Nena anlatmayı keser.

Bu akşamlık burada bitirmeleri gerektiğini öğrendiklerinde haftaya devam etmek üzere yine planlarını yaparlar. Hepsi farklı kültürlerle yetişmiş bu çocukların uyumu Nena'yı duygusallaştırır. Bu arada rüzgârla kepenkler kıpırdamaya başlar. Onları kapamaya çalışırken elektrikler kesilir. Nena sigortaları kontrol etmek üzere aşağı indiğinde hepsi tavan arasında beklerken korkuyla birbirlerine yaklaşır. Mina korkan arkadaşlarını gökyüzünü görebilecekleri dipteki sandık odasına doğru götürür. Mehtabın aydınlığıyla beklerken kırılan ağacın dalı nedeniyle bu aydınlığı da kaybederler. Saatin gong sesini korkan arkadaşları için oyuna çeviren Mina onlarla birlikte saymaya başlar ancak bir aksilik olur. Saat gereğinden fazla çalmıştır. Bakmak için saatin önüne geldiklerinde saatin kapağı açılarak içeriye büyük bir ışık huzmesi yayılır ve uzaktan bir silüet görülmeye başlar. Gelen Mina'nın dedesi Kurt Seyit'tir. Torununun arkadaşlarıyla tanıştıktan sonra Nena'nın da orada olduğunu öğrenir. Gitmesi gerektiğinde çocuklar biraz daha kalması için ısrar eder. Mina'nın sormak istedikleri vardır. Kurt Seyit kendisiyle gelebileceklerini, tekrar aynı yer ve zamana dönebileceklerini söyleyince çok sevinirler. Yolculuğa başlarken Kurt Seyit dönüşte kendisinin gelemeyeceğini, en arakadakinin başa geçecek olduğu için yolu iyi öğrenmesi gerektiğini söyler. İçine kapanık olan Antranik bunu yapabileceğini ancak önce babasının kendisini neden sevmediğini öğrenmek istediğini söyler. Kurt Seyit aslında kendisini sevdiğini ve bunu yolculuk sırasında anlayacağını söyledikten sonra sonsuzluk bulutları üzerinde yürüyerek yolculuğa başlarlar. Sonsuzluğa hoş geldiniz³⁸ bulutlarının ardından sonsuzluğun soru bulutlarına geldiklerinde zamanları yettiği kadar soru sorabileceklerini ve bu sürenin de renkler yoluyla anlaşılabilirliğini öğrenirler. Soru bulutunun içerisinde soracakları soruları yanıtlayacak olan ise bilgeliği temsil eden zeytin ağacıdır.

³⁸ Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s.114

İlk soru hakkını arkadaşları Mina'ya verince dedesinin onların yanına nasıl geldiğini sorar. Ancak bu cevabını alabileceği bir soru değildir. Geçmişle ilgili sorular sorabileceklerdir. Bunun üzerine Mina dedesine Çarın hediye ettiği sandığa ne olduğunu merak ettiğini söyler. Kurt Seyit'in Karpatlar'daki görüntüsü ortaya çıkarak bütün gerçekleri izlemeleri sağlandığında Kurt Seyit yaralandığında sandığın Macar komutanın atının üzerinde gittiğini görürler.

Sıra Gül'e geldiğinde ise ölen kedisi Sarman'ın yavrusunu neden yediğini öğrenmek ister. Bütün olanları izledikten sonra cevabını alamayınca kedinin kendisi gelerek kendi âlemlerindeki kuralları anlatır. Zayıf ve güçsüz olanın acı çekmemesi için yaptıkları bu davranışlarının yanlış anlaşıldığını ifade eder. Hatta yavrusu da onunla birlikte ve ona hiç kırgın değildir.

Moiz ise büyükbabasının kendisini kucağına alıp severken neden gözlerinin yaşardığını öğrenmek isteyince denizdeki görüntüleri ortaya çıkar. Henüz çok küçük olan Moiz'in tekmeden düşmesiyle birlikte dedesinin onu kurtarışını ayrıntılarıyla izlerler. Çok duygulanarak döner dönmez dedesine teşekkür edeceğini söylediğinde ise Kurt Seyit bunun doğru olmayacağını, kendisi anlatmadığı için nasıl öğrendiğini merak edeceğini söyler.

Atranik babasının kendisini neden sevmediğini sorduğunda ise babası ile annesinin yıllar önce ayrılışını ve babasının buna engel olamadığı için yaşadığı hayal kırıklığını izler. Oğlu da aynı sorunları yaşamaması diye onu sert yetiştirmek istemektedir. O uyurken gösterdiği sevgiyi gördüğünde gözleri dolar ve çok mutlu olur. Artık kendisi babasına sevgisini göstermeye karar verir.

Artık geri dönme vakti geldiğinde Kurt Seyit'ten ayrılmak istemeseler de artık zamanın dolduğunun farkındaydılar. Vedalaştıktan sonra Kurt Seyit atı Çorap'a binerek uzaklaşır. Yavaş yavaş müzikle birlikte, birbirinden ayrılan bulutlardan sonra zeytin ağacı da ortadan kaybolur. Yükseklerde oluşan sonsuzluk güneşini gözleri kamaşarak izlemeye başlarlar. Ne yapacaklarını bilemeden ipucu ararken saatin gongunu duyarlar. Mina'nın yönlendirmeleriyle süratle ilerlemeye başladıklarında çok eğlenerek birlikte dizeler söylerken şimdiye kadar hiç görmedikleri çiçekleri izleyerek devam ederler. Ağırlıklarının tekrar hissederek düşmeye başladıklarında hiç korkmazlar.

Gözlerini açtıklarında Nena yanlarında; ne kadar derin uyduklarını, kendisini hiç duymadıklarını söylerken şaşkın bakışlarla onu izlerler. Saatin

gövdesinde de kapı falan görmezler. Kurt Seyit selamını ağızlarından kaçırdıklarında tekrar toparlamak için rüya gördüklerini söylerler. Nena karanlıktan dolayı gerilmiş olabileceklerini düşünür. Çocukların aileleri gelip kapı çalındığında Nena açmak için aşağıya iner. Hepsi olanları anlatmaya başladığında aynı rüyayı görmüş olamayacaklarını, gerçekten sonsuzluk bahçesine gitmiş olduklarını anlarlar. Aynı şeyleri yaşamının heyecanı ile dönüş yolunda söyledikleri dizelerin yeminleri³⁹ olmasına karar vererek aileleriyle dönmeden önce bir daha hep birlikte tekrar mırıldanmaya başlarlar.

1.3.11.Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası

Artık Holdingin genel müdürü olan Selçuk, kuzeni Berke'nin ona hediye ettiği *Atilla The Hun* kitabının sonuna gelmiştir. Şeytanı ondan duyduğu memnuniyetin yanında gerekli uyarıları yaptıktan sonra kapı sesiyle gelen polisler her şeyi değiştirir. Tutuklandığında bunun arkasında kimin olacağını düşünürken aynı saatlerde Vecdi Vardar'ın da evi polisler tarafından aranmaktadır. Bir şey bulamayan polisler Selçuk Vardar ismini telaffuz ettiklerinde bütün olanlara anlam veren Vecdi Vardar verilen randevuları iptal edemeyeceği için ertesi günkü seyahatini ertelemez. Rafet Vardar ise polis arabasının arka koltuğunda giderken hayatında hiç yaşamadığı duyguları hissetmektedir. Diğerleriyle beraber nezaretteyken olanların cevabının Selçuk'ta olduğunu bilmesine rağmen bir şey konuşmak istememektedir.

Anberin son tablosunu bitirip bir saat uyuduktan sonra sabah mutlu bir şekilde uyanır. Berke'ye gelen haberle olanları öğrendiklerinde pek şaşırmayacaktır. Yine de Berke'nin ailesinin yanında olmak istemesine tepki göstermez.

Ziyaret olanları öğrendiğinde hedefine bu kadar yaklaşmışken olanlara kızsada, vazgeçmeye niyeti olmadığı için hemen Selçuk'u ziyarete gider ve onun gururunu okşayarak moralini düzeltmeye çalışır. Okumak için istediği dini kitapları temin edip ona ulaştırmak için elinden geleni yapar. Selçuk ise bu kadının kendisini gerçekten sevdiğini düşünerek bu günlerde yanında olmasını anlamlı görür. Kardeşi Tarık ziyarete geldiğinde ise daha kendisine borçlu olduğunu hatırlatarak ondan bir şey ister. Tarık ise geçirdiği kaza ile ilgili otopsi raporunun aslını bildiği ve zaten

³⁹ Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s.211

suçsuz olduğunu söylemeden söylediğini yapacağını söyler. Burada ilk kitaptaki olay tekrar hatırlatılır. Selçuk'un bürosundaki gizli bir kasadan aldığı zarfı o çıkana kadar saklayacaktır.

Bu arada dışarıda serbest dolaştığı ve Rafet dayısından görev beklediği için onu kahreden Berke ise eşiyle birlikte geçirecekleri akşam yemeğine doğru çıkacakken davetsiz bir misafirleri gelir. Berke'nin eski eşi Gloria geldiğinde uzun bir gerginlik oluşturduktan sonra evleneceği haberini verir. Çok güzel bir haber aldıkları için onun da kendileriyle gelmesine izin verseler de Anberin' in korktuğu başına gelir. Gloria evlenmelerinin Berke'ye bağlı olduğunu söyleyerek isteklerini yerine getirmezlerse evlenmeyeceğini söyleyerek onları tehdit eder. Ancak Berke söylediklerini dikkate almayarak karar vermekte özgür olduğunu, evlense de evlenmese de anlaşmalarının geçerli olduğunu belirtir. Evlenmezse nafakasını almaya devam edecek evlenirse kesilecektir. Bunun dışında istediği para ve evi alamayacaktır. Bu zor durumlarında emektar Hediye'yi başka arkadaşlarının evine yerleştirip şoför Celal'i emekliye ayırmışlardır. Verdikleri bursları kesmeden devam ettirmeye çalışmaktadırlar.

Rafet Vardar birkaç gün sonra serbest bırakıldığında kardeşi Vecdi Vardar ile ayrı düşündükleri konulara değinmeden yüzeysel bir görüşme yapsalar da daha sonraki fırsatta Vecdi Vardar oğlu konusunda ağabeyini uyarmadan edemez. Ancak Rafet Vardar kardeşinin öz oğlu için bu tutumunu anlamamaktadır.

Tarık'la Ayhan buluşarak Selçuk'un odasına gittiğinde Ayhan'ın bütün merakına karşın emaneti güvenli bir şekilde alarak oradan uzaklaşır. Tarık ve Selçuk arasındaki ilişkiyi yönlendiren kaza ile ilgili ilk kitaptan alınan bölümlerle yapılan hatırlatmalar Tarık'ın ruh halini yansıtarak sürer. Selçuk ise Ziyet'in getirdiği din kitaplarını okuyarak vaktini geçirmektedir. Bir süre sonra Can Tüzün adlı bir reklam ajansı sahibine gerekli ücreti şirket kasasından ödeyerek serbest kalmayı başaran Selçuk ilk iş olarak Eyüp Sultan'a gider. Gazetelerde olanları gören Berke ve Anberin onun değişmesini gülerken karşılarlar. Selçuk'un dini görüntü arkasındaki planlarını, Anberin' in sezebileceğini tahmin etmeden sadece kendi zekâsının ürünü olarak gördüğü düşünceleri şeytanı tarafından da beğenilir. Ayrıca şeytanı artık giderek kendine benzemektedir. Gerçekten Allah'a yöneldiği konusunda şeytanını ikna etmeye çalışsa da karşıdaki sadece güler. Selçuk'un Ziyet ile evlenme kararı da

şeytanını memnun etse de Vardar ailesi aynı fikirde değildir. Ancak ailedeki en güçlü kişi olarak Selçuk'un tepkisini çekmek istemezler.

Anberin' in sergisi hazır hale geldiğinde Devalüasyon olması moralini bozsa da Berke diğer insanları düşünerek moralini düzeltir. Sergi sırasındaki esrarengiz bir misafir olan Serhat Arkan'ın anormal ilgisi karşısında rahatsız olan Anberin ve Berke nezaketlerini bozmadan tablolar hakkında izahat verir. Burada kitaba adını veren tablo 'Şeytanın İflası'nın da bulunduğu sergide Berke ilk defa Anberin' e karşı kıskançlık duyar. Aslında evde 'Son Şeytan' adıyla bitirilmeyi bekleyen tablo 'Şeytanın İflası' tablosudur ama bitirilemediğinden bu adla başka bir resim çizilmiş ve onun adı 'Son Şeytan' olarak değiştirilmiştir. Buradaki şeytan eskizleri ise Selçuk'u simgelemektedir.

Larissa çok iyi bir puanla istediği üniversiteyi kazandığı zaman aile içerisinde kutlamaya dönüşen yemekte çocukları babalarına neden dedesinin verdiği yüzüğü takmadığını sorar. Berke ise alçakgönüllülükle aile içerisindekileri kıskandırmak, gösteriş yapmak istemediğini dile getirir.

Ziynet'ten bütün aileyi bir araya toplama fikrini duyduğunda çok şaşırın Selçuk, biraz düşününce bunun çok mantıklı olabileceğine karar verir. Babası ve amcası sağken bu durumu onun sağlamlasının itibarını artıracak ve düşmanlarını da göz önünde tutma şansı yakalayacağını düşünerek mutluluk duyar. Ancak Tarık'ı arayıp ulaşamadığında morali bozulur. Telefonları özellikle açmayan Tarık ağabeyinin ona yaşattıklarını tekrar hatırlayarak Bodruma gidinceye kadar cevaplamamaya karar verir. Bodrum'da cevap verdiğinde ise bir süre kalacağını söyleyerek onu bekleteceğini gösterir. Döndüğünde zarfı açıp bakınca çok şaşırır. Selçuk'u aradığında bir müzayedede olan Ağabeyi Ziynet'in yanında telefonu açmak istemez. Evde müzayededen almış olduğu 3. Murad'a ait tılsımlı gömleğini giyerken şeytanıyla sohbetini sürdürse de artık ondan rahatsız olmaktadır. Namaz kılmak için gitmesini istediğinde bunu gönülden arzulamadığı için mümkün olmadığını görür. Şeytan dini konulardaki bilgisiyle onu ezmeye başlar. O kadar okuduğu halde bilmediği hadislerden bahsederken Selçuk basındaki imajını düzenleyecek söyleşiye hazırlanmaya ve babasının sorularına vereceği cevapları düşünmeye çalışır. Ancak yine de Vecdi Beyin endişelerini gidermesi mümkün olmayacaktır. Babasının kendisini uyarmasından ne kadar rahatsız olsa da alttan almaya çalışır. Özellikle kredi konusundaki tepkisi ve hemen yönetim kurulunu toplamasını istemesi oldukça

rahatsızlık verir. Ayrıca kendi kardeşlerini uzaklaştırarak Ziyet'in kardeşi Okan'ın şirkette çalıştırmasından duyduğu rahatsızlığı dile getiren Vecdi Vardar sözlerini sakınmadan dile getirir.

Berke ile Anberin ise ekonomik sorunlarını aşmanın yollarını aramaya devam etmektedir. Anberin daha neler yapılabileceğini düşünürken oturdukları evi kiraya vererek daha mütevazı bir evde yaşamayı teklif etse de Berke kabul etmez. Daha sonra İzmir'deki daireyi satmayı düşünen Berke istediği fiyat olmadığı müddetçe satmak istememektedir. Birbirlerini kırmamaya dikkat ederek arayışları sürerken Anberin hala Selçuk'tan gelebilecek kötülükleri hissetmektedir. Berke ise artık kendilerinden bir alıp vereceği olmadığı görüşündedir. Bu sırada arayan Serhat Arkan özel bir tablo siparişi vermek istediğini, bedelinin önemli olmadığını belirttiğinde Berke rahatsız olsa da Anberin böyle bir fırsatı kaçırmak istemez. Resmin ofis duvarına yapılacağını öğrendiğinde tedirgin olsa da gerekli şartlar sağlanarak yalnız bırakıldığı takdirde yapabileceğini belirtir.

Rafet Vardar yaşadığı sıkıntıları düşünürken kaybettiği kardeşine ve oğlu Berke'ye yapılan haksızlıklardan şu an şirketlerinin düştüğü duruma kadar birçok konuda Selçuk'a kırgındır. O günleri tekrar yaşatan düşüncelere dalarken yeğeninden kaynaklanan hayal kırıklığıyla sarsılmıştır. Selçuk ise karısıyla planlarını paylaşırken Ziyet'in kendine ait planlarından habersiz onun kendisini ne kadar çok sevdiğini, hayatını ne kadar kolaylaştırdığını düşünmektedir. Bu arada Tarık'tan aldığı zarfı da yerine koymuş, o sıkıntıdan da kurtulmuştur. Ancak Fabrikaya hammadde temin etmiş olan Sökeli bir tüccar olan Hasan Sökmen geldiğinde her ne kadar görüşmek istemediği halde mecbur kalsa da onunla ilgili düşüncelerinin olduğunu, gelecekte daha büyük işler yapacaklarını söyleyerek atlatır.

Rafet Vardar'ın vefat haberinden dolayı aile sarsılır. Selçuk en büyük destekçisini kaybetmenin üzüntüsüyle birlikte hesap verilecek birinden kurtulmanın rahatlığını da hisseder. Nesibe Vardar ise amcaoğlunun ölümünden sonra duayenlik sırasının kendisine geldiğini düşünmektedir. Cenaze için Amerika'dan gelen Bora ve Tarık da ağabeylerinin timsah gözyaşlarından rahatsızdırlar:

- Timsah gözyaşları.
- Timsah gözyaşı için biraz erken değil mi? Dedi Tarık.
- Yutacağı bir şeyin kokusunu almıştır." (S.T., s.198)

Selçuk Köşe yazarı Fikret Çetin'in gönderdiği muhabirle yaptığı söyleşinin keyifli sonuçlarını yaşarken Anberin de Arkan Kardeşlerin ofisine giderek

Serhat Arkan'la yaptığı görüşmede iki sürprizle karşılaşır. Biri daha önce burs verdikleri başarılı öğrencilerden olan Dilfuza Şahin'le karşılaşması, diğeri de Tarık'ı Selçuk'a borçlu hissettirecek olan kazayla ilgili işlemleri takip eden Murat Arkan'dır. Aynı zamanda iyi bir miktar karşılığında aldığı işle evine döner.

Yönetim kurulunda Vardar geleneğini temsil eden tek üye olarak kalmış olan Vecdi Vardar oğlunun yaptıklarına göz yummak istemese de elinden bir şey gelmez. İşçilerin hakkından kışmasına rağmen etrafına yönetici diye topladığı şakşakçılara bol keseden dağıtması, gizli satışlar yaparak pay alan müdürlerine müsaade etmesi gibi birçok olayda onu durdurmaya çalışsa da fayda sağlamaz. Baş edemeyeceğini anladığında emekliye ayrılarak en azından oradan uzaklaşmak ister. Bir gün bir ustabaşının ona güvenerek bildirdiği usulsüzlük konusunda yine dayanamayarak oğluyla konuşmaya karar verir. Kendisine engel olmaya gücü yetmese dahi babasının kendisine karşı davranışından rahatsız olan Selçuk son olarak evinde verdiği bir yemekte tatsız bir şekilde süren konuşmalarının ardından babasını evden kovar. Bu kadarına inanamayan Vecdi Vardar, o evin dahi kendisinin olmadığını, şirket kasasından alındığını söyleyerek orayı terk eder. Ziyet onları barıştırmak istese de kardeşi hakkında söylediklerini duyduktan sonra vazgeçer. Ancak Selçuk'un Vardarları bu kadar çabuk hayatından çıkarırken kendileri için durumun ne kadar vahim olabileceğini düşünmeden edemez. Selçuk ise amcasından sonra babasından da kurtulduğu için huzurludur. Tılsımlı gömleği üzerinde namaza hazırlandığı zamanlarda şeytanıyla konuşmaları devam ederken gittikçe birbirlerine benzeyişleri de sürmektedir. Selçuk gücünün yetmediği tek varlık olduğu için şeytanına sinirlenmektedir. Ancak şeytan işine gelince ondan akıl alıp zaferi paylaşırken onu istememesinin mümkün olmayacağını açıklar.

Anberin Serhat Arkan'ın ofisinde müzik eşliğinde çalışmasına başlamıştır. Cehennem bölümünü not ettiği defterini inceleyerek devam ederken günler geçtikçe yaptığı resimden memnuniyeti artmaktadır. Serhat Arkan ise resmi bitmeden önce görmek istemediği konusunda kararlıdır. Sadece Dilfuza'nın girdiği odaya bir gün Selçuk'la birlikte Tarık'a yaptıklarını hiç unutmadığı Murat Arkan'ın girmesi Anberin'i çok rahatsız eder. Kardeşi Lal'e ulaşamayan Murat Arkan ablasına bir şeyler içmeyi teklif etse de geri çevrilir. Selçuk tarafından onu etkilemek için görevlendirilse de başarılı olamaz. Odayı terk ettiğinde Anberin tekrar huzurla işine devam eder. O sırada Kanada'daki kardeşinden gelen telefonla onun çılgınlıklarını

dinlerken neşelenir. Murat Arkan ise Selçuk'un zarar vermesinden korktuğu için uzaklaştığı Lal'i düşünmeye devam eder. Ondan gerçekten etkilenmiştir ve çok özlemektedir.

Selçuk ortaklık teklif ettiğinde çok şaşırın Sökeli tüccar Hasan Sökmen, çok sevinir. Bir süre anılarını anlatarak Selçuk ve Okan'a keyifli dakikalar yaşatarak onların ilgisinden memnun bir şekilde oradan ayrılır. Bu arada Ziyet de annesi için bir takım planlar yapmaktadır.

Tablosuna son kat verniği sürmek üzere evden ayrılmaya hazırlandığı bir sabah Berke'nin sancılanmasıyla işini erteler ve eşini hastaneye götürür. Ameliyat olması gereken Berke bir vasiyetname yazmaya başlar. O gün Anberin gördüğü bir rüyada Seher Vardar ona bir zarfın yerini söyler. Bu Ali Sermed Vardar'ın vasiyetnamesidir ve Seher Vardar bunu kullanmanın aileye zarar vereceğini düşündüğü için kullanmamıştır. Gerçekten söylenen yerde mektubu bulduklarında Berke'nin de kararı farklı olmayacaktır.

Selçuk'un sürpriz arayışıyla çok şaşırırlar da Berke tüm olanlara rağmen onun özür davetini kabul ederek olanlardan gerçekten pişman olduğunu düşünür. Anberin uzak durmaları gerektiği konusunda uyarıya da eşinin isteğini kıramaz ve davete giderler. Onları kapıda karşılayan Selçuk kendini affettirebilmek için elinden geleni yapsa da Anberin' in tepkilerinden kurtulamaz. Berke de daha temkinli yaklaşmaktadır. Yönetim kuruluna davet edilmesine rağmen bazı sorularına yanıt almadan bu davete icabet etmez. Ayrıca yöneticilerin yetersizliği konusundaki fikirlerini de açıkça bildirir.

İyi sonuçlanan ameliyatın ardından Serhat Arkan'ın ofisindeki tabloyu tamamlayan Anberin kutlama teklifini geri çevir. Sabırla resmin bitmesini bekleyen ve hiç bakmayan Serhat Arkan' a ne zaman isterse görebileceğini söylese de yine gerek olmadığı şeklinde yanıtlar alır.

Vecdi Bey ise oğlunun yaptıklarını anlatmaya çalışsa da bütün yöneticiler onun adamı olduğu için bir sonuç elde edemez. Sonunda fabrikaya girmesi de engellenerek tamamen uzaklaştırılmaya çalışılır. Selçuk ise oradan çaldıklarını Hasan Sökmen'le kurdukları Hasbez şirketine aktararak büyümesini sağlamaktadır. Bu arada eşiyile Monako kraliyet ailesinin ev sahipliği yaptığı Kırmızı Gül Balosuna gitmek için bilet alır. Holdingin bütçesinden planlanan bu çok pahalı seyahat sırasında eşine çok pahalı bir de hediye verecektir. Bütün yaşadıklarına karşın

dönüşte işlerin kötüye gittiğini öğrenen Ziyet kocasını çok şaşırtarak güçsüz bir insan olursa onunla yaşayamayacağını söyler. Ancak Selçuk'un kişisel hesapları, yurt dışındaki hesapları doludur. Bunları sağlama almak için boşanmaları gerektiğini ve oğluyla birlikte Amerika'ya giderek güvende olacağını öğrendiğinde mutlu olur. Ne de olsa onun veliahdını doğurarak her şeyi hak etmiştir. Gidiş işlemleri için yardım istemek için Berke'yi ziyaret ettiğinde karı koca Ziyet'in kabalığına gülmeden edemezler. Ayrıca kitapçada otururken Glaria'nın evlendiğini öğrenen Anberin haberi Berke'ye verdiği önce altı aydır aldıkları için kızsız da sonu yine mutlulukla sonuçlanır. Aynı kitapçada hem de Tarık'la karşılaşan Anberin, ondan dinlediklerine oldukça şaşırır. Aynı zamanda Selçuk'un saklaması için aldırıldığı fotoğraflarının kopyasını bir gün ihtiyaç duyabileceği düşüncesiyle kendisine vermek istediğini öğrenir. O fotoğraflara bakarken Selçuk da çok ilginç bir rüya görmektedir. Sonunda şeytana dönüşmüştür.

Her şey ortaya çıktığında Ziyet Amerika'dadır. Şirketin'in yöneticiler tarafından boşaltıldığı her yerde konuşulmaya başladığında Selçuk da kaçmıştır. Vecdi Vardar yıkılmıştır. Berke ve kendisi Vardar oldukları için suçlamalara muhatap olmuşlardır. Anberin her şeye rağmen kocasından dolayı Selçuk'a karşı elindekileri kullanmaz. İzmir'deki daire satıldığı için bir müddet rahat yaşarlar. Ancak on yıl sonraya geçildiğinde mahkeme süreci sonunda hepsinden aklanmıştır. Fakat çok ağır sağlık sorunlarıyla boğuşmak zorunda kaldığından hayatını kaybeder.

Yıllar sonra Anberin meçhul bir sevgiliyle New York'ta bulunurken gördüğü adamı Selçuk'a benzeter. Çok kötü durumda, sokaklarda yaşayan ve yardım isteyen bu muhtaç adamın gözlerinde Selçuk'u görür. Otele girdiklerinde o da onların arkasından bakabilir. Anberin onu bu halde görmekten duyduğu mutlulukla otelin merdivenlerinden çıkmaya başlar.

İKİNCİ BÖLÜM

NERMİN BEZMEN'İN ROMANCILIĞI

2.1. NERMİN BEZMEN'İN ROMANLARINDA ANLATICI

Roman, esas karakteri itibariyle anlatılacak bir hikâye ile bu hikâyeyi sunacak olan anlatıcıya dayanır⁴⁰. Romancı ile okuyucu arasında ara bir kişi olan anlatıcı romanda bulunan her şeyi sunan kişidir. Romanın içindeki her şeyin okuyucuya yansıtılmasıyla görevlidir. Özne ya da nesnel davranabilen anlatıcı belirli bir anlatım konumuna ve bakış açısına sahiptir. Olayların içinden biri olabileceği gibi, olayların dışında kalmış biri de olabilir ve romancı ile aynı kişi olarak kabul edilmediğinden kurgusal dünyaya aittir. Gözlemci, özne ve çoğul anlatıcı olarak üç çeşit anlatıcıdan bahsedilir. Gözlemci anlatıcı destan devrinden beri kullanılırken romanlarda da en çok tercih edilen anlatıcıdır. Nesnel tutumlu, özne tutumlu ve tanrısal olarak farklı şekillerde konumlanabilir. Nesnel tutumlu gözlemci anlatıcı da dıştan bakış söz konusudur. Tarafsız ve yansız bir tutum söz konusudur. Romanı daha çok anlatma yöntemiyle sunar sunduğundan özet anlatı ön plana çıkar. Özne tutumlu gözlemci anlatıcıda ise gözlemci anlatıcı yanında yansıtıcı bilinç olarak seçilen bir roman kişisi söz konusudur. Anlatıcı bu roman kişisiyle özdeşleşerek onun diliyle konuşur. Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı her şeye vakıf olan her şeyi bilen bir anlatıcıdır. Kişilerin ruh dünyasının, zamanın geçmiş, şimdi ve sonrasını bilen bu anlatıcı hem anlatma hem gösterme yöntemini kullanabilir. Özne anlatıcı ise tek bir kişinin bakış açısı hâkim olduğu için tek boyutlu bir özellik taşır. Özdeş özne ve ayrılmış özne olarak ikiye ayrılır. Özdeş öznedeki hatıra defteri, günlük gibi şekillerle yaşantının yansıtılması söz konusudur. Aktarılan ile aktarıcı özdeş bir bütünlük içindedir. Ayrılmış öznedeki ise anlatılan olayın üstünden çok zaman

⁴⁰MehmetTekin. (2010). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s.17.

geçtiyse anlatan kişinin değişmiş olduğu kabul edilir. Gençliğini anlatan bir artık o yılları geride bıraktığı için ayrılmış özne olarak kabul edilir. Anlatıcının olayları aktarmasında da anlatma ve gösterme yöntemi olarak iki yöntemden bahsetmek mümkündür. Klasik romandan beri var olan anlatma yönteminde anlatıcı varlığını belli eder. Tarflı olan anlatıcı okuyucunun dikkatini kendi üzerine çeker. Daha çok modern romanda rastlanan gösterme yönteminde ise anlatıcı kendini belli etmemeye çalışır. Dışarıdan en az müdahalenin olduğu bu aktarma yönteminde gerçekçilik daha belirgindir⁴¹. Bu bölümde söz konusu kriterler açısından ele alınarak eserlerde anlatıcının tutumu tespit edilip yazarın hangi tutumlar çevresinde yoğunlaştığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

Birkaç eseri dışında genel olarak Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ağırlıklı olarak kullanan Bezmen'in tarihi roman niteliği taşıyan *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka* ve *Mengene Göçmenleri* gibi ilk eserlerine bakıldığında olayların dışında kalmış, romancı dışında, eserlerle okuyucu arasında yer alan bir anlatıcı olduğu görülür. Kahramanların iç dünyasını yansıtan bölümler yer aldığından dolayı nesnel bir tutumdan söz edilemeyecek eserde öznel tutumlu anlatıcının kullanıldığı görülür. Yansıtıcı bilinç olarak seçilen bir anlatıcının bulunmaması ve farklı kahramanların düşüncelerinin yansıtılması öznel tutumlu gözlemci anlatıcı olmadığını gösterir.

“Shura, hayatında ilk defa bir yabancı erkekle baş başa kalıyordu. Onu kaybetmekten korktuğu kadar, kendisini hafif bir kız sanmasından da çekiniyordu. Yapacağı bir hareketin, söyleyeceği bir sözün davetkârlık olarak anlaşılmasından ürküntü ile erkeğin kolları arasında hiç kıpırdamadan bekliyordu.” (K.S.S., s. 48).

“...Marushka ile yattığı gecenin sabahı, sevdiği kadının neler çektiğini iyi anlıyordu. Geçmiş, geçmişti. Şu an yine beraberlerdi ve birbirlerini seviyorlardı. Mühim olan buydu.

Bütün bu düşünceler, birkaç saniye içinde, film şeridi gibi geçip gitmişti. Seyit kollarını açıp, onun bedenini kavrıdı.” (K.S.S., s. 384).

“Mürvet, bu gece tutturmuş, mücadelesinin sebebi olarak ille de bir kılıf bulmak zorunda hissediyordu kendisini. Kocasıyla bu kadar rahat tartışabildiğine de şaşıyordu.” (K.S.M., s. 292).

Shura, Kurt Seyit ve Murka gibi başka kahramanların da düşüncelerine hâkim görünen anlatıcı aynı zamanda gelecekle ilgili bilgi sahibi olduğunu hissettiren cümlelerle geçmiş kadar gelecekle ilgili konulara da hâkim olduğunu göstererek Tanrısal bakış açısını güçlendirir.

“Mengene bölgesinin son nesil bebeği küçük Mürvet'in bilmediği bir şey vardı ki; o da evlendiği erkeğin yüreğinin tedavisiz hüznlerle sarılı olduğuydu. Onun, Aluşta' dan

⁴¹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 103-118.

İstanbul'a uzanan hüznünün dindirilebilmesi için ne devalar aradığını, neler ümit ettiğini bilmekten çok uzaktı. Bunu bir gün anlayabilecek miydi?"(M.G., s. 330).

Aktarma yöntemlerine bakıldığında ise her üç eserde de anlatma ve gösterme yöntemlerinin her ikisine de rastlanır. Tanrısal bakış açısının sonucunda güçlü olarak görülen anlatma yöntemi yer yer zayıflayarak gösterme yöntemi yoğunlaşır. Dolayısıyla bakış açısı da Tanrısal gözlemciden özne anlatıcıya doğru yaklaşır. Diyaloglarla sağlanan bu durum kahramanların kendi hislerini ifade etmelerine olanak sağlarken nesnel algının güçlendirilmesine yardımcı olur.

"Mürvet, kenarda köşede birikenlerin ne olduğunu yaşadım ben. Kaç nesildir aileme ait toprakları, serveti, bir güneş batımı zaman içerisinde kaybettim. Kaç sene gözüm gibi sakladığım çil çil rubleleri Galata Köprüsü'nden balıklara attı sonunda. Aile yüzüğüm, nişanlarım kim bilir kimin elinde bugün! Öyle çok kaybettim ki, ben artık mal biriktirmeye inanmıyorum." (K.S.M., s. 293).

Bir Gece Yolculuğu'nda bahsi geçen romanlardan farklı olarak özne anlatıcı belirgin şekilde kullanılırken anlatılanlar Nermin'in gözüyle okuyucuya yansıtılır. Anlatma yönteminden ziyade gösterme yöntemini ön plana çıkaran yaklaşım roman kişilerinin konuşma ve eylemlerini olduğu gibi sergiler. Okuyucunun olaylara bizzat tanık oluyormuş hissi yaşadığı eserde olan bitenler henüz gerçekleşiyormuş duygusu uyanır.

"Birden telefonun zili ile irkildim. Gecenin onbirbuçüğünde, 'Hayırdır' dedim. O saatte telesekretere bağlanmıştı telefon. Sesini yükseltip dinledim merakla." (B.G.Y., s. 11).

Kitabın tamamının çok rahat bir şekilde örnek olarak verilebileceği bu yöntemle yansıtılan fantastik olaylarda anlatıcının, kahramanın adından da anlaşıldığı gibi romancını kendisi olduğu görülür.

Sır ve Aurora'nın İncileri romanlarında üst ve alt zamanlar içerisinde iki farklı anlatıcı söz konusudur. *Sır*'ın başlangıcıyla yansıtılan Hüma'nın ölümü ve bıraktığı defterin okunduğu bölümler ilk başlarda nesnel tutumlu gözlemci anlatıcının varlığını hissettirirken eserin ortalarından itibaren torun Hüma'nın düşüncelerini de yansıtmaya başlayan anlatıcı tanrısal konumlu anlatıcıya dönüşür.

"Şaşkın aile fertlerinin kadehlerine şampanya doldurmakta olan kocasına bakarken düşündü. Sevişerek evlenmişlerdi ama şu anda, ona olan aşkını sorgulamaya başlamıştı. Yok, hayır, babaannesinin, aşkı için yaptığını kendisi asla kabullenemezdi." (S., s. 204).

Aurora'nın İncileri'nde torun Hüma'nın seyahatleri esnasında yaşadıkları üst zaman anlatımında da aynı bakış açısı sürdürülürken alt zamanda ise anneanne Hüma'nın anlattığı geçmişe ait farklı hikâyenin anlatıcısı kendisi olduğu için özne anlatıcı özellikleri gösterir.

"Daha geniş, hamile elbiseleri almanın, ancak bedenimi rahatlatacağını, ama çevreye karşı artık beni koruyamayacağını biliyordum tabi ki. Dul, genç bir kadının, evlilik dışı

çocuk sahibi olmasının, hem üniversitede hem de çevremde kabul görmesinin ne kadar zor olduğunun bilincindeydim.” (A.İ., s. 211).

Başından geçenlerin, yaşadıklarının, gördüklerinin, duygu ve düşüncelerinin kendisi tarafından anlatılmasında anlatma ve gösterme yöntemlerinin bir arada kullanıldığı görülür. Olayların geçmiş zamanda olup bittiği duygusu uyandıran anlatma yöntemi dikkatleri ayırılmış bir özne anlatıcı olarak eserin kahramanı Hüma üzerinde yoğunlaştırır. Yer yer diyaloglarla yer verilen gösterme yöntemiyle yaşanan anın içerisine çekilen okuyucuya olanlar gösterilmeye çalışılırken özne anlatıcının yapısına uygun olarak öznel yaklaşım açıkça hissedilir. Çevresindeki bütün insanlar Hüma'nın gözüyle aktarılır.

“Piyano hocamın ve mürebbiyemin, bunca paylaştıkları şey varken, neden bu ıstırabı yaşadıklarını tekrar tekrar düşünmekten kendimi alamıyordum.”(S., s. 60).

Benzer ifadelerle aktarılan ve aktarıcı öznenin birleşmesiyle oluşan özdeş öznenin⁴² belirgin olması kahramanın kendi anılarını kaleme almasının sonucu olarak ortaya çıkar.

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası romanlarında da kahramanların iç dünyalarına hâkim görünen Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcı baskın olarak kullanılır.

“Sakal bıraktığı taktirde şeytana daha çok benzeyecek olma düşüncesi onu çok eğlendirmişti.”(S.T., s. 65).

Eserdeki kişilerden biri sayılabilecek olan Şeytan'ın değerlendirmeleriyle, babası Vecdi Vardar'ın düşünceleriyle, kendi eşi Ziyet ve Berke'nin eşi Anberin'in bakış açılarıyla Selçuk'un kişiliğinin yansıtılması; öznel tutumlu gözlemci anlatıcıyı düşündürse de birden fazla kahramanın zihninden yansıyan yansıtıcı bilinç tek kahramana yönelmediği için yine Tanrısal konumu güçlendirir.

“Şeytan, aynen Selçuk gibi, genizden şımarık bir kahkaha atıp, ‘Bayıldım!’ dedi, ‘Çok güldürdü bizi. Sana bir şey söyleyeyim mi? Sen yanlış bir aileye doğmuşsun. O demode değer yargıları, ahlâk anlayışı falan, nedir onlar öyle...’ ” (S.T.2Ş.İ., s. 286).

Kötüleri ve iyileri öznel bir tutumla birbirinden tamamen ayıran anlatıcının kahramanlara karşı duygularını açıkça ortaya koyan romantik yaklaşımıyla aktarılan eserde, anlatma ve gösterme yöntemlerinden her ikisine rastlamak mümkündür. Tanrısal konumun gereği anlatma yöntemi önceki verilen örneklerde belirgin iken gösterme yöntemini diyaloglarla verilen sahnelerde görmek mümkündür.

“ ‘Merhaba kuzen, Astaş’ a kadar gelmek için bir saatin var mı?’
‘Hayrola?’

⁴² Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 112.

‘Onu gelince öğreneceksin. Sen sadece söyle, vaktin var mı?’
 ‘Gelirim amigo.’
 ‘Çabuk ol. Bekliyorum.’ ” (S.T., s. 259).

Gelecekle ilgili ipuçlarının da kullanılarak tanrısal konumu güçlendirilen anlatıcı kahramanların iç dünyalarına olduğu kadar geçmiş ve geleceklerini kapsayan dış dünyaya da hâkim olarak görünür.

“Yıllardır gün ışığı görmemiş bir zarf, içinde Ali Sermed Vardar’ ın el yazısıyla vasiyetnamesi, eski zaman tülü gibi sararmış ve incelmış, kasanın karanlığında uyumaktaydı... şimdilik...”(S.T., s. 372).

Sır ve *Aurora'nın İncileri*'ndeki çift zamanlı anlatıma benzer bir kullanımın söz konusu olduğu *Bizim Gizli Bahçemizden*'de ise yazılan mektubun sahibi olarak olayların içerisinde var olan özne anlatıcı ortaya koyulur. Başından geçenleri anlatma yöntemi ağırlıklı olarak aktarırken diyaloglarla gösterme yönteminden de yararlanırken farklı kişilerin bakış açılarına yer vermeden aktarılan özne olarak kullanılır. Kendi yazdıklarıyla aktarılan kahraman olmasından dolayı da yine özdeş özne durumundadır. Anlatım zamanında duygularını ve eşinin kaybıyla yaşadığı yas sürecini anlatan kahraman olan Nermin'in geçmişte yaşanan tanışma ve evlilik süreçlerini de aktarırken duygularını ve bakış açılarını yansıtmışından dolayı öznel bir tutum sergilediği açıkça görülür.

“Soğuk ve mavi gözleriyle geldiği günden beri hiç içimin ısınmadığı bir müdürün beni iş çıkışı, yine iş konuşmak için içki içmeye davet ediyor. ‘Ne işi, ne içkisi beyefendi? Sizinle benim ne işim var? Sizinle niye içki içeyim? Kusura bakmayın, sizin işinizi de ben takip edemeyeceğim’ demeye kalmıyor, bir gün sonra bir hanım telefon ediyor...” (B.G.B., s. 352).

Gözlemci anlatıcı yöntemine göre daha sınırlı ve dar bir bakış açısını mümkün kılan tek boyutlu anlatıcı tipinin biyografik özellik göstermesinden kaynaklandığı romanda, kahramanının isminden ve yazarın yaşam öyküsünden de anlaşıldığı üzere özne anlatıcı olan kahramanın yazarın kendisi olduğu belirgindir. Eserin tamamında hâkim olan mektup özelliği, okuyucunun Pamir Bezmen olduğunu varsayarak ona hitabeden anlatıcıyı daha duygusal bir atmosferde yansıtır.

Gönderilmeyen Aşk'ta gelmiş ve geçmişle kahramanın duyguları yanında rüyalarına dahi hâkim görünen tanrısal konumdaki gözlemci anlatıcının varlığı dikkat çekerken yine anlatım tekniğinin yanında diyaloglarla desteklenen gösterme tekniğiyle aktarım söz konusudur.

“ ‘Zihin de mi okuyorsun?’
 ‘Bildim mi ne düşündüğünü?’
 ‘Evet, aynen, aklımdan geçen buydu.’
 ‘Demek, terk ettiğim yeteneğim geri geliyor.’ ” (G.A., s.165)

Anlatıcı tarafından aktarılan bir kahraman konumundaki Anber' in yazdığı eserlerdeki kahramanlar aracılığıyla duygularını yansıtıyor olması onu kimi zaman özne anlatıcı durumuna sokar. Yazdığı eserin kahramanı Hürrem de asıl eser içerisinde gözlemci anlatıcı tarafından aktarılırken ait olduğu eserin kahramanı olarak yine özne anlatıcı konumuna geçtiği mektuplar yazar. Sevgilisine yazdığı mektuplar aracılığıyla aktarılan iç hikâyede iç konuşmalar şeklinde oluşan mektuplar özne anlatıcı Hürrem'in duygularını yansıtması yanında yazarı Anber'in yapamadıklarını yansıtır.

“Kendisi gibi acılı ama ondan daha farklı yaşamaya kararlı Hürrem'in hikâyesini yazmaya devam etti.” (G.A., s. 127).

Her halükarda iç içe geçmiş hikâyelerde temayı aktarmaya çalışan olayların geneline bakıldığında Tanrısal konumun üstünlüğü kendini gösterirken öznel tutumun belirginliği de görülür.

“Tatlı, yumuşak, bir diğerini kırmaya, üzmeğe, özlemeye, dertlenmeye fırsat bırakmadan, mükemmel bir vedalaşmayı yaşadıkları.” (G.A., s. 372).

Hürrem'in yazdığı mektuplarla *Sır, Aurora'nın İncileri* ya da *Bizim Gizli Bahçemizden* de olduğu gibi özdeş özne durumuna geçtiği söylenebilir. Aktarıcı özne Anber, aktarılan özne Hürrem iken, bu mektuplarla aktaran da aktarılanda Hürrem olur.

Çocuklar için yazılmış bir masal niteliğinde olan fantastik roman *Hayal Takımı* ise klasik roman ya da destan, masal gibi anlatılara uygun olarak yine tanrısal konumlu gözlemci bakış açısının belirgin olduğu eserlerden biridir. Öznel yaklaşımla ele alınan olaylar anlatma ve gösterme yöntemlerinin her ikisinden yararlanılarak aktarılır.

“Hayal Takımı üyeleri, arka arkaya, karanlık erinliğe doğru çekildi. Ama korku, endişe gibi duyguları hiç yaşamadılar. Sadece yumuşacık, tatlı bir ses duydular.” (H.T., s. 206).

Sonunda çocukların rüya olup olmadığından şüphelendikleri olayların tamamına hâkim olan anlatıcı, hepsinin aynı rüyayı görmüş olamayacağını kahramanların kendi ifadeleriyle vurgularken tanrısal konumu güçlendirir.

Romanlarında ağırlıklı olarak tanrısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ön plana çıkaran Bezmen, hikâyelerinde de farklı bir kullanıma yönelmez. Genelde gözlemci anlatıcı ağırlıklı iken romanlarında da kimi zaman karşımıza çıkan özne anlatıcı *Ben Sizi 'Zap'lerim*⁴³ gibi bazı hikâyelerinde kullanılır.

⁴³ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s.52.

Öznel bir tutumla kahramanları hakkında düşüncelerini açığa çıkaran yazar Tanrısal konuma uygun olarak kullandığı yöntemle anlatma ve gösterme yoluyla aktarma tekniklerinin her ikisini de eserlerinde belirgin olarak kullanır. Romanlarında yer alan alt zamanlar içerisinde yer verdiği özne anlatıcıda ise kahramanı ön plana çıkarmayı amaçladığından merkezi kişiler olarak oluşan başkahramanlar ortaya çıkar. Söz konusu eserlerde olayın bizzat öznesi olan aktarılan özne, Tanrısal konumlu gözlemci anlatıcının anlatımı içerisinde kendi hikâyesini anlatmak için kullanılır. Bu şekilde kullanılan özdeş öznenin yer aldığı eserler ise kahraman tarafından yazılan metinlerle oluşturulur.

Kişiliğini ve bakış açısını romanlarında açık olarak sezdirenen yazarın kahramanlar arasında taraf tutmadığı eserlerinde dahi sempati ile yaklaştığı kişiler dikkatli okunduğunda kolayca hissedilir. Sırça Tuzak serisinde ise açıkça tarafını belli ederek bakış açısını kendisi ortaya koyar. Gerçek yaşam hikâyesi ile benzerliği ise anlatıcıyı yazara daha da yaklaştırır.

2.2. NERMİN BEZMEN' İN ROMANLARINDA İÇERİK

2.2.1.Konu

Romanda denmek istenen şey değil denilen şey şeklide özetlenebilecek konu, 'Romancı ne anlatıyor?' sorusunun cevabıdır. İletinin, fikrin, tezin okuyucuya ulaştırılmasında kullanılan vasıtaadır. Gerçek ya da tasarlanmış olabilecek konu somut ya da soyut her şeyi kapsayabilir. Romancının, roman dışında da var olan malzemeyi kendi bakış açısına göre ele alarak öznel bir yapıya büründürmesi ona yeni anlamlar katarken kazandığı mahiyet olay, zaman, mekân ve kişi çerçevesinde ortaya çıkar. Ancak daha önce konunun genel niteliğine göre adlandırılması gerekmektedir⁴⁴. Bu bölümde yazarın ne anlattığı üzerine yoğunlaşarak eserlerinde hangi konulara ağırlık verdiği tespit edilmeye çalışılacaktır.

Bezmen'in romanlarında ele alınan konular genel anlamda tarihi nitelikler taşımasının yanında *Sırça Tuzak*, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, *Gönderilmeyen Aşk* gibi tarihi nitelik taşımayan konular da ele alınır. Her çağda ve ülkede değişmek ile gelişmeyi konu edinen edebiyat⁴⁵ içerisinde tarihsel konular ön plana çıkarken yazarın da *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi ilk kitapları yaşanmış olan olaylar çevresinde oluşur.

Tarihî konularla ön plana çıkan eserlerde gerçeklerin aktarıldığı iddialarının aksine; zamanda yapılan bir bozulmanın, mekân ve kişi kadrosundaki değişikliklerin belirli bir düşünceyle yorumlanması söz konusu⁴⁶ olduğundan bahsi geçen üç eserdeki tarihî kişilikler yazarın penceresinden yansır.

Kurt Seyt & Shura, Kurt Seyit'in çocukluğunda İstanbul'a gelişine kadar olan hayat hikâyesini konu edinir. Bunun içerisinde Shura ile olan aşkları da ayrı bir

⁴⁴ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 119-120.

⁴⁵ Emin Özdemir. (1979). *Türk ve dünya Edebiyatı Üzerine Notlar*, Turizm Tanıtma Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

⁴⁶ Şerif Aktaş. (2011). *Edebiyat ve Edebi Metinler Üzerine Yazılar*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, s. 355

yer tutar. İstanbul'da Mürvet'le evlenmesiyle başlayıp ölümüne kadar süren *Kurt Seyt & Murka* ise Murka'sı Mürvet ile olan hikâyelerini aktarır. *Mengene Göçmenleri* ise Mürvet'in annesinin küçük yaşta kaçarak geldiği İstanbul'da yaşadıklarından Mürvet'in evlenişine kadar süren olayları konu edinir. Her üç eserdeki olayların Kurt Seyit ile Mürvet'in evlilikleriyle kesişmesi konularının genel anlamda birbirine geçmiş olmasından kaynaklanır. Birbirini tamamlayan konuların ele alındığı başka eserlere de sahip olan Bezmen bu konuda oldukça başarılıdır. Her üç eserdeki olay, zaman, mekân, kişi aktarımlarındaki benzerlikler de konunun mahiyetini destekler niteliktedir. *Kurt Seyt & Shura*'daki evlilik günü⁴⁷ *Mengene Göçmenleri*'nde aynen tekrar edilirken⁴⁸, *Kurt Seyt & Shura*'da evliliklerinin ardından Shura'nın İstanbul'u terk edişi⁴⁹ *Kurt Seyt & Murka*'da da aynen hatırlanır⁵⁰.

Sosyal olayların tarih içerisinde ele alınmasından ziyade kişisel serüven nitelikleriyle ön plana çıkan eserlerde değerlendirmelerin tarihsel bir boyut içerisine oturtulması⁵¹ söz konusu olduğu için tarih konulu eserlerden kabul edilmelidir. Biyografik ve kronolojik özellikler gösteren eserler tarih konusu kapsamında romantik yaklaşımın yanında birebir net tarihî bilgiler vermesinden dolayı gerçekçi özellikler de gösterir. Amacın tarihi kesit sunmaktan ziyade Kurt Seyit ve ailesinin yaşadığı acılı yılları yansıtmak olduğu⁵² kabul edilse de dönem hakkında verilen tarihî bilgilerin ailenin tarihiyle sınırlı kalmadığı görülür. Aynı zamanda kadın erkek ilişkileri üzerine kurgulanan yaşam öyküleri aşk konulu roman kategorisine de dâhil olmalarını sağlar.

Romantizmin yarattığı bir roman türü olarak bilinen tarihî roman⁵³ *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* romanlarında kendini hissettirir. Genel nitelik olarak tarihî konular ele alınmamış olmasına karşın olayların geçtiği zaman itibariyle tarihî konulara da yer verilir. Eserlerin konusu anneanne Hüma'nın gençliğinden başlayarak son evliliğine uzanan yaşamı üzerinedir. *Sır*'da ölümü üzerine bulunan

⁴⁷ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s.403

⁴⁸ Nermin Bezmen. (1995). *Mengene Göçmenleri*, Yayıncılık Matbaası, İstanbul, s.320

⁴⁹ Nermin Bezmen. (2012). a.g.e., s.458

⁵⁰ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Murka*, PMR Yayıncılık, 28. Baskı, İstanbul, s.11

⁵¹ Alemdar Yalçın. (2002). *Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı (1920-1946)*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 24

⁵² Mehmet Narlı. (2007). *Roman Ne Anlatır*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.218

⁵³ S. Dilek Yalçın-Çelik. (2005), *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Post modern Tarih Romanları*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 59.

defter aracılığıyla gençliğinden ilk eşi Nesim'in ölümüne kadar uzanırken *Aurora'nın İncileri*'nde Amerika'da torun Hüma tarafından okunmaya devam edilen defter aracılığıyla Nesim'in ölümünden sonra 24 yaşına kadar yaşadıkları konu edinilir. Bu genel konu etrafında oluşturulan tarihi konu ise 1. Dünya Savaşı ve o dönemlerde Osmanlının içinde bulunduğu durum çerçevesinde gelişir.

“... Babam, yine, her zaman olduğu gibi, beni ülkemizin gidişatından haberdar etmek üzere, uzun detaylara girmişti. Rumeli'yi vermemizin ne kadar büyük bir kayıp olduğunu, memleketin en uygar en batıya dönük yüzünün, medeniyet penceresinin Rumeli toprakları ve ahalisi olduğunu yazıyordu.” (S., s. 277).

“...1917 Baharı, New York'a daha önceki baharlar gibi erleşirken nisan ayında Amerika Birleşik Devletleri harbe girdiğini ilan etti. Herkesin kendini içten içe hazırladığı ama yüksek sesle mümkün olduğunca konuşmak istemediği olmuştu sonunda.” (A.İ., s. 160).

Eserlerin içeriğindeki ve yapısındaki tarihsel zaman algısı, bugünle o zaman arasındaki sürekli geliş gidişlerle ve üst zamandaki tarihsel gerçekliklerle daha da güçlendirilir.

“ Rus Federasyonu'nun seçimle ilk gelen başkanı Boris Yeltsin' in göreve resmen başladığı, 12 Nisan'daki ateşkestten bu ya Körfea Savaşı'nın bıraktığı izler, dönen askerlerin yaşadığı sağlık problemleri üzerine bilanço veren haberler sıralanıyordu.” (A.İ., s. 78).

Romanlarda Namık Kemal ile başlayan şuurlu bir şekilde tarihî konulardan yararlanma gayreti⁵⁴ Bezmen'in eserlerinde doğrudan bir kullanımla değil, konunun yazara tesir eden yönleriyle ortaya çıkar. Ayrıca bu tesirler yalnızca tarihsel gerçekliği değil Lukacs'da olduğu gibi⁵⁵ bu gerçekliği oluşturan koşulları da yansıtmıştır. Tarihsel romanın halkın hayatını ve içerisinde yer alan karakterleri sanatsal olarak icat etme görevi⁵⁶ koşullardan bağımsız olamayacağından yazarın kaygıları farklı olsa da tarihsel işlev ortadan kalkmaz.

Diğer eserlerinin de çoğunda rastlanan tarihi konulara tek rastlanmayan eserin Sırça Tuzak serisi olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinin her ikisinde de Selçuk'un Berke'ye yaptığı kötülükler aktarılırken iyi*kötü çatışması etrafında ele alınan konu, şeytana uyan insanların gittikçe şeytana benzemesidir. Selçuk'un tüm şeytanlıklarına rağmen iyilikle bakmaktan vazgeçmeyen Berke konunun romantik bir anlayışla ele alındığını düşündürür.

“ ‘Kusura bakma sevgilim.’ Diye fısıldadı. ‘ O kadar iyisin ki, senin için endişeleniyorum. Aklına hiç kötülük gelmemesi beni çıldırıyor bazen.’” (S.T., s. 313).

⁵⁴ Sadık Tural, *Zamanın Elinden Tutmak*, Yeni Avrasya Yayınları, 4. Baskı, Ankara, 2005, s. 216.

⁵⁵ Turgut Gögebakan, *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s. 25.

⁵⁶ György Lukacs. (2008). *Tarihsel Roman*, Epos Yayınları, Ankara, s. 395.

Bizim Gizli Bahçemizden romanı ise biyografik özeliğinden dolayı tarihi bir nitelik taşımasına karşın nesnel tarihle ilgili geniş bilgilere yer verildiği söylenemez. Burada Lukacs'ın biyografi yazarının tarihsel imge yaratamayacağına dair sözleri akla gelir⁵⁷. Eser tarihi niteliklerden ziyade aşk hikâyesine odaklanır. Konusu, Nermin ile Pamir'in tanışmalarından evliliklerine giden süreçtir. Bunun yanında Nermin'in kocasına duyduğu özlemin de ele alındığı eserde tema ile konu iç içe geçmiş bir şekilde yansıtıldığı için birbirinden ayırmak güçtür.

Gönderilmeyen Aşk ise, Anber'in roman kahramanlarından birinin adı olan Anberin adlı biriyle karşılaşması ve onun aracılığıyla sorgulamaya başladığı yeni aşkı konu edinir. O sırada yazdığı bir başka roman kahramanının yaşamıyla birlikte hayatını sorgularken Anberin sayesinde de acısından kurtularak yeni aşkına sahip çıkması üzerinde durulur. Sonunda Anber'in ve ona ait izlerin de ortadan kalkmasıyla konu gizemli bir hele bürünür.

Bir Gece Yolculuğu'nda ise Nermin'in okuduğu *Âşık Papağan Barı* adlı romanın etkisiyle, onun yazarı Nazlı'yla konuşurken yaşadıkları olağanüstü yolculuk konu edinilir. Eserde konuya tarihi nitelik kazandıran nesnel tarih verileri olmasa da eserde geçen M.S. 130, 1735 gibi zamanlara yapılan yolculuklar ve tarihi nitelik kazanmış şahsiyetler⁵⁸ Bezmen' in tarihe olan ilgisini gösteren diğer unsurlardır.

Hayal Takımı'nda da tarihi bir konu olarak Kurt Seyit'in ortaya çıkması, hatta şiirlerinde bile onu andıran dizelere yer verilmesi⁵⁹ Bezmen'in yaşamındaki önemini ortaya koyar. Özellikle diğer eserlerindeki tarihi konuların da onun yaşadığı dönemle ilişkili olması Bezmen'i bu konulara yönlendirenin dedesi Kurt Seyit olduğunu düşündürür. Söz konusu ilgi, konunun daha geniş bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir.

Tarih yazarlığının insanın değil de toplumların tarihiyle ilgilenmesinin⁶⁰ aksine edebi eserlerde tam tersi bir durum söz konusu olabilir. Nitekim Bezmen'in eserlerinde insani aktarımlar daha ön plana çıkmaktadır. *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri*, *Sır*, *Aurora'nın İncileri* gibi eserlerde genel olarak toplum tarihi ile ilgili bölümler verilse de kişilerin yaşamının ön plana çıkması

⁵⁷ Turgut Gögebakan. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara, , s. 177.

⁵⁸ Nermin Bezmen. (2000). *Bir Gece Yolculuğu*, Pmr Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, S. 123,104.

⁵⁹ Nermin Bezmen. (1999). *Uyandıran Aşk*, Doğan Ofset, İstanbul, s. 19, 23.

⁶⁰ Milan Kundera. (1989). *Roman Sanatı*, Çeviren: İsmail Yerguz, AFA Yayıncılık, İstanbul, s.47

Maalouf'un, romanların uygarlıkların olduğu gibi kişilerin de tarihini yansıtabileceği⁶¹ görüşüyle uyuşur.

Her tarih bir düşünce tarihi olduğundan geçmiş düşünceyi yeniden canlandıran, canlandırırken de eleştiren roman⁶² yazarın kendi yargısını oluşturmasını sağladığından eserlerdeki tarihi olaylar yazarın bakış açısıyla anlatılır. Böylece tarihin yeniden yazılması ve kurmaca dünyada kendine yer bularak yeniden canlanması sağlanmış olur.

“Avrupa'nın şimdi de, guya Osmanlı'dan kurtardığı kardeş milletlerin, Bulgar ve Rumların birbirini yemelerini seyrettiğini söylüyor.” (S., s. 130).

Tarihî gerçeklerin olduğu gibi yansıtılması bilimsel olarak da zor olduğundan romandan böyle bir mucize beklemek olanaksızdır. Ayrıca bir sanat yapıtının böyle bir zorunluluğu da olamaz. Gerçek tarih metnini zaten tarihçi oluşturmaktadır. Edebiyatçı bu gerçekleri farklı bir şekilde okuyucuya sunarak onu motive etmeyi amaçlar⁶³. Bundan dolayı tarihî verilerin gerçekliğe uygun olup olmaması eserlerin edebi nitelikleri açısından önemli değildir. Olasılıklara açık olan bu durum insan zihnine göre değişebileceğinden dolayı Aron'un tarihsel anlatıların tümünün olasılıklardan yararlanması gerektiği⁶⁴ düşüncesine uygundur.

Sanatçının oluşturduğu özgür ama keyfi olmayan imgeler tarih biliminde de olduğu gibi süs değildir. Yapısal bir değer çerçevesinde anlam kazandığından⁶⁵ dolayı olay örgüsü açısından da önemli bir yere sahip olan tarihi konular okuyucunun çevreyi algılamasını sağlamak açısından yazarın elini güçlendirir.

Ele aldığı konular içerisine başka edebiyat eserlerini de konu edinerek ekleyen Bezmen, seçtiği tüm konuları başarılı bir şekilde kaynaştırır. *Bir Gece Yolculuğu*'da Nazlı Eray'ın ve Nermin Bezmen'in eserlerinden hareketle çıkılan yolculuk, *Gönderilmeyen Aşk*'ta Anber'in yazdığı romanların kahramanlarının yaşamlarıyla kesişen Anber'in yaşamı konu olarak romanın ele alındığını gösterirken John Barth'ın “tükenme edebiyatı”, Federman'ın “üstroman” dediği; şiir üzerine

⁶¹ Bahriye Çeri. (2001). *Tarih ve Roman*, Can Yayınları, İstanbul, s. 44.

⁶² R. G. Collingwood. (2010). *Tarih Tasarımı*, Çeviren: Kurtuluş Dinçer, Doğu Batı Yayınları, 4. Baskı, Ankara, s. 288.

⁶³ Mehmet Soğukömeroğulları. (2011). Tiyatro İle Tarihten Milliyetçiliğe: Türkiye'de Attila, *Turkish Studies*, S.6/3, s. 1530.

⁶⁴ Zekeriya Antakyahoğlu. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s.126

⁶⁵ R. G. Collingwood. (2010). *Tarih Tasarımı*, Çeviren: Kurtuluş Dinçer, Doğu Batı Yayınları, 4. Baskı, Ankara, s. .318.

şiirler, oyun üzerine oyunlar ve roman üzerine romanlar yazılan post modern düşünceyle sanatın bittiğine dair tezi⁶⁶ düşündürür.

Eserlerin adıyla konuları arasında oldukça yakın bir ilgi bulunan Bezmen'in romanlarının tamamında isim konuyu işaret eder. *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerde eser adındaki konular birebir işlenir. *Sır*'da Hüma'nın sırları konu edinilmiştir. *Aurora'nın İncileri*'nde de bu sırlar doğrultusunda ortaya çıkan inciler merkeze alınır. *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda Selçuk'un hazırladığı tuzaklarla kendi sonunu nasıl geldiği konu edinilirken *Bizim Gizli Bahçemizden*'de Nermin ve Pamir aşkının bilinmeyenleri aktarılır. *Gönderilmeyen Aşk* ve *Bir Gece Yolculuğu*'nda yine içerikte bahsi geçen konularla birebir ilişkili isimler kullanılır. Bezmen'in bu konudaki hassasiyeti konuya verdiği önemi de gösterir. Bu da gerçek bir gözlem ve araştırmaya dayanan eserlerin konu bakımından güçlerini ortaya çıkarır. Sözden önce yaşantının ön plana çıktığı gelenek⁶⁷ içerisinde önem kazanan tarihi konular eserlerde baskın olarak görülür. Bütün tarihi gerçeklik içerisinde duyguları ön plana çıkaran romantik⁶⁸ özelliklerin ön plana çıkarak konuların işlenişinde belirgin bir etki gösterdiği görülür.

2.2.2. İzlek (Tema)

Tarihsel bilginin asıl nesnesi olan düşünceyi⁶⁹ dile dönüştüren⁷⁰ metnin iletisini tam ve eksiksiz bir biçimde kavramaya imkân sağlayan yapı içerisinde konunun yanında temanın da önemli bir yeri vardır.

Özel, tekil bir olaydan genel için geçerli olduğu iddia edilen hüküm olarak düşünülen izlek romancının asıl amacını oluşturur. Nesnel bir konunun farklı yazarlara göre öznel bir yorumlamasıyla ortaya çıkan izlek konudan hareket edilerek özgün düşüncelerin bir yargı olarak romana sindirilmesidir. Kurgusal dünya ile gerçek dünyaya gönderilen bir ileti olan izlek kimi romancılarda başta belli iken kiminde olayların akışına göre şekillenir. Kiminde de okuyucunun kendine göre yazardan bağımsız ulaştığı sonuçlar yer alırken bunlar da izlek olarak değerlendirilir.

⁶⁶ Zekiye Antakyalıoğlu. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, s. 215-216

⁶⁷ Nurullah Çetin. (2010). *Edebiyat ve Bilinç*, Öncü Kitap, Ankara, s. 148.

⁶⁸ Berna Moran. (1990). *Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi*, Cem Yayınevi, 7. Baskı, İstanbul, s. 87.

⁶⁹ R. G. Collingwood. (2010). *Tarih Tasarımı*, Çeviren: Kurtuluş Dinçer, Doğu Batı Yayınları, 4. Baskı, Ankara, s. 394.

⁷⁰ Emin Özdemir, (1998). *Eleştirel Okuma*, Ümit Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, s. 72.

Yazarın hiç düşünmediği, aklından geçirmediği, benim eserimde bunları bulamazsınız dediği unsurlar⁷¹ dahi bu konuya dâhil edilebilir. İzlek açısından en önemli unsur olan ana örge(leitmotive) iletileri yansıtmak üzere simgesel değer taşıdığı için tekrar edilen önemli bir araçtır. Üzerinde önemle durulan düşüncelerin ve kişilerin yansıtılması için ana örgeden yararlanır⁷². Bu bölümde yazarın düşüncesi üzerinde durularak eserlerinden hareketle aktarmaya çalıştığı hükümler tespit edilmeye çalışılacaktır.

Bezmen'in romanlarında ele alınan temalara bakıldığında kendi yaşamında da önemli bir yeri olduğunu her fırsatta söylediği⁷³ aşkın ön plana çıktığını söylemek zor değildir. Genel anlamda roman türünün en cazip temaların başında gelen kadın erkek arasındaki aşktan dolayı yaşanan çelişkiler⁷⁴ etkili bir biçimde kullanılır. Oldukça baskın olarak karşımıza çıkan aşkın yanında *Mengene Göçmenleri*, *Sırça Tuzak*, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, *Bir Gece Yolculuğu* gibi eserlerde değişik izlekler kullanılsa da arka planda yine aşkın gücü kendisini hissettirir.

Kurt Seyt & Shura romanında yaşanan aşk zorlu yaşam mücadelesi içerisinde her şeye galip gelirken o dönem Rusya'daki karışıklıklarda dolayı zorlu günler geçiren Beyaz Rusların hayata tutunmaya çalışırken yaşadığı sıkıntılar okuyucuya hissettirilmeye çalışılır. Aynı şekilde *Kurt Seyt & Murka*'da da bir aşk üçgeni ortaya çıkarken yine yaşanan sıkıntılarla ilgili duygular geri planda da olsa okuyucuya aktarılan temalar arasındadır. Kurt Seyit ve Shura'nın Türkiye'ye gelerek İstanbul'a yerleşmeleriyle başlayan üçgen arzu⁷⁵ Mürvet'in rakip olarak dâhil olmasıyla başlar. Bundan sonra Shura ve Mürvet birbirleri için dolayımlyıcı durumuna gelir.

Bu arada Bolşevikler'in zulmünden kaçamayan ve kaderini yaşayan insanların yaşamları Eminofların yaşamları yoluyla aktarılan bir diğer temadır. *Mengene Göçmenleri*'nde de aşk ön plana çıkmasa da göçmenlerin yaşadığı sıkıntılar ön plana çıkarılan izleklerden en önemlisidir. Her üç kitabında da göçmen sorunlarını ve o dönemlerde dünyada yaşanan sorunları vurgulayan Bezmen yaşanan gerçek

⁷¹ Ahmet Sarı. (2008). *Psikanaliz ve Edebiyat*, Salkımsöğüt Yayınları, Ankara, s. 278.

⁷² Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s.121-124.

⁷³ http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/YasamaDairi/2010/04/03/tek_beklentim_guvenilir_bir_ask (09.11.2013).

⁷⁴ Ayfer Yılmaz. (2010). Romanlardaki aşkı Arayan İki Roman Kahramanı Emma ve Bihter, *Roman Kahramanları*, 2:69-77.

⁷⁵ Rene Girard. (2007). *Romantik Yalan ve Romansal Hakikat*, Çeviren Arzu Etensel İldem, Metis Yayınları, İstanbul, s. 27.

olayları dile getirirken kendi öznel penceresinden baktığı aşk temasını diğer ikisinde *Mengene Göçmenleri*'nden daha belirgin olarak ön plana çıkarır. Her üç eserde de izleğin önceden belli olduğu, yazar tarafından daha en baştan düşünüldüğü açıktır. Bezmen'in diğer eserlerinde de dikkat çeken bu özellik genelde araştırmaya dayalı tarihi verilere bağlı olmalarıyla açıklanabilir.

Kurt Seyit'in babası Eminof'tan kendisine sirayet eden gururlu kişiliği olayların gidişatında oldukça etkili olan bir ana örge olarak ortaya çıkar. *Kurt Seyt & Shura*'da inatla evden ayrılması⁷⁶, *Kurt Seyt & Murka*'da karısına kızarak birçok kez işlerini bırakması⁷⁷, kızını çok özlemesine rağmen çağırıp getirmemesi⁷⁸ bu gurur ve inada örnek gösterilebilecek birkaç bölümdür. Aynı zamanda her üç eserdeki gurbet teması da ana örge göreviyle olayları etkileyen en önemli unsurlardandır. *Kurt Seyt & Shura*'nın sonlarında *Kurt Seyt & Murka*'nın tamamında sorunların temelinde bulunan gurbet teması Kurt Seyit'in geride bıraktıklarının etkisiyle yaşamını yönlendirdiğini vurgular. Sinop'a getirdiği silahlar karşılığında kendine verilen zarf için komutana söylediği: “Benim sizlerden alacağım olamaz komutanım. Benim alacaklarım denizin öbür kıyısında kaldı.” (K.S.S., s. 325) sözleriyle başlayan bu etki *Kurt Seyt & Murka*'da da sürer. Günlük yaşam içerisinde har vurup harman savuran kocasına kızan Mürvet ondan aldığı cevapların birçoğunda bu etkiyi görür:

“Paranın kıymetini bilmek, sadece parayı saklamak değildir. Varken tadını çıkarıp yokluğunda pişman olamayacağın şeyleri yapmak da kıymet bilmektir.” (K.S.M., s. 275).

Gurbet temasıyla birlikte kaçınılmaz olarak işlenen özlem teması da bu üç eserinde de kendini sık sık gösterilir. Sılaya özlemin yanında geride bırakanlara duyulan özlem de ana örge içerisinde kabul edilebilecek bir nitelikte vurgulanır.

“Bahattin, memlekete geri dönüp, kızlarını bulmak ve onları da aileleri ile beraber İstanbul'a getirmek üzere yola çıktı.” (M.G., s. 109).

“ ‘Yalta ormanlarında kar yağarken göle girerdik biz. Vücudu her zaman soğuğa alışık tutmak lazım, ısınmadığın güne hazırlıklı olursun.’ diyordu. Mürvet, onun, her yaptığı şeyin ardından, Rusya'daki hayatını anlatmasından hiç zevk almıyordu.” (K.S.S., s. 437).

“Ağlamak sanki ruhundaki isyanı dindirmiş, bütün geçmişini bir daha ağlanmamak yıkamıştı. Ne kadar çok ve ne kadar büyük kayıpları vardı, bir daha hiç göremeyeceği. Ne çok sevdiği vardı, artık hiçbir haber alamadığı ve onlar için endişe duyduğu.” (K.S.M., s. 20).

⁷⁶ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 263.

⁷⁷ Nermin Bezmen. (2012). a.g.e., s. 133, 311.

⁷⁸ Nermin Bezmen. (2012). a.g.e., s. 492.

Gurbet ve özlem temalarının yine önemli bir yer tuttuğu *Sır ve Aurora'nın İncileri* romanları da aşkın çevresinde gelişir. Çoğu edebiyat ürünü olduğu gibi⁷⁹ cinsel aşkın romantik aşkla birlikte kullanıldığı eserlerde cinsel unsurlar bulunsa da sadece romantik aşkın tezahürü olarak görünür. Nigél ile birlikte rekabet durumunun oluşması üçgen arzu motifini de ortaya çıkarır. Ancak diğer eserlerden farklı olarak bu rekabet Hüma'nın hoşuna gidecektir. Ayrıca Nesim'e olan aşkını oluşturan üçgen arzu tezinin aksine Nigél değildir. Yani dolayımlayıcı belirtilen işlevde kullanılmaz. Aynı durum Hüma'ya âşık olan Mihrace'nin Nesim'in aşkını etkilememesi açısından da önemlidir. Ancak Nesim'in ölümünden sonra ortaya çıkan Ezra'nın aşkı tam tersine üçgen arzuya uyumludur. Nesim'in olmasa da Mihrace'nin aşkı Ezra için bir rakip olduğundan dolayımlayıcı olarak varlık gösterir. Ayrıca önemli bir bölümünü ailesinden uzakta geçiren Hüma'nın özlem duygusunun hiç bitmemesiyle dikkat çeker. İlk önce ailesinden ayrılan, sonra eşi Nesim'den ayrı kalmak zorunda kalan ve onu yolculuğu sırasında kaybeden, daha sonra Azra'yı askere yollayarak orada kaybeden Hüma insanlara kısa yaşam boyunca, 'bu kadar kısa vaktimiz varken sevdiklerinizle doyasıya yaşamak gerektiği' izleğini sürekli vurgular. Aşkın gerekliliği ve insana verdiği cesaret izleğinde gelişen olaylar, 'an'ın tadını çıkararak sürerken okyanus yolculuklarıyla dikkati çeken Titanic ve Lusitania gibi gemiler oldukça önemli yer tutar. Hatta nesim Lusitania ile yapılan bir yolculuk sırasında ölmüştür⁸⁰. Sınıf farklarıyla birlikte zenginliğin de yansıtılmasını sağlayan bu devasa gemiler birer ana örge niteliğinde memleketten olan uzaklığın da simgesidir.

Sır'da rastlanan⁸¹ ancak *Aurora'nın İncileri*'nde daha belirgin olarak ortaya çıkan Aurora'nın incileri de ana örge olarak kullanılır. İnanılmaz bir aşk hikâyesiyle bütünleşen inciler Hüma'nın yaşadığı aşkların da temsilcisi olarak önemini sürdürür. Böylece aşk izleğinde önemli bir ana örge olarak varlığını devam ettirdiği eserlerden özellikle ikincisinde kitaba dahi adını verir. Hintli mihracenin bütün ısrarlarına rağmen bu incilerin son parçasını kabul etmese de sonunda Ezra'dan olan küçük Aurora için hediye ettiğinde geri çevirememesiyle tamamına sahip olduğu bu inciler tanık olduğu ilk aşktan sonra yine Aurora adlı birisinin sayesinde tekrar bir araya gelmiş olurlar.

⁷⁹ Veli Uğur. (2013). "Edebiyatta Erotizm", *1980 Sonrası Türkiyede Popüler Roman*, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 163.

⁸⁰ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 372.

⁸¹ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 203.

“İlk sahibinin trajik ölümünden yıllar ve yıllar sonra o gün, Aurora’nın İncileri anneannemin hediyesi olan diğer üç sırayla ilk kez bir araya gelmişti.” (A.İ., s. 234).

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında aşk izleği şimdiye kadar bahsi geçen romanlarındaki kadar öne çıkmasa da Berke ile Anberin arasındaki aşk dikkat çekicidir. Böylece Bezmen, vazgeçemediği temalardan biri olan aşkın gücünü, daha farklı izlekleri ön plana çıkardığı eserlerinde de ön plana çıkarmayı başarır.

İyilik ve kötülük çatışmasıyla birlikte kötülüklerin cezasız kalmayacağı izleğini vurgulayan eserler Selçuk’un Berke’ye kurduğu tuzakları konu edinirken kötülerin şeytanlaşması ve sonunda da cezasını çekmesi izleği çevresinde gelişir. *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanının sonunda verilen bu ceza belirgin bir şekilde vurgulanırken, aralarda yaptığı hatalarla da kurduğu tuzakları bozulan Selçuk’un planladığı şeylerin en azından bir kısmını gerçekleştirememesi dikkat çekicidir. Tarık’ın yaptığı kaza sonucu abisinin onu avucunda tutmak için kurduğu tuzağın Anberin tarafından bozulması buna örnek olabilecek olaylardan biridir.

“Sen masumsun. Adamcağızın ölüm sebebi, yere düşmeden önce geçirdiği kalp kriziymiş.” (S.T., s. 328).

Kocasına sonsuz bir destek veren Anberin’in aşkı yanında Selçuk’a karşı duruşu ve onun tehlikelerinin farkında oluşu, ölmüş olan Seher Vardar’ın da yardımıyla kötülüklerle karşı mücadelesi, Berke’nin sonsuz iyiliğinden farklı olarak çevresinde dönen oyunların farkında olan bir kişiliği ön plana çıkarır. Adaletin sağlanmasında bir araç olan Anberin’in tutumu izleğin yansıtılmasını sağlayan bir ana örge olarak düşünülmelidir. Sonsuz kötülüğün sembolü Selçuk’un şeytanı da çatışmanın diğer ucunda yine izleği yansıtmak için kullanılan önemli bir ana örge olarak kabul edilmelidir. Selçuk’un Ziyet’le olan ilişkisi de Berke ile Anberin aşkının tam tersine çıkar üzerine kurulmuş bir ilişki olarak Selçuk’un yanılmasına neden olan unsurlardan biridir. Aynı temanın hikâye kitabı olan *Kırk Kırık Küp*’te de yer alması⁸² herkesin kendine uygun eş bulacağı izleğinin Bezmen’in düşünce dünyasında önemli bir yere sahip olduğunu gösterir.

Şeytan imgesi dini niteliğiyle Selçuk’un çevreye verdiği zararların planlanması ve sorgulanmasını yansıtır. Dine yönelerek namaza başlaması bile şeytanı uzaklaştırmaya yetmez. Çünkü dine yönelik samimi değil toplumun bu

⁸² Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 246.

duygularını istismar etmek için kullanılan şeytani bir plandır. Bu bakımdan din istismarı da önemli bir tema olarak vurgulanmış olur.

Bizim Gizli Bahçemizden eserinde ise kaybedilenlere duyulan özlemle birlikte yaşanan acının büyüklüğü vurgulanırken yine aşk izleği dikkati çeker. Aşkın etkisiyle yaşananlar için kazanılan cesaret olay örgüsünü oluştururken yasak aşktan evliliğe giden bir aşk hikâyesi dikkati çeker. Biyografik bir roman özelliği taşıyan eserde Pamir'in eşi ve birçok sevgilisi Nermin ile olan aşkının gücünü göstermek için kullanılan birer ana örgedir. Diğer kadınlarla yaşananların anlamsızlığına, gerçek aşkı bularak son veren Pamir, ölümüyle birlikte çok büyük bir boşluk bırakır. Sevdiğini kaybetmenin verdiği acı, aşkın acısıyla daha da artarken birlikte geçirilen zamanların dolu dolu, hakkı verilerek yaşanmış olması bu acıyı az da olsa hafifletir. Anı yaşamanın gerekliliğini vurgulayan bu yaklaşım diğer eserlerinde olduğu gibi burada da belirgin olarak ortaya çıkar.

Yasak aşkın özgürce yaşandığı şehir olan İzmir de olay örgüsü içerisinde önemli bir yere sahiptir. Ana örgü olarak nitelendirmek güç olsa da aşkın büyümesi ve evliliğe ulaşmasında önemli bir katkı sağlayan İzmir kaçamakları, aşk izleğini güçlendiren önemli bir işleve sahiptir.

“Seni izlerken, İzmir’i ne kadar sevdiğimi şimdi daha iyi anlıyorum. Havayı derin derin içine çekiyor, beni sarhoş eden kokuyu sen de kokluyorsun, mest olarak. Bu farklı rayihanın sana o hasretini duyduğun çocukluğunu, anne babanın aşkını, Karşıyaka evinizi hatırlattığının farkındayım.” (B.G.B., s. 259).

Gönderilmeyen Aşk'ta da yine aşk izleği sorgulanırken *Bizim Gizli Bahçemizden* romanının devamı şeklinde hissedilen duygular yazarın sorgulamakta olduğu duygularını netleştirmeye çalıştığına işaret eder. Kaybettiği kocasının ardından karşılaştığı yeni bir aşkla ne yapacağını bilemeyen Anber'in kendi oluşturduğu bir kahraman olan Anberin ile diyalogları bir iç çatışmayı yansıtır. Eserin sonunda görevini tamamlayarak duyguları netleştiren Anberin hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolurken başka bir eserdeki Hürrem'in hikâyesi üçüncü bir boyut katarak aşk duygusunun insanın vazgeçilmez bir parçası olduğu izleğini güçlendirir. Önemli ölçüde Anber'in yaşamı çerçevesinde gelişen olaylar eşinin ölümüyle yaşadığı acının ardından yeni bir aşka duyulan ihtiyacı vurgular.

“Sevdiğim erkek ölmeseydi de, beni bir şekilde bırakıp gitmiş olsaydı, ne kadar daha hür hissederdim kendimi, bir başka erkeğe yüreğimi açmak için.” (G.A., s. 122).
“Peki ya karşına biri çıkarsa, sevgine tam karşılık verecek ve sevgisi sana bu eskimeyen acıyı unutturacak olursa?” (G.A., s. 161).

“ ‘Aramızdaki yaş farkına gelince’ dedi, ‘bu, toplumsal bir tabudan ibaret benim için. Ben evliliğinin, aşkının, kocasının ve ardından acısının hakkını vermiş bir kadıyım. Ve şimdi, yalnız, hür bir kadıyım. Kimseye verilecek hesabım yok.’” (G.A., s. 225).

Eserdeki aşk arayışında her üç kadının da farklı pencerelerden bakması, en azından farklı kararlar uygulaması aşkın yaşanmasına engel olamaz. Her halükarda aşkın yaşatacağı mutluluk ya da acıdan kaçılmaz. İnsan doğasının bir gereği olarak sorgulanan aşkın tek tema olarak vurgulandığı eser diğerlerinden farklı olarak bütün olayları aşk etrafında birleştirir.

Bir Gece Yolculuğu'nda ise aşktan ziyade tarihi bir yolculukla ölümün sorgulandığı görülse de okunan kitapların etkisiyle çıkılan yolculuk gerçek zamanın dışında zihnin gücünü göstermeyi amaçlayan bir izlekle okuyucuyu fantastik bir temayla buluşturur. Melek Hasan ve Zihnin Kanatları gibi hayali unsurların ana öge olarak kullanıldığı eserde yaşanan yolculuğu mümkün kılmaları bakımından dikkat çeken varlıkların Nazlı ve Nermin'in en büyük güçleri olduğu görülür.

“...Nermin'in kitaplarını yazarken, hayallerini kurarken ve rüyalarında hep beraber uçtuğu kanatları var.” (B.G.Y., s. 41).

“Nazlı koruyucu meleğini çok iyi tanıyordu belli ki. Onu ikna edebilecek en tatlı ses tonuyla gülümseyerek devam etti.” (B.G.Y., s. 33).

Hayal Takımı'nda da çocuklar için masal niteliği taşımasından dolayı ortaya çıkan olağanüstü ana örgeler mevcuttur. Mina ve arkadaşlarını masalsı bir dünyaya taşıyan olağanüstü dolaplı saatten⁸³ sırları açıklayan bilge zeytin ağacına⁸⁴ birçok unsur her insanın bir hikâyesi olduğu ve her şeyin görüldüğü gibi olmayacağı izleklerini yansıtırken başarıyla kullanılır.

Bütün eserlerinde aşk temasına bir şekilde rastlanan Bezmen'in hayata bakışı açısından önemli olan anı doya doya yaşama gerekliliği yine her eserinde vurgulanır. Aşk üçlemeleri ile üçgen arzu etrafında gelişen tema eserlerin genelinde belirgindir. Aşk ve evlilik çerçevesinde kadın erkek ilişkileri irdelenirken natüralist bir anlayışla işlenen cinsellik içerikli sahnelerin söz konusu olduğu eserlerden *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* bu konudaki en belirgin örneklerdir. Her iki cinsi de anlamaya çalışarak yetişilen çevrenin etkileri dikkate alınıp yansıtılmaya çalışılan aşk teması yazar için en belirgin temadır ve her eserde kendini gösterir. Romantizm anlayışıyla iyi ile kötünün ayrıldığı *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinde dahi arka planda yansıtılan aşk teması diğer eserlere göre ikinci planda kalsa da kahramanların yaşamındaki önemi hissedilir. İzleğin yansıtılmasında önemli bir yere

⁸³ Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 82.

⁸⁴ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., İstanbul, s. 121.

sahip olan ana örge nin de kullanıldığı romanlar, verilmek istenen mesajlar bakımından da romantik anlayışı yansıtır. Tarihi konuların ön plana çıktığı eserlerde yaşanan gerçek aşkların güzel bir kurguyla sunulduğu görülmekle birlikte aşkın gelince kaçırılmadan yaşanması gerektiği izleği vurgulanır. Gurbet ve özlem ifadelerinin ana örge olarak kullanılmasıyla hasret teması, önemle vurgulandığı *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerin yanında *Sır ve Aurora'nın İncileri* romanlarında da dikkat çeker. *Gönderilmeyen Aşk* ve *Bizim Gizli Bahçemizden* romanlarında da vurgulanan özlem, aşkın insan için vazgeçilmezliği izleğinde ön plana çıkarılarak Bezmen açısından aşk temasının vazgeçilmez olduğunu bir kez daha gösterir.

Edebi yapıtların biçimsel olarak anlamını etkileyen felsefi unsurlar da anlatıda birer izlek durumuna gelebildiğinden⁸⁵ sezgileri ön plana çıkaran eserlerde mutlak bilgiyi ön plana çıkaran sezgici⁸⁶ yaklaşımın da bir izlek olarak yansıtıldığı görülür. Heidegger'in metafiziğin üstesinden gelme⁸⁷ anlayışına karşın Bergson'un içsel ve somut kesinliğini ifade eden sezgilerin⁸⁸ önemini vurgulayan izlek daha çok *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinde ön plana çıkar. Selçuk'un şeytanıyla olan konuşmaları, Anberin'in Seher Vardar'ın ölümünü rüyasında görmesi, onun ruhundan rüyalar aracılığıyla yardım alması, sonunda İlahi adeletin yerini bularak Selçuk'un cezasını çekmesi gibi birçok örnek görünenin ötesindeki gerçekliği işaret eder.

“Selçuk duyduklarından yorulmuş, şeytanının her bir cümlesi ruhna gereksiz bir ağırlık getirmişti.

‘Çok acımasızsın.’ Diye fısıldadı.

‘Senin kadar değil.’ dedi şeytani, onun kulağını hafifçe çimdiklerken.” (S.T., s. 240-241).

“ ‘Yardım edin ne olur?’

... Seher' in yarı aralık gözleri ve son kelimesinin düğümlendiği dudakları dondu kaldı.

Anberin, çılgınlıkları boğazında yumru olmuş, ter içinde yattığı yerden doğruldu.” (S.T., s. 156).

Anberin'in birçok konuda kendisini yanıltmayan sezgileri yanında *Bizim Gizli Bahçemizden*'de görünen doğruların aksine kendi doğrusundan vazgeçmeyen Nermin de aşkı için gerekenleri yaparken sezgisel bir izlek yansıtır. Ayrıca

⁸⁵ KubilayAktulum. (2008). Metinlerarasılık Bağlamında Yazın ve Felsefe İlişkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe Dergisi*, 5: 132.

⁸⁶ Sezgicilik: Sezginin mutlak bilgiyi ya da gerçeği sağladığını önen süren öğretisi. Bilimle algılanan kavramsal düşünceler yetersiz görülür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Afşar Timuçin.(2004). *Felsefe Sözlüğü*, Bulut Yayın Dağıtım, 5. Baskı, İstanbul. s.433

⁸⁷ Özgür Aktok & Metin Bal. (2010). *Heidegger*, Çevirenler: Özgür Aktok vd, Doğubatı Yayınları, İstanbul, s.115

⁸⁸ Gilles Deleuze. (2005). *Bergsonculuk*, Çeviren: Hakan Yücefer, Otonom Yayıncılık, İstanbul, s.13

ölümünden sonra dahi hayatından çıkmayan kocasının kendisine hayattayken söylediği sözler de yine aynı görüşü yansıtır.

“1996 yıbaşına girerken bana yazmıştın ya sevgilim, ‘Hayatıma anlam verdin; hayatımdan sonrasına da vereceksin...’ diye.” (B.G.B., s. 193).

Gönderilmeyen Aşk da, Anber’in eserlerinden birinin kahramanı olan Anberin’in bir anda ortaya çıkıp yine bir anda ortadan kaybolması ve Anber’den başka hiç kimsenin onu görmemiş olmasıyla aynı izleği yansıtan bir şekilde sona erer.

Anberin, hikâyeleriyle, kayıp adres, kullanılmayan telefon numarası, içinden görüntülerin silindiği fotoğraf ve boş zarfla onu serseme çevirmişti.” (G.A., s.370).

Sır’daki Hüma’nın Nesim’in ölümünü kilometrelerce öteden ayrıntılarıyla rüyasında görmesi, anneannesinin ona hediye ederek hikâyesini anlattığı Aurora’nın incileriyle ilgili olan Mihrace’yle tanışması, sonunda incilerin son parçasının da kızı Aurora’ya hediye edilmesi, Ezra ile torun Hüma’nın eşinin benzerlikleri gibi durumlar da sezgisel izleği yansıtacak güçte örneklerdir.

“ ‘Nesim,’ dedim, dudaklarım titreyerek, ‘Nesim ölüyor!...’

Onu karşımda canlı görüyordum. Okyanusa sarkmış bedeni, avuçlarının sardığı küpeşteye tutunmaya çalışıyordu. Yolculardan biri ona elini uzatıyordu, çekmek için... Bir patlama daha... Nesim okyanusun sularına düştü.

Bir çığlık atıp hıçkırıklar içinde sayıklamaya başladım:

‘Ne olur yardım edin!... Ne olur!... Nesim ölüyor!’ (S., s.362).

“Fiyongu açarken, içinden ne çıkacağını bilmeme rağmen, Nezir’in bu jestinden son derece duygulanmıştım. Paketi çözdüğümde, ipek kuaşa sarılı fildişi kutu karşıma çıktı ve anısı beni, Mayıs 1914’ün o gecesine, Plaza’nın süitine taşıdı. Kutunun kapağını kaldırdığımda, Aurora’nın dördüncü sıra muhteşem inci kolyası karşımdaydı.” (A.İ., s.334).

“ ‘Aman Tanrım!’ diye inanılmaz bir mırıldanışla yatağa oturma ihtiyacı hissetti. Tablodaki erkek, neredeyse kocasının bir kopyasıydı.” (A.İ., s. 285).

Romanların neredeyse tamamında romancının izleği önceden belirleyerek telkin edilmek istenen şeylerin planlandığı söylenebilir. *Gönderilmeyen Aşk* ve *Bir Gece Yolculuğu* romanları bunun dışında düşünülerek sonucuna gidişatın karar verdiği düşünülse de diğer eserlerinde romantizm etkisiyle oluşturulmuş bir kurgu olduğu görülür. Böylece verilmek istenen izlek de romancı tarafından tespit edilip planlanarak sunulmuş olur. Planlanan iletinin yanında okuyucu tarafından algılanan iletilerin de olacağı düşünüldüğünde sınırsız bir değer kazanan eserler, çağın hâkim anlayışı olan yabancılaşma temasına duyarsız kalmaz. Kurt Seyit’ten Hüma’ya, Berke’den Anberin’e birçok kahraman genel anlayışın aksine yeni düşüncelerle hayata tutunmaya çalışan kahramanlar olarak farklılıklar yaratır. Ayrıca Bergson doğrultusunda öznenin özündeki anlamlara ulaşabilmek adına sezgisel yaklaşımlar da önemli bir yer alır.

2.2.3. Tez

Bir iddiayı ispat etme çalışması olan tez, romanda önceden belirlenmiş bir davanın, olay ve kişilerin olduğu gibi değil de olması gerektiği gibi yansıtılarak ispatlanmasıdır. Her konudaki görüş açısı ve sistemli dünya görüşleridir. Tezli romanlar bunu açık ve örtülü olmak üzere iki şekilde yapar. Açık tez dolaysız olarak yazarın dünya görüşünü doğrudan ortaya koyar. Kabuller açıkça ortaya koyulduğu için belirli bir ideolojiye göre kurgulanır. Sanatçı her sorunu bu ideolojiye bağlı kalarak işler. Açıkça vurgulanan unsur benimsetilmek istenilen düşüncedir. Net çözümler sunduğundan dolayı bireysellik değil toplumsallık ön plandadır. Örtülü tez ise dolaylı olarak olayların işlenişine göre ortay çıkar. Dünyaya bakış bir hüküm şeklinde değil yaşantıya dönüştürülerek sunulur. Roman kişilerinin yaşantılarıyla, tavırlarıyla, konuşmalarıyla, duygularıyla temsil ettirilen romanlar estetik açıdan daha başarılı bulunur⁸⁹. Söyleyecek önemli sözleri olduğunu düşünen sanatçının⁹⁰ oluşturduğu esere hâkim olan düşünceler estetik özellikleriyle sanat değerine sahip olabilir. Bu bölümde sanatsal niteliklerin yanında yazarın dünyaya bakışını yansıtan tezleri tespit edilerek kahramanlar aracılığıyla ispatlamaya çalıştığı görüşleri belirlenmeye çalışılacaktır.

Bezmen'in ilk romanlarına tez açısından yaklaşıldığında yaşanmış maceralardan yola çıkılmasından dolayı diğer romanlarındaki gibi belirgin bir tezden bahsetmek mümkün olmaz. Ancak her metnin bir iletişim biçimi⁹¹ olduğunu da unutmamak gerekir.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi romanlar yaşadığı topraklardan ayrılmak zorunda kalan insanların yaşadığı sıkıntıların yanında geldikleri yerlerdeki insanların tutumlarına göre şekillenen serüvenlerini yansıtırken okuyucuya ispatlanmaya çalışılan düşünceden ziyade kahramanların ön plana çıkarıldığı eserlerdir. Açık tezden söz edilemeyecek *Kurt Seyt & Shura*'da örtülü olarak aşk için her şeyin yapılabileceği tezini görmek mümkündür. *Kurt Seyt & Murka*'da ise bu tezin yanı sıra babasından aldığı nasihatın etkisiyle Kurt Seyit'in

⁸⁹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 124-126.

⁹⁰ Oğuz Cebeci (2009). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*, İthaki Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s. 70.

⁹¹ Emin Özdemir, (1998). *Eleştirel Okuma*, Ümit Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, s. 95.

evlenmek için bir Türk kıızı seçmesi her şeye rağmen geleneklerin yaşam üzerinde etkili olduğu tezini vurgular.

“... Babası ona, otuz yaşına kadar Rus kızlarıyla maceraları olabileceğini ama evlenme kararını verdiği gün de, yine Türk asıllı iyi bir aileden kız seçmesi gerektiğini söylemişti.” (K.S.S., s. 91).

“Bak istediğin gibi, bir Türk kıızıyla evlendim baba. Sen de içkime ses çıkarma artık.” (K.S.M., s. 42).

Aşk yanında Kurt Seyit’in yaşamak için çalışmak zorunda olmasından dolayı istediği ya da istemediği çok çeşitli işler yapması Freud’un hayatın esasını aşk ve işin oluşturduğuna⁹² dair düşüncelerini hatırlatır. Aşk ve iş üzerine odaklanan yaşam içerisinde Kurt Seyit aracılığıyla her ikisinin de vazgeçilemez olduğu tezi örtülü olarak verilir. Benzer durum diğer romanlarda da belirgin bir şekilde ön plana çıkar.

Sır ve *Aurora’nın İncileri* romanlarında da açık bir ideoloji görülemeyeceğinden dolayı açık tezden söz edilemez. Ancak olayların akışı içerisinde insanın anı yaşaması, anın tadını çıkarması gerektiği üzerine örtülü olarak yansıtılan tezin yanı sıra aşk için her şeyin yapılabileceği tezi bu eselerde de örtülü olarak ele alınır. Hüma’nın hayatın kendisine sunduğu acı tatlı bütün anları, sorgulamadan tadını çıkararak yaşaması eserlerin her bölümünden rahatlıkla çıkarılabilir. Aşkın verdiği güçle de ilgili olarak yaşanacakların kaderle ilişkisi yanında olağanüstü işaretlerle önceden hissedilmesi, kader düşüncesi çevresinde insanların yaşamlarının belli bir çizgide ilerlediği tezini güçlendirir. Nesim’in ölümüyle ilgili işaretler, torun Hüma’nın bütün olanların ardında kocasına dönmesi gibi olaylar buna örnek gösterilebilir.

“Onu, canlı, karımda görüyordum. Okyanusa sarkmış bedeni, avuçlarının sardığı küpeşteye tutunmaya çalışıyordu Yolculardan biri ona elini uzatıyordu, çekmek için... Bir patlama daha... Nesim okyanusun sularına düştü.” (S., s. 362).

“Çıktım. Gerçekten çok uzun bir yolculuktu. Ve kendimi buldum. Seni de... Zaten hep buradaymışız. Lütfen hemen yanıma gel, seni çok özledim.” (A.İ., s. 287).

Nesim’in eski sevgilisi Nigél ile Hüma arasında yaşananlar psikanalitik bir yaklaşımla düşünüldüğünde Lichtenstein’in iki birey arasındaki cinsel ilişkinin taraflara mevcudiyetlerini hissettirdiği⁹³ sözleri akla gelir. Hüma’nın Nesim’in karşısında Nigél’in yatağına girmesi ve ardından söylediği sözler bunun farkında olduğunu gösterir.

⁹² Oğuz Cebeci (2009). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*, İthaki Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s. 95.

⁹³ Oğuz Cebeci (2009). a.g.e., s. 94.

“ Kocamın sevgilisine çıplak bedenimle sarılıp yattığımdan dolayı hiçbir zaman pişmanlık ve utanç duymadım. Tam aksine, bu duyguların bazen lüks olabildiğini anladım.” (S., s. 260).

Kaderini yaşayan insanın elindekilerin farkında olmadan ve değerini bilmeden yaşamasının anın tadını çıkarmasına engel olduğu tezi yine yaşamın tadının çıkarılması gerektiği tezini destekleyecek şekilde yansıtılır. Acılar da mutluluklar da insanın tadını çıkararak bütün ayrıntılarıyla yaşamaları gereken şeylerdir. Aynı tezleri *Bizim Gizli Bahçemizden* romanında da açık olarak görmek mümkündür. Kocasını ölümünün ardından onun acısını bütün derinliğiyle yaşayan Nermin, Pamir’e âşık olduğu zamanlarda da aşkını hiçbir şeyden çekinmeden yaşamıştır. Bütün söylentilere rağmen evli bir erkekle yaşadığı aşkın sonunda onun karısıyla boşanarak kendisiyle evlenişine engel olmak isteyen kişilere aldırmamış, aşkının tadını çıkarmıştır.

“Sevgilim henüz evli, ben hamileyim, annemlerin bir şeyden haberi yok ama ben evlilik tebriklerini kabul ediyorum. Garip ve olağandışı bir duygu bu...” (B.G.B., s. 370).

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında ise yine örtülü olarak karşımıza çıkan tez olay örgüsü içerisinde yansıtılırken aşkı için her şey katlanan Anberin ile yine aşkın gücü vurgulanır. Ancak bu eserlerdeki temel tez, iyi ile kötü çatışmasıyla birlikte temayı destekleyen iyilerin hep iyi, kötülerin de hep kötü olduğu üzerine gelişen şeytansı insanların varlığıdır. Hatta şeytandan daha tehlikeli olabilecek bu insanlar Selçuk ile somutlaştırılırken onun oyununu bozmaya çalışan Anberin ise olağanüstü sezgileri ve deneyimleriyle melek gibi bir insandır. Kocasını ve Selçuk’un kendi kardeşi Tarık’ı ondan korumaya çalışması bu düşünceyi kuvvetlendirir. Selçuk’un kardeşinin kaza yapmasını kendi lehine kullanmak için onu yanıltması üzerine Anberin’in doğruları ortaya çıkarması önemlidir.

“Sen masumsun. Adamcağızın ölüm sebebi, yere düşmeden önce girdiği kalp kriziymiş.” (S.T., s. 328).

Selçuk’un yaptığı bütün kötülüklerin sonunda kendi sonunu getirmesi yapılanların cezasız kalmayacağı tezini vurgulaması açısından önemlidir. Bütün varlığını Ziyet’in üzerine yaparak ailesiyle birlikte Amerika’ya kaçan Selçuk’un en sonunda trajik bir şekilde yansıtılması yaptıklarının cezasını çektiğini gösterir.

“... o kadar tanıdık ki gözler. Ama bu, o olamazdı, mümkün değildi.

... Çantasını açtı ve içinde verebileceği miktarı ararken, sevgilisi çoktan beş doları çıkarmış ve adamın eline uzatmıştı bile. Caddeden geçen taksinin ışığı, sefilin yüzünü bir an için tamamen ortaya çıkarmıştı. O anda Anberin onun göz bebeklerindeki kor rengini gördü. İçi titreyerek, sevdiğinin koluna sıkı sıkı sarıldı. Otele doğru yürümeye devam ettiler.

‘Bir an karşımda Selçuk’u gördüğümü sandım’ dedi Anberin. ‘Selçuk?’

‘Sana hikâyesini anlattığım şeytan.’ ” (S.T.2Ş.İ., s. 371).

Gönderilmeyen Aşk’ta yine ağırlık kazanan aşk teması etrafında aşkın insan üzerinde ne kadar güçlü olduğu tezi bir defa daha vurgulanırken aşka karşı koyulamayacağı ve her acıya rağmen aşktan kaçılmayacağı tezi örtülü olarak Anber ve Anberin arasında geçen diyaloglarda ortaya koyulur.

“Daha senin kaybın çok yeni Anber. Göreceksin öyle söylediğin kadar kolay olmayacak, geleni elinin tersiyle itmen. Seçme şansın olmayacak, zannettiğin kadar. Gelecek seni içine çekecek. O zaman beni hatırlarsın.” (G.A., s. 43).

Bu kaçılmazlık dolaylı olarak yine kaderin etkisiyle yaşanması gerekenlerden uzaklaşamayacağı tezini güçlü bir şekilde yansıtır. Anber, Anberin ve Hürrem’in yaşadıklarından hareketle aynı duygularla farklı davranışlar sergileyen insanların yaşamlarından uzaklaştıramadıkları bir duygu olan aşkın ya da başka duyguların insana ne getireceğinin ancak yaşanınca görülebilmesi, önyargılarla alınan kararların yanlış olduğu tezine işaret eder.

“Anberin’ in ne demek istediğini şimdi anlıyordu. ‘Seçiminin mutsuzluk getireceğini, ancak, yaşadıktan sonra bileceksin’ demişti. O da, ‘Bana göre değil, örselenerek yaşamak...’ gibi laflar etmişti... İşte şimdi en çok bu yanılgıya ağlamak istiyordu.” (G.A., s. 349).

Fantastik bir roman olan *Bir Gece Yolculuğu*’nda ise yapılan zihinsel yolculuklar, okunan kitaplardan hareketle ve onların kahramanlarıyla birlikte yapıldığı için okunanların zihin üzerinde çok etkili olduğu tezi örtülü olarak yansıtılırken düşüncenin her şeye hayat verdiği hissettirilir.

“Evet ama onlar benim zihnimin kanatları, unutma ki Melek Hasan. Ben yoksam onlar da yok. Onları düşünme düşünme var ediyorum. Düşünemediğim an yok olur giderler.” (B.G.Y., s. 138).

Esas olarak insanlık için en önemli unsurlardan biri olan ölümsüzlük duygusunun üzerinde durulduğu eser, yazılarak ölümsüzleşmiş eserlerin kahramanları yanında, tarihe geçerek ölümsüzleşmiş kahramanların da kullanılmasıyla tarihi niteliğini pekiştirirken ölümsüzlük isteğinin insan için vazgeçilmez bir duygu olduğu tezini de güçlendirir.

Hayal Takımı’nda insanların tüm farklılıklarına rağmen çok iyi dost olabilecekleri tezi vurgulanırken diğer bütün eserlerde de bunun izlerine rastlanır. Birçok eserinde farklı milletlerden insanların dostlukları ve aşklarının dikkat çektiği Bezmen yine örtülü tez olarak yansıttığı bu düşüncesini güçlü bir şekilde eserlerinde kullanır.

Bütünüyle uzun bir sorgulamadan ibaret görülen romanda⁹⁴ tezin ortaya koyuluş şekli yazara göre değişir. Bezmen' in eserlerinde olay örgüsü içerisinde yer alan kapalı tezin ağırlıklı olarak kullanıldığı örnekler kullanılır. Temayı destekler bir nitelik taşıyan tezlerin kahramanlar aracılığıyla ustalıkla yansıtılması kurgu gücünü ortaya çıkarır. Estetik açıdan daha başarılı bulunan bu yöntem dünya görüşünü yansıtırken kahraman üzerinde bir dikte olmaktan ziyade onun benimsediği bir görüş olarak yaşam tarzıyla yansıtılırken aslında yaşam sorgulanır. Hemen hemen bütün eserlerinde karşımıza çıkan anın yaşanması gerektiği tezi, kahramanlar tarafından dolu dolu hissettirilirken buna karşı olanlara da gerekli cevaplar verilir. Kurt Seyit'ten Hüma'ya, Nermin'den Anber'e bütün kahramanlar bu görüşle hareket eder. Böylece yazarın en açık tezlerinden biri olan görüş açık olarak vurgulanır. Bunun yanında aşk teması etrafında gelişen bütün eserlerinde, aşkın insana her şeyi yaptırabileceği tezi net olarak görülürken bundan kaçmanın anlamsızlığı hissettirilir.

2.2.4.Zaman

Heidegger'e göre varlığı ortaya çıkaran, aydınlatan, belirgin yapan, gizemini ortadan kaldıran şey olan zaman⁹⁵ yazınsal eserlerde olayların geçtiği; nesnel, vaka ve anlatma zaman dilimlerini kapsayan bir kavramdır. Romanla birlikte değer kazanan zaman; değişen, gelişen dönemlerin göstergesidir ve geleneksel anlatılara göre daha kesin bir nitelik taşır. Belirli bir işleve ve öneme sahip olduğundan dış zaman kurallarına bağlı olarak gelişir⁹⁶. Bu doğrultuda yazarın romanları nesnel, vaka ve anlatma zamanlarına göre ele aldıktan sonra okur merkezli bir yaklaşımla okuma zamanı açısından da incelenmeye çalışılacaktır.

2.2.4.1.Nesnel zaman

Somut olarak romanın dışında da var olan ve herkesin paylaştığı gerçek zamandır. Geçip gitmekte olan tarihi ifade eden nesnel zaman; romanın üzerine kurgulandığı, insan bilincinden ayrı olarak kontrol dışında ilerleyen genel zamandır⁹⁷.

⁹⁴ Milan Kundera. (1989). *Roman Sanatı*, Çeviren: İsmail Yerguz, AFA Yayıncılık, İstanbul, s. 40.

⁹⁵ A.Kadir Çüçen. (2003). Heidegger'de Varlık ve Zaman, ASA Yayınları, 3. Baskı, Bursa, s. 109.

⁹⁶ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümlem Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 126-127.

⁹⁷ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümlem Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 127-128.

Farklı zaman kullanımlarıyla karşılaştığımız Bezmen'in romanlarından tarihi tema etrafında oluşan nesnel zaman olarak kuvvetli bir yapıya sahiptir. 1916 ile 1924 yılları arasında geçen *Kurt Seyit & Shura*, arada Seyit'in çocukluğuna da uzanan 1904 yılına doğru genişleyen zamanla birlikte 1904-1924 yıllarını kapsayan nesnel zaman kullanımıyla dikkat çeker. *Kurt Seyit & Murka* ise 1924 yılından başlayarak 1945 yılında Kurt Seyit'in ölümüne kadar süren zaman aralığında yer yer önceki kitap *Kurt Seyit & Shura*'da da yer alan anılarla geriye doğru genişlemelere yer verir. 1892 yılında Silistre'de başlayan *Mengene Göçmenleri*'nde ise Kurt Seyit ile Mürvet'in evlendiği 30 Ağustos 1923 tarihine kadar süren nesnel zaman kullanımı söz konusudur. Her üç eserde de kronolojik kurguya uygun zamanlarda tarihi bilgiler de yer alır. Vaka zamanı aralarına yerleştirilen tarihi bilgiler gerçeklere uygun olarak verilerek nesnel zaman düzeni bozulmadan aktarılır.

“Birinci Dünya savaşı, müttefiklerin güçlü saldırıları ile devam ediyordu. Osmanlı orduları, Güneydoğu'da bozguna uğramıştı. Filistin ve Suriye, artık, müttefiklerin elindeydi. Bağdat'ı alan İngilizler, Halep önlerine gelmişler fakat orada Mustafa Kemal Paşa güçleri tarafından durdurulmuşlardı. Ancak bütün yurttaki bir kahraman olarak tanınmaya başlayan Mustafa Kemal'in çabaları, savaşı galip bitirmeye kâfi gelmiyordu.” (K.S.S., s. 318-319).

“16 Haziran 1934'ten itibaren, nüfus kağıtlarına Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak soyadı yazdırma heyecanını yaşıyordu Türkler. Kimi dedelerini geldiği memleketten, kimi sevdiği çiçekten, kimi para kazandığı işten esinlenerek kendisine ve ailesine soyadı alma telaşındaydı...”

1920'lerde İstanbul Boğazı'na demirleyen gemilerden boşalan Beyaz Rus yolculardan, İstanbul'u ikinci vatan seçip de kalmış olanlar içinse, durum daha farklıydı. İsmet Paşa'nın imzaladığı bir kararnameyle Türk vatandaşı olacaklar yahut işlerinden çıkarılacaklardı.” (K.S.M., s. 417- 418).

“1922 Eylül'üne girildiğinde, ülkedeki bütün sıkıntılara rağmen, yüzlerde bir ümit, bir mutluluk okunuyordu. Başkumandan Mustafa Kemal Paşa'nın inançları ve ona inananların hayalleri boşa çıkmamıştı. Kurtuluş mücadelesi kazanılıyordu.

11 Ekim 1922'de İtilaf devletleri ile imzalanan Mudanya Anlaşması gereği, İstanbul, Boğazlar, Edirne ve Batı Trakya yeniden Türk egemenliğine geçiyordu. Evleri bayram sevinci sarmıştı.” (M.G., s. 286).

7 Mayıs 1991 yılında başlayan *Sır* ise annesine Hüma'nın öldüğü gece ve ertesi gün gömülene kadar geçen anı kapsayan vaka zamanının içerisinde yer alan alt zamanda çocuklarına ve torunlarına bıraktığı defter aracılığıyla daha geniş bir zaman kullanırken o da geçmişin nesnel zamanı içerisine yerleştirilmiştir. 1912 ila 1915 yılları arasını kapsayan bu alt zaman içerisinde süren olay örgüsü *Aurora'nın İncileri* romanında devam eder. Yine 1191 yılıyla başlayan üst zaman aynı yıllara sona ererken, alt zamanda annesine Hüma'nın diğer defteri okuyucuyu 1915'lere götürür. 1919'a kadar uzanan bu defterin ardında Lilian'ın verdiği zarfla 1921'e dek ulaşan alt zamanın ardından tekrar 1991 yılına dönlür. Bu romanlarda da diğer üçünde olduğu gibi anlatılan nesnel zamana uygun tarihi bilgilere yer verilir.

“Ocak 1913’te, Enver Bey’in başkanlığındaki İttihat ve Terakki üyelerinden bir gurubun yaptığı Babıâli Baskını esnasında, muhalefet cephesinin kuvvetli ismi Nazım Paşa’nın vurulmasıyla hükümet darmadağın olduğunda, Hareket Ordusu Komutanı Mahmut Şevket Paşa yönetiminde yeni bir kabine kuruldu. İttihat ve Terakki iktidarı ele almıştı.” (S., s. 117).

“Lusitania’ nın batırılışından itibaren, Amerika’nın İtilaf Devletleri’ne verdiği destek bariz şekilde artmıştı ve kongre askeri gücü artırma kararındaydı. Yüksek sesle söylenese de, harbe katılmak üzere Wilson hükümetinin hazırlık yaptığı konuşulmaktaydı. Ancak, orduya çağrılan değişik meslek gruplarından bu genç adamlar, bunun çok yakında gerçekleşecek olduğunun işareti gibiydi.” (A.İ., s. 121).

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası romanlarında ise nesnel zaman kullanılmadığı gibi tarihi bilgilere de yer verilmez. Tamamen vaka zamanıyla sınırlı olan eserlerde ön plana çıkan kurgu verilemek istenen iletiyi aktarmak amacıyla ay, gün ve sat ifadeleri yer alsa da net tarihler belirtilmez. Ancak olaylar ve kişilerin yaşamı modern çağda gerçekleşen bir hikâyeye olduğuna işaret eder.

2009’un Ocak ayında başlayıp Mayıs ayında tamamlanan bir mektup şeklinde bir üst zamanın oluşturulduğu *Bizim Gizli Bahçemizden* romanı da bu nesnel zamanla sınırlı kalmayarak mektubun içerisinde yer alan bir alt zamana sahiptir. Biyografik roman özelliği gösterebileceği söylenebilecek bu mektuplarda Nermin Bezmen ile Pamir Bezmen’in tanışmalarından evliliklerine giden serüvenleri konu edilir. 1972’nin Aralık ayından başlayan alt zaman nikâh tarihleri olan 10 Ocak 1975’e kadar sürse de yer yer evlilikleri süresince yaşananlara yer veren vaka zamanlarıyla zenginleştirilir. Bu eserde de belirli nesnel tarihler söz konusu olsa da kişisel duygular ön plana çıkarıldığı için kronolojik tarihi bilgiler kullanılmaz.

Gönderilmeyen Aşk’ta da *Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası’nda* olduğu gibi nesnel bir zamandan söz edilemez. Daha çok içinde bulunan duyguları yansıtma işleviyle vaka zamanları kullanılırken net tarih ifadeleri yer almaz.

Bir Gece Yolculuğu’nda ise bir gece, Nazlı Eray’ın *Âşık Papağan Barı* adlı romanının bitirilmesiyle başlayan olaylar olağanüstü bir boyuta taşınarak roman kahramanlarıyla birlikte yaşanan bir serüvene dönüşür. Aynı gece içerisinde yaşanan olaylar kozmik zamandan uzaklaşarak olağanüstü bir zaman algısına yol açtığından nesnel bir zamandan bahsedilemez.

Bezmen’nin nesnel zaman kullanımını konusundaki çeşitlilik olay ve kişilerin kurgusuna göre değişirken daha çok tarihi ve gerçek nitelik taşıyan eserlerinde nesnel zamanın ön plana çıktığı görülür. Diğer eserlerinde ise nesnel zamana ihtiyaç duyulmayarak vaka zamanı ile gerekli işlevsel unsurlar yerine getirilir.

2.2.4.2.Vaka zamanı

Takvime bağı olan nesnel zamanın gerçekliği içerisinde olayların geçtiği vaka zamanları daha sınırlandırılmış bir zamanı ifade eder. Bu zaman nesnel zamana uygun olarak aynen aktarılabilirdiği gibi özetleme yoluyla önemsiz ayrıntıları atlanarak da yapılabilir. Bir nevi daraltma denilebilecek özetleme yöntemi de nesnel zamanın paralellüğünden ayrılmayacaktır. Öznel zaman denilen genişletme yönteminde çağrışımlar ve iç konuşmalarla geriye dönüşler paralellüğü bozsa da iç zaman psikolojik bir özellik göstererek geriye dönüş ve ileriye gidişlerle genişler⁹⁸.

Bezmen'in romanlarında, nesnel zaman kullanılanlar da dâhil, vaka zaman yansıtılırken daha çok özetleme ya da genişletme yöntemleri kullanılır. Nesnel zamana bire bir bağı, geçtiği haliyle olduğu gibi verilen tam zamandan bahsetmek mümkün değildir.

Kurt Seyt & Shura'da 1916'da Petrograd'da başlayan hikâye 1892'lere dönüp tekrar 1916'ya geldiğinde Seyit'in çocukluğunda yaşadığı önemli olaylar ortaya konarak tanınması sağlanır. Bu arada nasıl Rus toplumunun bir parçası olduklarını gösterecek kadar öncelere dayanan hikâyesiyle genişletilen vaka zamanı 1475'lere kadar geriletilerek bölgenin tarihi hakkında bilgi verilir.

“Böylece, Orta Asya'dan nesiller süren göçlerden sonra Kırım'a gelip yerleşen, uzun yıllar Moskova'ya yaptıkları akınlarla Rus Prensiğinin korkulu rüyası olan bu Türk kavmi, bir müddet, kendileri ile aynı topraklardan kopup gelmiş diğer bir Türk boyunun devamı olan Osmanlılarla kader birliği etmiş, fakat sonunda Rus toplumunun bir parçası olmuşlardı.” (K.S.S., s. 60-61).

Daha sonra Seyit'in babasıyla evden ayrılarak okuluna geldiği 1904 yılının ardından 1906 yılında yaşadığı olaylardan sonra tekrar 1916 yılına dönülerek tekrar baştaki hikâyeye devam edilir. Bu şekilde genişletilen vaka zamanındaki geriye doğru açılmalar o anki olayların daha iyi anlaşılmasını sağlama işlevinden dolayı önem taşır.

1916 ile 1920 arasındaki her yıldan önemli olayların ön plana çıkarılarak verildiği vaka zamanlarıyla süren hikâye 30 Ağustos 1923 tarihindeki Kurt Seyit ve Mürvet'in düğünleriyle çok önemli bir sürece girer. Böylece romanın devamı olan *Kurt Seyt & Murka*'da bir başlangıç sayılacak bu vaka Shura'nın İstanbul'dan ayrılma sürecini başlatır. Eserin sonunda 1924 yılında Shura İstanbul'dan ayrılır. Mürvet'in ve annesinin macerasının yer aldığı *Mengene Göçmenleri*'nde de yer alan evlenme zamanları her iki romanda da paralellik gösterir.

⁹⁸ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümlem Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 128-130.

“30 Ağustos 1923, bayram üzerine bayram yaşanan bir gündü. Kurban bayramı, Zafer bayramı kutlamaları bir araya gelmişti. Düğün kutlamaları bunlarla birleşince, Mürvet yerinde duramaz olmuştu...” (K.S.S., s. 403).

“Bayram üzerine bayram yaşanan bir gündü 30 Ağustos 1923. Kurban bayramı, Zafer bayramı kutlamaları bir araya gelmişti. Düğün kutlamaları bunlarla birleşince, Mürvet yerinde duramaz olmuştu...” (M.G., s. 320).

Böylece her iki kitaptaki kahramanlar olan Kurt Seyit ve Mürvet’in hayatlarının birleşmesiyle *Kurt Seyt & Murka* romanının vaka zamanı başlamış olur. 1892 yılında Silistre’de başlayan *Mengene Göçmenleri* romanı bu noktaya gelme sürecinde Mürvet’in annesi Emine’nin daha çocukken yapmış olduğu yolculukla İstanbul’a gelmesi ve ardından burada yaşadıkları olaylar aktarılır. Yer yer tarihi bilgiler verilen nesnel zaman içerisindeki vaka zamanlarıyla yıllar hızla geçer ve bu roman da Kurt Seyit’le hayatları kesişen Mürvet’in evlilikleriyle sona erer.

Shura’nın İstanbul’u terk edişiyile başlayan *Kurt Seyt & Murka*’da da diğer iki kitaptaki yöntemle aktarılan vaka zamanları yine hatırlamalar aracılığıyla geriye doğru genişleyerek sürer. Aluşta günlerine kadar uzanan bu gidiş gelişlerle önceki kitabı okumayan okuyucular da eserin içerisine çekilmiş olur.

“On altı yaşının henüz baharında o hiç tanımadığı genç kız, daha ilk görüşte kalbinde çarpıntı, beyinde uğultular yaratmıştı. Kislovotk’lu Alexandra Julianovna Verjenskaya... Küçük Shura. Tatlı güzel Shura. Çocukluğunun ardında gizlenen ve ilk defa Seyit’in keşfettiği o sınımsız arzu dolu kadın ruhu, inanılmaz sabrı, anlayışı ve beklentisiz aşkıyla hayatını nasıl doldurmuştu Seyit’in.” (K.S.M., s. 17).

Hızla geçen yıllar içerisinde birbirini aynı hızda izleyen olaylar Seyit’in dünyasının yanında Mürvet’in dünyasını da yansıtır. Hızla birinden diğerine atlayan vaka zamanları Seyit’in iniş çıkışlarla dolu yaşamını simgeleyen işlevsel bir özellik de taşır. Her şeye rağmen bir türlü mutluluğu yakalayamayan Seyit’in 25 Ekim 1945 tarihinde hayatına son vermesiyle tamamlanan hikâye zamanı da Seyit’le birlikte sona erer.

Sır’da Hüma’nın ölümüyle başlayıp defterin okunup bitişine ve Hüma’nın defnedilişine kadar süren üst zaman çok kısa olmasına karşın, defterde anlatılanların yıllar öncesine giderek ayrıntılı bir yaşam öyküsü ortaya koyması ayrı bir kurgu oluşturarak zaman kullanımını genişletmiştir. Yine nesnel zamanı yansıtan tarihi bilgiler yanında vaka zamanın özetlenerek verildiği eserde geçmişe yönelen genişleme yöntemi ön plana çıkar.

“Henüz otuz yaşındaydım. Yıllar önce, sebebini sonra anlatacağım, mecburiyetten kestirmiş olduğum buğday sarısı saçlarım, artık, 1926’nın modasında şekillendirilmişti. Geçmiş yıllarda, uzunca bir zaman puslanan iri mavi gözlerim, son beş yıldır yeniden pırıltılarla aydınlanmıştı. Âşıktım kocama...” (S., s. 38).

Zaten geçmişini anlatan notların yer aldığı Hüma'nın defteri kronolojik bir düzenle aktarılırken daha yakın zamanlardaki vakalara değinmesi, geriye doğru genişleyen vakanın okunan zamandan önce ancak anlatılan olay örgüsünden sonra yaşanmış zamanları içerisinde de genişlemesini sağlar.

Okunan anla yazılanların yaşandığı an arasında gidip gelen vaka zamanları *Aurora'nın İncileri*'nde de *Sır*'da olduğu gibi devam eder. *Sır*'da Hüma'nın ölümüyle başlayıp defterin okunup bitişine kadar süren üst zaman çok kısa olmasına karşın, *Aurora'nın İncileri*'nde Londra ve Amerika'ya yolculuk, oralarda yaşananlar sırasında geçirilen vakitler üst zamanı daha geniş bir alana yayar. Yine alt zaman *Sır*'da olduğu gibi Hüma'nın anlattığı vaka anlarına göre oluşan özetleme yöntemine dayanır. Ayrıca burada verilen Ezra'nın mektupları onun duygularını yansıtmalarının yanında ayrı bir vaka zaman oluşturması açısından da önemlidir.

“Aşkım benim,
Yolda yanlış ellere geçme ihtimalinden karşı, mektuplarımızda detay vermemiz yasak. Sana, nerede olduğumuzu, buraya nasıl geldiğimizi onun için yazamıyorum. Bundan sonra nereye gideceğimizi ise zaten bilmiyorum. Ama şu kadarını bil ki dağlarda, ormanlarda, okyanusta, durduğumuz şehirde, yediğim ekmekte, içtiğim suda, çadırımda, her yerde benimle hep sen varsın.
Hayatının nasıl gittiğini merak ediyorum. Bana ne zaman yazabileceğini sana bildireceğim.
Seni delice seven Ezra
Ekim 1917” (A.İ., s.215-216).

Aynı vaka zaman yöntemiyle oluşturulan bir diğer eser olan *Bizim Gizli Bahçemizden*, biyografik roman olmasından dolayı nesnel zaman içerisinde verdiği tarihi ayrıntıların yanında vaka zaman kullanımında yine alt ve üst zaman olarak ele alınabilecek iki farklı zamanı barındırır. Nermin'in Pamir'in ölümü üzerine yaşadığı duygularını yansıtan üst vaka zamanı yazılan günleri yansıtır.

“9 Şubat gecesi, hastaneye gidişinin birinci ayıydı. Bu gün otuz dördüncü günümüdü sensiz bir tanem; otuz dördüncü gece olacak bu gece... Yangınlarla titremeler arasında med-cezirlerle geçecek otuz dördüncü gece...” (B.G.B., s. 39).

Yazdığı mektuplarda yer alan, tanışmalarından evliliklerine giden alt vaka zamanında özetleme yönteminin yanında genişleme yönteminden de yararlanır. 1972 Aralığından 1975 Ocağına kadar özetlenen alt zamanda Evlilikleri sırasında yaşadıkları önemli vakaları aktaran kısa anlatımlarla verilen zamanlar vaka zamanını genişletirken mektupta anlatılanların tarihinden ileri bir tarihe gittiği için geleceğe yönelik bir genişlemeden söz edilmelidir. 2009 ile sınırlı olan, mektubun yazıldığı üst zamanın gerisinde kalsa da anlatılan asıl hikâyenin bir sonraki aşaması niteliğindedir.

“1975 yılında, hayatında bensiz gittiğin iki iş seyahatinden ilkinde yazdığım satırları okudum dün gece, sevgilim. Pamira’mız yeni doğmuş, emzirdiğim için gelmemişim seninle.” (B.G.B., s. 38).

Ağustos ayının bir Perşembe akşamı saat 19.00’da başlayan *Sırça Tuzak* romanı diğerlerinden farklı olarak nesnel zaman ifadeleri bulundurmamakla birlikte tamamen kurguya dayalı yapısından dolayı vaka zamanları daha da ön plana çıkar. Yerine göre saat saat ya da gün gün ilerleyen zaman, bazen de aynı anlarda farklı mekân ve olayların anlatımıyla sürer.

“Aynı saatler, Rafet Vardar’ın evi, Yeşilköy

...

Aynı Gece Selçuk Vardar’ın evi

...” (S.T., s.31 - 40).

“Aynı dakikalar, Amerikan Hastanesi

...”(S.T., s.296).

Olayların kurgulanışında önemli bir yere sahip olan vaka zamanı aynı anda yaşanan olayları aktarırken kimi zaman geçmiş ile ilgili hatırlatmalarla genişletilerek sunulur.

“Yirmi dört sene evvel, Ali Sermed Vardar’ın evi

Yaşlı adam çalışma odasındaki kasanın kilidini açarken, on sekiz yaşındaki deli kanlı yanında durmuş, merakla kendisini izlemekteydi...” (S.T., s. 183).

Ali Sermed Bey’in torununa aile yüzüğünü verişini hatırlatan olay, hikâyenin yaşandığı zamanda haksızlıklara uğrayan Berke’nin sonsuz iyiliklerine karşı Selçuk’un sınırsız kötülüklerini göstermek adına hatırlatılır. Bütün bunların yanında Seher’in ölümünün yanında Anberin’in onunla ilgili yaşadığı olağanüstü deneyimler de farklı bir zaman genişlemesi yaratır. Selçuk’un şeytanıyla yaşadığı diyalogların yer aldığı olağanüstü vaka zamanları da dikkat çekicidir. Geline yardım etmek için gelen Seher’in ruhu da gerçek zaman içerisinde açılan bir kapıyla yaşanan farklı bir zaman boyutunu hissettirir.

“Gözünü kapadı, tekrar açtı. Birden garip bir sıcaklıkla sarıldı. Bedeni ağırlaştı. Portrenin olduğu kâğıt, Seher’in çehresi etrafında kesilip atılmış, yok olmuştu. Seher capcanlı tebessümü ışıltılı mavi gözleriyle Anberin’ in gözlerinin içine bakıyordu...

Anberin nutku tutulmuş bir vaziyette, heyecan ve şaşkınlık içinde, inanamayarak, Seher’e elini uzattı. Ancak parmak uçları değdiğinde yaşadığının hayal değil, gerçek olduğuna inandı ve ürpererek fisıldadı.

Seher Anne... Siz... Siz... Gerçekten sizsiniz...” (S.T., s. 219-220).

Aynı vaka zamanı kullanımı *Sırça Tuzak*’ın devamı olan *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* için de geçerlidir. Aynı zaman dilimlerindeki farklı olaylar, geriye dönüşlerle gerçekleşen zaman genişlemeleri, Anberin’ nin Seher Hanımla, Selçuk’un Şeytanıyla yaşadığı olağanüstü olayların yer aldığı olağandışı vaka zamanları yine yer alır.

“İblis, ağır ağır yerinden kalktı ve Selçuk’a doğru ilerledi. Üzerindeki pantolon, gömlek, ayağındaki mokasenler Selçuk’un gardırobundandı. ‘Anlamıyorum seni’ dedi, ‘Hala beni her gördüğünde şaşırarak bakıyorsun. Alışmadın mı? Söyledim sana defalarca. Her şeytanca adımında ben sana sen bana biraz daha benzeyeceğiz. Ta ki bir gün tam bir bütün olana kadar.” (S.T.2Ş.İ., s. 284).

Geriye dönüşlerle genişletilen vaka zamanları ilk kitaptan bölümlere de yer vererek ilk kitabı okumamış olanların da anlamasını kolaylaştırıcı bir zaman akışı sağlar.

“Seher Hafta sonunu beraber geçirmek üzere ağabeyini ziyarete gitmişti. İki kardeş harika zaman geçirmekteydiler. Rafet Vardar kendisinden iki yaş küçük olan kız kardeşinin rint, bohem ve muzip tarafıyla çok keyiflenirdi.” (S.T.2Ş.İ., s. 184).

Gönderilmeyen Aşk’ta da iki farklı vaka zamanından bahsetmek mümkündür. Anber ve Anber’in yaşadığı zamanın içerisinde yazılan kitaplardaki kahramanların yaşadığı olayların zamanı da oldukça önemli bir yer tutar. Üst zamanı özetler halinde yaşanan anları aktararak veren eserde Anber’in yazdığı eserlerden oluşan alt zamanda da aynı teknik uygulanırken yeni günler ve zamanlar ayrı başlıklar halinde yansıtılır.

“Yeni bir gün: Öğle üzeri oldu...
Bir gün sonra sabah: Seni yolcu ettim yine...
Aynı günün gece yarısı: Romanımı yazarken telefonun geldi canım...
...Ertesi sabah: Birinci ayımızı kutladım mesaj ve mail ile...
Ertesi gün saat on dört suları: Biraz önce aradın, yazını bitirmişsin...” (G.A., s. 251-262).

Eserin sonunda Anber, Anberin’i bulamamış ve birlikte çekti oldukları fotoğrafta yalnız olduğunu görmesiyle onun izine rastlayamayacağını anlamıştır. Bunun üzerine yaşanan bütün olayların sorgulanır duruma geçmesiyle vaka zamanının da hayali bir zamanı ifade ettiği şüphesi ortaya çıkar. Bu noktada bütün yaşanan anların bir iç konuşma sürecini yansıttığı fikri oluşturulur.

“O harika yaz akşamında verandada çekilmiş fotoğrafta bir tek kendisi vardı. Arkasında durmuş, kollarıyla onu sarmış Anberin resimde yoktu. Fotoğraf eline yapışmış kalmış gibiydi.” (G.A., s. 367).

Böylece kendi yazdığı bir roman kahramanıyla yaşanan diyaloglar iç içe geçmiş bir vaka zamanını işaret ederken, yazılan zaman ile yaşanan duyguların oluşturduğu çelişkili ruh halinin çözüm süreci yansıtılır.

Bir Gece Yolculuğu’nda ise bir gecede gerçekleşen vaka zamanı hayali olayların yaşandığı bambaşka bir olay zamanıyla genişletilirken geçmişe dönük özetleme tekniğiyle aktarılır. Nazlı ve Nermin’in kitaplarındaki kişi ve olaylarla genişleyen hayali vaka zamanı değişik zamanlarda ve mekânlarda yaşamış kişilerin

katılımıyla sürer. Zaman içerisinde yolculuğa dönüşen geçişler aslında gerçek zamanda bir gecede gerçekleşirken farklı bir vaka zamanı oluşturur.

“Çünkü 1735 yılında Tivoli’de Villa Hadriana’da bulunan bir rölyefle buluşmamız gerek önce. O, bizi M.S. 130 yıllarına geri taşıyacak.” (B.G.Y., s. 123).

Bezmen’in eserlerinde bazı farklılıklar olmasına karşın vaka zamanının kullanımını çoğunlukla aynı yöntemle kullanılır. Alt ve üst zaman anlayışıyla oluşan iki kademeli farklı zaman akışları içerisinde gelişen olaylar birbiriyle kesişen özellikleriyle dikkat çeker. Tarihi romanlarında geçmişe doğru genişleme şeklinde kullanılan ikili zaman, tarihi nitelik taşımayanlarda ise gerçek zamandan ayrılarak oluşan hayali bir zamanı dilimiyle ortaya çıkar. Her iki genişletme yönteminde de özetleme şeklinde aktarılan vaka zaman ifadeleri bütün romanlarında kendini gösterir.

2.2.4.3. Anlatma zamanı

Anlatma zamanı olayların okuyucuya sunulduğu anı gösterir. Nesnel ve vaka zamanlarının yazarın ruh haline ve bilgi birikimine göre farklı yorumlanarak sunulabildiği anlatma zamanında da geri dönüş ve ileriye gidişlerle zaman dilimleri eklenir. Sonuçta nesnel zamanda gerçekleşen olayların vaka zamanına bir de anlatım sırasında katılan zaman dilimleri eklenmiş olur. Burada da anında ya da sonrada aktarma şeklinde iki yöntem kullanılır. Anında aktarmada şimdiki zaman kullanılarak olaylar anlatılırken yaşanıyor mu hissi verilirken, sonradan aktarmada hatıra defteri ya da günlüklerden oluşan, geçmiş zaman kipi kullanılan bir anlatım hâkimdir. Bütün bunların yanı sıra simgesel bir değer taşıyabilen zaman ifadeleri roman içerisinde kişilerin duygularını ifade açısından ön plana çıkabilir⁹⁹.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka* romanlarının ikisinde de ve *Mengene Göçmenleri*’nde anlatma zamanı vaka zamanından ayrı düşünülmez. Anında aktarma yöntemi kullanılmasına rağmen geriye gidişlerle yapılan genişlemeler, anlatılan zamanda gerçekleşen vaka zamanının yanında sonradan aktarma yönteminin kullanıldığı anlatma zamanını da ortaya çıkarır.

“... ‘Sevgili oğlum, hayatta hiçbir şeye sevinmek için acele etme, üzülme için de oldu mu?’ demişti babası Eminof...” (K.S.S., s. 16).

“... Bir Bulgar askerinin tecavüzüne uğramış, o olaydan sonra bir ay kadar mecnun gibi dolaşmıştı. Kocasının sevgisi, anlayışı, yakınlığı, Bahattin ve Ayşe’nin dostluğu, velhasıl hiçbir şey onu normale döndürememişti...” (M.G., s. 35).

⁹⁹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümlem Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 130-132.

Bahsi geçen eserlerde sınırlı olan sonradan aktarma yöntemi *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* romanlarında daha belirgin olarak ortaya çıkar. Anneanne Hüma'nın çocukları ve torunlarının onun sırlarını okuduğu zaman diliminde yaşadıkları kısa süreç anında aktarma yöntemiyle ifade edilirken romanların büyük bir bölümü sonradan aktarma yöntemiyle yansıtılan vaka zamanını anlatma zamanından uzaklaştırır.

“Defterin sonu gelmemiş ama hatırat yarım kalmış görünüyordu. Belli ki, Hüma, daha vakti olsaydı devam edecekti. Kader, onun büyük aşkını, kıskançlıkla yarım bıraktığı gibi, yıllar sonra yazarken de tamamını getirtmemişti.” (S., s. 372).

Defterin içinde de farklı iki anlatma zamanı ortaya çıkar. Hüma'nın yazarken yaşadığı duygularla birlikte yaşadığı olayların anlatıldığı zamanın farklılığı okunan defter içinde de ayrı bir sonradan aktarım yöntemini ortaya çıkarır. İç içe geçmiş anlatma zamanları arasındaki fark okuyucuyu üç farklı zaman dilimi arasında dolaştırır.

“Şimdi, hemen, şu anda, bu satırları yazarken, her anını hakkıyla soluduğum bir gece geliyor aklıma... Beni, uykuya gitmekten alıkoyacak kadar canlı ve ateşli bir gece... Öyle güzel, sıcak zamanlara yola çıkarıyor ki anılarım beni, bu kadar taze hatırlamışken yazmak istiyorum...” (S., s. 37).

Bizim Gizli Bahçemizden'de de durum farklı değildir. Ölen kocasına yazdığı mektupta tanışmalarından evliliklerine giden olayları sonradan aktarma tekniğiyle ifade ederken, o an yaşanan duyguları da anında aktarma yöntemiyle dile getiren Bezmen, oluşturduğu anlatma zamanı içerisinde evlilikleri sürecinde yaşadıklarından verdiği örneklerle anlatma zamanından ayrı bir vaka zamanı daha oluşturur. Üç farklı zaman yansıtılırken anlatma zamanı mektubun yazıldığı zamandır.

“Hatırlar mısın bir tanem, deden öldüğü yaşı vardığın, babacığının öldüğü yaşa yaklaştığın zamanları; sanırım biri elli dört, diğeri elli dokuzdu? Her seferinde nasıl ‘ben bu yıl öleceğim’ diye tutturmuşsun da, bana zamanı dar etmiştin. Sonra rahatlamıştın, ağababanın öldüğü seksenli yaşlara hazırlanarak.” (B.G.B., s. 23).

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında anlatma zamanı ile vaka zamanı arasında belirgin bir fark hissedilmez. İlahi bakış açısıyla bilinen geçmiş zaman ifadeleri kullanılsa da genişleme yöntemine pek başvurulmadığı için diğer romanlardaki çoklu zaman kullanımı görülmez. Dolayısıyla anlatma zamanını vaka zamanından ayırmak mümkün olmaz. Ancak *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda ilk kitaba gönderme yapılan geriye doğru genişlemelerin söz konusu olduğunu da belirtmek gerekir. Çok sınırlı olsa da anlatma zamanından uzaklaşarak geçmiş vaka zamanlarını hatırlatan ifadeler önceki bahsedilen eserlerle benzeşir.

“Birden, yıllar önce Kuşadası'nda, ajansı onu Selçuk'un teknesine gönderdiğinde, sabırsızlıkla beklediği ve sonra aşağılandığı saatleri hatırladı.

‘Biz boşuna mı vaktinde geldik?’ diye terslenmişti kaptana o gün. O da, ‘Bizde vakit, patronun saatiyle çalışır’ diye cevap vermişti...” (S.T.2Ş.İ., s. 103).

Gönderilmeyen Aşk’ta yine iki zaman söz konusudur. Anında aktarma yöntemiyle sunulan anlatma zamanı Anber’in yazdığı kitapların içerisinde sonradan aktarma yöntemiyle yer alır. Anber’in, Anberin ile yaşadığı olayların aktarıldığı vaka zamanların anlatım zamanıyla örtüşmesi, eserin sonunda yaşananların gerçekliğinin sorgulanmasıyla daha da pekişir. Ancak Anber’in yazdığı Hürrem’in hikâyesinde anlatım zamanı bundan farklı kullanılarak sonradan aktarma yöntemi ortaya çıkar.

“Sana sabah, günaydın ve iyi yolculuklar mesajı çektim. Öğle üzeri aradın. İstanbul’a dönmüşsün ve yeni iş görüşmesine gitmek üzere yoldaydın. En muflu olacağın neticeyi almayı diledim sevgilim...” (G.A., s. 201).

Eser içerisinde farklı bir kurgu olmasına karşın Anber’in duygularını yansıtmaya bakımından önem taşıyan bu hikâyenin vaka zamanı genişleyerek anlatım zamanından farklılaşırken Bezmen’in genel kullanımını yansıtır. Burada mektupla oluşturulan farklı anlatım zamanı *Bizim Gizli Bahçemizden* adlı romandaki mektup yöntemiyle genişletilen zamanla anlatım zamanından uzaklaştırılan vaka zamanla benzerlik gösterir.

Bir Gece Yolculuğu’nda ise zaman dilimindeki bütün genişlemelere rağmen yaşanan olağanüstü yolculuktan dolayı bütün dönemlerin bizzat yaşandığı hissi verilmesinden dolayı anında aktarma yönteminin ön plana çıktığı anlatma zamanı diğer eserlerden biraz farklılık gösterir.

“Zihnim, Antinous’ un tüm hikâyesini elden geçirdi satır satır. Ve belki de ilk kez bu kadar kalabalık uçtuğumuzdan olacak, 17642de Winckelmann’ ı yakalamamıza rağmen, Antinous’ u rölyefinde bulamadık. Bir şeyler oldu ama anlayamadık.” (B.G.Y., s. 137).

Buna benzer bir kullanım sadece çocuklar için bir masal niteliği taşıyan çocuk romanı *Hayal Takımı* eserinde kullanılır. Mina ve arkadaşlarının yaşadığı olağanüstü yolculuk, kişisel sorularına yanıt bulmaları yanında zaman içerisinde iz bırakmış kişilerle karşılaşmaları dahi anında aktarma yöntemiyle yansıtılır.

“Korkmayın sakın, dedi Kurt Seyit, fısıltıyla. Burada sadece seyirciyiz. Çok eski bir zaman diliminde yaşananları izliyoruz. İçinde olduğumuz zamana ait olmadığı için, görüntüler sizi yaşamak üzere içine alamaz. Bu gördüğünüz, 1916 yılında Karpatlar Cephesi.” (H.T., s. 129).

Öykülerinde de benzer kullanımlara rastlayabileceğimiz Bezmen, anlatma zamanlarından anında ve sonradan aktarma yöntemlerinin her ikisini de kullanırken vaka zamanından uzaklaşan sonradan aktarma yöntemine daha ağırlık vermektedir. Eserlerinde tarihi nitelikler bulunmasından kaynaklanan durum vaka zamanla oluşan zaman farklılığından dolayı değiştirici bir niteliğe sahip olduğundan dolayı kurgusal

yöntemle tamamlanan eksiklikler sürükleyiciliği arttırırken, duyguları ön plana çıkaran bir özellik taşır.

2.2.4.4.Okuma zamanı

Üzerinde durulması gereken diğer bir zaman da okuma zamanıdır. Eserin okuyucu tarafından çözülmesi sürecini kapsayan bu süre zarfında okuyucu eserden hareketle ayrı bir zaman oluşturulurken her okuyucu tarafından tekrar edilir. Yazma zamanı ile okuma zamanı arasındaki fark romanın anlamını da etkileyerek içeriğin kuşaktan kuşağa farklı algılanmasını sağlar. Yazarın az veya çok okurun zevk ve heyecanının etkisinde kaldığı düşünüldüğünde okurun sosyal tercihlerinin romancı üzerindeki etkisi de kaçınılmaz olur¹⁰⁰.

Edebi eseri anlayabilmek için kendi zaman anlayışımızı eserin yazıldığı ya da ele aldığı zamanın gerçek anlayışıyla aynı çizgiye getirmeye çalışmanın zorunluluğu zihniyet ve kültür ortamının daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan eserleri anlamak için modern okuyucunun tarih bilgisine dayanan eserler okuyucunun söz konusu seviyeye ulaşmasını gerektirir¹⁰¹. Çok farklı şekillerde gruplandırılacak okurun¹⁰² bu donanımına sahip olmasını beklemeyen Bezmen için böyle bir sorunu yoktur. Kişilerin tarihi söz konusu olan eserlerde genel tarihi bilgiler özetleme yöntemiyle gerektiği kadar yansıtılarak okuyucunun o konudaki bilgisi gerekenler sağlanır. Olayları öğrenerek kendisini etkileyen unsurları söz gücüyle süslerken tarihi vaka da yeterli dozda kullanılır.

Okurun sosyal tercihleri doğrultusunda zaman içerisinde anlamının değişmesine neden olan okur merkezli zaman yaklaşımı her ne kadar yazardan bağımsız gibi gözükse de Bezmen'in kendi eserleri içerisinde dahi kendini hissettiren bir düşünce halini alır. *Sır ve Aurora'nın İncileri* serilerindeki notlar ve mektupların sonradan okunurken oluşturduğu etki, *Bizim Gizli Bahçemizden* adlı eserdeki ölen biri için yazılan mektubun onu tanımayan insanlara tanıtma arzusuyla oluşan etkisi, *Gönderilmeyen Aşk'ta* Hürrem'in sevgilisine yazdığı mektupların, yazarının duygusunu okuyucuya ulaştırmadaki etkisi örnek olarak gösterilebilir.

¹⁰⁰ İrem Temur. (2009) *Yavuz Bahadıroğlu'nun Tarihi Romanları ve Romancılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne, s. 136.

¹⁰¹ Philip Stevick. (1988). *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Sevim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 339.

¹⁰² Sadık Tural. (2003). *Zamanın Elinden Tutmak*, Yeni Asya Yayınları, 4. Baskı, Ankara, s.81.

Eserlerin anlamı zaman içerisinde değişebileceği gibi toplumun okuma alışkanlığının da değişime uğrayabileceği gerçeği¹⁰³ yazarın okur merkezli düşünmesini gerektirir. Daha metnin içerisinde bir takım okuyucular kurgulayarak, yazılanların onlar üzerindeki etkisini vurgulamaya çalışan bir yazarın kendi okuyucusundan bağımsız hareket ettiğini söylemek mümkün değildir. 1991 yılından bu yana yayınlanan eserlerin tümünün okuyucu üzerindeki etkilerini gösterdiği ortalama 21 yıllık süreç okuma zamanı açısından değerlendirilebilir. Ne kadar okuyucuya ulaştığı ve hangi zaman dilimlerinde okunduğu kestirilemese de bu süreçteki algılayış biçimi doğrultusunda anlam kazandığı kesindir.

Okurun kültürel çeşitliliğini dikkate alan yazarın geçmişten getirerek okuma zamanına taşımaya çalıştığı kahramanların bulunduğu *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri*, *Sır*, *Aurora'nın İncileri*, *Bizim Gizli Bahçemizden* gibi eserlerin yanında romantik bir anlayışla birbirinden kesin olarak ayrılan iyi ve kötü kahramanların yer aldığı *Sırça Tuzak*, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* gibi eserleriyle okuma zamanına taşınan kişiler de vardır. Somut olarak okuma zamanında var olmasalar dahi bu kişilerin temsil ettiği kavramların okuyucunun zamanına taşındığı ve o zaman içerisinde anlam kazandığı söylenebilir.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi tarihî romanlar ile *Sır*, *Aurora'nın İncileri* gibi tarih dokusunu kullanan eserleri ve biyografik özellik taşıyan *Bizim Gizli Bahçemizden* eseri kesin tarih ifadelerine bolca yer verir. Tarihi roman okuyucusunun üstesinden gelmesi gereken perspektif değişimi ve atmosfer yabancılığı¹⁰⁴ gibi sorunlar, kendi zamanında yaşayan yazarın tarihi yorumlaya çalışmasıyla daha da karışırken Bezmen'in eserlerinde kişiler üzerine odaklanan olaylar sıkıcı tarih aktarımından uzaklaşır. *Bizim Gizli Bahçemizden*'deki otobiyografik yapı okuyucunun içinde yaşadığı şimdiki zamanı hikâyedeki şimdiki zaman ile özdeşleştirmeyi engeller. Romancıyı temsil eden 'ben' ile okuyucuyu temsil eden 'ben' arasında bir anlatıcının var olduğunu hissettirir. Ancak yine de hatıra ve mektup gibi oluşturulan diğer eserlerde de olduğu gibi okuyucunun hikâye içine çekilmesi başarılıdır.

¹⁰³Roland Bourneur, Real Quillet. (1989). *Roman Dünyası ve İncelemesi*, Çeviren: Doç. Dr. Hüseyin Gümüş, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.138.

¹⁰⁴ Philip Stevick, (1988). *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Sevim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 232-233.

Tarihî nitelik taşımayan eserlerde ise net tarih ifadelerinden kaçınılarak belirsiz zaman ifadelerine yer verilmiştir. “Aynı gün, aynı saatler, aynı akşam, iki gün sonra, Pazartesi gecesi, Çarşamba öğleden sonra...” gibi zaman ifadelerinin bolca yer aldığı *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarının yanı sıra “yeni bir gün, aynı günün gece yarısı, 1. Umut ayı 21. Gün, üç gün önce...” gibi ifadelerin yer aldığı *Gönderilmeyen Aşk*, nesnel olmayan tarih yaklaşımlarını bu gibi kesin olmayan vaka zamanı ifadeleriyle yansıtırken okuyucunun zamanla ilgili tarihi sınırlar içerisinde kalmaması olayların okuma zamanına taşınmasını mümkün kılar.

Zamanın kurgusal değerinin yanı sıra kişilerin olgunlaşma sürecini yansıtan işlevsel özelliği de ön plana çıktığından okuma zamanının genişliğini açacak dilimlerin özetlenmesi söz konusu olur. Okuyucuyu kurgunun dışında bırakan bu güçlü etki olayların oluşmasındaki zamansal faktörleri ön plana çıkarır. Tarihi nitelik taşımayan eserlerdeki kahramanlar üzerinde dahi hissedilen zaman içerisindeki değişime *Sırça Tuzak* serisindeki Selçuk’un amacına ulaşmak için zaman içerisinde gösterdiği şeytani değişim örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca zamanın yıpratıcı etkisini gördüğümüz birçok eserinin yanı sıra *Bir Gece Yolculuğu*, *Hayal Takımı* gibi eserlerde hayali zaman içerisinde hiç yıpranmadan değişik zaman dilimlerini dolaşan kahramanların zamana meydan okuyuşu da söz konusu olur.

Bezmen’in zaman kullanımı, verilen örneklerde de açık olarak görüldüğü gibi nesnel zaman içerisine serpiştirilmiş vaka zamanlarının kullanımıyla sürerken anlatma zamanındaki çeşitlilik okuru farklı zaman dilimlerinde dolaştırır. Eserlerin genelinde kullanılan özetleme tekniği vaka zamanlarını özetlerken, sonradan aktarma tekniğiyle de anlatma zamanı yansıtılır. Zamanın algılayışıyla yakın tarih hakkında bilgilerin de sunulduğu eserleri öncelikli olarak okuma zamanına ilgi çekici bilgiler sunması bakımından değer taşır. *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri*, *Hayal Takımı* gibi romanların yanında öykülerinde de karşımıza çıkan Kurt Seyit, *Hayal Takımı*’nda okuyucuyu geçmişe götüren bir kahraman olarak canlanarak okuma zamanına taşınması okur üzerinde yaratılmak istenen etkiden kaynaklanır.

Dönüşümlü zaman çizgisinin önem kazandığı eserlerde zaman geçişleri geriye dönüşlerle sağlanırken şimdiki zaman ve geçmiş zaman ağırlıklı olarak kendini gösterir. Zamandaki katmanlı yapıda geçmişten daha çok bahsedilmesi

bugünü belirleyen yapının geçmişten geldiğini işaret eden anlayışın ürünüdür. Böylece zaman kullanımındaki tekdüzelik kırılmış olur.

Bezmen zamanı, kahramanların kültürel nitelikleriyle psikolojik durumlarını yansıtmak ve geliştikleri çevreyle değişimlerini aktarmak amacıyla da kullanır. Bu teknik niteliklerden çok işlevsel amacıyla ön plana çıkan bir zaman anlayışını oluşturur. Zamanın karşı konulamayan yıpratıcı etkisi, yenilenme ve gelişmenin bir araç olarak görülmesini engellemez. Söz konusu yaklaşım birçok eserinde önemli bir mesaj olarak yer alır.

2.2.5.Mekân

Mekân, romanı meydana getiren unsurlardan biridir ve olayın ihtiyaç duyduğu bir unsur olarak önemlidir. Romana özgü sahne olarak ele alınması gereken mekân, olayların ve kişilerin hareketlerinin sergilendiği ortamı yansıtırken; kişilerin kimliklerinin ve konumlarının sunulduğunda ve sosyal yaşantıların sergilenmesinde taşıdığı işlevler bakımından ele alınmalıdır¹⁰⁵. Önceleri eserde olayın gerçekliğini göstermeye çalışan etkenlerden biri olarak kullanılan mekân modernizmle birlikte kahramanların kişiliğini belirlemede önem taşımaya başlar¹⁰⁶.

Somut ve soyut mekânlar olarak ele alınması gereken mekân kullanımlarında; somut olan açık ve kapalı mekânlardan açık olana geniş mekân ya da dış mekân da denilebileceği gibi, kapalı olana dar mekân ya da iç mekân da denilebilir. Bunların yanında soyut olan ütopyik, fantastik, metafizik ve duyuşal mekânlar da vardır. Nesnel ve öznel yaklaşımlarla tasvir edilebilen mekânların simgesel değerleri de göz ardı edilmemelidir¹⁰⁷. Tarihi romanlarda da durum farklıdır¹⁰⁸.

Roman kahramanlarının gerçek hayatta olduğu gibi içinde buldukları, hareket ettikleri somut mekânlara bakıldığında olayların cereyan ettiği açık mekânlar kahramanın kişiliği ile de ilişkilendirilirken dışa dönük insanları yansıtmaması bakımından önem taşır. İçe dönük insanları yansıtan kapalı mekânlar ise daha çok

¹⁰⁵ Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara 2009, s. 133.

¹⁰⁶ Gülseren Özdemir(2004) *İnci Aral Romanları ve Romancılığı*, Yüksek Lisans Tezi, KATÜ, Trabzon, s. 158.

¹⁰⁷ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara 2009, s. 134-142.

¹⁰⁸ İrem Temur.(2009) *Yavuz Bhardroğlu'nun Tarihi Romanları ve Romancılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne, s. 169.

bireysel ve felsefi uğraşları olan zihinsel faaliyetleri yansıtması bakımından çeşitli işlevler kazanabilir¹⁰⁹. Dolayısıyla somut mekânlar üzerine yoğunlaşan eserler iç ve dış mekânlarıyla kahramanların yaşamlarına katkıları bakımından ele alınarak iki alt başlıkta incelenmeye çalışılacaktır. Böylece yazarın mekân kullanımı konusundaki tutumu tespit edilip genel bir değerlendirme yapılacaktır.

2.2.5.1. Açık mekân kullanımı

Nermin Bezmen'in romanlarında her iki mekân da yer alırken çoğunlukla gerçek mekânlar dikkati çeker. Olayların önemine göre yer yer tasvir edilen dış mekânlar kullanılmasının yanında sadece bulunulan mekânı belirten ifadeler de kullanılmıştır. *Kurt Seyt & Shura* romanında Alexander Nevski Meydanı¹¹⁰ tanıtılmadan geçilirken orada yaşamlarını sürdüren insanların yaşamları ön plana çıkarılır. Krasnaya Plohad Meydanı daha çok Kremlin Sarayı ön plana çıkarılarak kısaca öznel bir tasvir kullanılır:

“Krasnaya Polashad meydanının bir ucundan diğer ucuna hâkim olan Kremlin sarayı, pembe tuğlalı muhteşem duvarları, göğe yükselen kuleleri ile karların kapladığı meydana, bir masal şatosu gibi azametli duruyordu. Lacivert gökyüzünden süzülen beyaz karların altında pencerelerinden, büyük giriş kapılarından yayılan ışıklarla, sanki bir hayal âleminin parçasıydı.” (K.S.S., s. 16).

Kremlin Sarayı kapalı mekân sınıflandırılmasına dâhil olsa da iç mekân olacak ifadelerden uzak, Krasnaya Plohad meydanına kattığı görsellik ön plana çıkarıldığı için açık mekân açısından önem taşır. Kurt Seyit'in doğduğu topraklar olan Aluşta, onun kişiliği ve yaşamı üzerindeki etkisi bakımından dikkat çekicidir. Oradaki doğal ve ferah ortam ve Karadeniz'in vermiş olduğu sonsuzluk duygusu sonraki yaşamında yaşadığı sınırlandırılmaldan dolayı zorlanmasına neden olacak özgürlük anlayışını yansıtır. Aynı kitabın devamındaki orman tasvirleri nesnel bir yaklaşımla yapılırken, Karpatlar'ın tasvir edilmesinde yine öznel duygular ön plana çıkarılır. “Cephe cehennemden farksızdı...” (K.S.S., s. 189) şeklinde devam eden tasvirler savaş hakkındaki hisleri ön plana çıkarılması, açık mekânın huzur veren anlayışından uzak, sadece olayın cereyan ettiği ve vahşetini yansıttığı bir unsur olarak kullanılır. Türkiye'ye kaçışlarıyla birlikte Sinop, İstanbul gibi şehirler de mevcut ortamı yansıtan mekânlar olarak öznel ifadelerle sürer. Cumhuriyetin ilk yıllarında İstanbul'u yansıtan *Kurt Seyt & Murka*'da Mürvet İstanbul'daki

¹⁰⁹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara, 2009, s. 134.

¹¹⁰ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 11.

Tepebaşı'nda Timyoni Sokağı'na gittiğinde yapılan tasvir yine kişisel duyguları yansıtan öznel ifadelerle örnek olarak gösterilebilir.

“...Haziran ayının tatlı bir huzur getiren ilk akşamının ılıkılığı bu sokakta daha da barizdi. Kokular bile değişikti burnuna gelen. Kaldırım boyu önünden geçtikleri kapılardan yükselen kahkaha sesleri, içki, tütün ve parfüm kokularıyla karışarak gecenin ılıkılığına karışıyordu...” (K.S.M., s. 189).

Kurt Seyit'in özgür ruhunu yansıtan ferah mekânları ve eğlenceyi ön plana çıkaran yapısı Mürvet için bir işkenceye dönüşerek okuyucuya yansırken, bir an önce evine dönmek arzusuyla o mekânlardan uzaklaşarak kapalı mekânına, evine döner. Burada kahramanın içe dönük yapısını yansıtmak amacıyla kullanılan mekân unsurlarına birçok örnek gösterilebilir.

Mengene Göçmenleri'nde ise çok fazla tasvirlerle yer vermeyen ifadeler kahramanların hayat tarzlarını yansıtmaya çalışan bir amaçla kullanılırken yine öznel ifadelerle yer veren mekân tanımları söz konusudur.

“Bandırma, Marmara Denizi'nin güneyinde, şirin, küçük bir sahil kasabasıydı. Gayet mütevazı bir yaşamı olan yerli halkın dışında, birkaç da göçmen ailesi yerleşmişti.” (M.G., s. 132).

Bir Gece Yolculuğu'nda ise açık mekânlarda tasvirler kullanılmadığı gibi, olağanüstü yöntemlerle ulaşılmaya çalışan Çanakkale, Salerno Körfezi, St. Petesburg, Las Vegas gibi mekânlar kullanılır. Nazlı Eray'ın *Âşık Papağan Barı* adlı kitabından hareketle Melek Hasan'ın yaşadığı aşktan dolayı ifade bulan Las Vegas, şehit ruhlarının da etkisiyle karşılaşılan kişilerin anlaşılmasını sağlayan Çanakkale semaları yine anlatılmak istenen olayın ve kişiliklerin tanıtılması amacıyla kullanılan mekânlardır.

Birinci Dünya savaşı yıllarında İstanbul, Londra ve New York şehirlerinde geçen *Sır*'da da aynı durum söz konusudur. Geniş tasvirler yer almadığı gibi kişilerin yaşam tarzı bakımından önem taşıyan mekânlar yansıtılırken açık mekânlar olaylar içerisinde kısaca verilir. Daha çok isimleriyle ön plana çıkan birçok mekân, kahramanın ruh hali ve yaşamı üzerinde önemli etkilere sahipken bu eserde sadece gezinti yerleri olması bakımından ifade edilen mekânlar da kullanılır.

“Otelimizin hemen çevresinde olan St. James Park, Buckingham Palace, Trafalgar Square, Leicester Square, Oxford Street, St. James Palace, Hyde Park, Marble Arch, St. Pauls Cathedral, Knightsbridge gezintilerini, mum ışığında yemekler, Times nehrinde sandalla gezinti, Bond Street'teki sanat galerilerinde yapılan alışverişler süsledi.” (S., s. 211-212).

Aurora'nın İncileri'nde de durum bundan farklı değildir. Eserde ön plana çıkan açık mekân olarak New York, kahramanlarına yaşamlarını yansıtan kapalı

mekânları barındıran ve olağanüstü bir çevre sağlayan fırsatları simgelemektedir. Gerek anneanne Hüma'nın, gerekse torun Hüma'nın yaşamında çok şeyi değiştiren şehir cesur mizaçlarını yansıtan bir sembol olarak ele alınmalıdır.

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası romanlarında ise dış mekân ön plana çıkmamaktadır. Olayların yaşandığı şehir olarak İstanbul'un yanında İzmir, Manisa gibi şehirler metne dâhil olsa da tasvir bakımından dikkat çekmez. Her iki kitap da daha çok zenginlik ve refahı yansıtan iç mekân tasvirleriyle ön plana çıkar. Kahramanların yaşamlarını ve hırslarını yansıtan kapalı mekânları barındıran şehir ise onun dışında çok ön plana çıkmaz.

Bizim Gizli Bahçemizden adlı eserde mekânlar birlikte vakit geçirilen zamanlara duyulan özlemlerle anılır. İstanbul Tarabya'dan, İzmir'e, Londra'ya, Paris'e, New York'a uzanan açık mekân ifadeleri kullanılırken tasvire pek yer verilmesine de çok küçük tanıtlarla yer alan mekânlar bu romanda da söz konusudur:

“... Teşvikiye Caddesi'nden aşağıya iniyoruz. Maçka İlkokulu'na giderken oturduğumuz yokuşun sağındaki binayı gösteriyorum sana. Karanfil Apartmanı'nın önünde durup bir zamanlar yaşadığım ikinci kattaki daireye bakıyoruz.” (B.G.B., s. 144).

Olayın akışı içerisinde tasvir amacı güdülmeden kullanılan ifadeler mevcut mekânlar hakkında fikir vermesi bakımından tasvir olarak kabul edilmelidir. Teşvikiye Caddesi'ndeki okul ve oturlan evin bulunduğu yokuş bölgeyi zihinde canlandırmak açısından önem taşır. Pamir ile Nermin'in aşklarının simgesi olan İzmir'in ön plana çıktığını söylemenin mümkün olduğu romanda İstanbul onlar için sorun çıkarıcı, birlikteliklerini doya doya yaşayamadıkları bir mekân iken İzmir'in, seyahatleriyle kendilerine ait zamanlar yaratarak olayların devamını sağlayan işlevsel bir mekân olarak kullanıldığı görülür. Biyografik bir roman olmasından dolayı bu işlevsellik gerçeklere tanıklık etme bakımından önem kazanır.

Gönderilmeyen Aşk romanında da karamsarlıktan aydınlığa doğru ilerleyen ruh haliyle uyumlu olarak kullanılan mekânlarda dış mekânlar önemli bir yere sahip değildir. İstanbul'un koşuşturmaları yansıtılırken bunu tamamen veren tasvirlerden söz edilemez. Belirli amaçlarla duygusal durumların ifadesi açısından önem taşıyan bazı ifadeler yine öznel bir anlayışla kullanılır:

“...Pencereden limanın üzerinde doğan güne baktı. Henüz bir Allah'ın kulu yoktu ortada. Sandallar gece yarısı bıraktığı yerde, bir müddet sonra bastırılacak güneşin kızgın ışıklarını ve yine denize açılmayı bekliyordular. Denizden gelen tuz, iyot kokusu, tepelerdeki zeytin ağaçlarından, kekiklerden aşağıya sürüklenen buruk yeşil aromayla birleşmiş, lavanta çiçeklerinin erguvan nefesiyle karışıp muhteşem lezzette bir rayiha yaratmıştı.” (G.A., s. 96).

Genel olarak Bezmen'in romantik olarak ifade edilen, çeşitlilik gösteren öznel dış mekân ifadelerini çok uzun tasvirlerle yer vermeden kullandığı söylenebilir. Dekor oluşturma kaygısından uzak ruhsal durum ifadelerini ön plana çıkardığı görülmekle birlikte sınırlı olarak dekor niteliği taşıyan nesnel ifadeler de görülür. Mekân tasvirlerinde şiir duygusu oluşturmayı amaçladığı özellikle son örnekte açıkça görülmektedir. Estetik kaygıları kişi tanıtlarında olduğu kadar ön plana çıkarmasına da gözlem gücünün de yardımıyla eserdeki şahısların estetik anlayışları doğrultusunda kısa mekân tanıtları kullanır.

İşlevi bakımından dış mekânların kullanılışı örneklerde de görüldüğü gibi kişilerin yaşamlarını yansıtmak amaçlı kullanılır. Kurt Seyit'in yaşam sevincini yansıtan açık mekânlara karşı Sırça Tuzak'taki zenginliği ifade eden iç mekânların tasviri daha güçlüdür. Her halükarda kahramanı ve olayı ön plana çıkarabilecek anlayışla ön plana çıkarılan mekân kullanımı eserin dokusuna uygun şekilde diğer unsurları geri plana itmeyerek fonksiyonel bir şekilde kullanılmıştır.

Mengene Göçmenleri'nde göçmen yaşantısını simgeleyen Mengene bölgesi, *Kurt Seyt & Murka*'da eğlenceyi simgeleyen Beyoğlu semti, *Sır* ve *Aurora'nın İncileri*'nde özgürlüğü ve refahı simgeleyen İngiltere ve Amerika, lüksü ve İhtişamı simgeleyen Lusitania gemisi işlevsel olarak dikkati çeken mekânlardır.

Bütün eserlerinde birbirine benzer yaklaşımlarla sunulan açık mekânlar verilen örneklerde de görüldüğü gibi fonksiyonel bir nitelik taşıırken uzun tasvirlerden uzak, olayların akışı sırasında kahramanın ruh halini yansıtan ve etkileyen bir nitelik taşıyan gerçek coğrafi mekânlardır.

Kurt Seyt & Shura Rusya'da başlayarak İstanbul'da sona ererken, onun devamı olan *Kurt Seyt & Murka* İstanbul'da başlayarak yine İstanbul'da sona erer. *Mengene Göçmenleri* Kırım bölgesinde başlayarak İstanbul'da sona erer. Söz konusu eserlerde göçle birlikte değişen mekânlar değişik yazarların eserlerinde de kullanılır. Sevin Çokum'un Selanik çerçevesinde Balkanları yansıtan *Bizim Diyar*¹¹¹ adlı eseriyle, Cengiz Dağcı'nın Kırım Tatarları'nın tarihini yansıttığı tüm eserlerinden sadece biri olan *O Topraklar Bizimdi*¹¹² adlı eserleri bu örneklerden sadece bir kaçıdır. Ancak Bezmen'in kaygısı Türk yurdu olarak çekilen sıkıntıların mekânını yansıtmaktan ziyade insanlık dramına sahne olan mekânları yansıtmaktır.

¹¹¹ Sevinç Çokum. (2012). *Bizim Diyar*, Kapı Yayınları, İstanbul

¹¹² Cengiz Dağcı. (2011). *O Topraklar Bizimdi*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul

Sır İstanbul'da Başlayıp İstanbul'da sona ererken açık mekân olarak Hüma'nın defterindekinin dışında üst zamanda sadece sonda yer alan mezarlık yer alır. Onun dışında anneanne Hüma'nın odasından çıkılmaz. Onun devamı olan *Aurora'nın İncileri*'nde ise İstanbul'da başlayan olaylar Amerika'da sonlanır. *Sırça Tuzak* da ise yine İstanbul'da başlayan olaylar İstanbul'da sona erer. Onun devamı olan *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* ise İstanbul'da başlayarak orda devam ederken olayların sona erdiği yer Amerika'dır. *Bizim Gizli Bahçemizden*, *Gönderilmeyen Aşk*, *Bir Gece Yolculuğu* adlı romanlar ise İstanbul'da başlayarak yine orada sona erer. Görüldüğü gibi en fazla dikkati çeken açık mekân olarak İstanbul yazarın yaşadığı şehir olması dolayısıyla önemlidir. Diğer mekânlar ise tarihi bir nitelik taşıyan ve gerçekleri yansıtan *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerin kahramanlarının gerçekten buldukları mekânlar olduğu için yer alırken *Sır* ve *Aurora'nın İncileri*'nde yer alan İngiltere'de Londra ve Amerika'da New York İstanbul gibi buldukları ülkelerin en önemli şehirleridir. Bu da yine kahramanların üst sınıf insanlardan oluşmasının mekânsal yansıması olarak görülmelidir.

2.2.5.2.Kapalı mekân kullanımı

Kişilikle daha alakalı görülen kapalı mekânlar¹¹³ işlevsel olarak daha ön plana çıktığı gibi Bezmen'in eserlerinde de durum bundan farklı değildir. Belli bir amaç doğrultusunda seçilen kapalı mekânlar da açık mekânlardakine benzer şekilde kişisel özellikleri yansıtmak işleviyle kullanıldığı gibi bu bakımdan daha etkili olduğu söylenebilir. Ancak nesnel olarak tasvir edilen kapalı mekânlar da kullanılır. *Kurt Seyt Shura* romanında Seyit'in yeni evindeki bir oda realist bir yaklaşımla tanıtmakla birlikte önceki yapılan karşılaştırmadan dolayı alışık olduğu ortamdan farklı olan mekânda yine kahramanı tanıtmaya amacı dikkati çeker.

“Aluşta evindeki odasından çok farklıydı her şey. Bembeyaz işli yatak örtüleri, tığ işli tüller yerine, kalın, koyu kırmızı kadife perdeler ve yatak örtüsü, bir kadının romantik ince dokunuşlarından uzak, ağır havayı taşıyordu. Yerde de, aşağı yukarı bütün odayı kaplayan, yine kırmızı, bordo ve kahverengilerle dokunmuş bir kazak halısı vardı. Şık fakat sade, ağırbaşlı oda Seyit'in hoşuna gitmişti.” (K.S.S., s. 87).

Aynı evdeki başka bir oda ise yorum katılmadan tamamen nesnel bir yaklaşımla tanıtılır:

¹¹³ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara s. 134.

“Üçüncü oda misafir için ayrılmıştı. Döşemelerde krem rengi kadife bir kumaş kullanılmış, yatağın iki yanına da bej zemin üzerine yeşil ve tarçın renkli birer kilim serilmişti.” (K.S.S., s. 88).

Kurt Seyt & Murka’da “Kasımpaşa sırtlarında, bahçe içinde iki katı evin açık üst kat pencerelerinden, ışıkla beraber keyifli bir erkek sesi dışarıya yayılıyordu.” (K.S.M., s. 21) şeklinde içeriden dışarıya yansıyan sesle birlikte mekânda da dışa açılan ifadeler, Seyit’in dışa dönük kişiliğini yansıtmaktadır. Buna benzer ifadeler *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinde de karşımıza çıksa da, dışa dönük kişiliği yansıtmaktan ziyade dışarıdan gelebilecek olan tehlikelerden doğan huzursuzluğu hissettirme işlevinde kullanılır:

“Seher, uzun beyaz geceliği sırtında, balkonun pervazına dayanmış, sigarasını içmekteydi. Düşünceliydi. Odada, yatağın başucundaki küçük antika gece lambasından süzülenden başka aydınlık yoktu. Seher, uzun uzun içine çektiği sigarasının dumanında Boğaziçi’nin titreyen ışıklarını seyrederken, endişeli ve sıkıntılıydı.” (S.T., s. 155).

Aynı kitapta Anberin’in kayınvalidesinin ölümü üzerine resim atölyesine girerken hissettiği hüznün mekânın tasvirine yansması söz konusudur.

“Anberin kayınvalidesinin resim atölyesini ışığını açtığında bir müddet kapıda durup odayı seyretti. Her şey, Seher’in son kullanıp bıraktığı gibi duruyordu. Havadaki tiner, boya kokusunu içine çekerek izledi. Yarım kalmış kadın portresi, raflardaki eskiz kağıtları, kitapları masanın üzerindeki malzemeler, kimi zarfına konmamış cd’ler, sehpanın üzerindeki açılmış sigara paketi, kül tablası ile oda soluk alıp veriyor, kendisine hayat veren insanı bekliyordu sanki.” (S.T., s. 155).

Kısa bir tasvirle verilen bu kapalı mekân sahibinin geride bıraktığı hüznü yaşayan gelininin hislerini yansıtmaya işlevinin yanında, Anberin’in ölmüş olan kayınvalidesiyle yaşayacağı olağanüstü rüyaların da mekânı olduğu için önemlidir. Olağan ve olağandışı zaman ve olayları barındıran mekânın benzeri *Bir Gece Yolculuğu*’ndaki Nermin ve Nazlı’nın evlerini hatırlatsa da orada iletişim kuranlardan biri ölü değildir. Ayrıca kapalı mekânda başlayan olağanüstülükler açık mekânda devam ederken *Sırça Tuzak*’ta resim atölyesi ile sınırlıdır.

Bir Gece Yolculuğu’nda “Aşağı kata keyif ve heyecan içinde, adeta parmaklarımın ucunda indim.” (B.G.Y., s. 24) ifadeleriyle örneklendirilebilecek kapalı mekânla başlayan hikâyeye, hayali bir zaman aralığında açık mekâna taşınırken okuduğu kitabın etkisiyle girilen ruh halinin dışarıya yansıtılması söz konusudur.

Sır’da da daha çok açık mekân ifadeleri yer almakla birlikte kapalı mekânlar yine Hüma’nın duygularını yansıtmaya bakımından kullanılırken, ayrıntılı tasvirler görülmez. Özne ifadeleri yansıtırken verilen tasvirler de yine kahramanın beğenisini yansıtmaya amacıyla kullanıldığı için kişisel görüşleri yansıtmaya kaygısı taşır. Amerika’ya yolculukları sırasında bindikleri Hüma’yı çok etkileyen Lusitania adlı

geminin birçok bölümünü bu şekilde tasvirlemeye çalışan Bezmen'in okuma odasını tasvir ederken ifade ettiği satırlar örnek olarak gösterilebilir:

“O kadar şık ve zarıftı ki, sanki gemide yapacak hiçbir şey yokmuş gibi, insanda bütün gün oturup yazma arzusu uyandırıyor. Her yolcuda değilse bile en azından bende... Geminin geneline hâkim olan 16. Lois Stili¹¹⁴ döşenmişti. Doğal ahşap cilalı mobilyaları, grinin muhtelif tonları ve gülkurusu renklerle harika bir ahenk yaratmıştı. İnsanı orada oturmaya davet eden bir güzellik vardı. Duvarlardan birine, boydan boya kristal kesme cam kapakları olan, oymalı maun bir kütüphane yerleştirilmişti.” (S., s. 231).

Sırça Tuzak'ta tasvir edilen Rafet Vardar'ın evi de aynı şekilde nesnel ifadelerle yapılan tanıtmının ardında zenginlik ve zevki vurgulayan kişisel görüşlerle yansıtılır:

“Kahverengi ipek kadifeyle kaplanmış hazeran ve tarçın renkli Chesterfield takımlarının yanı sıra, varaklı incecik Tonet iskemleler, Bakara camları, Herend ve Serves porselenleri ve iki büyük boy Ming porselenin süslediği salon, lüksüne düşkün bir erkek ile çok narin, dişi bir zevkin armoni içindeki beraberliğini sergiliyordu.” (S.T., s. 31).

En nesnel kapalı mekân ifadesine rastlanan *Bizim Gizli Bahçemizden* romanında ofis gerçekçi bir tasvir ile verilirken İzmir'de ki aşk yuvaları olan ev öznel ifadelerle süslenir.

“Rüçhan Atlı'nın mal sahibi olduğu tipik, görkemli bir Nişantaşı apartmanlarındandı Belveder. Ön taraftaki geniş salonları arka cepheye bağlayan, ancak ışık yanarsa aydınlanan, sağına soluna birkaç aydınlık odanın dizildiği dar uzun bir koridoru var. Koridorun arka tarafta açıldığı geniş holde benim çalışma masam ve dosya dolaplarım yer alıyor. Hemen solundaki kapıdan yönetim kurulu toplantı odasına giriliyor.” (B.G.B., s. 140).

“Sokak kapısının hemen ilerisinde antika bir konsolun mermer rafında içkilerin duruyor. Güneşin huzmeleri şişelere dalmış, demlenmeye başlamışlar. Chivas, Black Label, Cuty Sark, Campari, Grand Marnier, Courovasier, Metaxa'nın lezzetli gövdelerinde, mercan, oniks renkleri kırılıp dağılmakta.

Salonun sağında, duvarın ortasındaki şöminenin üzerindeki rafa müzik setin ve otuzüçlük plakların yerleştirilmiş. Salonun sonunda antika, zarif bir sekreter masa, önünde de gotik bir iskemle duruyor. Yanındaki kanepe ve kocaman, antika bakır siniyle solunun eşyası tamam.” (B.G.B., s. 264).

Yaşanılan mekânları tarif etmesi bakımından biyografik bir roman olmanın verdiği güçle ele alınan kapalı mekânlardaki bu farklı ifade şekillerinin yanında hiç tasvir edilmemiş Kilyos Moteli¹¹⁵, İzmir'de eğlenmeye gittikleri kulüpler¹¹⁶, Grayce 2¹¹⁷ adlı tekne gibi birçok kapalı mekân da vardır. Aynı şekilde *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda Tuval Sanat Galerisi¹¹⁸, Tarık'ın evi¹¹⁹, Seher Vardar'ın evi¹²⁰

¹¹⁴ Barok tarzı sanat anlayışına karşı gelişmiş neoklasik sanat anlayışı. Ayrıntılı bilgi için bk. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/349146/Louis-XVI-style> (03.11.2013).

¹¹⁵ Nermin Bezmen. (2009). *Bizim Gizli Bahçemizden*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 340.

¹¹⁶ Nermin Bezmen. (2009). a.g.e., s. 322.

¹¹⁷ Nermin Bezmen. (2009). a.g.e., s. 111.

¹¹⁸ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 116.

¹¹⁹ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 135.

¹²⁰ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 167.

gibi birçok kapalı mekân tasvir edilmezken Selçuk Vardar'ın zenginliği gösteren malikânesi yansıtılır.

“Zemini kaplayan İtalyan mermerin üzerinde... Arada bir, yolunun üzerine mermere yerleştirilmiş kıymetli parça halılar çıkıyor, incecik, nadide dokumlar...” (S.T.2Ş.İ., s. 213).

Selçuk'un doyumsuz arzularını yansıtma işleviyle kullanılan bir kapalı mekân olarak alınabilecek evini, kendi parasıyla değil de şirket bütçesinden yaptırmış olması ve kendisi gibi kişisel hırslarıyla ön plana çıkan Ziyet'le paylaşması romantik bir anlayışla kötülüğün hâkim olduğu bir ortamı yansıtma işleviyle kullanılır. Ayrıca Serhat Arkan ofisini tanıtan kapalı mekân tasviri daha önce değişik eserlerinden verilen öznel tasvir örneklerinden farklı değildir.

“Oda dairelerin salonları kadar olmasa bile, oldukça geniş ve ferahtı. Fazla bir eşyası yoktu ama olanlar, kapladıkları alandan daha geniş bir zamanı anlatıyorlardı. Son derece zarif oyulmuş altı pleksiğlas ayağın üzerine yatırılmış uzun ahşap parça Anberin' in hemen dikkatini çekti.”(S.T.2Ş.İ., s. 218-219).

Gönderilmeyen Aşk'ta kapalı mekân kullanımı diğerlerinde olduğu gibi çok fazla yer almamakla birlikte yine öznel bir yaklaşım dikkati çeker. Anber ve Anberin arasındaki benzerlikler üzerine oluşan kurguda kapalı mekânlar da bunu destekler niteliktedir. Kapalı mekândan açık mekâna açılan bir yol olarak kullanılan balkon tasviri buna örnek olarak gösterilebilir.

“Balkondaki masanın simetrisini çok az şey bozuyordu. Kenarda, mumlar üzerinde sıcak duran spagetti a la marinera servisi, Cabernet şarap şişesi ve ufak detaylar dışında her şey, neredeyse, aynadan yansıma görüntüsü veriyordu.

İçlerinde birer minik antoryumu besleyen iki kırmızı Beykoz vazocuk, yanlarında iki şamdan, tabaklar, yemek servisi, su, şarap kadehleri, tuzluklar ve karşılıklı oturan iki kadın, buldukları tarafta, masanın bir diğer yarısının aksi gibiydiler.” (G.A., s. 156).

Genel olarak açık mekânlardan daha geniş tasvirlerle verildiği söylenebilecek olan kapalı mekânlar kahramanların tanıtılması ve yaşamlarının yansıtılması bakımından daha ön plana çıkarılır. Ancak bunların da klasik anlamda uzun tasvirler olduğu söylenemez. Bezmen'in tüm romanlarında görülen bu yaklaşım kişi ağırlıklı bir yapının varlığını hissettirir. Roman kahramanlarının iç dünyalarını, düşüncelerini ortaya koyan bir işlevle ele alınan kapalı mekânlar da bu konuda açık mekânlardan farklı değildir.

Daha çok tarihi nitelik taşıyan *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerin yanında kurmaca olaylar ağırlıklı olsa da yer yer tarihi bilgiler verilen *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* gibi romanlarda da tarihi dokunun etkisiyle yansıtılan mekânlar diğer eserlerdekinden farklı görünmemektedir. Ayrıntılara yer vermeyen açık ve kapalı mekânlar çok nadir olarak kısa tasvirlerle

aktarılır. Tarihi nitelik taşıyan ilk üç eserde memleket özlemi çeken kahramanların yaşadığı yabancılaşmayı yansıtan mekânlar, diğer ikisinde tam tersine özlemden ziyade daha özgür bir yaşamın verdiği memnuniyeti yansıtır. Kahramanların üzerindeki etkileriyle dikkat çeken mekân ifadeleri örneklerde görüldüğü gibi diğer eserlerde de ortaya çıkar. Ancak İstanbul’da yaşayan diğer kahramanların tarihi bir nitelik taşımamasından dolayı mekân ifadeleri kişisel duygu ve hırsları yansıtmaktan öteye geçmez. *Gönderilmeyen Aşk*, *Bizim Gizli Bahçemizden* romanlarına duygusal bir özellik gösteren mekân ifadeleri *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* serisinde kişisel ihtirasın hizmetindedir.

Soyut mekân olarak nitelendirilebilecek ütopyik, fantastik, metafizik mekânlara romanlarında pek yer vermeyen Bezmen *Bir Gece Yolculuğu*, *Gönderilmeyen Aşk* gibi eserlerinde gerçek mekânları rüya gibi yaşanan zamanlarda ele aldığı için soyut nitelikler kazandırmıştır. *Bir Gece Yolculuğu*’nda birbirlerini televizyon ve bilgisayar ekranından hiçbir bağlantı olmaksızın görebilmeleri¹²¹ buna örnek olarak gösterilebilir.

Tek öykü kitabı olan *Kırk Kırık Küp* ve çocuklar için yazmış olduğu masal niteliği taşıyan *Hayal Takımı* adlı romanı da mekân kullanımlarının farklı olmadığı görülmektedir. Açık ve kapalı mekânların ayı anlayışla kullanıldığı hikâyelerde yine İstanbul dikkat çekerken işlevsel kullanımlar söz konusudur:

“Kış mehtabının aydınlığı, gecenin siyahından sıyrılarak ağaçların sakladığı viran köşkün, sulu sepken kar yağın bu günde, rüzgârla açılıp kapanan harap kepenklerinden içeriye uzandı...” (K.K.K., s. 143).

Mekân kullanımı romanlarıyla aynı gibi görünse de romanlarındaki kapalı mekândan açık mekâna doğru dışa açılma ve özgürlük duygusundan farklı olarak açık mekândan kapalı mekâna yönelen ruh hali yansıtılır. Söz konusu durum dışarı ve içeri arasındaki çekiştirilme diyalektiğini¹²² hatırlatır. Açık ve kapalıların karışımından oluşan sonsuzluk duygusu evrene ulaşmanın bir aracıdır. Aynı zamanda genel mekân ifadeleri romanlarındakiyle aynı olsa da yer yer tam farklı bir kullanımla uzun olamayan tasvirler, içe dönük bir dünyanın yansımasıdır. Dolayısıyla izlekte bahsedilen felsefi yaklaşım olan sezgiciliğin izlerini burada da görmek mümkündür.

¹²¹ Nermin Bezmen. (2000). *Bir Gece Yolculuğu*, PMR Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul s. 25.

¹²² Gaston Bachelard. (2008). *Uzamin Poetikası*, İthaki Yayınları, İstanbul, s. 303.

Hayal Takımı'ndaki hayali mekânlar da romanlarından farklılık gösterir. Diğer romanlarındaki soyut mekânlar da gerçekle paralel olarak coğrafi mekânların rüyalara yansımından ibaret iken bu eserde farklı olarak metafizik mekânlar dikkati çeker.

“Onlar şimdi sonsuzluğun bir parçasıydılar ve ağırlıksız, zamansız, olağanüstü renkler ve müzikle var olan bu özel dünyayı hiç mi hiç yadırgamıyorlardı.” (H.T., s. 121).

Romanları dışındaki olay ağırlıklı öykü ve masal kitabını da katarak Bezmen'in mekânsal unsurları kullanım şekli şöyle özetlenebilir: Oldukça çeşitli mekân kullanımına karşın hemen hemen tüm eserlerinde ana mekân olarak İstanbul'u seçmiş, kapalı mekânları ise genelde bahçe veya balkonlarla açık mekân ile bütünleştirmiştir. Kısa tasvirlerle daha çok kişisel özellikler bakımından öne çıkardığı mekânları romantik bir yaklaşımla yer yer hayali unsurlarla süsleyerek ruh halinin yansımaları güçlendirmiştir. Ana mekân dışında kullandığı diğer mekânları da belli bir sınıf olgusu içerisinde, kahramanların yaşam standartlarına uygun olarak kullanarak gelir düzeyini realist bir yaklaşımla yansıtmıştır. Parti ve eğlence gibi kapalı mekânlarda tanışan insanların yaşamını yine benzer mekânlarda paylaştıkları ortak noktalarla birbirine yaklaştırırken hayatı öğreten duyguların yaşandığı mekânları bunlarla sınırlı tutulmaz. Oldukça çeşitli kullandığı açık ya da kapalı mekânları işlevleri bakımından ve olay örgüsünü yaşayan kişi için önemi açısından ön plana çıkarmayı başarır.

2.2.6. Kişi Kadrosu

Bilen, yapıp eden, değerleri duyan, tavır takınan, önceden gören ve belirleyen, isteyen, özgür, tarihsel, çalışan, kendini bir şeye veren, eğiten ve eğitilebilen, inanan, devlet kuran, sanatın yaratıcısı, konuşan, biyopsişik bir varlık olarak kabul edilen insanı¹²³ bütün yönleriyle ortaya koyan romanların en önemli unsuru kuşkusuz kişi kadrosudur.

Düşüncelerle sınırlı olmayan roman kahramanı, yaşamın içerisinde var olurken izole bir dünyadan ziyade bağlı bulunduğu yıldızlar kümesiyle birlikte vücut bularak hayatiyet kazanır¹²⁴. Bir insan sanatı olan roman kurgusunun önemli bir

¹²³ Yakup Çelik. (2002). *Sait Faik ve İnsan*, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 5.

¹²⁴ Roland Bourneur, Real Quillet. (1989). *Roman Dünyası ve İncelemesi*, Çeviren: Doç. Dr. Hüseyin Gümüş, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s. 141.

parçasını oluşturan kişi, genelde insan olsa da insan dışındaki canlı, cansız varlıklar da duygu ve düşünceleri aktarmada görev alabilir¹²⁵.

Bezmen'in romanlarında farklı özellikler gösteren kahramanlar ortaya koyulur. Birinci, ikinci ve üçüncü dereceden öneme sahip olan kişiler yetiştikleri çevrenin etkisi altında yansıtılır. Birçok insan çevresinde gelişen olaylarda yerine göre kahramanların önem derecesi de değişir. Tarihi bir gerçeklik taşıyan Kurt Seyit, Shura, Mürvet gibi kişiler ile kurgu ürünü olan Hüma, Selçuk, Berke, Anberin gibi kişilerin hepsi birbirinden farklı özellikler gösterdiği gibi zaman zaman önemi artan kahramanlar da söz konusudur. Hepsini ayrı ayrı irdelemeden Bezmen'in kişi kullanımındaki çeşitliliği ifade edebilmek çok güç olacaktır. Bu bağlamda etken ya da edilgen, olumlu ya da olumsuz olabilen roman kahramanları olay içerisinde belirleyiciliklerine, sınıflandırılmalarına, gelişimlerine ve romancıyla okuyucuyu konumlandırmalarına göre incelenmeye çalışılarak Bezmen'in kişilere yaklaşımı tespit edilmeye çalışılacaktır.

2.2.6.1. Kişilerin etkenliği-edilgenliği

Etken ya da edilgen durumda olabilen roman kişisi ya özne ya da nesne durumundadır. Klasik romanda önemli bir figür olarak bulunan kişi; karakteri, eğitim seviyesi, kültürel ve ekonomik konumu bakımından merkez konumundadır. Modern romanda çok önem taşımayan özelliklerin yanında kahraman tip ve karakter ayrımı yapılamayabilen bu kahramanların özgürce ortaya koydukları duygu, düşünce ve fiiller esas alınır¹²⁶.

Kurt Seyit & Shura ve *Kurt Seyit & Murka* romanlarında karşımıza çıkan ana kahraman olan Kurt Seyit kişisel yaşamının şekillenmesinde etken bir konumda özne olarak var olurken temel sorunların ortaya çıkış noktasında Rusya'nın içine düştüğü durumdan etkilenerek göç etmek zorunda kalmasından dolayı edilgen bir özelliği de barındırır. Her şeye sahip bir Rus subayıken ülkede yaşanan devrimle birlikte kaçak durumuna düşmesi yaşamını çok farklı bir istikamete yönlendirir. Kaçarak geldiği Türkiye'de savaşa katılmak istemesine rağmen kabul edilmemesi de buna benzer bir örnektir.

¹²⁵ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 142-143.

¹²⁶ Nurullah Çetin. (2011). a.g.e., s. 142-183.

“Seyit Bey, sağ olun, var olun, çok yüreklisiniz. En çaresiz günümüzde bize şevk verdiniz. Burada kahraman gibi biliniyorsunuz... Amma velâkin... ne de olsa Rus tebaasisınız. Bu günkü şartlarda sizi orduya almamız imkansız. İnanın, bunu söylerken utanıyorum. Bunu sakın şahsınıza olan güvensizlik diye almayın. Tam aksine size olan itimadımız sonsuz. Yalnız ülke o kadar karışık ki... umarım bizi anlarsınız.” (K.S.S., s. 319).

Ancak bu yeni yaşamda da yine kendi kararları etkin olarak var olduğundan etken kişiliği özne olarak varlığını sürdürür. Ana çizgileriyle kontrol dışı sürüklenen yaşamı ayrıntıları yaşamakta tamamen kendi tercihleriyle yönlendirilir. Shura ile babası Eminof’a rağmen yaşadığı aşk kendi tercihi olsa da bu konu da Shura’nın da etkisi önemlidir. Kaçarken geride bıraktığı sevgilisini yanında bulması Shura’yı da etken bir duruma getirir. Ayrıllıklarına dek uzana yaşamları her ikisinin de tutum ve davranışları çevresinde gelişerek ilerler. Babasının da etkisiyle evlendiği bir Türk kızı olan Murka ise Shura’dan çok farklı olmasına karşın Seyit’in yaşamında etken rol oynayan bir kişidir. Her ikisi de birbirinin yaşamını istedikleri istikamete yönlendiremeseler de birbirlerini oldukça etkiler. Bundan dolayı sürekli bir gerginlik ve kırgınlık içerisindeyler: “Ne oluyorsa aralarındaki sevgi ve sıcaklık sürekli olmuyordu.” (K.S.S., s. 433). Bütün sorunlara rağmen sevgiyle nefretin yer değişmesi söz konusu olmaz. Freud’ un sevginin nefreti nütürleştirdiği¹²⁷ konusundaki görüşlerine daha uygun görünen durumda yer değiştirme olmadığından dolayı nefrete yönelik bir kullanım yoktur.

Mengene Göçmenleri’nde ise bütün kişiler yine yaşadıkları olumsuzlukların ve göçün etkisiyle edilgen bir durumdadır. Yeni yurtlarında yaşama tutunma mücadelesi verirken kendi iradeleri dışında gelişen olaylara karşı tutum geliştirmek zorunda kalırlar. Her hangi bir kahraman öne çıkmadan genel olarak göçmen bir ailenin yaşamını yansıtan eserde bir süre sonra Emine üzerine odaklanan olaylar daha sonra Mürvet çevresinde gelişmeye devam eder. Tarihi gerçekliği olan kişiler olmaları dolayısıyla yaşamın zorladığı kararların yanında kendi kararlarını da yer yer baskın olarak hissettiren bu iki kahramanın kimi zaman etken bir duruma geçtiği görülmektedir. Emine’nin çalışmak için kocasına karşı çıkması, Mürvet’in annesinden çekinse de Seyit’le evlenmek için istekli olduğunu yengesine söylemesi örnek olarak gösterilebilir.

“Hasan, anlayışlı ol, ne olur. Çocuklarıma yarın ne yedireceğim, diye düşünürken, elalem bana ne der, diye düşünemem. Hem, ben kararımı verdim. Sen de beni daha zor duruma düşürme ne olur.” (M.G., s. 196).

¹²⁷ Sigmund Freud (1996). *Beş Konferans ve Psikanalize Toplu Bakış*, Çeviren: Kâmuran Şipal, Cem Yayınevi, İstanbul, s. 80.

“Sağol yenge, ama sakın annem bana bir şey sormasın oldu mu, çok utanırım.” (M.G., s. 307).

Kurt Seyt & Murka’ da Mürvet’ in Seyit üzerindeki bütün baskılara rağmen başarılı olamaması Seyit ile eşit şartları paylaştıklarını düşündürse de bir kadın olarak eviyle sınırlı olması toplumsal açıdan çizilen çerçevenin dışına çıkamadığını gösterir. Eagleton’un kadının erkek toplumunun hem içinde hem dışında olduğuna dair düşüncesine¹²⁸ uygun görünür. Toplumun hem romantik olarak idealize edilmiş bir üyesi hem de kurban edilmiş bir üyesidir. Mürvet, Seyit için babası Eminof’un istediği gibi bir Türk kızı olmasından dolayı bir kaosu çözerken yaşam tarzıyla da yeni bir kaos oluşturur.

Sır ve Aurora’nın İncileri romanlarının kahramanı anneanne Hüma de etken bir şekilde özne göreviyle yer alır. Başlangıçta ailesinin gönlünü yapmasından Nesim’le ve sonrasında yaşadıklarına kadar bütün olayları kendi iradesiyle yönlendiren Hüma birçok kez tercihleriyle çevresindekileri şaşırtmayı başarır. Etkisinde kaldığı Hintli Mihraceyle buluşmaya gitmesi, onun isteklerine boyun eğmemesi birçok örnekten sadece biridir.

“Oh! Hayır! Hayır... seninle yaşadığımız, bir peri masalı gibiydi. Kendimi belki de fazla kaptırdım. Anlatmam çok zor. Lütfen... Affet... artık gitmeliyim.” (S., s. 325).

Hüma’nın etkisinde kalan Nesim, Nigél, Ezra, Şah Nezir gibi birçok kahraman ise kendi dünyalarında etken bir rol üstlenmişken Hüma söz konusu olduğunda isteklerine kavuşmak için onun izin verdiği sınırlar dışına çıkamayarak edilgen duruma düşerler.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinde ise yine edilgen kişiler ile karşılaşılır. Olayların kontrolünü elinde bulundurduğunu düşünen Selçuk kurduğu ve uyguladığı tuzaklarla oldukça etken bir yapıda görünürken Berke tüm iyi niyetiyle ona engel olamayan ve onun belirlediği doğrultuda her şeyini kaybeden birisi olarak edilgen bir kişilik gösterir. Romantik bir anlayışla iynin sonuna kadar iyi kötünün de sonuna kadar kötü olarak kurgulandığı eserde iyi olmasına rağmen Selçuk’un saçtığı tehlikeleri sezerek engel olmaya çalışan Anberin ise kocasını ikna edemediği için olaylar karşısında etkisiz kalır. Ancak Selçuk’un kardeşi Tarık’a yaptığı bir kötülüğü engellemeyi başararak etken duruma geçebildiği durumlar da vardır. Selçuk’un karısı Ziyne de hırslı yapısı yanında Selçuk’u etkileyebilmiş ve

¹²⁸Terry Eagleton. (2011). *Edebiyat Kuramı*, Çeviren: Tuncay Birkan, Ayrıntı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, s. 197.

onu kendi arzuları için kullanabilmiş birisi olarak etken bir tablo çizer. İnsanları çok iyi tanıdığını sanan Selçuk onun kendine ait hesaplarını hiç anlamamıştır.

“...Ziyet’in yaşamına gelen bu kolaylıkla beraber bir endişesi de kuvvetlenmişti. Kendi öz ailesini, nesillerin Vardar örfünü, öz babasını bu kadar kolay harcayabilen bir adam, hayatına sonradan girmiş olanları haydi haydi, çok daha kolay gözden çıkarabilir, isterse de süründürebilirdi. Bu durumda, kesinlikle çok yakından takip ederek, kocasının megalomanisini beslemeye devam edip, zaaflarının tadını çıkarması gerekiyordu.” (S.T.2Ş.İ., s. 256).

Vardar ailesinin diğer fertleri, avukat Arkan kardeşler gibi diğer birçok kişi de güçlü ve etkili kişilikleriyle ön plana çıkarken yine Selçuk’un etkisi dışına çıkamazlar. Ancak varlıklı ve güçlü bir aile içerisinde iyi bir eğitim alarak yetişmenin gücü her kahramanda hissedilirken Berke’nin Selçuk’a olan zaafı ve aşırı iyi niyetli yapısı dolayısıyla bu gücü kullanmak istememesi onu edilgen bir yapıya büründürür.

Bizim Gizli Bahçemizden romanında biyografik yapıdan dolayı gerçeklerle örtüşen kişiler çevreleri ile birlikte yansıtılırken Nermin ve Pamir arasında gelişen aşkın etkisiyle cesurca davranmaları yaşamlarını kendilerinin yönlendirmesini sağladığı için etken kişiler olarak ele alınmalıdır. Yer yer çevresel faktörlerin etkisiyle yaşanan olumsuzlukları birlikte aşarken tek kriter olarak birbirlerini görmeleri romandaki diğer tüm kişileri edilgen duruma düşürür.

Gönderilmeyen Aşk’ta bir yazar olarak var olan Anber ise her şeye karşı etken bir duruş sergilerken kaybettiği eşinden dolayı aşka karşı karışık duygular içerisinde. Kendi yazdığı bir romanın kahramanı olan Anberin ile karşılaşmasıyla başlayan sorgulamalar engel olduğu duygularını serbest bırakmasını sağlar.

“... Macera istemiyordu, canı yansın istemiyordu, acı duymak istemiyordu. Ümitlenmek de ümit vermek de istemiyordu. Sadece kendine aitliğini, kendi kendinin sahipliğini istiyordu.” (G.A., s. 83).

“Aslında, o kadar büyük bir aşktan sonra artık yetti, başkalarına kalsın yeni büyük aşklar demem gerek, ama diyemiyorum işte.”(G.A., s. 216).

Bir Gece Yolculuğu’nda ise Nermin ve Nazlı yanında eserlerinde yer alan hayali kişilerin de yar aldığı görülürken, yaşanan olağanüstü olayların kahramanların isteği doğrultusunda geliştiği görülür. Çıkılan yolculuk Nermin ve Nazlı’nın kararıdır. Bu hayal dünyasında dahi olsa kahramanları edilgen kılar. Onların kararları doğrultusunda hareket eden Melek Hasan, Nermin’in Zihninin Kanatları kimi zaman fikirlerini belli etseler de sahiplerinin istekleri doğrultusunda edilgen bir yapıdadırlar.

“Melek Hasan’dan ses çıkmadı. Nazlı eğilerek onun yüzüne baktı.

Ne diyorsun ikna oldun herhalde artık, değil mi? İnan seni huzursuz edecek hiçbir şey yok. Haydi gel artık.” (B.G.Y., s. 37).

2.2.6.2. Kişilerin olumluluğu-olumsuzluğu

Olumlu ya da olumsuz nitelikler taşıyabilen kişilerin okuyucuya örnek olarak oluşturulması romancının idealize tiplere yönelmesini sağlayabilir. Belirleyici ve yönlendirici konumda olan ve olayları etkileyen güçlü ve iyimser kişilere karşın sadece merhamet edilecek nitelikleriyle olayların akışında sürüklenen iyi ama zayıf kişiler de söz konusu olababilir. Zararlı bilinen olumsuz kişiler ise toplum için yıkıcı olan, korku ve endişe veren kişiler olarak ortaya çıkar¹²⁹.

Birbiriyle bağlantılı olan ilk üç eserde de idealize edilmiş, örnek kişilerden bahsetmek mümkün değildir. Kurt Seyit, Shura, Murka gibi ana kahramanların tümü olumu ya da olumsuz davranışlar sergileyebilen, her şeyiyle insanın hallerini yansıtan kişilerdir. Modern roman tarzını yansıtan özellik gerçekte de yaşamış olan bu insanları canlı kılar. Kişisel olarak örnek oluşturabilecek yapıda olmasalar da insan olarak güzel değerler taşıyan, çevresine zarar vermeyen, sadece kişisel sorunlarıyla uğraşan kahramanların yanında *Kurt Seyt & Shura*'da arkadaşlıklarına ihanet eden Petro¹³⁰, *Kurt Seyt & Murka*'da Seyit'in hakkına göz diken ortağı Yorgo¹³¹ ile oturmadiği ayların kirasını verdiği halde tekrar isteyen ev sahipleri Fatma Hanım¹³², *Mengene Göçmenleri*'nde Emine'nin ona vahşice davranan ilk kocası Ali Bey olumsuz, kötü kişiler olarak gösterilebilir.

“ ‘Allah Kahretsin,’ diyordu Kemalettin Bey, Allah kahretsin!. Canavar mı yetiştirdik biz bu oğlanı Münevver, nasıl böyle oldu?’ ” (M.G., s. 82).

Sır ve Aurora'nın İncileri romanlarında da kahramanlar sonsuz iyilik timsali olarak idealize edilmeseler de olumsuz olarak belirtilebilecek kötü kahramanlara rastlanmaz. Gerek Nesim'le Nigel arasındaki ilişki, gerek Hüma'nın merhametinden dolayı Nibel¹³³ ve Aurora'nın hikâyesinin sonuna olan merakından dolayı Hintli mihrace ile yaşadıkları durumlar¹³⁴ ahlaki olarak uygunsuz görünse de ortada bir ihanet söz konusu değildir. Kendi sınırlarını belirleyen deneyimler olarak görülebilecek bu olayların hiçbirinin sonu ihtiraslarına kurban olarak sonuçlanmaz.

¹²⁹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 143-144.

¹³⁰ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt&Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 290.

¹³¹ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt&Murka*, PMR Yayıncılık, 28. Baskı, İstanbul, s. 107.

¹³² Nermin Bezmen. (2012). a.g.e., s. 315.

¹³³ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 258.

¹³⁴ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 322.

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası romanlarında ise önceki romanlarından farklı bir kişi profili vardır. İyilerin sonuna kadar iyi kötülerin ise sonuna kadar kötü olarak kurgulandığı eserlerde gittikçe Şeytan'a dönüşen Selçuk'ta iyi özellikler bulmak mümkün değildir. Kendi hırsları için hiç acımadan herkesi harcayan Selçuk, yeri geldiğinde şeytandan daha tehlikeli olmaktadır.

“Selçuk'un henüz telâffuz etmediği muhteşem fikirleri kafasında gezinirken şeytan onun aklını okumuştur bile. Gözleri hayretle açıldı. Ama neşelendiği ve heyecanlandığı barizdi. ‘Vay be!’ dedi, ‘İnanılmazsın, gerçekten inanılmaz... Sen şeytan pabucunu ters giydirdirsin...’ Sonra kahkahalarla gülmeye başladı, ‘Neler diyorum ben? Bir an için bana şeytan olduğumu bile unutturdun. Helal olsun sana!’ ” (S.T.2Ş.İ., s. 287).

Kendisine uygun bir eş olan Ziyet ile evlenir. Ziyet'in de ona olan sevgisi gerçek olmaktan çok uzaktır ve kendi hırslarına hizmet etmektedir. Avukat Arkan kardeşlerden Murat Arkan da Selçuk için çalışan birisi olarak olumsuz bir kişidir. Selçuk'un ihtiraslarına hizmet etmekte iken Anberin' in kardeşi Lal'e âşık olmasıyla hayatını sorgulamaya başlayan Murat tam olarak ne yapacağını bilemez.

“İlk defa, kendini, aşk denilen tuzağa bu kadar yakın hissediyordu. Alışık olmadığı bu his, sanki gücünü almış gibiydi.” (S.T., s. 370).

Lal'e ulaşamayan Murat Arkan kötülüğe hizmet eden birisi olarak aşkından uzak bırakılmak suretiyle bir nevi cezalandırılır.

Ayrıca Selçuk'un şirket yönetimine getirerek kendi amaçları için kullandığı Ziyet'in kardeşi, diğer çıkarıcı insanlar yanında daha sonra ortak olarak makineleri onun fabrikalarına taşıyacağı Hasan Sökmen de olumsuz kişiliğiyle dikkat çeker. Kaba ve görgüsüz iş adamı anlattığı anlarıyla daha da itici hale gelir. Eşekle ilgili anlattığı hikâyesinin¹³⁵ ayrıntıları *Kırk Kırık Küp* adlı hikâye kitabında Merkepli Sanayici¹³⁶ adlı hikâyede daha ayrıntılı yer alır.

Rafet Vardar ise onurlu bir geçmişi olmasına rağmen Selçuk'a olan zaaflarından dolayı onu destekleyerek dolaylı da olsa onun kötülüklerine fırsat verir. Yanlış davranışlarını fark etmesine karşın ona engel olabilecek dirayeti gösteremediği için ailesine oldukça zarar vererek olanlardan sorumlu hale gelir. Kardeşi Vecdi Vardar ise Selçuk'un babası olmasına rağmen onun kötülüklerini fark ederek engel olmaya çalışan birisi olduğundan dolayı iyiliğin temsilcisidir. Ancak uğraşlarında başarılı olamayarak oğlunun daha çok nefretini kazansa da doğru bildiği yoldan vazgeçmez.

¹³⁵ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 281.

¹³⁶ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 46.

İyiliğin temsilcisi olan Berke ise Selçuk'un tersine güzel hislerle bezeli, tam anlamıyla idealize bir tiptir. Her türlü kötülüğe rağmen içinde kötü bir his barındıramayan, her zaman kaderine razı gelerek kötülüklere karşı gelemeyen, kendi hakkı olanlardan bile rahatlıkla vazgeçebilen Berke; eşi tarafından sürekli uyarılmasına rağmen duruşundan taviz vermez. Selçuk'u batırmak istediği şirketinin yönetimine alarak işini kolaylaştırır. Dedesinin vasiyetnamesiyle kendisine bırakılan şeylerden vazgeçerek Selçuk'a bırakır. İlk başlarda gerçek yüzünü göremediği Selçuk'un sonraları ne olduğunu anlasa da Anberin'in tüm uyarılarına rağmen affetmekten vazgeçmez.

“ ‘Selçuk’un bize daha fazla zarar vereceği bir şey ancak kendisine de zarar getirecek bir şeydir. Bize yaşattıklarından dolayı da pişmanlık duyduğunu söyledi, özür diledi.’ Anberin sıkıntılı bir gülüşle, ‘Selçuk ve pişmanlık! Selçuk ve özür dilemek! İnan bana, bu da o namaz niyaz gösterişleri gibi aynen palavradır. Vardır bir hesabı. Yoksa katiyen aramaz seni.’ ” (S.T.2Ş.İ., s. 310).

Anberin de kocası gibi iyi niyetli idealize bir kişi olmakla birlikte çevresinde dönen oyunların farkındadır. Her konuda sürekli kocasını uyararak ona engel olmak istese de, kocasının kararlarına saygı göstererek sevdiği insan için bütün fedakârlıkları yapar. Çocuklarını da kendileri gibi sevgi dolu yetiştirir.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* 'ndaki kadar keskin olarak iyi ve kötü ayırımına başka esrinde rastlanmayan Bezmen'in Pamir Bezmen ile tanışarak evlenmelerine giden hikâyelerini anlattığı *Bizim Gizli Bahçemizden* adlı romanında ana kahramanlar kendisi ve Pamir Bezmen'dir. Her şeye rağmen birbirlerine olan aşklarından vazgeçmeyerek, bu aşkı yaşamak için her şeyi yapan çift sonunda evlense de kendilerine engel olmak isteyen insanlarla karşı karşıya kalır. Eski eş Grayce ve onunla ilişkili şirket müdürüyle eşi engel olmak isteyen uğraşlarla kötü kişilikler olarak yansıtılır.

“ ‘Pamir Bezmen'in metresiyle mi görüşüyorum?’ diye soruyor ucuz ve adi ses. Karşımda kim olduğunu anında anlıyorum, dün akşam işten sonra beni içkiye davet eden müdürün hanımı o.” (B.G.B., s. 352).

Bahsi geçenler dışında olumsuz kişilerden bahsedilemeyeceği gibi yaşanan yasak aşk dışında olumsuz bir davranışlarına rastlanmayan ana kahramanların olumlu kişiler olarak yansıtıldığı görülür. Sonucu evlilikle biten büyük aşkın başlangıcı her ne kadar toplumsal değerlere aykırı görünse de mutsuz olan Pamir'in hayatına mutluluğu getirmesinden dolayı yaşananların ortaya çıkardığı bir sonuç olarak algılandığından hayatı için gerekli bir değişim olarak görülür.

Tamamen aşkın sorgulandığı *Gönderilmeyen Aşk* romanında ise olumsuz kişilerden söz etmek mümkün değildir. İdealize bir kişinin de kullanılmadığı eserde yaşadığı aşkın ve sevdiğini kaybetmenin etkisiyle aşktan uzak durmaya çalışan ancak zamanla bunun mümkün olmadığını anlayan Anber, kendi yazdığı romanların kahramanları aracılığıyla da yaptığı karşılaştırmalarla sorgulamasını yapar. Anberin ise yazdığı bir kitabın kahramanıken ortaya çıkarak onu yönlendirdikten sonra bir anda ortadan kaybolur. Gerek Orfe'yi, gerekse Hürrem'in Umut'unu olumlu ya da olumsuz olarak niteleyebilecek şekilde tanıma imkânı yoktur. Onları sadece kadınların bakış açılarıyla ve duygularıyla görmek mümkündür.

Bir Gece Yolculuğu'nda da yine olumsuz bir kişiyle karşılaşmadığı gibi, idealize edilmeye çalışılan bir kahraman da söz konusu değildir. Nermin ile Nazlı'nın kendi oluşturdukları kahramanlarıyla çıktıkları olağanüstü yolculukta kitaplara farklı bir bakış açısıyla yaklaşılırken diğer kişilerden ziyade Nermin ve Nazlı'nın onlara bakışları yer alır. Nazlı Eray'ın kitabından hareketle İmparator Hadrian'ı bulmaya çalışırken karşılaştıkları kişiler de tarihin içerisinde yeniden canlanan fakat olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmeyen kişilerdir.

Hayal Takımı'nda da olumsuz kişilerle karşılaşmayan çocuklar farklılıklarına rağmen bir arada yaşayabilen ve arkadaş olabilen olumlu kişiler olarak yansıtılırken, *Kırk Kırık Küp* adlı öykü kitabında *Sırça Tuzak*'taki Selçuk ve Fasulyesi Ziyet'e benzeyen Sahte Kral ve Hakiki Fasulye¹³⁷ adlı bir hikâyeye yer alır. Diğer hikâyelerinde de acı çeken insanların yaşamı, olanlara kayıtsız kalan insanlara fark ettirilmeye çalışılır.

2.2.6.3. Kişi kadrosu ve belirleyiciliği

Romanın adlandırılmasında roman kişilerinin belirleyiciliği önemli bir yere sahiptir. Kişi kadrosunun ortak özellikleri ön plana çıktığında romanın türünü belirlemede dahi önemli bir etkiye sahip olacaktır. Aile romanı, meslek romanı gibi kişilere göre sınıflandırılan romanlar ortaya çıksa da Bezmen'in romanlarında bu derecede bir belirleyicilik söz konusu değildir.

Oldukça geniş bir kişi kadrosuna sahip olan *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* eserlerinde Kurt Seyit, Mürvet, Shura gibi her üçünde

¹³⁷ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 247.

de karşımıza çıkan çekirdek kadronun yanında buldukları ortama bağlı olarak olaylara dâhil olan birçok kişi vardır. *Kurt Seyt & Shura*'da da *Kurt Seyt & Murka*'da da varlığını sürdüren Osman'ın yanında, Aluşta'daki aile fertleri, diğer arkadaşları Mustafa ve Yahya, Aluşta'dan kaçmalarına yardım eden çocukluk arkadaşı Yasef, kendisi gibi kaçak arkadaşı Celil ve sevgilisi Tatyta, Aluşta'ya giderken karşılaştıkları Teğmen Miloviç, başlarda dostu olan ancak sonradan karşı safa geçerek Seyit'in peşine düşen Petro, Rus dostları Vladimir, Sergei, Valeri, gibi kişilerin yanında Rusya'daki davetlerde adı geçen daha birçok kişiden söz edilebilir.

Kurt Seyt & Murka'da da Seyit, Murka, Shura, Osman, Akluştta'daki aile fertleri yine yer alırken, yeni yurtlarında tanıştıkları Manol, Aziz Çavuş, birlikte iş yaptıkları birçok kişinin yanında Mürvet'in kardeşleri Fethiye ve Necmiye, Mürvet ile Seyit'in çocukları Leman ve Şükran, Şükran'a bir süre bakan Ali Dayı ve karısı Mahinur, Leman'ın kocası Sabahattin, onun arkadaşı Naci, çok defa değiştirdikleri evlerin sahipleri gibi oldukça geniş bir kişi kadrosu kullanılır.

Mengene Göçmenleri'nde kişi kadrosunun genişliği bakımından diğerlerinden farklı değildir. Çocuklarını alarak kaçmaya karar veren Bahattin ve Ayşe ile yanında götürdükleri çocukları Raşit, Süleyman, Emine; geride bıraktıkları kızları Mehir ve Adile, kaçtıkları sırada yollarını kesen Bulgar eşkıya, yeni yurtlarında tanıştıkları Süleyman'ın ustası Muharrem Usta, Emine'ın çocukluk arkadaşı Ömer, Bedriye Hanım, Şefik Hoca, Münevver Hanım, Kemalettin Bey ve Emine'nin kötü bir evlilik tecrübesi yaşadığı oğulları Adil, Haşime Ebe ve Daha sonra Emineyle evlenen oğlu Hasan, Hasan'ın çocukları Hayriye ve Hakkı, Emine ve Hasan'ın evlenmesiyle doğan Mürvet ve kardeşleri Fethiye ve Necmiye, Mürvet'in halasının oğlu ve çocukluk arkadaşı Yakup, daha sonra evleneceği Kurt Seyit ve onların tanışmasını sağlayan Osman yanında daha birçok kişi yer alır.

Her üç eserinde şahıs kadrosu göçmen insan kitleleri içerisinde seçilmiştir. Yaşanan göçlerle gelip İstanbul'a yerleşen insanların ortak noktası hepsinin de gurbet duygusunu yaşaması ve geride bıraktıklarına özlem duymasısıdır. Yahya'nın kızlarını almak için geri dönmesi¹³⁸, Seyit'in bütün tehlikelere rağmen Murka'nın

¹³⁸ Nermin Bezmen. (1995). *Mengene Göçmenleri*, Yaylacık Matbaası, İstanbul, s. 109.

ailesiyle yazışmasına izin vermesi¹³⁹, Şair Hasan'ın geri dönmeye çalışırken öldürülmesi¹⁴⁰ bunun içindir.

Sır'da Hüma'nın çocukları ve torunlarıyla başlayan olaylar geriye genişleyerek asıl hikâyeye doğru uzandığında merkezi kişi olarak Hüma yer alır. Annesi, babası ve mürebbiyesi Matmazel Celeste ve Piyano Hocası Sinyor Feretti'nin ardından okul arkadaşları ve onlardan en önemlisi Eleni de kişi kadrosu içerisinde yerini alır. Nesim ve ailesi Akif Beyle Rûveyda Hanım, nişan davetlerinde bulunan Mösyö Eduard Piron ve yeğeni Nathalie, Mösyö Jaeche, Isaac Botton, fotoğrafçı Caloust Calfayan, düğün için hazırlık yapan Madam Fengara, Eleni Satiriu gibi birçok kişi İstanbul'da yer verilen kişilerdir. Londra'da Nesim'in arkadaşlarından en önemlisi ile Nigel ve müzede karşılaştığı esrarengiz adamdır. Lusitiana'da Amerika'ya doğru yolculukları sırasında Kaptan Daniel Dow'dan Mr. Ve Mrs. D'orsayLara birçok kişiyle tanışır. New York'ta Ezra ve Stein ailesinin yanında arkadaşları Paul, Shana ve Eva ile tanışır. Londra'da karşılaştığı esrarengiz kişinin de Aurora'nın incileriyle bağlantılı olan Hintli Mihrace olduğunu öğrenir. Daha birçok kişinin adı geçtiği *Sır*'ın ardından *Aurora'nın Incileri*'nde de aynı kişi kadrosu sürerken torun Hüma'nın Amerika yolculuğuyla tanıştığı bahsi geçen insanların torunları da kişi kadrosuna dâhil olur. Lilian ve Robert Burnham ve oğulları Brian gibi kişilerinde yer aldığı geniş şahıs kadrosu yer alır. Oldukça maceralı bir serüvenin içerisinde ailevi bağlantılarla yer alan kişilerin çok olması yanında arkadaş olarak yer alan kişiler de az değildir.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda ise daha belirgin olarak aile bağlarıyla belirlenen kişi kadrosunda sadece isimleriyle yer alan birinci kuşak Ali Sermed Vardar ve Ali Hazım Vardar da yer alır. Rafet Vardar, Seher Vardar, Vecdi Vardar, Nesibe Vardar gibi büyüklerin ve bunlarla ilişkilerinde dolayı yer alan Seher Vardar'ın evlenerek boşandığı Muzaffer Saral, Zehra Vardar'ın eşi Hayri Kastel, Nesibe Vardar'ın eşi Saffet Atay ikinci kuşak kadroyu oluşturur. Hikâyenin merkezinde yer alan kötülüğü temsil eden Selçuk ile iyiliği temsil eden Berke üçüncü kuşak içerisinde yer alır. Bunlarla birlikte Rafet Vardar'ın kızı Refika Vardar ve eşi Ziya Kermen, Berke'nin eşi Anberin ve eski eşi Gloria, Berke'nin kardeşi Berte Vardar, Selçuk'un eski eşi Fazıla ve kardeşleri Bora, Tarık ve Naci Vardar üçüncü

¹³⁹ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt&Murka*, PMR Yayıncılık, 28. Baskı, İstanbul, s. 208.

¹⁴⁰ Nermin Bezmen. (2012). a.g.e., s. 227.

kuşakta aileyi temsil eder. Son kuşakta ise henüz genç olan Selçuk'un kızı Gülşah Vardar ile Berke ve Anberin' in çocukları Larissa ve Geray yer alır. Selçuk'un *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda evlendiği Ziynet ve ondan olan çocuğu da aileye dâhil olurken, Ziynet'in kardeşi Okan ve annesi de kişi kadrosu içerisinde yerini alır. Anberin'in kardeşi Lal ve yardımında bulunduğu gençlerden olan Dilfuza dahi Serhat Arkan'ın ofisinde karşısına çıkar.

“ ‘Ben size uzun bir teşekkür mektubu yazmıştım geçen sene. Umarım okumuşsunuzdur. Umarım size ulaşmıştır.’

‘Uzun bir mektup?’

‘Evet... Ben Dilfuza Şahin.’ ” (S.T.2Ş.İ., s. 216).

Selçuk'un ortaklık yaptığı Hasan Sökmen, Avukatlık yapan kardeşler Murat ve Serhat Arkan, Şükrü Akseki, Ragıp Usta gibi birçok kişinin yer aldığı eserde belirleyici unsur aile olarak ön plana çıksa da mesleki yapılanma da aile şirketi olması dolayısıyla önemlidir.

Bizim Gizli Bahçemizden'de merkezde bulunan Nermin ve Pamir Bezmen çiftinin yanı sıra geçmişe dönmeden önceki dilimde çocukları Pamira ve Cazım ile acı günlerinde yanlarında olmaya çalışan arkadaşları Niki ve Manolis, Liam Neeson, Ayla Erduran, Fazıl Say, Bülent ve Burcu Evcil, Gülgün Feyman ile Tyfun Budak, Filiz Kutlar, Cem ve Ayşe Alpan, Kürşat Başar, Emrah Yücel, Sascha Goetzel, Bilge Meşçi gibi birçok kişiden bahsedilir. Tanıştıklarından evliliklerine giden hikâyede ise Pamir'in eşi Grayce, annesi, Fuad Dayısı, Hüseyin Demiraçi dedesi gibi akrabalarının yanında Mehmet Baler, Selahattin gibi birçok arkadaşı, Nermin'in ayrıldığı nişanlısı ve ailesi, halakızı Sevil ve arkadaşı Ayfer, onun erkek kardeşi Aytaç gibi birçok kişi şahıs kadrosu içerisinde yer alırken bu eserde de aile bağlarının belirleyiciliğinin ön planda olduğu görülür.

Gönderilmeyen Aşk'ta ise diğerlerine nazaran sınırlı sayılabilecek şahıs kadrosu içerisinde bir belirleyicilikten söz etmek mümkün değildir. Genelde Anber'in yazdığı eselerdeki kahramanlar doğrultusunda yer alan şahıslar Anberin ve onun ressam sevgilisi ile diğer bir roman kahramanı Hürrem ve âşık olduğu adam Umut'tur. Anber ve çocuklarının yanında aşk yaşadığı Orfe'nin de yer aldığı şahıs kadrosuyla tamamlanan hikâyede neyin gerçek olduğu sorgulanırken Anber'in çevresinde kimse kalmaz.

Bir Gece Yolculuğu'nda da Nermin ve Nazlı arasındaki bir telefon görüşmesiyle başlayan olağanüstü olaylar okunan eserlerde yer alan kahramanların

belirleyiciliğiyle oluşan kişilerle sürer. Nazlı Eray'ın Melek Hasan'ı ve Nermin Bezmen'in Zihninin Kanatları'yla çıktıkları yolculuk sırasında karşılaştıkları diğer kişiler de okunanların etkisiyle belirlenir. Melek Hasan'ın bulunduğu Vicky, Çanakkale üzerindeyken ortaya çıkan şehit ruhları, ünlü soprano Montserrat Caballe, Çanakkale bulutu, haber güvercini, Orphee, Bay Gece, arkeolojinin babası Johann Joachim Winckelmann, İmparator Hadrian, Antinous kişilerle ilerleyen olaylar Antinous'un sözleriyle sona erer. Eserde *Gönderilmeyen Aşk*'ta olduğu gibi çok geniş bir şahıs kadrosundan söz etmek mümkün değildir. Ayrıca eserlerden hareketle belirlenen kahramanlar olmaları yönüyle de benzerlikleri vardır.

Hayal Takımı'nda da Mina ve arkadaşları; Moiz, Gül, Antranik ile annesi ve anneannesinin yanında yaşadıkları olağanüstü deneyimle geçmişten gelen Kurt Seyit ve onların merakını gidermek için yanına gittikleri bilge zeytin ağacı, ağaç sayesinde gerçekleri öğrendikleri sarman, Moiz'in dedesi, Antranik'in babası eserin kişilerini oluşturur. Kişi kadrosunda çok farklı özellikteki çocukların bir araya gelebilmesi farklılıkların bir arada yaşayabileceği anlayışıyla oluşturulur. Diğer eserlerinde de farklı milletlerden insanların dost olabildiği Bezmen hikâyelerinde de çeşitli kesimlerden kahramanlara yer verir.

2.2.6.4. Kişilerin sınıflandırılması

Kişilerin sınıflandırılmasında klasik romanlarda oldukça önem taşıyan merkezi kişi, modern romanlarda önemini yitirir. Diğer kişilerin kendisine göre konumlandığı merkezi kişi olayların çevresinde döndüğü kişidir. Belirli bir zümreyi temsil eden tip ise olumlu ya da olumsuz özellikleriyle nesnel ya da öznel olarak yansıtılabilir de özgün olmadığı sürece başarılı sayılmaz. Hayatta benzer özellikler gösteren insanlarla paralel oluşturulan bu kişiler ortak unsurlar etrafında bir grubu temsil ederken romancının bakış açısı etrafında yansıtılır. Yapılarına göre yüceltilmiş, ilkörnek, nihilist tipler; konularına göre ise sosyal, psikolojik, zihinsel tipler kullanılır. Yüceltilmiş tip yazar tarafından olumlu özellikleri ön plana çıkarılmış olan tiptir. İlkörnek ise toplumun tarihinde nesiller boyu oluşan ortak tutum ve davranışları temsil eden kalıplardır. Tipik durumların en meşhurları da en iyi örnek olarak ilkörnek kabul edilir. Daha çok olumsuz yönleriyle yansıtılan nihilist tipler ise başkalarının kötülüğünü isteyerek yıkıcı özellikler gösterir. Sosyal tipler kişilerin doğuştan getirdiği özelliklerine göre değil de sosyal şartlar nedeniyle

sonradan kazanılan değerleri temsil ederken; psikolojik tipler kişiye bağlı, doğuştan gelen özellikleri temsil eder. Zihinsel tipler ise entelektüel tiplerdir. Düşünce ve sanatla ilgilenen bu tipler genel anlamda zihinsel değerleri temsil eder. İnsanların olaylar karşısındaki ferdi tutumunu esas alan karakter insan yaratılışına basılan bir unsurdur. Herhangi bir grupta bağlantılı olmayan, doğuştan gelen özellikleriyle dikkat çeken bu kişiler özgün şahsiyetlerini dışa yansıtır. İnsanı diğer insanlardan ayıran özellikleri kişilerin çözümlenmesini gerektirdiğinden kişinin tüm özellikleri belirtilerek sunulmaya çalışılır. Aynı eser içerisindeki aynı kahramanlar hem tipik hem de karakteristik özellikleriyle sunulabildiği gibi ana kahramanlar dışındaki fon karakterler olarak adlandırılan yardımcı kişiler de yer alır. Kimi zaman hayali figürler ve eşya figürleri de roman içerisinde kişilik kazanarak belirli bir sınıfı temsil etmek için kullanılabilir¹⁴¹.

Teorik incelemeler dışında bir insan olarak da incelenmesi gereken kahramanlar varlık şartlarını taşıyan bireyler olarak da ele alınabilir¹⁴². Meslek alanları, sosyal hayat unsurları, kadınları ve çocuklarıyla bölümlere ayrılarak incelenebilecek insan olarak sınıflandırma teorik kişi sınıflandırmalarıyla karıştırılmayarak bölümün sonunda ayrıca ele alınacaktır.

Kurt Seyit, Shura ve Murka çevresinde gelişen *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka* romanlarında kişileri tip ya da karakter olarak sınıflandırmak güçtür. Özellikle Kurt Seyit klasik romanın merkezi kişi anlayışıyla aktarılmıştır. Başkahraman odur ve ilk kitapta Shura, ikinci kitapta Murka ona eşlik ederken her ikisi de Seyit'e göre tavır alan ikinci derece kahramanlar olarak norm karakter özellikleri gösterir. Belirleyici kişi olan Seyit her zaman özne durumundadır. Shura ve Murka'nın yaptıkları her şey Seyit'le ilişkilidir. Murka'nın kimi zaman Seyit'in yapmak istediklerine engel olması, etken bir şekilde geçerek onun kararlarını yönlendirmesi Seyit'in sürükleyiciliğini etkilemez. Yaşamları yine onun inadı çevresinde yönlendirilir.

“İşi devrettim. Artık kocanın lokantaları yok. Votka imalathanesi de yok. O beğenmediğin iş yok. İçki de yok. Üç sene evde oturacağım artık. İstedğin gibi, dizinin dibinde oturacağım. Memnun oldun mu?” (K.S.M., s. 312).

Benzeri birçok örnekte işini bırakarak hep yeniden başlamak zorunda kalan Seyit, Bolşevik ihtilaliyle Türkiye'ye kaçmış olan bir Rus subayıdır. Geride bırakmış

¹⁴¹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 146-168.

¹⁴² Yakup Çelik. (2002). *Sait Faik ve İnsan*, Akçağ Yayınları, Ankara.

olduklarının özlemiyle yaşayan ve Amerika'ya gitme arzusunda olmasına rağmen eşi Murka'nın istememesinden dolayı gidemeyen, bu sebeplerden dolayı da mutsuz bir yaşam süren kahraman zamanında babasına karşı çıkmasına rağmen Türkiye'de babasının istediği gibi bir Türk kızı olan Mürvet'le evlenir.

Mürvet ise kendisi gibi bir göçmen ailesinin kızı olmasına rağmen yaşamdan bekledikleri çevresinin etkisinden dolayı çok farklıdır. Kadının toplumsal yeri dolayısıyla edilgen bir durumda gözükmemesinden dolayı merkezi kişi olarak yer almayan Mürvet, aynı şartlarda yetişerek dünyaya bakışlarını çevresel sınırlarla belirleyen kesimi temsil eden bir tip olarak nitelendirilebilir. Ancak Seyit'in yaşamındaki baskın rolü ve *Mengene Göçmenleri*'ndeki gelişimi dikkate alındığında *Kurt Seyt & Murka* eserinde merkezi kişilerden biri de sayılır. Çünkü Shura gibi Seyit'in istekleri doğrultusunda davranmak yerine onu değiştirmeye çalışmasından dolayı ağırlık noktası oluşturur. Onu, ait olduğu zihniyetin dışında bir yaşama taşıyan eşine direnişi aralarındaki farklılıkları tamamen ortaya çıkarmasına karşın kadercı bir anlayışla sessizce her şeye razı olmadan kocasının peşine düşmesi ve onu eve getirmeye çalışması ise toplumsal kurallara bir başkaldırı olarak düşünülebilir. Sık sık annesi ile kocası arasında kalması, yeni kıyafetlerini kullanmak istemesine rağmen ayıp olduğunu düşünmesi tipik özelliklerini güçlendirirken, aynı özellikte insanların yaşamakta olduğu bir toplum içerisine yabancı olan Seyit'le birlikte hayatına giren farklılıklar onu kalıplarından çıkaramasa da eşini sevmekten vazgeçmez.

“Şu an tek düşündükleri ucu ucuna beraberliklerinin kurtulduğu ve şimdi aynı yatakta sarmaş dolaş yatabiliyor, sevgilerini birbirlerine fısıldayabiliyor olmalarıydı.” (K.S.M., s. 448).

Shura ise bir Rus kızıdır. Babasının Seyit'e istediği gibi vakit geçirebileceğini ancak evlenemeyeceğini salıkladığı, ondan dolayı babasından kırgın ayrıldığı bir Rus kızı. Bu özellikleriyle tipik bir kahraman olarak belirmesine karşın Seyit'in yaşamında önemli bir yere sahip olmasından dolayı diğer Rus kızlarından ayrılır. Seyit'in kararıyla Paris'e gidene kadar onun yaşamında oldukça önemli bir yere sahip olan Shura, Novorosisk'te tanıştığı, Türkiye'ye kaçarken gizlice tekneye binerek kendisiyle gelen büyük aşkıdır.

“ ‘Haydi eşyalarını toparla Shura, sen de gidiyorsun.’

‘Gidiyor muyum? Nereye gidiyorum?’

Genç adam, tekrar onun yanına oturup, gözlerinin içine bakarak, konuştu. Sesi kesin bir ifade taşıyordu.

‘Evet Shura, seni seven o adamla gideceksin.’ ” (K.S.S., s. 452).

Başlangıçta sevdiği adamın onu tehlikeye atmak istememesine rağmen her şeyi göze alarak peşine takılan ve kendi kararlarıyla olaylar içerisinde yer alan Shura sonradan sevdiği adamın gitmesini istediği için ondan uzaklaşmasıyla edilgenleşir. İkinci dereceden bir kahramana dönüşerek Seyit ve Murka'nın yaşamından uzaklaşarak sadece zihinlerde yer alan bir norm karaktere dönüşür.

Mengene Göçmenleri'nde ise *Kurt Seyt & Murka*'daki Mürvet başkahraman olarak nitelendirilmese de en önemli kahraman olarak yer alır. Başlarda annesi Emine üzerinden süren olaylar onun doğumuyla Mürvet'in yetişmesinden evliliğine giden serüvenine odaklanır ve Kurt Seyit ile evlilikleriyle sona erer. Eserde göçle başlayan olaylar içerisinde Bahattin, Ayşe ve çocukları Raşit, Süleyman ve Emine ile başlayan kaçış hikâyesi İstanbul'da Emine çevresinde ilerlemeyi sürdürerek diğerleri ikinci derece kahramanlara dönüşür. Daha sonra Mürvet'le birlikte Emine'de ikinci planda kalmaya başlar. Çocukları ve eşi Hasan için var gücüyle çalışan Emine ve çevresindeki diğer kişiler o dönemlerin göçmen ailelerini ve sorunlarını yansıtan, kızını toplumsal normlarla yetiştirmeye çalışan bir tip olarak var olurken, toplumsal sınırlar içerisindeki diğer kadınlardan farklı olarak kocasını dinlemeyip ticaret yapmasıyla da karakteristik özellikler gösterir.

“Hasan, anlayışlı ol, ne olur. Çocuklarıma yarın ne yedireceğim, diye düşünürken, elâlem bana ne der, diye düşünemem. Hem, ben kararımı verdim. Sen de beni daha zor duruma düşürme, ne olur.” (M.G., s. 196).

Mürvet ise burada *Kurt Seyt & Murka*'dan farklı olarak direnç gösterebilen, belirli kuralları olan, ağırlığını koyabilen bir başkahramandan ziyade o kişilik özelliklerini kazanmasını sağlayan, kişiliğini oluşturan bir eğitime tabi tutulan, kendini toplumsal değer yargılarına ve ailesine adanmış olan bir tip niteliğindedir. Zamanla öğrendiği kriterler çerçevesinde Kurt Seyit karşısında var olarak ona bir takım isteklerinden fedakârlık ettirebilecek aşkı yaşatır. Seyit'le birlikte bütün karakter özelliklerinin yanında sosyal ve tarihsel koşulların belirlediği birer tip olarak da Lukacs'ın kullandığı anlamda¹⁴³ tip özellikleri de gösterirler. Tak farkları kendileri dışındaki temsil ettikleri şeylerin ikinci planda kalmasıdır. Tarihsel ve toplumsal sorunları açıklamak, yorumlamak amacıyla sahneye çıkarılmış birer tip¹⁴⁴ olmaktan ziyade tarihsel şartların oluşturduğu tiplerdir.

¹⁴³ Berna Moran (2008). *Edebiyat Üzerine Makaleler Röportajlar*, İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s. 149.

¹⁴⁴ Mehmet Tekin. (2010). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s. 105.

Kurt Seyt & Shura'da partilerde yer alan Borinsky, Alexandra Julianova gibi birçok kişi, Petro ile birlikte gittikleri genelevde karşılaşılan Barones Maria gibi kişiler; *Kurt Seyt & Murka*'da onlara ev sahipliği yapan birçok kişi, Manol, Akay vapur şirketinin sahibi Mehmet ve Osman Beyler, ortaklık yaptığı Tomas gibi iş yaptığı birçok üçüncü derecede kahraman ise sosyal tip olarak yer alır. Temsil ettikleri sosyal statülerle var olan bu yardımcı kahramanlar hayatın karşısına çıkardığı birçok insandan bazılarıdır.

Sır'da, "Üç koca, üç çocuk, yedi torun ve sekiz küçük torunla süslenmiş doksan beş dolu sene..." (S., s. 16) yaşayan ve anlatacak çok şeyi olan Hüma anlattıklarından fazlasını sormaya cesaret edemeyen çocuklarına sürprizlerle dolu bir yaşamın ardından en büyük sürprizi ölümüyle yapar. Nesim ile yaşadıkları aşktan ölümüne uzanan her iki kitap boyunca da tipik özellikler göstermeyen bir başkahraman olarak yer alan Hüma, tercihleri ve duyguları söz konusu olduğunda karakteristik özellikler gösterse de kişi çözümlemesi söz konusu olmadığı için tam anlamıyla bir karakter olduğunu söylemek mümkün değildir. Merkezi kişi olarak özne durumunda yer alırken diğer kişiler ise onun çevresinde nesne durumunda yer alır. *Sır*'daki Nesim onu İstanbul'dan ailesinden alarak İngiltere ve Amerika'ya götürmesine rağmen Hüma her seferinde onu şaşırtacak davranışlarıyla daha önde olmayı başarır.

"Kombinezonumu çıkarırken, Nesim'in bakışlarını yakaladım. Şaşkın ve ne yapacağını bilemez haldeydi. Eminim bu geceyi ben gelmeden bitirmiş olmayı çok istiyordu. Ama geç kalmıştı." (S., s. 257-258).

Aurora'nın İncileri'nde sonradan bir çocuk sahibi olduğu Ezra, önceleri elde edemediği aşkından vazgeçerek asker olmaya karar verdikten sonra Hüma'nın ona sunduğu fırsatla mutlu olur. Nezir Han, kaderin birbirlerini karşılaştırdığı iddiasıyla onu elde etmek için gösterdiği tüm çabalara rağmen ona ulaşamaz ve çocuğu olduğunu öğrendikten sonra ortadan kaybolur. Kaderin karşısına çıkardığı her şey Hüma'nın iradesi doğrultusunda yönünü belirleyerek sürer. Ferdi ve beklenmedik davranışlarıyla karakteristik özellikler gösteren Hüma başkahraman olarak merkezi kişiliğiyle daha çok dikkat çeker. Değişik kararları ve sürpriz davranışlarıyla düz bir karakter olmaktan uzaktır. Belirli bir kesimi temsil eden bir tip olmadığı gibi karakter nitelikleriyle de geniş bir portre oluşturan Hüma yuvarlak karakter özellikleri gösterir. Çok farklı özellikleriyle tanıtılan en önemli kahramandır.

Fransız mürebbiye Matmazel Celeste, her koşulda kişisel hayatını ikinci plana atarak Hüma için gösterdiği fedakârlıkla dikkati çeker. Hüma'nın hayatındaki önemli yeri olay içerisinde de etkili olmasını sağlar ve ne pahasına olursa olsun ayrılmamaları dikkat çekicidir. İkinci derece kahramanlar içerisinde Nesim, Ezra, Şah Nezir yanında yer alabilecek mürebbiye için Hüma'nın sözleri ana kahraman açısından önemini gösterir.

“Birden, çılgınlığının, hayatımı ne kadar derinden etkileyeceğini düşündüm. Sadece ailemden değil, Celeste'den de ayrılmak zorunda kalabilirdim. Buna dayanamazdım.” (S., s. 73).

Olayların başlangıcı olan Hüma ile Nesim'in yakınlaşmasından kendini sorumlu tuttuğundan dolayı onu hiç yalnız bırakmayacaktır. İdealize bir tip özelliği gösterir. Kendini sorumlu olduğu kişiye adanarak hep geri planda bırakır.

Nişan davetlerinde bulunan fotoğrafçı Caloust Calfayan, düğün için hazırlık yapan Madam Fengara, Eleni Satiriu gibi birçok kişi temsil ettikleri meslek açısından; Lusitiana'da Amerika'ya doğru yolculukları sırasında Kaptan Daniel Dow'dan Mr. Ve Mrs. D'orsaylara birçok kişi ait oldukları sosyal sınıf bakımından, üçüncü derece kahramanlar olarak yer alan birçok sosyal tipten bazılarıdır.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda buraya kadar bahsi geçen merkezi kişi özelliği gösteren bir başkahramandan söz etmek mümkün değildir. Söz konusu eserlerde Selçuk tuzaklar kuran kişi olarak edilgenliğinden dolayı merkezi bir özellik gösterse de kötülüğü temsil eden belirgin bir tip olarak görülür. Gittikçe şeytana dönüşen ve şeytanın dahi aklına gelmeyen fikirleriyle çok belirgin olan tip oluşurken romancının bakış açısına göre öznel bir takdim söz konusudur. Tek boyutlu, şematik özellikler göstermeyen Selçuk'un farklı eğilimleri ve zaafı da ön plana çıkarılır.

“... Öncelikle, kocasının, başarısının ve üstünlüğünün kıskanıldığına inandırılması gerekiyordu ve bu çok kolay oldu. Zaten, etrafındaki herkese göre üstünlüğünü benimsemiş olan Selçuk, başına gelen her tatsız olayla ilgili de başkalarını suçlamakta olduğundan, kendisini onların kıskançlığına karşı korunmak ihtiyacını hissetmesi hiç de zaman almadı.” (S.T.2Ş.İ., s. 256).

Kendisinin üstün olduğu dışında samimi bir inancı olmayan Selçuk, dünya nimetlerinden sonuna kadar yararlanmayı hedefleyen, bunun için başkalarının haklarını yemekten çekinmeyen, kıskanç, yıkıcı özellikleriyle nihilist bir tip özelliği de gösterir. Yazar tarafından muhalefet edilerek zararlı görülen, ortadan kaldırılmak istenen, gittikçe şeytana yaklaştırılan bu tip okuyucu gözünde küçük ve değersiz kılınmak istenir. Hazırladığı tuzaklar ve çektirdiği acılar yanında şeytanyla yaptığı

sohbetler tanınmasını daha da kolaylaştırır. Ona kendisiyle ilgili düşüncelerini tek söyleyebilen şeytanıdır. Söz konusu durumda şeytan hayali bir figür olarak düşünülebilir. Neticede onu Selçuktan başka gören yoktur.

“ ‘Karıştırma. Sen zeki değilsin. Sen kurnazsın. Hem de çok kurnaz.’
Selçuk alınmıştı. Yüzü fena buruldu. ‘ Zekâmın farkına varmaman çok enteresan’ dedi şikâyetle.” (S.T.2Ş.İ., s. 286).

Selçuk kadar kötülükleriyle belirginleşen bir tipe bu eserlerden önceki ya da sonraki başka eserlerinde rastlanmayan Bezmen, iyi tipler oluştururken de aynı derecede belirgin ve tek yönlü kişilikleri ön plana çıkarır. Berke, bu açılardan onun tam tersi kişiliğe sahip olarak yüceltilmiş bir tiptir. Her şeye rağmen kötü hiçbir şey düşünmeyen ve her olumsuzluğu iyiye yoran yapısıyla neredeyse melekleri kıskandıracak iyi niyetiyle yazar tarafından olumlu görülen duygu ve düşüncelerin yaşayan temsilcisidir. Her şeye rağmen, her defasında kuzenini affederek onun önündeki engelleri kaldırmaya çalışması, içindeki merhamet duygusunun ölçülemez boyutunu hissettirir.

“Evet, iblis haklıydı. Selçuk buna kendisi de şaşıyordu. Ama artık adı kadar emindi, Berke’nin tutumu her türlü oyundan, hileden uzak, tamamen samimi bir güvenin işaretiydi. Onunla işi çok kolay olacaktı.” (S.T., s. 260).

Bütün olanlara karşı her zaman Berke’yi uyaran ve Selçuk’un kötülüklerini gören Anberin ise bütün iyi niyetine rağmen güçlü sezgileriyle kötülüklerle karşı tavır koyabilse de eşinin kararlarına saygı göstererek yanında yer alır. Onu korumaya çalışan bir melek olarak eşine olan aşkıyla ön plana çıkan Anberin de idealize edilmiş bir tip olarak algılanır. Berke’den farkı Selçuk’la bir akrabalık ilişkisi olmaması ve olağanüstü sezgileridir. Bu anlamda ölen kayınvalidesi Seher Vardar’dan dahi yardım alır. Ayrıca korumaya çalıştığı sadece eşi değildir. Selçuk’un komplosuna maruz kalmış kendi kardeşi Tarık’a dahi yardım ederek onu vicdan azabından kurtarır. Bütün bunların yanında ressam olması ve sanatçı duyarlılığını olaylar içerisinde hissettirmesi sanatçı tip olarak dikkat çektiğinden zihinsel bir tip olduğunu söylenebilir. Bu özelliğiyle Serhat arkan için oluşturduğu eserde ve diğer eserlerinde temsil ettiği iyilik kavramının yanında şeytanla ilgili duygu ve ifadeler, eşinin sonsuz affediciliğine karşı ortaya koyduğu tavır çok derin olmasa da karakteristik özelliklerini ön plana çıkarır. Selçuk’a karşı hissettiği nefret duygusuyla beslenen bu duygular kimi zaman açığa çıkar.

“Mahzur? Selçuk’un varlığı topyekûn mahzur benim için aslında. Ama, ne yapabilirim. Kocamı çok seviyorum. Onu kıramam...” (S.T. s. 252).

“Anberin diğer gözü yine orijinal renginde bırakmayı tercih etti. Karakter şeytanlaşsa bile, nereden geldiğini ve kim olduğunu unutmamalıydı. Bu, ona ebedî ıstırapı verecek

bir hatırlatma olacaktı. Anberin, tarama fırçasıyla şeytanî gözün alevlerini şekillendirmeye devam etti.” (S.T.2Ş.İ., s. 266).

İyilerin yanında yer alan Vecdi Vardar, Tarık Vardar gibi ikinci derecede kişilerin yanında; Selçuk’un çevresinde yer bulan, kötülüğe hizmet eden kişiler de eserde belirgin olarak kullanılır. Murat Arkan, Muzaffer Saral, Ziyet gibi kişiler güçlünün yanında yer alarak amaçlarına ulaşmaya çalışan kesimi temsil eden nihilist tiplerdir. Murat Arkan’ın yaşamında Anberin’in kardeşi Lal’e duyduğu aşkla bir değişiklik olacakmış gibi görünse de onu bulamadığından dolayı sonucun ne olduğu bilinmez. Bezmen’in hemen her eserinde hissedilen aşkın gücü hissedilir. Ayrıca özünde kötü olmadığı halde Selçuk’a olan zaaflarından dolayı kötülüklerini destekleyen Rafet Vardar, kendi çıkarlarını düşünen Nesibe Vardar gibi kişiler de ikinci derece önem taşıyan kahramanlardandır.

Üçüncü derece kişilere bakıldığında ise olayların akışında belirgin rol üstlenmeyen, ancak ana kahramanların yaşamında önemli yere sahip olan kahramanlar olduğu görülür. Berke ile Anberin’in çocukları Larissa ve Geray, Selçuk’un kızı Gülşah, ve eski eşi Fazıla, Berke’nin eski eşi Gloria ve kardeşi Beste Vardar, Anberin’in kardeşi Lal, Ziyet’in kardeşi Okan ve annesi, Anberin’in yardımında bulunduğu gençlerden olan Difuza, Selçuk’un ortaklık yaptığı Hasan Sökmen, hatırlanmış kişiler olarak yer alan Ali Sermed Vardar ve Ali Hazım Vardar üçüncü derece kahramanlar olarak yer alır.

Bizim Gizli Bahçemizden’de Nermin ve Pamir Bezmen çiftinin tanışmalarından evliliklerine giden hikâyede aşkın ön plana çıktığı görülürken kişilerin bireysel özelliklerinden ziyade bu aşkı algılayış ve yaşayış şekilleri önemlidir. Toplumsal değerlerin karşısında yer alan kişisel kararlarıyla karakteristik özellikler gösteren çift aşkın kural tanımazlığını temsil eden birer tip olarak da algılanmalıdır. Birinci derece kahramanlar olarak birbirlerinin ekseninde dönen iki tipin de herkesten bağımsız kararları hikâyeyi sürüklerken merkezi bir kişi ya da yüceltilmiş bir tipten bahsetmek mümkün değildir. Pamir’in yaşama bakışı ve iyi niyeti ardından çekilen acılarla birlikte yansıtılırken temsil ettiği zümrenin aksine aşkı için yaptığı fedakârlıklar ve kötülüklerden uzak duruşu *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarındaki Berke’yi hatırlatır. Eski eş Grayce gibi daha birçok unsurla hafızalarda canlanan bu romanlara benzerlik, kişilerin oluşumunda yapılan kötülükleri değil de aşkı esas alması bakımından ayrılır.

Birinci dereceden kahramanların ikisiyle sınırlandırıldığı romanda Pamir'in eşi Grayce, annesi, Nermin'in ailesi, halakızı Ayfer, onun erkek kardeşi Aytaç gibi birçok kişi şahıs kadrosu içerisinde ikinci derece önem taşıyan kahramanlar olarak yer alır. Pamir'in Fuad Dayısı, hatırlama yoluyla yer alan Hüseyin Demiraçi dedesi gibi akrabalarının yanında Mehmet Baler, Selahattin gibi birçok arkadaşı, Nermin'in ayrıldığı nişanlısı ve üst zamanda Pamir'in ölümüyle Nermin'e destek olmaya çalışan dostları ve çocukları üçüncü derece kahramanlardır. Geçmişte gerçekleşen asıl hikâyeye dışında mektupta yer alan anlatılan zamandaki dostlar evlilikleri döneminde hayatlarında önemli yere sahip olmuş olsalar dahi tanışmadan evliliğe giden hikâyenin içerisinde yer almadıklarından dolayı üçüncü derece kahramanlardandır.

Biyografik yapısıyla gerçekçi yaklaşıma uygun olarak yazarını temsil eden bir tip olarak Bezmen'in duygularını yansıtan kahramanın benzeri biyografik özellikler göstermese de *Gönderilmeyen Aşk*'taki Anber'de de görülür. *Gönderilmeyen Aşk*'ta diğerlerine nazaran sınırlı sayılabilecek şahıs kadrosu içerisinde Anber, *Bizim Gizli Bahçemizden*'deki Nermin'in yaşadığı kaybı yaşayan ve bu acının ardından aşkı sorgulayan bir kahramandır. Yaşadığı acı bakımından benzer insanları temsil eden bir tip olarak görülürken toplumsal değer yargılarının aksine bir duruş sergileyen Anber, görüşleri ve duygularıyla çılgın bir karakter olarak var olur.

“Kendi kendine güldü. ‘Ama’ dedi, ‘belli olmaz, benim ne yapacağım hiç belli olmaz, çılgınım. Bir bakarsın birine evet deyiveririm bir gün. Yaşamadan bilinmez.’” (G.A., s. 222).

Birey kaynaklı ifadeler psikolojik tip özelliklerine yaklaştırsa da tam anlamıyla derin bir psikolojik tipten söz etmek mümkün olmaz. Yaşanan duygular aşkın ve âşık olunan insanın hissettirdiklerinden farklı bir şey değildir. Bu bağlamda psikolojik bir tutum görülse de her hangi bir zümreye dâhil olmadan bireysel sorunlar üzerine oluşan değerlendirmeler Anber'i diğer insanlardan ayıran özellikleriyle tanıtır. Bu açıdan irdelenen psikolojik durum yine tipten ziyade karakter sunumunu ön plana çıkarır. Böylece diğer hiçbir eserinde yer verilmeyen derinlikteki bir karakter ortaya çıkar. Kurt Seyit ve Hüma'dan daha derin bireysel ifadelerin yer aldığı eserde Anber'in yazdığı eselerdeki kahramanlar çevresinde yer alan şahısların en önemlisi olan Anberin ise yine Anber gibi birinci derece önem taşıyan bir kahraman olarak bir takım soruların cevap bulmasını, bir takım

duyguların ifadesini sağlayan özellikleriyle karakteristik nitelikler taşır. Sadece Anber tarafından görülmesi ve esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolması hayali figür olarak değerlendirilmesini gerektirir. Hürrem de Anberin gibi gerçekten karşısına çıkmasa da Anber'in duygularını farklı kararlarla yaşaması bakımından önem taşıdığı için birinci derece kahraman olarak alınmalıdır. Ait olduğu kitabın ana kahramanı olarak Anber'in hissettiği duyguları farklı yönde yaşattığı bu kahramanın da bayan olması, kadının aşkı yaşayışı ve aşka ihtiyacını vurgulayan bir nitelik taşır.

Anber'in sevgilisi Orfe, Anberin'in ressam sevgilisi, Hürrem ve âşık olduğu Umut ise ikinci derece kahramanlar olarak aşk yaşadıkları bu kadınların hayatlarında yer aldıkları kadarıyla önem taşırken erkeklerin genel tutumu bakımından birer tip olarak ele alınmalıdır. Özellikle evli olmalarına rağmen başka kadınlara âşık olabilen kahramanlar, kadınlara aşk duygusunu yaşatmaları yanında, ifade etmelerini de sağlayan birer araç olarak kullanılır.

Bir Gece Yolculuğu'nda bir gece içerisinde yapılan olağanüstü yolculuk Nermin'in okuduğu bir kitap üzerine Nazlı ile yaptığı bir telefon görüşmesiyle başlasa da bu başlangıcın sebebi Nermin ve Nazlı'nın hayal gücü ve eserlerindeki kahramanlarıdır. Nazlı Eray'ın Melek Hasan'ını ve Nermin Bezmen'in Zihninin Kanatlarını, kendilerini oluşturan kişiler kadar önemli bir yere sahip eden yolculuk için onlara ihtiyaç duyulmasıdır. Ancak her ikisi de yazarlarının hayallerinde oluşan varlıklar olarak ikinci derece kahramanlardır. Ana kahraman olarak Nermin ve okuduğu kitabın yazarı Nazlı ön plana çıkar.

“Nazlı'nın beni anlayıp, aynı duygu yoğunluğu ile yoğrulmakta olduğunu hissettim. Sesi, telefonu ilk açtığım andakinden durgun ve pusluydu.” (B.G.Y., s. 12).

Onların ayrı ayrı oluşturdukları dünyalara birlikte yaptıkları yolculuk farklı şeylerin yaşanmasına sebep olurken kişi merkezli bir eser olmadığı kolayca anlaşılan *Bir Gece Yolculuğu*'nda asıl önemli olan eserlerde oluşan kişiler ve bunların etkisidir. Bu eserler çevresinde oluşturulan üçüncü derece kahramanlar ise Melek Hasan'ın bulunduğu Vicky, Çanakkale üzerindeyken ortaya çıkan şehit ruhları, ünlü soprano Montserrat Caballe, Çanakkale bulutu, haber güvercini, Orphee, Bay Gece, arkeolojinin babası Johann Joachim Winckelmann, İmparator Hadrian, Antinous gibi kişilerdir.

“Nazlı, yüzotuzaltı sayfa uğraşmasına rağmen, mutluluk dokunuşunu yakalayamadığı, ‘Orphee’ nin satırlarında gömülüp kalan İmparator Hadrian'dan gelebilecek bir haberin heyecanında, zarfı açarken hepimiz nefeslerimizi tutmuş, bu apansız beliriveren mektubun ne işaretler gönderdiğinin merakı içinde bekliyorduk.” (B.G.Y., s. 12).

Hayal Takımı'nda de Mina merkezi kişi olarak yer alırken arkadaşları Moiz, Gül, Antranik ona eşlik eder. Sevgi ve dostluk bağlarıyla bir arada bulunan bu çok farklı çocuklar değişik milletleri temsil eden birer tip olarak yer alır. Mina'nın annesi ve anneannesinin yanında yaşadıkları olağanüstü deneyimle geçmişten gelen Kurt Seyit ve onların merakını gidermek için yanına gittikleri Bilge Zeytin Ağacı ikinci derece kişileri oluştururken, ağaç sayesinde gerçekleri öğrendikleri Sarman, Moiz'in dedesi ve Antranik'in babası ise üçüncü derece kişileri oluşturur. Kurt Seyit'le birlikte katıldıkları fantastik dünyada Bilge Zeytin Ağacı gibi birçok kahraman da hayali figürler olarak yer alır.

Hikâyelerinde de çok farklı kültür seviyelerinden kahramanlara yer veren Bezmen genel olarak merkezi kişiler çevresinde oluşturulan olayları belirli tipler aracılığıyla yansıtırken kimi zaman karakteristik özelliklere de yer verir. İnsanı iyi ve kötü yönleriyle yansıtmaya çalışan yazar *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında kesin çizgilerle ayırdığı iyi ve kötü kişiliği diğer eserlerinde çok net ayırmaz. Birkaç hikâyesi dışında¹⁴⁵ olumsuz kişiliklere fazla yer vermeyen Bezmen ikinci ve üçüncü derece kişileri oluştururken de buna dikkat eder.

Edebi kurgu içerisindeki teorik yaklaşımlar dışında kişilerin bir insan olarak ele alınması söz konusu olduğunda sadece insan olarak yer alan kahramanlar dikkate alınır. Bahsi geçen eserler içerisinde dört ayrı kategoride yer alan insan oluşumu, meslek mensubu olarak insan, sosyal hayat unsuru olarak insan, kadın olarak insan ve çocuk kahramanlar şeklinde bölümlere ayrılabilir.

Meslek olarak değerlendirildiğinde *Kurt Setyt & Shura*, *Kurt Setyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerin ana kahramanı Seyit'in, babası Eminof'un ve arkadaşlarının asker olaması, askerlik mesleğine mansup kişilerin özelliklerini yansıtmasına neden olur. Özellikle *Kurt Setyt & Shura*'da daha Türkiye'ye kaçmadan önce Çar'ın hizmetinde görev alan çeşitli rütbelerde askerler, Seyit'in emrinde Çar için savaşmaktadır.

“Atlarını Mahmuzlayıp çılgın gibi tekrar karargah yoluna girdiler...

Osman da, Mikhail, Vladimir ve Celil gibi Seyit'in maiyetinde teğmen rütbesi ile görev yapıyordu.” (K.S.S., s. 193).

Türkiye'ye kaçtıktan sonra da Türk ordusuna katılmak istese de şartlardan dolayı bu mümkün olmaz. Müracaat ettiği Türk komutan ona nazikçe teşekkür ederken burada da asker olarak bir insan daha sahne almış olur.

¹⁴⁵ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 39, 46, 246.

“Askeri bilgisi ve tecrübesi sayesinde daha verimli işlere yarayabileceği fikri ile, komutanlığı ziyarete gitti. Ancak, ziyareti hüsrarla bitti. Komutan, kollarını açarak karşıladığı Seyit’i dikkatle dinleyip sonra, onun arzusuna verdiği cevaptan üzüntüyle izahatta bulundu.” (K.S.S., s. 319).

Mengene Göçmenleri’nde Süleyman’ın sevdiği Ferište’nin babasını ikna etmekte kullanılan geçmişteki askeri rütbeler söz konusu olur. Baba kızını bir paşa yeğeni ve miralay oğluna vereceğini öğrendiğinde razı olur.

“Ne de olsa kızını Silistre’li Hacı Yahya Paşa’nın yeğenine veriyordu. Dünürü de miralay Bahattin Bey olacaktı. Geç de olsa verdiği karardan memnun, kongında yaptığı düğünle, iki aşığı everdi ve Süleyman’ı iç güveysi aldı.” (M.G., s. 140).

Ayrıca olay örgüsü içerisinde doğrudan yer almasa da çeşitli vesilelerle verilen tarihi bilgiler içerisinde bulunan ordu komutanı ve kurmay olarak Mustafa Kemal Paşa da *Mengene Göçmenleri*’nde asker olarak yer alırken, *Kurt Seyt & Murka*’da Cumhurbaşkanı olarak yer alır.

Türkiye’ye gelişinin ardından birçok meslekle uğraşan Seyit ağırlıklı olarak lokantacılık olmak üzere şırdancılık, çamaşırhanecilik, hipodromda işçilik, madencilik, halı ticareti gibi birçok farklı meslekle uğraşır. Bu arada Mürvet de çorap fabrikasında işçilik yaparken Shura da Paris’e gitmeden önce bir eczanede tezgâhtarlık yapar. *Mengene Göçmenleri*’nde göçün ardından Emine’nin babası ve kardeşleri ayakkabıcılıkla uğraşırken Hasan’ın rahatsızlanmasıyla kendisi de ticaretle uğraşır.

Sır ve Aurora’nın İncileri’nde Hüma mesleki bir özellikle karşımıza çıkmazken mürebbiye olarak Celeste, piyano hocası Feretti gibi birçok hizmet sunucu yer alır.

“...parkeci ustası Louis Mazzolini, mermerci Nichan Takvorian, marangoz Luigi Leone, döşemeci Leon Rosental ve Sava Portnicoff, işlemeci Kirkor Mesdjian, elektrikçi Georges Carneri, gaz ve su tesisatçısı Samuel Zaccum, bir başka marangoz Mösyö Doberzberger ve tabi evin hanımlarının kıyafetleri için madam Fengara ve yardımcısı, bazen ikişer üçer, bazen de hepsi bir arada evin içindelerdi.” (S., s. 93).

Hizmet sınıfı dışında üst seviyeden meslekleri ile ön plana çıkan kişiler yoktur. Avukat Mc Kenzie, Doktor Jammes Farrel Mc Dermott¹⁴⁶ gibi birçok meslek mensubu yer alsa da Amerika’ya yolculuk ettikleri Lusitania’nın kaptanı Dow ve yardımcısı James Clarke Anderson¹⁴⁷ mesleki nitelikleriyle ön plana çıkmazlar. Daha çok temsil ettikleri sosyal sınıf bakımından dikkat çeken benzer kişilerin meslekleriyle ilgili unsurlar ön plana çıkarılmaz.

¹⁴⁶ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 241.

¹⁴⁷ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 236.

Aurora'nın İncileri'ndeki Stein ve Burnham gibi aileler mesleklerinden ziyade sosyal sınıflarıyla ön plana çıkar. *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda ise ana kahramanlar Vardar Holding çevresinde toplanmış yöneticiler iken Selçuk'un etrafında toplana çıkarıcı yöneticiler de dikkat çeker. Ayrıca avukat arkan kardeşler de mesleki nitelikleriyle ön plana çıkmaktadırlar. Berke ise ayrıca Astaş adlı ayrı bir girişimi olan iş adamıdır. Sanayi üzerine yatırımları olan bu ailedeki iş adamlarının Selçuk'un Berke'yi yok etmek için kurduğu tuzaklardan dolayı iş hayatlarıyla olay örgüsünde yer aldıkları görülür.

“Onu hayrete düşüren şey, Rafet Vardar gibi senelerin kurdu, sanayici ve duayenin bu dalaverenin içinde yer alması ve sebepsiz yere Berke'yi cezalandırmaktan yana tavır koymasıydı.” (S.T., s. 345).

Köşeyazarı Hikmet Çetin ve Selçuk'la röportaj yapan muhabir¹⁴⁸, sonradan Selçuk'un eşi olsa da önceden hayat kadını olarak çalışan Zinet gibi değişik meslek gruplarından insanın yer aldığı hikâyede Berke'nin fabrikasında çalışan ustalar gibi iyi özellikleriyle yansıtılan meslek insanları da söz konusudur.

İş ortamında yaşanan bir aşkın anlatıldığı *Bizim Gizli Bahçemizden*'de ise yine bir iş adamı ve ailesi söz konusudur. Sanayi üzerine çalışan büyük bir işletmenin yönetim kadrosu ve idari çalışanlarının yer aldığı eserde asistan olarak işe başlayan Nermin'in bir süre sonra Pamir Bey'le aşk yaşamasının ardından işlerle ilgili ayrıntılar ikinci planda kalır.

Gönderilmeyen Aşk'ta da yazarlığı ile ön plana çıkan Anber dışındaki Anberin ve Hürrem yazılan bir eserin kahramanı olarak meslekleriyle ön plana çıkmaz. Ancak Anberin'in ressamlığı sanatsal olarak statüsü yanında mesleki bir nitelik de taşıyabilir. *Bir Gece Yolculuğu* ve *Hayal Takımı* gibi fantastik eserlerde ise insani özellikleriyle bir mesleği temsil eden kişilerden söz etmek güçtür. Gerçeklikten uzak yapılarından dolayı masalsi bir bir dokuda süren olaylar içerisinde yazar olarak Nermin ve Nazlı'nın gerçekliği vardır. *Hayal Takımı*'nda ise bir asker olan ana kahraman Kurt Seyit yanında Mina'nın alışveriş yaptığı bir bakkal söz konusudur.

“Bakkal Refik, küçük müşterisinin aylardır devamlı yaptığı alışverişler esnasında onun hayal dünyasını keşfetmişti. Küçük kızın ‘peri çubuğumun yıldızı’ dediği, diğer müşterilerin ‘rüzgar gülü’ diye aldığı şeydi.” (H.T., s. 20).

¹⁴⁸ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 212.

Hikâyelerinde de mesleki öncelikleri ön plana çıkarmayan Bezmen kaymakamlıktan, sanayicilikten taksi şoförlüğüne, televizyoculuktan jigololuğa¹⁴⁹ birçok mesleki kişiliğe yer verir.

Sosyal hayatın bir unsuru olarak insanı ele alındığında göçmen ya da azınlık olarak ağırlık kazanan kişiler sıkıntılar yaşasalar da daha çok gün görmüş ve bir seviyeyi temsil eden insanlardır. *Kurt Seyt & Shura, Kurt Setyt & Murka, Mengene Göçmenleri* gibi eserlerde kaçarak Türkiye'ye gelen kahramanlar geride birçok şeylerini bırakarak zorluklar içerisinde bir yaşam sürseler de asaletli duruşlarını kaybetmezler.

“ ‘Desene onlar da baştan varlıklımı.’

‘Hem de çok. Ama bunları anlatmayı sevmez Bahattin. Ben de bilmesem onların geçmişini, bir gün tutup anlatmaz bunları.’ (M.G., s. 139)

Kurt Seyit de Türkiye'ye gelir gelmez askeri görev almak istemesine rağmen alamayınca yabancı olarak algılanmasının sonucunu görür. İstanbul'a giderek farklı şekillerde para kazanma uğraşına girer. Her durumda alışık olmadığı kültürün içerisinde zorluklar yaşar.

“ Mürvet, bak, dinle beni. Beni buna iten sensin. Onun için şimdi bu tavrını anlayamıyorum. Aşağıdaki kızlar için yaratmadığını huzursuzluk kalmadı. İşimi beğenmedin. Dostlarımı beğenmedin. İçkili işten para kazanmamdan memnun olmadın.” (K.S.M., s. 311).

Tüm sıkıntılar içerisinde bir kiracı olarak defalarca evini taşımak zorunda olan aile ev sahipleri tarafından dolandırılmaya varacak derecede kiracılığın zorluklarını yaşarlar. Yabancı olarak görülmesinden dolayı yaşadığı birçok güçlük sürerken diğer taraftan Aluşta'daki aile de kendi topraklarında aynı yabancılığı yaşamaktadır.

“Baba oğul Eminoflar, dört gün dört gece boyunca, birbirlerinden ayrı, hücrelerde kapatılıp, aç susuz, sık sık sorguya çıkarıldılar.” (K.S.M., s. 251).

Mehmet Eminof'un anne ve babaları öldürülen tutsak torunları¹⁵⁰ da Bolşeviklere hizmet etmek üzere yetiştirilecek kamplardan birinde yine tutsak olarak yaşamda var olmaya devam edeceklerdir.

Seyit'in azınlık, kiracılık gibi sosyal statüleri yanında sık sık işsiz bir insan olarak da yer aldığı görülür. Çok sık iş değiştirdiğinden ve mevsimlik işler yaptığından dolayı geçiş dönemleri biraz sıkıntılı olur. Kimi zaman da Mürvet'in kıskançlıklarına kızarak işini bırakır.

¹⁴⁹ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp, Remzi Kitabevi*, 8. Baskı, İstanbul, s. 39, 46, 158, 186, 209.

¹⁵⁰ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Murka, PMR Yayıncılık*, 28. Baskı, İstanbul, s. 265.

“ İşi devrettim. Artık kocanın lokantaları yok. Votka imâlathanesi de yok. O beğenmediğin iş yok. İçki de yok. Üç sene evde oturacağım artık. İstedığın gibi dizinin dibinde oturacağım. Memnun oldun mu?” (K.S.S., s. 311).

Sır ve Aurora'nın İncileri romanlarında da ülkelerinden ayrılan kahramanlar olsa da durum bir kaçış değil eğitimidir. Nesim'in eğitimi için gittiği Amerika'ya birlikte giden Hüma'da eğitime başlar. Maddi kaygılardan uzak rahat yaşamlarıyla ailelerinden kaynaklı refahı yaşarlar. Söz konusu eserde zenginliği ve soyluluğu yanında öğrenciliğiyle de var olan insan, İstanbul'dan İngiltere'ye oradan da Amerikaya uzanan yolculuklar esnasında bir yolcu olarak da sosyal hayat içerisinde varlık gösterir.

“O kadar şık ve zarıftı ki, sanki gemide yapacak hiçbir şey yokmuş gibi, insanda, bütün gün oturup yazma arzusu uyandırıyor. Her yolcuda değilse bile en azından bende...” (S., s. 231).

Nesim'in bir yolculuk sırasında yaşamını yitirmesi, hatta yaşamının o gemide son bulmasını istediğini daha önce belirtmesi¹⁵¹ yolculuk sırasında sonlanan kaderini vurgulaması bakımından önemlidir.

Bunlar yanında hastalık unsuru da çok uzun olmasada önemli bir unsur olarak olaylar içerisinde yerini alır. Hüma ve kızı Aurora salgın nedeniyle haftlarca tedavi görse de Aurora kurtulamaz. Bir hasta olarak yattığı hastanede çocuğunu kaybederek ayrılan Hüma'nın ruhunda da önemli yaralar oluşur.

“Doktorum, hastaneden çıktığım altı aydan bu yana, gazete okumamı, radyo dinlememi yasakladı. Aslında bilmiyor ki müsaade etse dahi, ben artık gerçeklerden kaçıyorum, hiçbir şey öğrenmek istemiyorum.” (A.İ., s. 268-269).

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası eserlerinde de hasta insan olarak sosyal hayat içerisinde bir müddet yer alan Berke ve kuzeni Tarık'tır. Tarık yaptığı kaza ve Selçuk'un onu yanılması sonucu katil olduğunu düşünerek intihar eder. Kurtarıldığında ise Berke'lerin yanında tedavi sürecini geçirir.

“Yarın sabah işe başlıyorum Anberin. Artık evime dönme zamanım geldi. Her şey için teşekkürler. Sayenizde huzurlu bir nekahet dönemi geçirdim.” (ST., s. 327).

Berkenin rahatsızlanması ve ameliyat olması sonucu geçirdiği nekahet dönemi, geçici olsa da toplumsal hayat içerisindeki hastalık unsuruyla ön plana çıkmasını sağlar. Ameliyattan önce ciddiyetle vasiyetini yazması hastalığı nasıl ciddiye aldığını gösterir. Bunu atlatmasına rağmen yaşadıklarının etkisiyle geçireceği birçok sağlık sorunun ardından yaşamını yitirir.

¹⁵¹ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 232.

“Bütün davalardan sırasıyla, ilgisi bulunmadığından aklanan Berke e son kalan davada da temize çıktığında, geride bir ağır kanser ameliyatı ve terapisi, ardından beyin enfaktüsü ve toplam üç ameliyet bırakmıştı.” (S.T.2Ş.İ. s.267).

Her iki eserin en belirgin unsuru ise zenginliktir. Seçkin bir ailenin bireyleri etrafında geçen olayları varlıklı bir yaşamı sergiler. Berke'nin eşi ve çocuklarıyla yaşamı daha mütevazıdır. Genel anlamda Vardar ailesindeki refahın açık olarak görüldüğü eserlerde son nokta Selçuk'un yaşamıyla zirveye ulaşır. Holdingin imkânlarıyla yaşadığı lüks şeytani niteliklerini yansıtmada bir araç olarak kullanılır. Evi, müzayede aracılığıyla aldığı 3.Murad'a ait tılsımlı gömlek ve daha birçok örnek bunun göstergesidir.

“Köşe yazarı Fikret Çetin'in gönderdiği muhabir malikânin kapısından girdiğinde nefesi tutuldu. Bu güne dek ziyaret ettiği en muhteşem evlerden biriydi. Ne devir, ne mimari, ne antika konusunu bilirdi ama bir saray yavrusunun içinde olduğu kesindi. ‘Vay be!’ dedi içinden, ‘Demek tekstil böyle para getiriyor adama.’” (S.T.2Ş.İ., s. 212).

“Giysiyi özel ve zengin kılan, Padişah 3. Murad'a ait oluşuydu. Bir benzeri Topkapı Sarayı koleksiyonundaydı. Devrinin en önemli hattatları, nakkaşları, din adamlarının astronom ve astrologlarının birlikte çalışarak yarattıkları emsalsiz örneklerden biriydi. (S.T.2Ş.İ., s. 153).

Zenginlikten kaynaklanan ünle birlikte yaşamlarını sürdüren aile içerisinde holdingden uzaklaştırılan Berke, işsiz bir insan olarak kaldığı dönemde dahi sorumluluklarından kaçmaz. Öğrenci olarak olaylar içerisinde yer alan çocukları yanında birçok burs verdiği öğrenciler de vardır. Bunlardan biri olan Dilfuza olaylar içerisinde Anberin'le karşılaşması sonucu belirginleşerek öğrenci unsurunu ön plana çıkarır.

“ ‘Sayenizde liseyi bitirip üniversiteye girdiğimde size bir teşekkür mektubu yazmıştım. Aldınız mı acaba?’

‘Aldım canım ve bende sana tebrik cevabı yazmıştım.’

...

‘Burada mı çalışıyorsun?’

‘Üniversite bitene kadar yarım gün.’” (S.T.2Ş.İ., s. 216).

Zengin ve birer öğrenci olarak görülen Berke'nin çocukları Selçuk'un kızından farklı olarak boş zamanlarında fabrikaya çalışmaya giderler. Bu şekilde iş hayatına hazırlanırken çalışan çocuk olarak da hayatın içerisinde var olurlar. Selçuk'un kızı ise sorumsuz bir anne ve babanın çocuğu olmanın sonucunda öğrenciliğin yanında yanlış insanlarla zor durumlar yaşayan olumsuz bir örnek olarak varlık gösterir.

“ ‘Gülşah?’

‘Anneciğim!’

‘Ne oldu bu saate? Bir şey mi var?’

‘Hiç... Babam yok evde. Seni aramak istedim.’

‘neden gündüz aramıyorsun bir tanem? Rahat rahat konuşuruz. Şimdi çok uykuluyum.’

‘Anneciğim... Ne olur biraz konuşalım...’

Telefon kapanmıştı. Genç kız hayal kırıklığı içinde, gözlerinde yaş, elindeki telefona baktı.” (S.T., s. 229).

Bizim Gizli Bahçemizden'de de zengin insan figürü olarak bulunan Pamir ve ailesi ünlü olmalarının yanında işveren olarak diğer insanların sosyal yaşamına etki edebilecek konumlarıyla dikkat çeker. Ancak eserin iletişiyle ilgili olmayan durumlar yaşanan aşk hikâyesinden dolayı arka planda kalarak sosyal hayat unsuru olarak vurgulanmaz. Acı çeken bir insan olarak Nermin belirgin olarak eşinin kaybıyla yaşadığı duyguları eserin tamamına yansıtır.

“Canım, bu mektubumu noktalayana kadar, yokluğunu yaşarken, çok zaman, kendimi bedenim dışından, yukarıdan seyrediyor gibi bir ruh hali içinde yaşadım. Belki de bu acının ne kadar bana ait olduğunu inkâr etmenin bir yoluydu, bedenimin dışında kalmak. Ya da hiç sevmediğim çaresizlik ve acz duygularını kabullenmedim bir türlü. Ama yine de kaçamadım, hepsini yaşadım, bundan sonra da yaşayacağım, belki sık sık, belki zamanla azalan derecelere; sürprizlere açığım.” (B.G.B., s. 396).

Aynı eserdeki hastalık unsurunun *Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerindeki Berke'nin hastalığıyla benzerlikleri dikkat çekicidir. Berke'nin yazdığı vasiyetnameye kadar rastlanan eserde aynı seviyede yer bulan hasta insan unsuru olayın gerçekte yaşandığını düşündürür.

“1 Nisan 1992'de, önemli bir böbrek ameliyatına girmeden önce vasiyet hazırlamıştın, hatırlar mısın? Şimdi yanımda duruyor. Orada benimle ilgili bölüme şöyle yazmışsın: ...” (B.G.B., s.61).

Bir Gece Yolculuğu'nda fantastik yapıdaki olaylar içersinde ünlü olan iki kahraman olan Nermin ve Nazlı yaptıkları hayal yolculuğundan dolayı yolcu olarak görülebilse de her ikisi de sosyal hayat unsuru olarak eserlerindeki kurgunun peşinden giden yazarlar olarak var olur. *Hayal Takımı*'nda da söz konusu olan fantastik durum sosyal hayatın unsuru olarak çocukları ön plana çıkarır. Bütün farklılıklarına rağmen bir arada olabilen çocuklar toplumsal birliktelik konusunda verdikleri iletilerle önem taşır. Öykülerinde de zengin insanlardan fakire¹⁵² birçok sosyal insan tipi görülmesinin yanında kadın olarak ön plana çıkan kahramanlar romanlarıyla benzerlikler¹⁵³ gösterse de farklı olarak sıkıntı içerisinde, aşk dışında hayatın somut zorluklarıyla mücadele eden kadınlar¹⁵⁴ da yer alır.

Gönderilmeyen Aşk'ta ise sosyal hayat unsuru olarak insandan ziyade kadın olarak ön plana çıkarılan insan söz konusudur. Bir yazar olarak Anber'in ünlü birisi olması ve televizyon programlarına konuk olması söz konusu olsa da kadınlığı daha

¹⁵² Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 46, 115.

¹⁵³ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 158, 246.

¹⁵⁴ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 261, 338.

dikkat çekici bir şekilde vurgulanır. Çok zengin olduğuna dair bilgiler yer almasa da varlıklı sayılabilecek bir yaşam süren bir kadın olmasının yanında çalışan bir kadın olması da önemlidir. Aşk duygusuyla yaşamını sürdüren, aşksız yapayan, aşka âşık bir kadının eşini kaybetmekten duyduğu acı ve sorunlar bu eserde de söz konusu olur. Aynı zamanda bir anne olarak kadının en kutsal sosyal görevi de yansıtılmış olur.

“Hepsiyle tek tek, sıkı sıkı kucaklaştı Anber. Kızını da, oğlunu da içine sokası gelirdi sarıldıklarında. Gelini içinde duyguları hiç farklı değildi. O da, aileye geldiğinden beri ikinci bir kızı olmuştu Anber’in. Kızının erkek arkadaşını da uzun zamandır tanıyordu.” (B.G.B., s. 85).

Bir ressam olarak var olan Anberin ise sanatçı kadın olarak ön plana çıkar. Anber’in eserlerinden birinin kahramanı olsa da, yazarlığıyla sanatçı kadın olan Anber kadar gerçeklik taşımasa da sanatçı olması önemlidir.

“ ‘Amerika’da yaşıyorsunuz o zaman?’
‘Evet, öyle sayılır, son on senedir New York’a yerleşmiştik. Soho’da küçük bir resim galerim var.’ ” (G.A., s. 17).

Bir Gece Yolculuğu’nda kadın olarak taşınan unsurlar çok fazla ön plana çıkmasa da iki bayan yazarın hayal dünyasında gelişen eserlerin olay örgüsüne yansımaları söz konusu olduğundan dolayı ön plan çıkar. Annelik yanında bir eş olarak yer alan Nermin’in bu özellikleri çok ön plana çıkarılmasa da yer yer ifade bulur.

“ ‘Kocan nerede olduğunu merak etmeyecek mi?’ diye merakını belirtti Melek Hasan.
‘O alışık benim kanatlarıma takılıp uçmama.’ Dedim. ‘Hem, zaten gövdem buradan ayrılmayacak ki. Onu şimdi yatmaya göndereceğim.’ ” (B.G.Y., s. 60).

Bir Gece Yolculuğu’nda da ön planda olan kadın, başlangıçta genç kız olarak sosyal hayat içerisinde var olurken bir süre sonra çalışan kadına dönüşür. İş arayışlarına Pamir Bey’in yanında çalışmaya başlayarak son veren Nermin, artık çalışan bir kadındır.

“O gün ne zaman tam güne geçebileceğimi sormuştun. ‘Ancak mezun olunca’ demiştin. Yarım günde işimi yetiştirip yetiştiremeyeceğimi sormultun. ‘Geç çıkarım, yetiştiririm’ diye cevaplamıştım. Bir deneyecektik. Ayağa kalkıp elimi sıkıp geçirmiştin beni o gün vedalaşırken. 1973 Ocağının ilk iş günü başlayacaktım çalışmaya.” (B.G.B., s.80).

Bir süre sonra patronuyla yaşadığı yasak aşkla, âşık kadın olarak beliren Nermin verilen tepkilere karşı direnciyle güçlü bir kadını olduğunu da gösterir.

“Soğuk mavi gözleriyle geldiği günden beri hiç içimin ısınmadığı bir müdürün beni iş çıkışı, yine iş konuşmak için içki içmeye davet ediyor. ‘Ne işi, ne içkisi beyefendi? Sizinle benim ne işim var?...’ demeye kalmıyor, bir gün sonra, bir hanım telefon ediyor, o da güya kendisinden bir başkası gibi...
‘Pamir Bezmen’in metresiyle mi görüşüyorsunuz?’ soruyor ucuz ve adi bir ses.
... İsmiyle hitap edip kadını tanıdığımı hissettirebilirim, ama ne gerek var
‘Yanlış yeri arıyorsunuz. İyigünler’ diyor ve kapatıyorum.” (B.G.B., s. 352).

Sonunda evlenerek aşklarının gerçekliğini gösterdiklerinde bir eş olarak kadını görürken aynı zamanda yine evlat sevgisiyle pekişen duygularla anne olarak kadın da ön plana çıkar.

“Bu satırları yazarken birden, çocuklarımız için duyduğumuz müşterek sevgi dalgası hissiyetimde ön plana çıktı ve hemen kalkıp Cazımaçi’ye telefon ettim.

‘Sırf sizi ne kadar çok sevdiğimi söylemek için aradım canım’ dedim.” (B.G.B., s. 286).

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası’nda da kadın olarak ön plana çıkan insan; Seher Vardar ve Anberin’in anneliğiyle, çalışan kadın olmalarıyla, zengin kadın olmalarıyla belirginleşir. 1980 sonrasındaki kadın istihdamının artmasıyla romanlarda erkek kimliğini değiştirerek kadınlara eşit bir düzlemde yer veren anlayışa¹⁵⁵ uygun olarak yaşam içinde söz sahibi olan kadın anlayışı görülür. Ayrıca ‘sanatçı kadın’ kimlikleriyle yaptıkları resimleri önemli bir yere sahiptir. Anberin’in ailesinin zor zamanlarında yaptığı resimlerden para kazanması sanatla kazancı birleştirerek sanatçı kadın duruşunu daha da anlamlı kılar.

“Anberin, galeriyi, bu kez yabancı gözüyle akar gibi dolaşmaya başladı. Bir hikâyi tamamlayan kırk parçadan oluşuyordu sergi. Keşke hepsini birden alan biri olsaydı diye düşündü. Tablolarının taklitleri yapılacak kadar meşhur olduğu düşüncesiyle gülümsediği gibi bunu da eğlenceli bulmuştu.” (S.T.2Ş.İ., s. 117).

“İyi günler Anberin Hanım. Beni hatırlayacakmısınız bilmiyorum. Son serginizde tanışmıştık. Kadim hayranlarınızdan Serhat Arkan.’

...
‘Size bir tablo siparişi vermeyi istiyorum. Böyle bir çalışma yapmanız mümkün mü acaba?’ ” (S.T.2Ş.İ., s. 171-172).

Ayrıca fabrikayı kaybetmeden önce fabrika çalışanlarının eşleriyle bir araya gelerek sosyal sorumluluk projelerinde yer alan Anberin toplumsal duyarlılık bakımından hassas bir kadındır. Sahip olduğu birikimlerle birlikte sevgi ve merhamet duygularını vakıf çalışmalarıyla da sürdür.

“ Anberin, asistanıyla beraber, salonda kahvaltılarını ederken yaptıkları çalışmayı yeni bitirmişti. Çay fincanındaki son yudumu içip ayağa kalktı. Masadaki bazı evrakları kendi iş çantasına yerleştirirken, ‘Yiğit’çığım, sen vakıfta bu bilgileri tamamlarsın.’ Dedi.” (S.T., s.291).

Sır ve Aurora’nın İncileri’nde yine genç kızlıktan anneliğe uzanan geniş zamandiliminde hem genç kız, hem bir eş, sonunda da bir anne olarak varlık gösteren kadın aynı zamanda varlıklı bir aileden gelmesinden dolayı zengin kadın olarak da yansıtılır. Yaşadığı maceraların ve seyahatlerin niteliğiyle de belirgin olarak yansıyan söz konusu zenginlik sınıfsal olarak da belirginleşen bir üstünlüğü işaret eder.

¹⁵⁵ Ecevit, Yıldız. (2013). “Aşk (Olsun) Romanları”, *Kurmaca Bir Dünyadan*, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 55.

“Birinci sınıfın yemek salonu başlı başına bir saray şatafatı taşıyordu. Ama zenginliği, renk cümbüşü ve sitil karmaşasından gelmiyordu.

...

XVI. Louis devri Versailles Sarayı’nın balo salonu’nun özellikleri, renklerde olduğu gibi mobilyaların stilinde de hâkim kılınmıştı.” (S., s. 236-237).

Torun Hüma da aynı şekilde zengin olsa da genç kızlık ve evlilik dönemleri bilinmez. Eş olarak ilişkisini sorgulamasının ardından anneannesinin çizdiği resmi görünce eşine olan aşkını anlayıp çocuk yapmak konusundaki hisleri belirlediğinden annelik duygularını da yansıtır.

“ ‘Seni çok seviyorum.’ Dedi, hıçkırıkları boğazında düğümlenerek.
Sonra gözleri, minik Aurora’nın yatağına kaydı ve bir çırpıda ilave etti.
‘Ve senin çocuğunu doğurmak istiyorum.’ ” (A.İ., s. 286).

Kurt Seyt & Shura, Kurt Seyt & Murka, Mengene Göçmenleri gibi eserlerde ikinci planda gözükten kadılar yine güçlü ve onurlu duruşlarıyla ön plana çıkar. *Mengene Göçmenleri*’ndeki Emine’nin yaşadığı bütün zorlukların üstesinden gelmek için verdiği mücadeleler eşinin rahatsızlanmasının ardında evinin geçimini üstlenmesiyle zirveye ulaşır. Yetiştirdiği kızı Mürvet’in de küçük yaşından itibaren üstesinden geldiği işler aynı duruşun süreceğini gösterir.

“Hiç merak etmeyin. Hepsi sağ salim. Sizin kız maşallah aklı ile kaç büyüğü cebinden çıkarır. Bizim çocukları da alıp, taa Çapa’ya, Rasim eniştenin annesinin evine kaçırılmış. Nasıl becerdiğini bana sormayın, Vallahi.” (M.G., s. 235).

Ayşe’den Emine’ye süren anne olarak kadının varlığı ise bu eserde Mürvetle sürmez. Mürvet’in evlenmesiyle son bulan eserin devamı sayılabilecek *Kurt Seyt & Murka* ile annelik rolüne kavuşan Mürvet, eşiyile olan sorunlarına rağmen aşkını ve ailesini ayakta tutmayı başarır.

“O gece, her ikisi içinde, hayatlarının bundan sonrasının ne kadar rahat, ne kadar imkânlı olacağı belli değildi. Ama zaten bunları soran, merak eden olmadığı gibi bilen de yoktu. Şu an tek düşündükleri ucu ucuna beraberliklerinin kurtulduğu ve şimdi aynı yatakta sarmaş dolaş yatabiliyor, sevgilerini birbirlerine fısıldayabiliyor olmalarıydı. Ve bu her şeyden daha mühimdi.” (K.S.S., s. 448).

Annesi gibi bir süre sonra çalışmak zorunda olan Mürvet de çalışan kadın olur ve ilerleyen zamanda babası gibi eşinin de rahatsızlanması sonucu evin geçimini üstlenmek zorunda kalır.

“Ve o günden itibaren, Mürvet, haftalığı üç liradan Siyon çorap fabrikasında çalışmaya başladı. Haftalığının bir lirasını kira için ayırıyor, iki lirasında evin idaresine katkı için tutuyordu.” (K.S.M., s. 389).

Diğer eserlerden farklı olarak yer yer çaresiz kadın görüntüsü veren Mürvet yetiştiği ortamın şartları ve Seyit’in başına buyruk inatçı tavırlarından dolayı evinde ne yapacağını bilemeyen durumlara düşer.

“Ya kocası onu ikna edemediği için tek başına Amerika’ya gitmeye karar verdiyse? Leman’la beraber yalnız kaldıysa? Ve tabii bir de karnındaki bebekle, daha henüz

Seyit'e söyleyemediği ve doğurmasına birkaç ay kalan ikinci bebeğiyle... Ne yapardı? Nereye giderdi? Kim bakardı onlara?" (K.S.M., s. 134).

Kurt Setyt & Shura'da Shura'nın da aynı durumda kaldığı tek bir durum vardır. Seyit Paris'e gitmesini istediğinde itiraz etmeden kaderine razı olur. Ancak daha önce kendisini tehlikeye atmamak için bırakmak isteyen Seyit'i dinlemeyerek bir şekilde onun yanın olmayı başarmıştır¹⁵⁶. Böylece söz konusu eserde de *Kurt Seyt & Murka*'da olduğu gibi erkeklerin kararlarıyla hareket edebilen kadınlar zor durumlarda kendilerini göstererek çözüm noktasında katkına bulunduğu görülür.

İstanbul'a geldikten sonra çalışan bir kadın olarak varlık gösteren Shura, ilk önce bir çamaşırhanede çalıştıktan sonra oradan ayrılarak bir eczanede çalışmaya başlar.

"Shura, son birkaç aydır çamaşırhaneden ayrılmış, Taksim'deki Rus eczanesinde kasiyer olarak çalışmaya başlamıştı. Eczane Zezemski, Beyoğlu'na kapağı atan bütün Rusların uğrak yeri olmuştu." (K.S.S., s. 345).

Kurt Setyt & Shura, Kurt Seyt & Murka, Mengene Göçmenleri gibi eserlerde diğer eserlerden farklı olarak zengin ya da refah içerisinde yaşayan bir kadın söz konusu değildir. Göçten önce yaşanan refah günleri göçün ardından yaşanan sıkıntılarla son bulur. Yer yer işlerin yoluna girmesi söz konusu olsa da bir süreklilik göstermediğinden dolayı diğer eserlerdeki kadınlardan daha farklı sorunlarla uğraşan kadın kahramanlar söz konusu olur.

2.2.6.5. Kişilerin sunumu ve gelişimi

Kişi özelliklerinin oluşmasında sosyal çevre, eğitim gibi faktörlerin etkisi olduğundan kişilik gelişimi dikkate alınır. Yaratılıştan getirilen özelliklerle birlikte içinde bulunulan çevre şartlarının karakter üzerindeki etkisi onu bir gelişim ve değişim içine sokar. Yardımcı kişiler ise tip ve karakter özellikleri dışında ihtiyaç duyulduğunda ortaya çıkan unsurlardır. Kurgusal kişi ise o anda gerçekliği olmayan hatırlanmış ya da gerçekte var olup olmadığı sorgulanmayan kurgulanmış kişilerdir. Bunlar dışında hayali figürler ve eşya figürleri de roman kişisi olarak kullanılabilir. Oldukça çeşitlilik gösterebilen kişilerin nasıl sunulduğu da önemlidir. Kişiler başkaları tarafından ya da kendileri tarafından sunulurken bedensel ya da ruhsal boyut kullanılır. Ruhsal boyut iç çözümleme, iç konuşma, iç söyleşme, bilinç akımı

¹⁵⁶ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 313.

gibi yöntemlerle aktarılır. Karşıtlıklar kullanılarak da aktarılan kişilerin sunumunda kimi zaman isimleri de simgesel değerler taşıyabilir¹⁵⁷.

Klasik romanlarda romanın baş kısımlarında toptan yapılan kişi sunumu modern romanla birlikte kişilerin kendi kendilerini sunumuyla eserin içerisine yayılır¹⁵⁸. Bezmen'in romanlarında da toplu bir sunum söz konusu değildir. Eser içerisinde yeri geldikçe tanınan kahramanlar genelde anlatıcı tarafından tanıtılır.

Başkalarından farklı olan yanlarımızı görmek için, başka insanların var olması gerektiği anlayışıyla¹⁵⁹ sosyal ortamlarıyla birlikte olaylar içerisinde sunulan kişiler ilişkiler ağıyla var olur.

Kurt Seyit *Kurt Seyt & Shura* eserinde çocukluğuna giden geriye doğru genişlemeyle tanıtılırken, Mürvet *Mengene Göçmenleri* eserinde doğumundan itibaren günlük yaşamı içerisinde okuyucuya sunulur. Shura ise Seyit ile yaşadığı maceralar içerisinde tanıtılır. Ana kahramanların genel tanıtımlarından ziyade eser içerisindeki olaylara verdiği tepkiler doğrultusunda yansıtılan iç dünyaları okuyucuyu etken konuma getirerek portreyi algılamaya çalışmasını gerektirirken bazı kahramanlar da eser içerisinde anlatıcı tarafından tanıtılır.

“İki yaşına gelmişti, Tacettin. Ama, yaşından ufak gösteriyordu. İnce ve zayıf yapıydı. Bir kız çocuğu kadar narin ve zarif bir yüzü vardı.” (M.G., s.214).

Kimi zaman başka bir kahramanın anlatımıyla da tanıtılabilir. Petro'nun Seyit'le evine gittiği baronesi tanıtması benzer örneklerden biridir.

“Alman kendisi. Baronesliği, ilk Alman kocasından geliyor. ST. Petersburg'a yaptıkları bir seyahat sırasında ölmüş. Aslına bakarsan, onu karısının öldürdüğüne inananlar bile var.” (K.S.S., s. 157).

Seyit'in âşık olduğu Shura ile Aluşta'daki Larissa'yı karşılaştırmaya çalışması da kahramanın bakışıyla tanıtılan kişileri örneklemesi bakımından önem taşır¹⁶⁰. Bu gibi tanıtımlar dışında fiziksel tasvirlerle yer verilen portrelere de başvurulur.

“Aslında şu an yaptığı işle mesleğinin hiçbir ilgisi yoktu Pyotr Sergeviç' in, rakamlarla yakınlığı dışında. Moskovalı bir maden mühendisiydi. Yaşını tahmin etmek oldukça güçtü. Saçları beyazlamamıştı ancak alnı açılmıştı. Duru beyaz teni, uçuk mavi gözleri, ince parmakları vardı. Hep ölçülü, kibar tavırlarından, aristokrat bir aileden geldiğini kestirmek pek zor değildi.” (K.S.M., s. 13).

¹⁵⁷ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 158-183.

¹⁵⁸ Nurullah Çetin. (2011). a.g.e., s. 169-170.

¹⁵⁹ Philip Stevick (1988), *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Evim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 179.

¹⁶⁰ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s.179

Fiziksel tanıtımlar yanında ruhsal tanıtımlara yer veren ifadelere de rastlamak mümkündür.

“1940 Kışı Leman’ın, hayatında değişik bir dönem oldu. Gelişmiş, alımlı ve güzel bir genç kız olmuştu. Babasının dünyaya bakışı, hayat felsefesi, esprisi, neşesiyle annesinin mevzun hatlarını bir arada kendinde toplamıştı. Çocukluğundan bu yana, arka arkaya yaşadıkları kâh şaşaa kâh yokluk yıllarının yarattığı mütevazı bir olgunluğa sahipti.” (K.S.M., s. 465).

Kişilerin gelişimi bakımından önemli ilerlemeler gösteren eserlerde en dikkat çekici kahramanlar Kurt Seyit ile Mürvet’tir. Çocuklularından itibaren çevresel ve bireysel etkenlerle geçirdikleri değişimler yaşamlarında önemli bir yere sahiptir. Temsil ettikleri tipik özellikler yanında yine karakteristik yönlerini ön plana çıkaran bu değişim Seyit için çocukluğundan evden ayrılışına uzanan bir bölümü oluştururken, Türkiye’ye kaçıyla başka bir bölüme geçer. İnatçı kişiliğinde hiçbir değişim olmamasına rağmen yaşam şeklinde önemli değişiklikler söz konusudur. Seyit yaratılışından gelen biyolojik yapısıyla dikkat çekerken içinde bulunduğu şartların etkisiyle gelişimini sürdüren Mürvet ise ait olduğu dışı kapalı dünya içerisinde gelişen bir çocukken evliliğiyle beraber önemli bir gelişim safhasına girer. Artık daha önce hiç görmediği ortamları görecektir.

*Sır ve Aurora’nın İncileri’*nde de toplu bir tanıtımdan söz edilemediği gibi diğer eserlerden farklı olarak kahramanın kendi kendini sunumu söz konusudur. Çocuklarına ve torunlarına bıraktığı mektupla onların hiç bilmedikleri yönlerini hiç bilmedikleri olaylarla anlatırken tanıtılan Hüma iç dünyasını olduğu gibi ortaya koyar.

“Bütün kış akşamları hayaliyle yatıp, derslerde düşüncelerimi kendisinden zor ayırdığım erkeğin, beni kucakladığı an duyduğum nefes kesici heyecanın bedenimde yarattığı farklı his, hem içimi gıcıklamış, ama aynı zamanda büyük bir korku vermişti.” (S., s. 29).

Art zamandaki asıl hikâyede yer alan bütün kişiler de Hüma’nın bakış açısıyla tanıtılırken fiziksel ya da ruhsal tanıtımlara yer verilen *Sır ve Aurora’nın İncileri’*nde de diğer eserlere benzer tasvirler yer alır.

“Simsiyah saçların çevrelediği, esmerliğe ulaşmaktan yarıda vazgeçmiş teninin iyice ortaya çıkardığı yosun yeşili gözleri ve onları çevreleyen simsiyah uzun kirpiklerinin derinleştirdiği bakışlar. Fiziğinde, İngilizlikten uzak bir renk karmaşası vardı, ancak, aksanı, İngiliz’den daha İngiliz’di.” (S., s. 216).

“... Celeste, müşterek hayatımızda ilk kez, benden daha coşkulu, daha heyecanlı ve eğlenceliydi. Paul Downey ile olan ilişkisinde yaşadığı tatmini fark etmemek mümkün değildi. Paul, Mösyö Feretti’nin melânkolik romantikliğinden çok uzaktı ama son derece zarif, düşünceli ve entelektüeldi. Bütün korumacılığına rağmen Celeste’ nin hayatına müdahale etmez, üzerine titrerdi.” (A.İ., s.117-118).

Kişilik karşılaştırmalarının da dâhil edildiği tasvirler dışında “Patronum Eva Florsheim, kendisi çok genç yaşta dul kalmış ve hayatını yeni baştan kurma mücadelesi vermiş bir kadındı...” (A.İ., s. 108) gibi sadece kısa tanıtımlarla ortaya koyulan bir takım kişiler de söz konusudur.

Hüma'nın kişilik gelişimi de önceki eserlerden farksız olarak sürmektedir. Çocukluğundan beri süren eğitimiyle devam eden gelişim evlenmesiyle çok farklı boyutlara ulaşırken, Nesim'i kaybetmesi ve Ezra'dan çocuk sahibi olmasıyla çok değişik tecrübeler yaşaması söz konusu olur. Torun Hüma'nın *Aurora'nın İncileri*'nin sonunda ilişkilerini sorguladığı kocasının değerini anlaması ve ona dönmesi bir gelişimi işaret eder. Anneannesinin yardımıyla gerçekleşen bu gelişim eserin teması bakımından da oldukça değerlidir.

Birçok açıdan diğer eserlerden farklılıklar gösteren *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında kişi sunumunda kullanılan yöntemler bakımından pek farklılık yoktur. Geniş bir ön tanıtımdan söz edilemez. Ancak en başta Selçuk'un sorumluluktan uzak ruh halini tanıtan girişiyile¹⁶¹ küçük bir tanıtım olsa da genel anlamda esere yayılan ve zaman içerisinde tanınan kahramanlar çoğunlukla anlatıcı tarafından sunulur.

“Üzerinde dekoltesi beline kadar açık, kalçasına kadar yırtmacı firfırlı bir sabahlık vardı. Kısa saçları, yatağın savurgan saatlerinden kalmış bir dağınıklıkta idi. ... konsolun üzerine bir çantadan gelişigüzel boşaltılmış gibi yığılmış makyaj malzemeleri, saç fırçaları, krem kutuları, genç kadının şu anki derbederliğinin aslında genel yaşam şekli olduğunu belli ediyordu.” (S.T., s. 53).

Fiziksel tasvirlerin yanında ruhsal tanıtımlara da yer verilen eserde, anlık durumlar aracılığıyla tanıtılan kişiler birbirleri ile olan ilişkileri doğrultusunda yansıtılır.

“Bora, ağabeyinin odasından çıktıktan sonra, bir an için kapının dışında durmuş, derin birkaç solukla, dağılmış olan sinir sisteminin kendine gelmesini beklemişti. İçindeki aşağılanmışlık, hor görülmüşlük ve bunların getirdiği hor görülmüşlük duygusunu aşması bu defa kolay olmayacaktı.” (S.T., s. 65).

Kahramanlar genelde “Beyaz kolalı prostelası üzerinde, genç, tıknaz bir kadın mutfağa girdi.” (S.T., s. 19) gibi kısa fiziksel tasvirlerin de kullanıldığı ilk kitapta tanıtılmış olmasına karşın ikinci kitapta da tanıtım sürer. Yeni kişilerle ilgili küçük tasvirler söz konusu olurken daha çok anlatıcının ve kendi şeytanının vasıtasıyla tanıtılan Selçuk'un kimi zaman diğer kahramanların bakış açısıyla da yansıtıldığı ifadeler kullanılır.

¹⁶¹ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 9.

“Zira, kendi arzularını ve hırslarını hep biliyordu ama Selçuk’un hırsları adına kendi ailesini, hele babasını böyle kolay harcayabileceğini tahmin edemezdi.” (S.T.2Ş.İ., s. 232).

İkinci kitapta hikâyeye dâhil olan kişilerden Hasan Sökmen’in tanıtımı öykü kitabı olan *Kırk Kırık Küp*’teki Merkepli Sanayici¹⁶²’yi hatırlatırken hikâyelerinde de benzer ifadeleri kullandığı tasvirler kişilik sunumu açısından oldukça güçlüdür.

“Hayat ve başarıma mücadelesi ona aynı zamanda sabrı, alttan almayı, işleri hallolana kadar ‘ayıya dayı’ demeyi, ‘dere geçerken eşek değiştirilmez’ i öğretmişti. Üstelik eşeğin yük taşımaktan başka işlere yaradığını bilerek büyüdüğü bir kültürden gelmekteydi.” (S.T.2Ş.İ., s. 264).

Anlık durum tasvirlerine de yer verilen eserde, kişi davranışları ifade edilirken fiziksel görünüşe yansıtış şekli dile getirilir ve anlatıcının bakış açısıyla aktarılır.

“Selçuk, sağ elini avucundaki kadehle birlikte sağ dizine yerleştirdi, arkasına doğru yaslanırken, sol elinin başparmağını pantolonun beline asar gibi taktı.” (S.T.2Ş.İ., s. 130).

Kişilik gelişimi bakımından diğer eserlerden farklı olan söz konusu romanlarda Selçuk sonsuz kötülüklerinden vazgeçmeden sonunu hazırlarken Berke de sonsuz bağışlayıcılığını hiç kaybetmemektedir. Ana kahramanlar açısından bir gelişimden söz edilmesi mümkün olmayan eserde Selçuk’un kardeşi Tarık’ın ağabeyinin kötülüklerini fark etmesi ve Avukat Murat Arkan’ın Anberin’in kardeşi Lal’e duyduğu hislerle yaşamını değiştirmek istemesi gelişim olarak görülebilecek sınırlı durumlardır.

Sevdiğini kaybetmenin yaşattığı duygularla yazılmış bir mektup olan *Bizim Gizli Bahçemizden*’de ise anı özelliği göstermesinden dolayı ayrıntılı kişi tasvirlerine yer verilmez. Fiziksel tanıtımlara pek yer verilmemesinin yanında “Hastane yolunda, smokin ceketini çıkarıp giydirdiğimiz kırmızı kazağın yatağında duruyor...” (B.G.B., s. 48) , “Saat yedide ben gelinliğimi, sen takım elbiseni giymiş bekliyoruz.” (B.G.B., s. 391) gibi kıyafetlerle ilgili dahi olsa kısa fiziksel bilgiler verilir. İfadelerden de anlaşıldığı gibi bunlar diğer eserlerden farklı olarak kahraman anlatıcı tarafından ifade edilir. Dolayısıyla ruhsal tanıtımların da aynı şekilde aktarıldığı eserde fiziksel tanıtımlar içerisinde yansıtılan duygular kahramanın hislerini yansıtmak için kullandığı yöntemlerdendir. En uzun tanıtıma yer verilen tanışma anları fiziksel durumlarından çok birbirleriyle ilgili hislerini yansıtmaları bakımından dikkat çekicidir.

¹⁶² Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s.46

“Yüz yüze geldik. Gözlerin çakmak çakmak mavi bakıyordu, içlerinde gülümsemelerle. Aydınlık, huzurlu, kendinden emin bir tebessüm vardı dudaklarında. Birden, alev aldı gözlerim. Petrol mavisi bir elbise vardı üzerimde. Mavisi kırmızıya döndü sanki elbisemin.” (B.G.B., s. 78).

Her iki kahramanın da bu şekilde başlayan büyük aşkla birlikte gelişime uğradıkları söylenebilecek eserde aşkları ile ilgili gelişmeler sırasında çevreye aldırmadıkları ölçüde birbirlerine yaklaşan çift birbirinden çok şey öğrenir. Birbirleri için yaptıkları fedakârlıklar aralarındaki bağı güçlendirirken çevresel baskılar ilişkilerine ve kişiliklerine zarar veremez.

Gönderilmeyen Aşk'ta da anlatıcı tarafından sunulan kişiler dış özelliklerinden ziyade iç özellikleriyle ön plana çıkar. Yine en başta toplu bir tanıtım söz konusu olmadığı gibi başkahraman olan Anber'in sunumu romanın tamamına yayılmaktadır. Duygu ve düşünceler aktarılırken, kimi zaman da anlık fiziksel tasvirler kullanılır. Niteliksel tasvirler olmayan bu sunumlar kahramanın durumunu gösterir niteliktedir.

“Anber, ayaklarını birleştirip tabanları üzerinde dengesini hissetti. Kollarını başının üzerine gererken tüm vücudunu yukarıya doğru esnetti. Sonra, ellerini birleştirip parmaklarını birbirine kenetleyerek çenesinin altına yerleştirdi, gözlerini kapadı.” (G.A., s. 96).

Eşini kaybetmesinin ardından yaşadığı ruhsal boyutla dikkati çeken Anber, diğer kahramanları kendi yazdığı eserlerin kahramanı olarak yansıtırken kahramanları kendi ağızlarından da tanıtır.

“Önce perişan oldu, dibe vurdu ama sonra, Umut'un aslında kendisini hiç hak etmediğine, onu gözünde ve yüreğinde kendisinin öyle büyüttüğüne inancı geliştirdi ve en mühimi, yaşadığı aşkın aslında kendisinde olduğunu keşfetti.” (G.A., s. 335).

“Canım, benim içimde de çeşitli kadınlar olmasına rağmen, bu anlattığım çeşitler yok bende ve ben bunların hiç birini yapmadım. Ben, önce senin köşeni açtım, sayfaları çevirip. Kırgın olmasına rağmen yüreğim, önce bir ısındı, ismini gördüğüm an köşenin üzerinde.” (G.A., s. 297).

Anberin'in gönderdiği mektupta da şeytan olarak nitelendirdiği kişiyi tanıtmayı hem karşıdakini hem de onunla ilgili duygularını açığa vuran ifadeler olarak kahramanın kendisini ve başka birini tanıtmaya örnek oluşturabilecek ruhsal tasvirlerden birisidir.

“Her zamanki gibi sarkastik kahkahası, şımarık, megaloman duruşu, küstah beden dili ve aşağılayıcı bakışlarıyla oradaydı işte... Konuştuğu insanlardan biri olmak istemezsin, şayet ona yağ çekenlerden biri değilsen.” (G.A., s. 361).

Fiziksel tanımların ön planda olamaması ve duygu ve düşüncelerin daha belirgin olması bu eseri diğerlerine göre psikolojik roman özelliklerine yaklaştırır. Daha çok kişilerin yaşadığı aşktan ziyade bunu yaşattığı duyguların ön plana çıkması ve aşkın insanın kendisinde var olduğu temasının vurgulanması dikkat çekicidir.

Ancak derin bir iç çözümlemeden de bahsetmek mümkün olmaz. Anber'in yazdığı romanlar aracılığıyla aktardığı duygular iç konuşma olarak kabul edilebilir. Anlatıcının aradan çekilerek Anber'in hisleriyle doğrudan muhatap olunan bölümler onu aracısız olarak tanıtmada başarılıdır.

Anber'in yaşadığı değişimi, bir gelişim olarak nitelendirmek doğru olmasa da eserin başında yer alan düşüncelerinin zamanla farklı duygularla değişmesi söz konusudur. Her şeyi yaşamış olmanın verdiği olgunlukla bir kenara çekilemeyecek birisi olduğunu kabul ederek yeni aşklara açık bir yüreği olduğunu düşünmesine karşın yazdığı kahramanlarıyla farklı durumları yaşaması ve biriyle birlikte olması bir değişimi gösterir.

Hemen hemen hiç tasvire yer verilmeyen *Bir Gece Yolculuğu*'nda “Şifon, uzun elbisesinin eteklerini sağa sola rahatlatarak, dirseklerini dizleri üzerinde birleştirerek eğildi.” (B.G.Y., s. 16) gibi cümle içinde sınırlı kullanılan sıfatlarla yansıtılan kişilerin görünüşleri pek ön plana çıkarılmaz. Daha çok yaşadıkları olağanüstü deneyim sonucu çıktıkları yolculuk üzerine yoğunlaşan eserde ana kahramanlar dışındaki kişilerin tasvir dışı tanımları söz konusudur.

“Şu sağda en üstte gördüğün büyük babam. Babamın babası. Osmanlı ordusunda doktor binbaşı imiş. Karpatlar' da esir düşmüş Birinci Dünya Harbinde. Sibiry'a sürmüşler. İki sene boyunca, buz çölünün ortasında küçük bir Rus köyünde yaşamış.” (B.G.Y., s. 25).

Fantastik roman özellikleri gösteren eserde ana kahramanların tasvir edildiği bölümlere yer verilmediği gibi insan dışındaki Melek Hasan, Zihin Kanatları gibi kahramanlar da tasvir edilmez. Bunların yanında sonradan katılan Çanakkale bulutu, İmparator Hadrian'ın posta güvercini de doğrudan olay akışına dâhil olan, tasvirlerle yer verilmeyen insan dışı kahramanlardır.

Nermin ve Nazlı'nın bir gece içerisinde yaşadığı olaylarla yaşadığı büyük bir değişimden söz edilemese de o geceyi yaşamalarını sağlayan eserleri okuduklarında beliren farklı düşünceler bir gelişim belirtisidir. Ancak diğer eserlerde gerçekleşen duygu ve düşüncelerdeki gelişim ve değişimden net olarak bahsetmek bu eser için mümkün değildir. Yazdıkları ve okudukları kitaplardaki eksik kalmış yerleri yaşamaya çalışan kahramanların değişimden ziyade merak duygularını giderme arzusunda oldukları anlaşılır. Yaşadıkları bu olağanüstü macerayla yaşamlarında cevaplayamadıkları sorulara yanıt bulurken bundan sonraki yaşam için bir gelişim göstermiş olarak yolculuklarını tamamlarlar.

Yine fantastik özellikler gösteren *Hayal Takımı*'nda ise önemli bir yere sahip olan tasvirler daha eserin başından Mina'nın oynadığı bir oyun sırasındaki tanıtımıyla başlar.

“Küçük kızın yüzü is, pislik içinde, üstü başı perişandı. Eski örtülerden gelişigüzel yapılmış çadırın içinde dizlerinin üzerinde oturmuştu. Kucağında yırtık pırtık bir şala sarınmış, pembe, tombul yanaklı bir bebek mışıl mışıl uyumaktaydı...” (H.T., s. 1).

Mina'nın arkadaşları Gül, Moiz ve Antranik'in de fiziksel olarak ayrıntılı tasvirler olmasa daha yaşam tarzları ve aileleri bakımından tanıtıldığı bölümler¹⁶³ yer alırken yaşadıkları fantastik yolculuk sırasında karşılaştıkları kişiler de kısaca tanıtılır. Fiziksel tanıtımlardan ibaret olan kısa tanıtımların ardından sorularına cevap arayan çocukların ruh halleri ortaya koyulur. Sordukları sorulara aldıkları cevaplarla birlikte iç dünyaları tanıtılır.

Genel anlamda eserlerinde anlatıcı tarafından tanıtma yöntemini kullanan bezmen kahramanların birbirini tanıtması yöntemini de kullanır. Uzun tanıtım bölümlerinden ziyade kısa ifadelerin kullanıldığı eserlerinde genelde yaşamları içerisinde davranışlarıyla tanın kişiler Sırça Tuzak romanlarında diğerlerinden daha keskin ifadelerle tanıtılırken, *Gönderilmeyen Aşk* romanıyla birlikte daha çok iç dünyaya yönelen, fiziksel durumlardan çok ruhsal halleri ortaya koyan özellikler gösterir. Bunun sebebi eserin daha çok bir iç sorgulama özelliği göstermesidir. Fantastik romanı *Bir Gece Yolculuğu*'nda ise kişi tanıtımları neredeyse hiç kullanılmaz. Diğer eserlerinde kişilerin tanıtımları yanında kullanılan kişilerin kendi kendilerini yaşadıklarıyla sunumu bu iki eserin tamamına hâkim olarak kullanılır. Eserlerde anlatılan olayların niteliğine göre değişen kişi tanıtımları hikâyelerinde de aynı çeşitliliği gösterirken klasik romandan çok modern roman kullanımına uyan özellikler gösterir.

Birkaç eseri dışında kişilik gelişimine oldukça önem verilen eserlerinde hayatın insanlara sunduğu yaşam karşısında gösterilen değişim ve gelişim yanında doğuştan gelen biyolojik yapı da yabana atılmaz.

Gözlemlerden hareketle oluşturulan kişi kadrosundaki birçok kişi gerçek hayatta karşımıza çıkabilecek özellikler gösterir. Ancak gerçek hayattan beslenen romanlar olsa da birebir olduğu gibi yansıtıldığı söylenemez. İnsanlık durumlarına getirilen yorumlarla zenginleştirilen kişilikler tek bir kişiye karşılık olarak

¹⁶³ Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 6-8.

düşünülmemelidir. Belirgin özelliklerin sentezlenerek bir arada toplandığı kişiler özellikle tarihi nitelik taşımayan eserlerde daha yoğun kullanılır.

Kahramanlar içerisinde kadınların etkisi de oldukça dikkat çekicidir. Kadın kahramanların ön plana çıktığı eserlerin yanında diğer eserler de kadın kahramanların olay üzerindeki ağırlığı hissedilir. Shura ve Mürvet'in Seyit üzerindeki etkisi, Anber'in in Berke için yaptıkları ve Selçuk' un oyunlarını bozması erkek üzerine oluşan örgüdeki kadın etkisini gösterir. Yaşamı sorgulayıcı nitelik taşıyan ve psikolojik derinliğiyle ortaya koyulan bayan kahramanlar içerisinde en belirgin olanı Anber'dir. Diğer eserlerde de yaşama bakış açıları yansıtılsa da hiç biri Anber kadar sorgulayıcı bir tutuma sahip değildir. Yaşanılanların etkisiyle değişen psikolojik haller daha ön plandadır. Böylece olaylardan daha ön plana çıkan insani durumlar ve ilişkiler söz konusu olur.

2.2.6.6. Kişilerin sonu

Kişilerin gelişimlerinin ardından olay örgüsü içerisinde nasıl sonuca ulaştıkları önemlidir. Olayların trajik mi, olumlu mu, belirsiz mi ya da daha farklı şekillerde mi sonlandığı kişinin eserdeki sonunu da gösterir¹⁶⁴. Ancak olayın farklı kişiler üzerinde farklı sonuçlar oluşturması kişi sonlarını da ayrı ele almak gerekliliğini doğurur.

Mengene Göçmenleri ve *Kurt Seyt & Shura*'da Kurt Seyit ve Mürvet'in evliliğiyle sona eren hikâyeler asıl nihayetini *Kurt Seyt & Murka*'da Kurt Seyit'in ölmesiyle bulur. Yaşadığı durumun de etkisiyle inatçı kişiliğinden dolayı birçok sorun yaşayan Seyit sonunda kendini öldürmeyi başarır. Ölümüne dahi kendisi karar veren Seyit'in etken kişiliği pekiştirilir. Murka'sı ise her şeye rağmen mücadelesine devam etmektedir. Shura Paris'e gitmiş oradan da Amerika'ya geçmiştir. Kurt Seyit'in geride kalan ailesi ise muhtelif zamanlarda Bolşevikler tarafından katledilmiş, babası da kendi soydaşlarını gömme görevi sırasında ölmüştür.

Sır'ın sonunda ölen Nesim'in ardından *Aurora'nın İncileri*'nde yeni maceralar yaşayan Hüma sonunda Ezra'nın aşkına karşılık verse de çok geç olmuştur. Orduya yazılan Ezra son gece Hüma'dan karşılık görse de gitmek zorunda olduğu cephede ölür. Ezra'dan olan bebeği Aurora da geçirdiği hastalık nedeniyle

¹⁶⁴ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 145.

hayatını kaybeder. Ümidini hiç kaybetmeyen Hintli Mihrace incilerin son parçasını da bebeğe hediye ederek ortadan kaybolur. Hüma sonraki evliliğinden doğan çocukları ve torunlarıyla yaşarken hayatını kaybetmesiyle başlayan hikâyeye sona erdiğinde torun Hüma onun bıraktığı resimlere şaşkınlıkla bakarak kocasına benzeyen resmi seyrederken sorgulamakta olduğu evliliğine olan inancı güçlenerek kocasını yanına çağırır ve bir çocuk sahibi olmak istediğini söyler. Beklenmedik bir şekilde olumlu olarak biten hikâyeye torun Hüma'nın hayatında eksik olan tutkuyu kazandırmış olur.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında ise Seher Vardar ve Rafet Vardar hayatlarını yitirirken, Selçuk çaldığı paraları eşinin üstüne yaparak kaçtığında Vecdi Vardar da evinde eşyasız bir şekilde kalır. Berke son davadan da aklanarak temize çıktığında on yıl geçmiştir. Sağlığı iyi olmadığı için acil olarak hastaneye kaldırılmasının ardından bahsi geçmediğinden öldüğü anlaşılır. Yıllar sonra New York'ta kendisine yeniden aşkı tattıran erkekle yürüyüş yapan Anberin karşılaştığı sefil dilenciye dikkatle incelediğinde onun Selçuk olduğu anlaşılır. Sonuçta eserdeki romantik bakış açısıyla şeytan cezasını bulmuş olur. Kötülükler karşılıksız kalmamıştır.

“... o kadar tanıdık ki gözler. Ama bu, o olamazdı, mümkün değildi...
‘Bir an karşımda Selçuk’u gördüğümü sandım’ dedi Anberin. ‘Selçuk?’
‘Sana hikâyesini anlattığım Şeytan.’” (S.T.2Ş.İ., s. 371).

Bizim Gizli Bahçemizden, Nermin ile Pamir'in evliliğiyle sona erer. Ancak kitabın başında Pamir'in ölümüyle başladığından evlilikleri de onun ölümüyle sona ermiştir. Geriye doğru genişleme tekniğiyle oluşturulan hikâyede kişilerin sonu baştan bellidir. Nostaljik bir yapıyla aktarılan geçmiş günler aşkı kirletilmemiş bir çağda yaşamak isteyen roman kahramanlarının seçimi olarak¹⁶⁵ Nermin'in arınma ihtiyacının tezahürüdür. *Gönderilmeyen Aşk*'ta ise Anber aşksız yapamayacağını anlarken Anberin ortadan kaybolur. Neyin gerçek neyin hayal olduğunu anlayamayan Anber bütün aramalarına rağmen ona ulaşamaz, hatta ona ait bir iz dahi bulamaz. Birlikte çektiikleri fotoğrafta dahi Anberin yok olmuş yalnızca Anber kalmıştır. Hürrem, Umut, Anberin ve ressam sevgilisi, hatta Orfe'nin dahi hayal mi gerçek mi olduğunu anlayamaz.

¹⁶⁵ Ecevit, Yıldız. (2013). “Aşk (Olsun) Romanları”, *Kurmaca Bir Dünyadan*, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 67.

“Hürrem, Umut, Anberin, onun ressam sevgilisi, yaz, son bahar, Orfe... hepsi birden, aralarında anlaşmış gibi, zaman mâl olmuş ve ondan uzaklaşmaktaydılar. Kim kurguydu, kim düş, kim hayâl, kim gerçektir?” (G.A., s. 373).

Bir Gece Yolculuğu'da sonunda aradıkları Antinous'u bulurlar. Atlarıyla ölüme giderken onu kurtarmak isteseler de başarılı olamazlar. Kaderi değiştirmeye güçleri yetmediğini anlamalarının çaresizliğiyle eser sona erer.

Tarihi gerçekliği olan *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri*, *Bizim Gizli Bahçemizden* gibi eserlerinin dışında diğer eserlerinin tamamı beklenmedik sürprizlerle sona eren Bezmen özellikle *Aurora'nın İncileri*'nde okuyucuyu oldukça şaşırtır. *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nın sonunda ise kötüler cezasını bulsa da iyilerin de beklenen mutluluğa kavuşamaması eserin genelinde hâkim olan romantik anlayıştan uzaklaşarak daha realist bir tutumu ortaya çıkarır.

2.2.6.7. Kişiler karşısında romancının ve okurun konumu

Yazarın ve okuyucunun kişiler karşısındaki konumuna da dikkat edilmelidir. Roman okumanın, dünyaya roman kişilerinin gözünden, ruhundan, aklından bakmak olduğu¹⁶⁶ kabul edildiğinde eser içerisinde kişinin ne derece önem taşıdığı anlaşılır. Aynı zamanda olaylar içerisinde yer alan insan dışındaki varlık ve kavramların da yüklendikleri fonksiyon açısından şahıs kadrosu içerisinde yer almaları gerekir¹⁶⁷.

Gerçekçi yazarlar olay yerine kişiye değer verir. Kişi sadece olayı canlandırmak için kullanılan bir araç olmaktan çıkarak yenilenmiş kimliğiyle yazarın temsilcisi olur¹⁶⁸.

İsteklerden doyumu esirgeyen gerçek dünya ile isteklerin gerçekleştirilebildiği hayal dünya¹⁶⁹ içerisinde yer alan romancı ile okuyucu kişiler karşısında farklı konumdadır. Ahmet Mithat'ın ifadesiyle gören ve gösteren olarak romancı¹⁷⁰ kişilerin yaratıcısı ya da yorumlayıcısı olarak okuru yönlendirici niteliktedir.

¹⁶⁶ Orhan Pamuk (2011). *Saf ve Düşünceli Romancı*, İletişim Yayınları, İstanbul, s.48.

¹⁶⁷ Şerif Aktaş (1998). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara, s. 148.

¹⁶⁸ Mehmet Tekin. (2010). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, s. 76.

¹⁶⁹ Sigmund Freud. (1996) *Psikanaliz Üzerine*, Çeviren: Kâmuran Şipal, Cem Yayınevi, s. 88.

¹⁷⁰ Durali Yılmaz, (2011). *Roman Kavramı ve Türk Romanının Doğuşu*, Kesit Yayınları, İstanbul, s. 153.

Bütün önceliği kahramanları ön plana çıkarmak olan Bezmen'in kişiler karşısındaki tutumu şefkat ve merhamet duygularıyla şekillenir. Daha çok realist bir yaklaşımlar kişileri aktarmaya çalışan Bezmen, kendi atalarından bahseden romanlarında yaşananların dramatik yönlerini göz ardı etmeden, çekilen sıkıntıların ortaya çıkardığı merhamet duygularını yansıtır.

“Emine uyumaktan korkuyordu. Uyurken Adil'in korkunç eğlencesine kurban olabileceği korkusuyla, başını iki yana salladı.” (M.G., s. 83).

“Sanki ilk kez ayrılıyordu memleketinden ve insanlarından. Titredi. Yalnızlık, iliklerine soğuk gibi işliyordu.” (K.S.M., s. 458).

“Lemanuçka'ya gelince, babasını her özlediğinde, bulutlara, yapraklara bakarak, onun hayaliyle özlem giderebilirdi, çocukluğunda yaptığı gibi.” (K.S.S., s. 538).

Okuyucunun kişileri görüşü yazarın sunduğu şekilden farklı olamayacağından aynı merhamet duygularının uyanması beklenir. Okuyucuyu da kişilere sevgiyle yaklaştırabilecek ifadeler aynı zamanda okuyucunun kendine ait duygular bulmasını sağlar. Kişi kadrosunun çeşitliliği hemen herksin kendisine yakın bir kahraman bulmasına olanak tanır.

Sır ve *Aurora'nın İncileri*'nde kahramanlarına yargılamadan yaklaşan Bezmen, olumsuz özelliklerine rağmen yaşam karşısında oldukça önemli kararlarla ilerleyen ve mutlulukları da acıları da doyasıya yaşayan kişi kadrosunu sevgi ve merhamet duygularıyla yansıtır. Yaşanan acıların uzun uzun yaşandığı sahnelerde okuyucuya aynı duyguyu taşıma gayreti görülür. Hiçbir şekilde nefret duygusu oluşturulmak istenmez. Hüma'nın eşine gösterdiği hoşgörü onu ve çevresindekileri kendisine tutkuyla bağlarken insanlarla kurduğu empati örnek alınabilecek niteliktedir.

“Aslında, birbirimizden fazla bir farkımız yoktu. İkimiz de, sevdiği erkeğin, biri eski, biri yeni hayatını kabullenip sırf aşkıdan uzak kalmamak için, diğerinin varlığına tahammül ederek başlamıştık ilişkimize.” (S., s. 224).

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda kişiler karşısında romancının ve okurun konumu kişiye göre değişir. Selçuk'a karşı nefretle yaklaşan yazar onu şeytana yaklaştırarak, hatta şeytanın da üstüne çıkararak nefret duygusunu pekiştirir. Hiçbir iyi özelliği layık görmediği bu kahramanı kurnazlık ve açgözlülük gibi kötü özelliklerle donatırken, çevresinde ona yardımcı olanlar da aynı özellikleri gösterir. Daha sonra evlendiği hayat kadını Ziyet, onun kardeşi Onur ve şirketteki Ayhan Coşkun gibi çıkarıcılar, Avukat Murat Arkan, daha sonra ortak olduğu Hasan Sökmen, Seher Vardar'ın boşandığı Muzaffer gibi kişiler benzer duygularla aktarılır. Aşağılayıcı ifadeler birçok yerde açıkça hissedilir.

“Hasan Sökmen, avuçlarını koltuğun kolçaklarına yerleştirip, kendisini biraz öne çekti, genzini temizledi. Bir şeyler söylemek ihtiyacıydı. Ama, tüccar kurnazlığı, okumamışlığını alt edecek güçte değildi.” (S.T.2Ş.İ., s. 192).

“Selçuk, basit, iş hayatından habersiz karısının ağzından duyduklarıyla afallamıştı. Kendisini hırslı zannederken, az önce Ziyet’in şirretliğine sebep olan servet arzusunun ne derece olduğunu ilk defa fark ediyordu.”(S.T.2Ş.İ., s. 340).

Kişilerin bu derece yargılanarak kin ve öfkeyle karşılandığı bu iki eserinde Bezmen, iyi kahramanları da tam tersine idealize eden, şefkat ve merhametle yaklaşan bir tutum takınır. Berke'nin sonsuz bağışlayıcılığı ve iyi niyeti çok net ifadelerle belirtilirken onunla aynı tarafta olan Anberin, Tarık, Vecdi Vardar gibi kişiler de şefkat ve merhamet ifadeleriyle değerlendirilir.

“... Ve şimdi, her kelimeyi bütün ağırlığıyla hissediyordu. Selçuk, açıkça, ‘Bana hayatımı borçlanıyorsun.’ Demişti bu akşam. Evet, yok ettiği bir başka yaşamın ceza yükünden kurtarıyordu ağabeyi onu ama onun vicdanıyla beraber ruhunu da esir alıyordu. İşin fenası, bu, ölüme sebep olmanın getirdiği azabın ağırlığını hiç mi hiç hafifletmiyordu.”(S.T., s. 287).

“Vecdi Vardar, karısıyla beraber, o gün haciz memurları tarafından boşaltılmış evinin mutfağında, lütfen bırakılmış yemek masasında oturmaktaydı. Mutfağın kapısından, ışısız, eşyasız salon, bir hayalet mekân gibi görünmekteydi. Vecdi Bey’in artık söyleyecek lafı kalmamıştı.”(S.T.2Ş.İ., s. 366).

İyi-kötü çatışmasının çok net olarak kullanıldığı eserlerde okuyucunun kişileri görüşü de yazarın ifadeleri doğrultusunda ilerler. Nefretle bakılan kötü kişiler yanında saygı ve sevgiyle yaklaşılacak kişiler de yazarın yaklaşımı doğrultusunda okuyucuyu yönlendirirken Berke ve Tarık gibi kişiler için acıma duyguları hissedilir. Anberin gibi iyi ancak her şeyin de farkında olan kişilere duyulan saygı daha da güçlenir. Şeytan ve meleğin çevresinde bulunun çeşitli derecelerde iyi ya da kötü olan kişi kadrosu içerisinde rahatlıkla kendisinden ve çevresinden bir şeyler bulması beklenen okur, yazarın yönlendirmeleri altındadır.

Bizim Gizli Bahçemizden'de kişilerle ilgili yargılayıcı ifadeler yer alsada Sırça Tuzak serisindeki kadar keskin bir ayırım yapılmaz. Olayın merkezinde bulunan aşkın da etkisiyle uzak durulan kişilerin yargılanması söz konusu olsa da genel anlamda kişilerden ziyade Nermin ve Pamir arsında yaşanan aşk ön plana çıkarılır.

“ ‘Pamir Bey’in metresiyle mi görüşüyorum?’ diye soruyor ucuz ve adi bir ses.” (B.G.B., s. 352).

“Hatırlıyorsun değil mi bir tanem, konken masasında bahse girenleri, bizim birlikte yapamayacağımız üzerine.” (B.G.B., s. 130).

Üst zamanda Pamir’i kaybetmenin acısını yaşarken destek olan dostlardan bahsedilen yerlerde yer alan saygı ve sevgiyle kullanılan ifadelerin ve aşklarının anlatıldığı art zamanda kendilerine ön yargılı yaklaşmayarak destekleyici olan kişilere karşı olan güzel ifadelerin okuyucu tarafından da aynı şekilde algılanması

beklenir. Anneanne'nin hiçbir şeyden habersizken onları tatlı ifadelerle yakıştırması örnek olarak gösterilebilir.

“İçerden yatmaya hazırlana anneannemi duyuyorum. Fısıltıyla anneme hitap ediyor: ‘ Lemancığım, Pamir Bey Nermin’le evlense keşke. Ne kadar yaklaşıyorlar birbirlerine.’ ” (B.G.B., s. 270).

Gönderilmeyen Aşk'ta ise erkek kahramanlara karşı her hangi yargılama yer almadığı gibi Anber, Anberin ve Hürrem için kullanılan ifadeler kişisel yargılamalardan ziyade duyguların değerlendirilmesini amaçlayan yorumlardır. Olumsuz bir kahraman algısı oluşturulmayan eserde kişilere karşı sevgi ya da nefret ifadeleri yer almaz. Yargılama daha çok okuyucuya bırakılmış gibi görünse de kahramanların kendi ağızlarından yer alan ifadeler bu yargılamalara karşı duruşu hissettirir.

“Aramızdaki yaş farkına gelince dedi, bu, toplumsal bir tabudan ibaret benim için. Ben, evliliğinin, aşkının, kocasının ve ardından acısının hakkını vermiş bir kadını. Ve şimdi, yalnız, hür bir kadını. Kimseye verilecek hesabım yok. Ben senin elini tutup yürüyebilirim yolda. Kimsenin söyleyeceği beni ilgilendirmez.” (G.A., s. 225).

Okuyucunun görüşünden ziyade yazarın duygularını sorgulayarak sonuca ulaşmaya çalıştığı eserde okurun roman kişilerine yaklaşımı kendi bakış açısına göre değişebilecek bir nitelik taşır. Diğer eserlerdeki aşk ya da iyilik-kötülük gibi temaların çevresinde gelişen evrensel değerlerden söz etmek bu eser için mümkün olmadığından daha çok kişisel bir iç dökme olarak değerlendirilebilir. Yazarın kendisi gibi eşini kaybeden bu üç kadının aynı durum karşısında gösterdiği farklı tutum, kahramanların hiçbiri olmadığını ama hepsi olduğunu söyleyen¹⁷¹ yazarın içinde bulunduğu duyguları en iyi yansıtan durumdur. Kişisel olarak aynı duyguları hisseden okurlar dışında kendini bulabilecek okurdan söz etmek güç olacaktır.

Bir Gece Yolculuğu adlı eser de yazar ve okur açısından *Gönderilmeyen Aşk*'tan farklı algılanmaz. Söz konusu kitapları okumamış olan okurun bahsi geçen kişileri yargılayarak kendisini özdeşleştirmeye çalışması çok güç olacaktır. Nermin Bezmen ve Nazlı Eray arasında özel bir iletişim oluşturan eseri daha iyi anlayabilecek okurlar bu yazarları tanıyan ve okuyanlar olacaktır. Melek Hasan'dan Zihin Kanatlarına, İmparator Hadrian'dan Antionus'a uzanan kişi kadrosuna yazarın yaklaşımı okuduğu kitap çerçevesinde olduğundan okurun da bu çerçeveden bakabilmesi beklenir. Ancak ölümsüz olabilmenin sorgulandığı tema çerçevesinde

¹⁷¹ <http://www.hport.com.tr/medya/nermin-bezmen-in-sevisme-sahneleri-entellektuel-viagra-ayse-arman-soylesti> (08.12.2013).

söz konusu kitapları okumayanların da kendi duygularından bir şeyler bulabilmesi mümkündür.

Hayal Takımı'nda ve öykülerinde de kişilere yaklaşımı bahsi geçen son iki eserinden farklı olarak diğer eserleriyle uyumlu olan Bezmen sosyal konular ve aşk teması çerçevesinde okurla ortak noktalar yakalamayı başarır. Toplumsal olarak idealize edilmiş kişileri oluştururken çok fazla abartıya başvurmadan doğal ifadelerle olay içerisine yerleştirir.

“ ‘Buyurun.’ dedi, eşim. Bunca kibarlığını gördükten sonra, taksi şoförümüzün müzik keyfini esirgeyecek değildik herhalde. Artık bahtımıza ne çıkarsa razıydık. Torpido gözünden çıkardığı bir kaseti yerleştirdi kasetçalara. Ve işte en büyük sürpriz buydu. Samuel Barber' ın ‘Yaylı Çalgılar İçin Adigo’ su çalışıyordu. Yüzümde gerçekten bir keyif gülümsemesiyle mest olmuşum. Koltuğuma iyice gömülüp yol boyu mutlulukla karları seyretmeye başladım. Bu, mucizevi bir taksi yolculuğuydu.” (K.K.K., s. 159).

Herkesin kendisine benzeyen birini bulabileceği kişi yelpazesinde okur kendini kahramanların yerine koymayı rahatlıkla başarabilir. Kahramanların kanına girerek yazmaya çalıştığını belirten¹⁷² Bezmen, isim vermese de her okuyucunun tanıyabileceği yaşayan gerçek kişilerden bahseder. Buna paralel olarak okurun bir romanı okumadan önceki durumu ile okuduktan sonraki durumu arasında aranan değişimi¹⁷³ sağladığı söylenebilecek eserler, yazarın dünyasından okuyucuya yansırken yeniden canlanan tarihi kişiliklerin de zihinlerde tekrar hayat bulmasını sağlar.

¹⁷² <http://buyukkulupdergisi.com/roportaj/nermin-bezmen/> (11.12.2013).

¹⁷³ Durali Yılmaz, (2011). *Roman Sanatı ve Toplum*, Kesit Yayınları, İstanbul, s. 56.

2.3. NERMİN BEZMEN’İN ROMANLARINDA ANLATMA YÖNTEMLERİ

2.3.1.Kurgulama Tekniği Ve Öğeleri

Gerçekliğin hayal gücüyle sanal bir âleme dönüştürüldüğü kurmaca, gerçek dünyadan alınan malzemenin yazarın hayal dünyasında sanatsal bir biçime dönüşmesidir. Zihinsel niteliklerle inşa edilen söz konusu dünya gerçekten kopuk değildir. Romancının hikâyesini belli bir yöntemle düzenlemesi olan bu sistem ana hatlarıyla romanın adı, olay örgüsü, başlangıç yöntemleri, olay bütünlüğü, gerilim unsurları, bölümlendirme, metinlerarası ilişkiler gibi unsurlar çerçevesinde incelenir¹⁷⁴. Bu doğrultuda ele alınacak bölümde eserler belirtilen açılardan irdelenerek Bezmen’in ağırlıklı olarak kullandığı teknikler ve öğeler tespit edilmeye çalışılacaktır.

2.3.1.1.Romanın adı

Roman kurgusunun ilk unsuru olan ad kurguyu en çarpıtıcı haliyle yansıtmayı amaçlayan en önemli unsurdur. Her yazar içeriği en kapsamlı ve çarpıcı şekilde yansıtan bir isim vermeye çalıştığından dolayı isimlerin simgesel değerlerinin araştırılması romanın anlaşılmasında, açıklanmasında önemli bir aşamadır¹⁷⁵.

Bezen’in romanlarında kimi zaman çağrışımsal bir değer taşıyan isimler özellikle tarihi nitelik taşıyanlarda kahramanların isimleriyle ifade edilir. *Kurt Seyt & Shura* ve *Kurt Seyt & Murka* romanları Kurt Seyit merkezli olarak Shura ve Murka ile yaşadığı aşk ve birliktelikten söz ederken isimde de bu açık olarak vurgulanır. Herhangi sembolik bir anlam yüklenmemiş olan roman isimlerine kahraman isimleri verilmemiş olsa da *Mengene Göçmenleri* de dâhil edilmelidir. Mengene Bölgesindeki göçmenlerin yaşamına ayna tutan eserde Kurt Seyit’in Murka’sı olan

¹⁷⁴ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara s. 185-220.

¹⁷⁵ Nurullah Çetin. (2011). a.g.e., s.185-186

Mürvet'in ailesinin kaçıışı ve İstanbul'daki yaşamı konu edilirken bölgedeki tüm insanların yaşamları dikkat çekicidir. Bu bakımdan romanın adı, içeriği kapsayıcı bir tutumla belirlenerek kahramanla sınırlandırılmamıştır. Mürvet'in hikâyesinden önce ve onunla birlikte birçok hayat yansıtıldığı için bölge adı ön plana çıkar. Kurt Seyit ile ilgili eserlerde de farklı yaşamlar karşımıza çıksa da yaşanan aşk ekseninde şekillenen olaylar kahramanları ön plana çıkardığından kahraman isminin roman adında kullanılması daha anlamlı görülür.

Bir Gece Yolculuğu'nda zaman odaklı verilen isim eser içerisinde gerçekleşen olayların bir gecelik zaman diliminde meydana geldiğine işaret eder. Fantastik roman olması dolayısıyla yaşanan olayların niteliği kahramanların yazdıkları kitaplara bağlı olduğu için kişi odaklı isim kullanılmaz. Eser kahramanlarıyla birlikte çıkılan yolculuğun gece olması ise romanın adıyla birlikte bir hayal ve rüya niteliğini de çağırıştırır.

Sır'da ise olay ekseninde belirlenen roman adı Hüma'nın çocuklarına hazırladığı sürprizle birlikte açıklamaya başladığı sırları işaret eder. Daha baştan bir gizem olduğu işaretleri veren ifade eserinin tamamında anlatılan hikâyeyi kapsamaması bakımından kişilerden ziyade yaşananların kişiler üzerindeki etkisini yansıtan bir nitelik taşır. *Sır*'ın devamı olan *Aurora'nın İncileri*'nde ise hikâyesine *Sır*'da başlanılan incilerin adının verilmesi incilerle ilgili hikâyenin devam edeceği mesajını verir. Hüma'nın hikâyesi yanında verilen incilerin hikâyesinin ikinci kitapta Hüma'nın hikâyesiyle birleşeceği mesajı eserin adıyla ortaya koyulur. Bu bakımdan olay merkezli olarak oluşturulan eser adı, temsil ettiği hikâyenin verdiği gizemle birlikte eserin kurgusunu yansıtır.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* serisinde de olaylar ekseninde oluşan roman adı Berke'ye kurulan tuzakla somutlaşırken ikinci eserdeki eklenen *Şeytanın İflası* ifadesi Selçuk'un çöküşünü ifade etmesi dolayısıyla yine olay çevresinde eklenmiş bir ifadedir. Anberin'in çizdiği cehennem temalı resimde de somutlaşan ifade¹⁷⁶ şeytandan dahi tehlikeli bir profil ile yansıtılan Selçuk'un kötülüklerinin cezasız kalmayacağı mesajını vermesi dolayısıyla daha sembolik bir anlam taşır. *Sırça Tuzak* ifadesi de yine tuzağın cam gibi narin olması dolayısıyla bozulacağını ve yaşam standartları olarak Selçuk'un yaşadığı lüksü yansıtır.

¹⁷⁶ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s.238-240

Selçuk'un sonsuza kadar sahip olacağını düşünerek oluşturduğu saltanatın bir anda ortadan kalkması romanın adıyla sembolize edilmiş olur.

Bizim Gizli Bahçemizden, biyografik bir roman olması dolayısıyla ortaya koyduğu öyküyü yansıtan adıyla uyumlu bir kurguya sahiptir. Aşklarının başladığı günlerle ilgili bilinmeyeler yansıtıldığından dolayı kendileri dışındakilere gizli olan unsurlar ortaya konulduğu için bahçe ifadesiyle sembolleştirilen dönem özel bir alanı ifade eder. Böylece kişisel alana ait bir içeriğin sunulacağına işaret verilir. Bu bakımdan roman adı kişi isimlerinden uzak olsa da Pamir ve Nermin Bezmen arasındaki aşk hikâyesine odaklı ilerler. Özünde kişi odaklı ilerleyen hikâyenin adı kahramanlara göre oluşturulmamış olsa da olayların niteliğine uyumlu olarak oluşturulmuştur. Genel anlamda içeriği özetleyen yapıda olduğu söylenebilir.

Gönderilmeyen Aşk'ta ise yine olay odaklı bir isimlendirme söz konusudur. Ancak aşk hayatları yansıtılan her üç kadının da kendilerinden ziyade aşk yaşamı ön plana çıkarılır. Aynı durumlardaki farklı yaklaşımları ön plana çıkan bu kahramanlar birbirlerini tamamlayan özellikler taşır. Duygularını aşk yaşadıkları erkeklerin anlamaması ya da onlara yansıtılmaması aşk duygusunu bireyselleştirdiğinden insanın kendisi için yaşadığı, karşıya göndermediği duygularını ön plana çıkardığından aşka âşık insanların bakış açısını simgeleyen bir isim olarak düşünülür. Bu bakımdan eserin adı gönderilmeyen duyguları işaret etmesi dolayısıyla olayın yanında kişisel niteliklerle de bağlantılıdır. Ancak daha çok roman içeriğini özetleyici bir özellik gösterir.

Hayal Takımı'nda olay odaklı adlandırılmış eserlerden biridir. Mina ve arkadaşlarının yaşadığı olağanüstü tecrübeler hep birlikte gördükleri bir hayal olarak ön plana çıkar. Gruplarını da *Hayal Takımı* olarak adlandırmaları eser adının da somutlaşmasını sağlar. Ayrıca geçmişle bağlantılı olarak Mina'nın dedesini anlatması eser adındaki hayal ifadesinden uzaklaşsa da onunla yaşadıkları verilen isimle doğru orantılı olarak olağanüstü unsurlardır. Bu bakımdan *Bir Gece Yolculuğu* ile benzer özellikler gösterirler.

Genel olarak roman isimlerine bakıldığında kahraman isimleri kullanılan romanların azınlıkta olduğu olay odaklı isimlendirmelere daha fazla yer verdiği görülür. Kahraman isimleriyle yapılan adlandırmalar tarihi nitelik taşıyan eserlerde dikkat çeker. Diğer eserlerde ise içeriği özetleyici bir yaklaşımla adlandırıldığı

görülür. Merak unsurunu ön plana çıkarmayı amaçlayan bir gizem katılan isimler simgesel değerleriyle de dikkat çeker.

2.3.1.2.Olay örgüsü

Olayların sıralanış ve düzenleniş sistemi olarak olayın edebi değer gözetilerek düzenlenmiş şeklidir. Olayların oluş sırasına göre ele alındığı hikâyenin, okuyucuyu etkileyebilmek için yazar tarafından kendine göre yeni bir düzenleme yapılarak ortaya çıkarılan kurgusal yapı olarak ifade edilebilecek olan olay örgüsü klasik romanda önemli bir yere sahipken modern romanla birlikte önemini yitirir. Olay örgüsü sağlam bağlantılardan oluşurken ilişkiler ağı ya da çatışmaya bağlı olarak gelişir. Söz konusu ilişki roman kişinin kendisiyle ya da kendi dışındaki varlıklarla ya da çevreyle oluşabileceği gibi olup biten şeyleri nedenleri ve sonuçlarıyla, etkileri ve tepkileriyle birlikte sunar. Bu sayede romanın bir bütün olarak ulaştığı estetik güzellikle kurgu oluşur. Kurgu içerisinde yazarın öznel görüşlerinden uzak nesnel akış iskeletine ise aksiyon denir. Pek çok olay ve kişiye yer veren panoramik ve tek bir olay ve sınırlı kişiye yer veren epizot olay örgüsü başlangıç, baştan başlatma, ortadan başlatma, sondan başlatma gibi unsurlarla oluşturulabilir. Zamandizimsel olay zinciri olan baştan başlatmada olaylar takvime bağlı olarak sırayla anlatılır. Ortadan başlatmada geriye dönüş tekniğiyle bir süre sonra geçmişe dönülerek olay bütünlüğü sağlanır. Sondan başlatmada da olaylar sondan başa döner ve başlamış olduğu yerde biter¹⁷⁷.

Kurt Seyt & Shura romanında roman kişisi olan Kurt Seyit ile cereyan eden olay örgüsü diğer kişilerle etkileşim ile sürer. Ortadan başlatma tekniği ile genç bir subayken başlatılan olaylar daha sonra geriye dönüş tekniği ile çocukluğuna kadar iner. Tamamlayıcı dönüş niteliği taşıyan bu genişleme olayın normal akış düzenini bozarken ileride lazım olan bir takım bilgileri sunması bakımından önemlidir.

Kurt Seyt & Murka'da ise önceki kitap olan *Kurt Seyt & Shura*'da da yer alan geçmiş ile ilgili anılara dönüşler tamamlayıcı niteliktedir. İlk kitabı okumamış olanlar için eksik kısımları tamamlayarak kurgu bütünlüğünü sağlar. Her iki eserde de geçmişle yapılan bağlantılar roman kişinin ruh evreniyle ilişkili olarak sürer.

“...O sahne şu an yaşıyormuşçasına belleğinde tazeydi Seyit'in.

¹⁷⁷ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 187-192.

Altınbakkal Sokağı'nın 32 numaralı apartmanındaki küçük dairede yaşadıkları o son gün, kâh sevişerek, kâh birbirlerinin omzunda ağlayarak geçmişti. ...” (K.S.M., s. 104-105).

Kurt Seyt & Shura'daki kaçış günleri nesnel akış iskeletine yakın olduğundan dolayı aksiyon olarak nitelendirilebilir. Bunun dışında *Kurt Seyt & Murka*'da çoğu zaman Murka'sı ile yaptığı münakaşalar da yazarın yönlendirilmiş anlatımından uzak olduğu için aksiyon özellikleri gösterir. Her iki eserde de başat öge olay gibi görünse de aslında olaydan ziyade Seyit'in ruh hali ve yaşamı üzerindeki etkileri dikkat çeker. Bu bakımdan determinist yaklaşımdan uzak olsa da olayın sunuluşu bakımından klasik roman özellikleri görülür.

Mengene Göçmenleri'nde ise daha çok oluş sırasına göre yansıtılan olaylar baştan sona doğru sıralandığından baştan başlatma tekniği dikkat çeker. Başat ögenin olay olduğu eserde kahramanlar bu doğrultuda yaşamlarını sürdürür. Mengene Bölgesi'ndeki toplumsal yaşamı da yansıtan eserde vatana kaçışları, Mengene bölgesinde çıkan yangın gibi aksiyon bölümleri de mevcuttur. Kişiler arası ve durumlar arası ilişkilerle oluşan kurgu *Kurt Seyt & Murka* ve *Kurt Seyt & Shura* gibi eserlerle de bağlantılı olarak bir takım rastlantıların etkisiyle ilerler. Kurt Seyit'in ilk defa Mürvet'i gördüğü bölüm buna örnek gösterilebilir.

“Kapının dışında, karanlık koridorda durup, kendilerini izleyen iki erkeği fark etmediler. Mürvet, bir ara, üzerinde toplanmış olan yabancı bakışları hissetmişçesine, gözlerini koridorun karanlığına çevirdi. Ama kimseyi göremedi. Kapının aralığından, sadece bir esinti geldi.” (M.G., s. 294).

Bir Gece Yolculuğu diğerlerinden farklı olarak gerçeklikten uzak kurgusu ile olgular arası ilişkilerle ilerlerken roman kişinin dışındaki varlıkların da katkısıyla roman kişinin ruh evrenini yansıtır. Tek gecelik bir yolculukta, yazılan başka eserlerin kurguları içerisinde yapılan seyahatle binlerce yıl geriye gidilir. Zaman dizimsel tekniğiyle baştan başlatma yöntemini kullanılan eser yine diğerlerinden farklı olarak epizot roman özellikleri gösterir. Sınırlı sayıda olaya dâhil olan kişilerin de sınırlı olması, insan dışı varlıkların olay örgüsüne dâhil olması olağanüstü özellikleri güçlendirir. *Âşık Papağan Barı* adlı eserin bitirilmesiyle başlayan olay örgüsü Nazlı Eray ile görüşme sırasında olağanüstü bir nitelik kazanır. Birlikte çıkmaya karar verdikleri yolculuktaki olağanüstü unsurlar sonuna dek sürerken eserin sonu da bu yolculuk bitmeden getirilir.

“ ‘Antinous’ un saçları sabah yeline kapıldı.’
Sonra dönüp şairine elini uzattı:
‘Haydi... Gidelim Bay Gece...’ ” (B.G.Y., s. 152).

Sır'da sondan başlatılan olay örgüsü Geriye dönüş tekniğiyle Hüma'nın gizemli yaşamına ışık tutar ve yer yer anlatılan zaman içerisinde çocuklarının ve torunlarının şaşkınlıklarını da aktarır. Bu ikili kurgu içerisinde Hüma'nın hikâyesi kişiler arası ilişkilerle sürerken çocukları ve torunları deftere bağımlı olarak sürüklendiğinden kendileri dışındaki bir nesneye bağlı olan kişiler geri palanda kalır. Kişilerin duygularından ve yazarın anlatımından soyutlanmış aksiyonlara pek yer verilmeyen eserde başat öge olaylardan ziyade Hüma'nın bunlar karşısındaki sergilediği cesur tutumlardır. Bu bakımdan klasik romandan uzaklaşsa da rastlantı unsurunun yer almasından dolayı klasik romana yaklaşır. Aurora'nın İncileri ile ilgili hikâyedeki mihracenin torunuyla karşılaşmalarındaki ve incilerin son parçasının da ortaya çıkışındaki tesadüfler dikkat çekicidir.

“ ‘Ama...’ dedim ‘Bu...’

‘Evet, bu da dedemin, babaanneme yaş günü için hazırlattığı son parça.’

‘Bunu kabul edemem.’ dedim, boynumdan, diğer üçünün etrafından dolaşip inen ve çıplak, pürüzsüz kadınlığımı süsleyen kolyeye bakıp.

‘Bu senin Aurora’ m.’ diye mırıldandı, kollarımın altından uzattığı elleriyle göğüslerimi sarıp.” (S., s. 323).

Panoramik kurgu dolayısıyla tarihi nitelikler de taşıyan eserin olay örgüsü *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerden farklı olarak kurgusal hikâyeye içerisinde yansıtılır.

Pek çok olay ve kişinin bir arada yer aldığı olay örgüsündeki bu panoramik yapı *Aurora'nın İncileri*'nde de devam eder. Yer yer verilen tarihi anekdotlar Hüma'nın babasının bakış açısıyla ustaca yansıtılırken bu eserde *Sır*'dan farklı olarak yazılan mektuplar dışında doğrudan anlatımla olay örgüsü içerisinde yerini alır.

“1917 Baharı. New York’a daha önceki baharlar gibi nisan ayında Amerika Birleşik Devletleri harbe girdiğini ilan etti. Herkesin kendini içten içe hazırladığı ama yüksek sesle mümkün olduğunca konuşmak istemediği olmuştur sonunda.” (A.İ., s. 160).

Sır'ın devamı olarak Hüma'ya veda ile başlayan olay örgüsü Amerika'da kasadan alınan defterle onun gizli yaşamına ışık tutmaya devam ederken yine geriye dönüşler başlar. Ancak burada yine *Sır*'dan farklı olarak torun Hüma'nın da hikâyesi ön plana çıkar. Böylece *Sır*'da geçmiş ağırlıklı annecanne Hüma çevresinde gelişen örgü, yaşanan zamandaki torun Hüma'nın yaşadığı olayların örgüsü ile birlikte ilerler. Her iki Hüma'nın yaşamlarındaki benzerliği vurgulamak adına kurgulanan rastlantılardan en büyüğü ise eserin sonunda Ezra'nın fotoğrafı ile torun Hüma'nın eşinin benzerliğidir. Şaşırtıcı bir son ile tekrar eşine yönelen Hüma açısından önem taşıyan bu son rastlantı, rastlantı boyutlarını olağanüstü bir boyuta taşır. Anneanne

Hüma olay örgüsü içerisinde kendi kişisel etkileşimiyle yer alırken torun Hüma ise defter, tablo gibi kendisi dışındaki varlıklarla yönlendirilir.

Eserlerde iç içe geçmiş olan iki örgüye yer verilmesi post modern unsurlara yaklaşırsa da belirgin çizgilerle ayrılan tarihi farklı zamansal geçişleri açık olarak gösterdiğinden dolayı tarihi niteliklerden dolayı gerçekçi özellikler taşır.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda ise baştan başlayan olay örgüsü kişiler arası ilişkiler çevresinde oluşur. Roman kişilerinden olan Selçuk'un kişiliği doğrultusunda cereyan eden olaylar kahramanların ruh dünyalarını yansıtır. İyi ile kötünün kesin çizgilerle ayrıldığı eserde klasik özelliklerin yanında romantik yaklaşım da dikkat çeker. Neden sonuç zinciriyle sıkı sıkıya bağlı olan olaylar öznel akış iskeletiyle aksiyondan uzak bir şekilde sürer. Hikâyenin *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda sonuca ulaşması *Sırça Tuzak*'ın olay örgüsünü de tamamlamasını sağlar. Sonunda şeytana dönüşen Selçuk'un cezasız kalmaması da yine romantik yaklaşımla kötülüklerin cezasız kalmayacağı mesajına hizmet etmesi bakımından olay örgüsünü modern romandan uzaklaştırarak klasik romana yaklaştırır. Selçuk'un Şeytanla olan diyalogları ve Anberin'in gördüğü olaylara ışık tutan rüyalar olağanüstü nitelikler taşısa da *Bir Gece Yolculuğu* ya da *Hayal Takımı*'daki fantastik boyuta ulaşmaz. Kahramanın kötü hislerini yansıtması bakımından şeytandan dahi tehlikeli olduğu mesajını vermek amacıyla olay örgüsü içerisinde yer alırken estetik derinlik¹⁷⁸ anlayışıyla varlığın özünü işaret eder. Geniş olay örgüsü ve kişi yapısıyla panoramik özellikler gösteren kurguda ayrıntılar önemli bir yere sahiptir. Anberin' in yaptığı tablonun ayrıntıları¹⁷⁹, Selçuk'un tılsımlı gömleği¹⁸⁰, Berke'nin amcasının istediği Dunhiil çakmak gibi¹⁸¹ daha birçok ayrıntılı unsur buna örnek olarak gösterilebilir.

Hikâye için gerekli olup üzerinde durmaya değmeyecek roman unsurlarının hikâye tekniğiyle ayrıntılı olarak verildiği¹⁸² diğer eserlerde çok fazla görülmesi de "Birkaç ay sonra" (S.T.2Ş.İ., s.357), "On yıl sonra" (S.T.2Ş.İ., s.267) gibi ifadelerle atlanan olaylar söz konusudur. Berke' nin ölümünden Anberin' in Amerika da bir

¹⁷⁸ Nesnelerin iç yüzü, görünürlüğü'nün ötesi, yüzeyselliğin altında bulunan şey olarak derinlik anlayışıyla ilgili olarak daha fazla bilgi için bkz. İsmail Tunalı. (2010). *Estetik Beğeni*, Remzi Kitabevi, İstanbul, s. 210.

¹⁷⁹ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 238-239.

¹⁸⁰ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 258.

¹⁸¹ Nermin Bezmen. (2011). *Sırça Tuzak, Remzi Kitabevi*, 8. Baskı, İstanbul, s. 208.

¹⁸² Philip Stevick,(1988). *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Sevim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. .45.

yabancı ile belirlediği bölüme kadar olan kısımda “Yıllar Sonra” (S.T.2Ş.İ., s.369) ifadesiyle atlanırken Selçuk’un cezasını bulmuş olması bakımından olay örgüsü içerisinde önem taşır.

Geçmişe dönüşlerle anlatılan *Bizim Gizli Bahçemizden*’de kişiler arası ilişkilerle oluşan kurguda başat unsur olay iken üst zamanda eşini kaybetmenin verdiği duygusal unsurlardan dolayı ruh evreninde yaşanan sıkıntılar ön plana çıkar. Bu bakımından roman kişinin kendi dünyasında cereyan eden ilişkileri ve kendisine teselli vermeye çalışan dostlarıyla etkileşimleri önem kazanır. Nermin ile Pamir’in aşklarıyla başlayıp evliliklerine kadar süren olay örgüsüne ek olarak anlatılan zamanda tamamlayıcı geri dönüşlerle evlilik yıllarında yaşadıklarıyla ilgili duygular da aktarılır.

“Hatırlar mısın, sürekli ‘herkesi yazdın Bicikom, bizi neden yazmıyorsun?’ derdin. Ben de sana, şaka yollu ‘Vallahi kocacığım, ben profesyonelim. Para vereni yazıyorum. Sen de ver paranı yazayım’ derdim.” (B.G.B., s. 174).

Aşklarından evliliğe giden örgü yanında evlilik yıllarına giden birçok hatırlatma anlatılan zaman içerisinde yer alarak olay örgüsüne dâhil olur. Ancak bunlar diğer iki örgüde olduğu gibi süreklilik taşımayan yer yer hatırlanan farklı zamanlara ait olaylardır. Bu bakımdan olay örgüsü içerisinde süreklilik kazanmaz.

Hayal Takımı’nda ise masal niteliğinden dolayı yer alan olağanüstü unsurlara yer verilen olay örgüsü baştan başlatma yöntemiyle başlatılır. Sınırlı sayıdaki kişi ve olaylarıyla epizot roman özelliği gösteren eserde başat öge olay değildir. Mina ve arkadaşlarının merak ettikleri soruların cevabını bulmaları, kahramanların duygu ve düşüncelerini ön plana çıkararak kişilerin kendi ruh dünyalarındaki etkileşimlerini ortaya koyar. Kişiler arası ilişkiler açısından oluşan olay örgüsü bütün kahramanların merak ettiği kişiyle ilgili cevaplarını almasıyla sona erer. Bütün kahramanların merak ettiği kişilerin insan olmasının yanında Gül’ün kedisinin olay örgüsü içerisinde yer alması, insan dışındaki bir canlıyla ilgili durumu merak etmesi¹⁸³ masalımsı özelliklerini güçlendirir.

Eserlerin tümünde olay örgüsü içerisinde önemli bir yer sahip olan müzik unsuru müziğin yazar açısından önemini gösterir. Müzik ve edebiyatın seslerden oluşan desenleri zaman içerisinde yaşatmasını¹⁸⁴ hatırlatan bu birliktelik Kurt

¹⁸³ Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 147-161.

¹⁸⁴ Philip Stevick, (1988). *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Sevim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, s.201

Seyit'in Türkiye'ye kaçmadan evvel katıldığı balolardan akşam yemeklerine kadar varlığını hissettirir.

“Allahtan kimsenin ona baktığı yoktu ve salon son derece loştu. Şamdanları, piyanosu ve müziği ile, sanki, odadaki tek canlı Olga' ydı.” (K.S.S., s. 109).

İstanbul'a geldikten sonra da eğlenceye düşkün olan Seyit'in Murka'yla evlendikten sonra da müzikli lokantalar açması, eğlenceli yemekler düzenlemek istemesi müziğin etkisini sürdürür. *Sır ve Aurora'nın İncileri*'nde daha belirgin olarak kullanılan müzik unsuru klasik müzik tutkusuyla sürer. Baştan sona müziğe ilgili ve yetenekli olan Hüma Nesim' in ölüm haberini dahi piyanosunun başında alır:

“Yazdığı kartı elime alıp piyanonun taburesine oturdum. O anda, artık ben ve Nesim, orada yalnızdık. Başka hiç kimseyi görmüyor, duymuyordum. Karaya varmasına az kalmıştı ve ben ona müziğimi göndermek istiyordum. Senin bedenini, ruhunu, müziğini beraberimde götürmek istiyorum dememiş miydi? Kartı, piyanonun mumluğunun kenarına koydum ve ona en son çaldığım, çok sevdiğim Chopin' in prelüdünü tuşlarla seviştirmeye başladım...” (S., s. 370).

Müzik tutkusuyla kendisini ifade ettiğini ve rahatladığını düşünen Hüma, *Aurora'nın İncileri*'de de aynı tutkuyla piyanosunun başına geçer.

“Ruhum o kadar doluydu ki, kendimi en iyi anlatmak için ne çalacağımı düşündüm ve parmaklarım fazla beklemedi. Baba evimden, Suadiye'nin yaz bahçelerinden, Çaykovski esti geldi. G minör Barcarol ile parmaklarım tuşları okşamaya başladığında, sanki çocukluğumun, Nesim' e âşık genç kızlığımın hatıralarını okşuyor, annemi, babamı, anneannemi, dayımı, halalarımı öpüyor, Mösyö Feretti'ye selam gönderiyordum.” (A.İ., s. 115).

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası'nda da aynı müzik tutkusu birçok kahraman arcılıyla sürerken yine belirgin bir kahraman olan Anberin üzerinden belirginleşir. Özellikle resim yaptığı zamanları yansıtan olaylar içerisinde muhakkak yer bulan klasik müzik eserlerin ikisinde de etkisini hissettirir.

“ O anki ruh haline uygun olarak, CD çalara CD' lerinden birini yerleştirdi. Bu çok özel duygu halleri için dinlemeyi seçtiği, arka arkaya defalarla kayda alınmış, sadece bir tek besteden ibaretti: Çaykovski' nin ‘G Minör Barcarolle’ü. Öncelikle, meleklerin başlarını saran varak hareleri mühreleyerek işe başladı.” (S.T.2Ş.İ., s. 269).

Gönderilmeyen Aşk'ta yine klasik müziğin etkisi yanında caz müziği de yer verilen olay örgüsü içerisinde sadece dinleyici şeklinde yer alan kişilerle dahi olsa önemli bir etkiye sahiptir.

“ ‘ Ben her içkinin hakkını veririm. Mesela birazdan caz dinlerken Hennessy sırada.’
‘Sizinle içmek için sabırsızlanıyorum. Ben de şu anda Amy Winehouse dinliyorum’ ”
(G.A., s. 211).

En az kurguya yer veren ve biyografik özelliği ile Bezmen'i en iyi yansıtan eser olan *Bizim Gizli Bahçemizden*'de de doğal olarak müzik tutkusu dikkati çeker.

“ Şu anda, Yanni' den Until the last moment çalıyor bir tanem. Sanki seni anlatıyor canım benim.” (B.G.B., s. 21).

Bir Gece Yolculuğu'nda ise kahramanlara yolculukları boyunca eşlik eden müzik değişik klasik müzik besteleriyle sürerken Çanakkale Şehitliği üzerinden geçtikleri sırada ünlü soprano Montserrat Cabelle¹⁸⁵ ile karşılaşmaları yolculuklarını müziğin yönlendirdiğini düşündürür.

Hayatında olduğu gibi eserlerinde de müziğin önemli bir yere sahip olduğu Bezmen'in öykülerinde de aynı durum söz konusudur. Bir taksicinin şairtacı müzik ilgisi üzerine oluşturulan 'Taksi Şoförü'¹⁸⁶ adlı öyküsü bu anlamda en öne çıkan öykülerindedir.

Müziğin yanında çok dikkat çeken diğer bir sanat olan resim de birçok eserinin olay örgüsü içerisinde yer alır. Hüma'nın Ezra ve Aurora'nın resimlerini yapması müzik yanında resme olan yeteneğini ve ilgisini de gösterir. Torun Hüma bu resimler sayesinde tekrar kocasına dönerek olay örgüsü içerisinde çok önemli bir işlev de kazandırır.

"İkinci tuval, mat siyah ahşap bir çerçevenin içindeydi. Hüma tabloyu çevirdiği anda, attığı küçük çığlıkla beraber nefesi kesildi. Gölgede kalmış çıplak omuzlarının, uzun boynunun ve yakışıklı yüzünün üzerinde şömineden vuran ışıklar oynaşan erkek, aşk ve hüznün içinde kaybolmuş bakışlarla ona bakıyordu." (A.İ., s. 285).

Aynı resim tutkusu *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinde Seher Vardar ve Anberin tarafından sürdürülür. Seher Vardar'ın vefatıyla onun atölyesinde çalışmaya devam eden Anberin, yaşadıkları ekonomik sıkıntılarla eserlerini sergiler. Bu sergilerden birinde tanıştığı Serhat Arkan'ın bürosun resim yapma teklifi alır ve iyi bir ücret karşılığı kabul eder. Odaya yaptığı cehennem resmi ekonomik destek yanında olay örgüsü açısından başka bir önem daha taşır. Şeytan'a karşı mücadele veren Anberin'in duygularını somutlaştırılarak şeytana verilen ilahi ceza yansıtılır.

Gönderilmeyen Aşk'ta ressam olan kahraman Anberin'dir. Ressam olması Anber'in yazdığı bir eserin kahramanı olması bakımından *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'ndaki Anberin'i hatırlatır. Anberin ile Anber'in yaptığı bir sohbede resim ile edebiyatın karşılaştırması söz konusu olur.

" ' Sen de resim yapıyorsun ama. O da aynı şey değil mi?
 ' Hayır, canım. Benim için değil. Birincisi; senin kelimelerini birebir anlattığımı, benim tuval üzerinde vermem mümkün değil. İkincisi; bir tabloyu hiçbir zaman bir kitabı paylaştığın kadar çok insanla paylaşmanın mümkün değil.' " (G.A., s. 37).

¹⁸⁵ Nermin Bezmen. (2000). *Bir Gece Yolculuğu*, PMR Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul Y, s. 81. İspanyol opera sanatçısı. Ayrıntılı bilgi için bkz.

http://en.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Caball%C3%A9 (06.10.2013).

¹⁸⁶ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırk Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 158.

Yaşamında önemli bir yer tutan resim ve müzik sanatlarını eserlerinde işlevsel olarak kullanan Bezmen kahramanların bakış açılarını bu yolla genişlettiği gibi duyarlı ve hassas karakterlerin olaylardan etkilenişleri ve olaylar üzerindeki etkilerini de sanat penceresinden göstermeye çalışır. Olayların kişiler üzerindeki etkilerini yansıtma bakımından da sanatsal aktivitelerden yararlanır. Özellikle müzik ve resmin kullanılması anlatılanlara görsel ve işitsel özellikler katması bakımından önemlidir.

Şüphe, ümit ve sürpriz unsurunu ön plana çıkaran yapılarıyla sentezci bir olay aktarımı benimseyen eserlerin kişilerin ruh dünyası yanında kimi zaman olayları vurguladığı da söylenebilir. Kurt Seyit'in (K.S.S./K.S.M./M.G.) yaşamında yaptığı ani değişiklikler, Hüma'nın (S./A.İ.) başına gelecek olaylar, Selçuk'un (S.T./S.T.2Ş.İ.) planları doğrultusunda yaşanacaklar sürekli bir merak unsuru oluşturur. Ayrıca Kurt Seyit'in dramatik yapısı, Berke ve Tarık'ın (S.T./S.T.2Ş.İ.) merhamet uyandıran durumu, Selçuk'un cezalandırılması, Anberin'in (S.T./S.T.2Ş.İ.) takdir uyandıran duygusal yapısı aynı durumu destekleyici niteliktedir.

Karakter unsuruyla sentezlenen olaylara ise olgunlaşma ve değişim süreciyle Anber'in (G.A.), Nermin ve Pamir'in (B.G.B.) değişiminin sonucu olan evliliklerinin hikâyeleri örnek gösterilebilir.

Genel olarak kişiler arası ilişkiler ağına dayalı olan olay örgüsüyle roman kişinin ruh dünyasını yansıtan Bezmen, aksiyondan uzak bir örgü içerisinde sebep sonuç bağlantısına dayalı determinist bir yaklaşımı benimser. Pek çok olay ve kişiye yer vermesinin yanında *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri*, *Sır*, *Aurora'nın İncileri* gibi romanlar dışında belirli bir dönemi ele almayan eserleri panoramik özellikler göstermez. Söz konusu eserlerde ise olay örgüsünün geçtiği dönem belirgin özellikleriyle yansıtılır. Genelde baştan başlattığı olay örgüleri içerisinde *Kurt Seyt & Shura* gibi ortadan başlayan eserlerde ise geriye doğru genişlemelerle tamamlayıcı dönüşler yapar. Diğer eserlerinde de baştan başlayan olay örgüsü içerisinde tamamlayıcı dönüşler yine kullanılır. Özellikle *Bizim Gizli Bahçemizden*'de sık kullanılan bu yöntem sayesinde evliliklerine uzanan hikâyeleri aktarılırken evlilik yıllarında yaşadıkları güzel günler de yansıtılır. Diğer eserlerde de tamamlayıcı nitelikte kullanılan dönüşler kahramanların zihin yolculukları vasıtasıyla olay örgüsü içerisinde yerini alır.

Çarpıcı ve sürükleyici olayları iç içe geçmiş bir şekilde sunarken gerçek ile düş arasında geçişlere önemli yer verilir. Kahramanların iç dünyalarıyla olay örgüsünün sıkı bir şekilde bağlı olduğu *Gönderilmeyen Aşk, Bir Gece Yolculuğu, Hayal Takımı* gibi eserlerin yanında diğer eserlerde de bu bağlantı azımsanmayacak seviyededir.

Sahne, tasvir ve özetin doğru bir şekilde birleştirilmesi ve uygun bir şekilde kullanılması şeklinde tanımlanan hikâye etme sanatı¹⁸⁷ açısından sıkı örülmüş olayları bir araya getiren Bezmen, özet unsurunu tarihi notları belirtmek amacıyla da kullanır.

2.3.1.3.Olay bütünlüğü

Olay bütünlüğü metin halkalarının düzenlenişinde ve sunuluşunda uyulan, çeşitli kalıplardan oluşan sistemdir. İlk varoluş, sınav süreci ve sınav sonucu şeklinde bölümlendirilen hal değişim kalıbı hayat sürecini ana esasları itibariyle üç aşamaya ayırır. Böylece insanın başından sonuna kadarki varoluş sürecini açıklamış olur. Arayış yolculuğu kalıbının omurgası ise isteme, ayrılış, mücadele, buluş ve dönüş gibi unsurlardan oluşur. İsteme arzulan şeye kavuşmak için duyulan isteği, ayrılış istenen şeyi bulmak için gerçekleştirilen arayışı, mücadele arayış sırasında karşılaşılan engelleri ve bunarı aşmak için verilen uğraşı, buluş ve dönüş de aranan şeyin elde edilmesini ifade eder. Organik bütünlükte ise olaylar zincir halkaları gibi düz bir çizgi üzerinde sebep sonuç ilişkisine bağlanarak determinist bir yaklaşımla sunulur. Olaylar bir yerden başlayarak sebep sonuç ilişkisi içerisinde anlamlı ilişkiler kurarak ilerler. Olayların merkezden çevreye yayıldığı birbirinin içine girmiş dairelerden oluşan dalga biçimine çerçeve hikâye tekniği denir. İç içe girmiş birincil ve ikincil öneme sahip olan hikâyelerden oluşur. Mekanik yapılaşma da denen eş zamanlı kurguda birbirinde kopuk olaylar yer aldığı için sebep sonuç ilişkisinden uzaktır. Bir olay bittikten sonra diğer olay başlar. Biten olaylar ile başlayan olaylar arasında nedensel bir bağlantı değil zamansal bir bağlantı vardır. Birbirinden kopuk olay parçaları düzensiz bir şekilde serpiştirilir. Merkezi bir gerilim söz konusu değildir¹⁸⁸.

¹⁸⁷ Philip Stevick, (1988). *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Sevim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, s. 53.

¹⁸⁸ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 192-201.

Olay bütünlüğünde hal değişim kalıplarına bağlı kalmayan Bezmen eserlerinde genelde iradi döneme ağırlık verdiği için üç dönem arasındaki geçişe pek yer vermez. Dini bir yaklaşımın söz konusu olmamasının yanında, sadece *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* gibi eserlerde Selçuk'un şeytanından dahi daha sinsi düşüncelere sahip olması bu kalıba yaklaşıp. Ancak bu da sınav süreci ve sınav sonucunu yansıtmakla yetinir. Gayrı iradi dönem olarak ilk varoluştan söz edilemez. Selçuk kendi iradesiyle verdiği bütün kararları uygulamasının ardında cezasını bularak bütün her şeyini kaybeder. Böylece sınav sonucunda cezasını çekmiş olur. *Kurt Seyt & Shura* ve *Kurt Seyt & Murka*'da yaşanan inişli çıkışlı olaylar, *Sır* ve *Aurora'nın İncileri*'nde bir arada yaşanan mutluluk ve acılar, *Bizim Gizli Bahçemizden* ve *Gönderilmeyen Aşk*'ta yaşanan aşkın verdiği tatla ayrılığın verdiği özlem düzenli bir hal değişim kalıbının kullanılmasını engeller.

Arayış yolculuğu kalıbı ise *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* gibi eserlerde belirgin olarak kullanılmıştır. Anneanne Hüma'nın atıldığı macera ve onun bıraktığı defter vasıtasıyla torun Hüma'nı çıktığı yolculuk istek, ayrılış, mücadele ve bularak ayrılış unsurlarının tamamını barındırır. *Bizim Gizli Bahçemizden*'de ise mücadele ve bularak ayrılıştan söz edilebilse de istek ve ayrılış iş bulma amaçlı görüldüğü için sonuçla bağlantılı görülmez. Tesadüfi bir tanışma sonucu başlayan aşk hikâyesinde olay örgüsünün başında istenenlerle sonunda yaşananlar arasında kalıba uygun bir bağlantı görülmez. *Sırça Tuzak*, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* gibi eserlerde ise olumsuz olsa da Selçuk'un en büyük hedefi Berke'ye zarar vermektir. Bu istek net olarak ortaya koyulur ve bunun için mücadele verilir. Sonunda kendisi kaybederken Berke'ye de istediği kötülükleri yapar. *Mengene Göçmenleri*'nde Emine'nin ailesiyle birlikte gerçekleştirdiği kaçış, Mürvet'in Seyit ile evlenmekte ısrarcı davranması isteme, ayrılış ve buluş olarak gerçekleşse de dönüş unsurunu içermez. *Bir Gece Yolculuğu*'nda ise isteme, ayrılış ve mücadele buluşla sonlanmasa da farklı tecrübeler ortaya çıkar. Buradaki istek o kadar yoğundur ki masalsi bir yolculuğu mümkün kılar. *Hayal Takımı*'nda da buna benzer olağanüstü yolculukta dönüş de gerçekleşir. Masallara özgü bu kalıbı tam anlamıyla yansıtan eser çocuklar için yazılmış bir masal niteliği taşımasından dolayı diğer romanlarından ayrılır.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri*, *Sır*, *Aurora'nın İncileri* gibi tarihi özellik gösteren bütün eserlerde dikkat edilen organik bütünlük unsuru sebep sonuç ilişkisiyle determinist yaklaşımla sunulur. Olay örgüleri

bakımından birbirleriyle de bağlantılı olan eserler sadece kendi içlerinde değil hikâyenin devamı olan diğer eserlerle de bir bütünlük taşır. *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* birbiriyle bağlantılı ve *Aurora'nın İncileri*'de *Sır*'ın devamı niteliğindedir. Aynı şekilde *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda *Sırça Tuzak*'ın devamı olarak aynı bütünlüğü sürdürür. Bezmen'nin eserlerinin çoğuna hâkim olan bu durum her eserin kendi içerisinde sağladığı organik bütünlüğü devam niteliğindeki diğer eserlere de taşınmasını sağlar. Söz konusu determinist yaklaşımın eserler arasında da sürmesi genelde seri hikayeler oluşmasını sağladığından aynı örgü değişik eserlerde sürmektedir.

Dalga biçiminde ise en dikkat çekici eser *Mengene Göçmenleri*'dir. İç içe verilen yaşamlar içerisinde değişik yaşamlar aktarılırken Emine'nin İstanbul'a kaçan ailesinin hikâyesi Emine'nin kendi hikâyesiyle sürer. Daha sonra da kızı Mürvet'in hikâyesine dönüşür. Birbiriyle bağlantılı halkalar şeklinde oluşan kurgu *Kurt Seyt & Murka* ile devam eder. *Kurt Seyt & Murka*'nın aynı zamanda *Kurt Seyt & Shura*'nın da devamı olması her iki hikâyeyi birleştiren halka olmasını sağlar. Farklı şekillerde oluşturulan kurgular bu eserde birleştiğinde *Mengene Göçmenleri*'ndeki çerçeve tekniğinden uzaklaşarak ikincil kahramanların yaşam hikâyeleri daha geri planda kalmaya başlar. Başat unsur Kurt Seyit ve Murka arasındaki aşka dönüşür. Söz konusu durum *Kurt Seyt & Shura*'da da geçerli olduğu için dalga biçimi bakımından *Mengene Göçmenleri* diğer ikisinden ayrılır. *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* gibi eserlerde ise dalga biçimi olaylar bakımından geçerli olsa da hepsi aynı kahraman çevresinde olduğundan dolayı çerçeve tekniğinden söz edilemez. *Sırça Tuzak*, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* gibi eserlerde ise kimi zaman yer verilen ikincil kahramanların yaşamı dalga biçimine uygun kullanılır. Selçuk, Berke'nin hikâyesi yanında Selçuk'un kardeşi Tarık'ın, sevgilisi ve daha sonra eşi olan Ziyet'in, Arkan kardeşlerin vb. kişilerin kendi yaşamları farklı çerçeveler içerisinde dalga biçimine uygun olarak birlikte yansıtılır. Bu halkalar ana olayla da bağlantılı olarak varlıklarını sürdürürken Anberin'in kardeşi her şeyden uzak kendi çerçevesi içerisinde sürdürdüğü olaylar sadece Anberin ile yapılan görüşmelerle yansır.

Gönderilmeyen Aşk, *Bizim Gizli Bahçemizden*, *Bir Gece Yolculuğu* gibi eserlerde ise dalga biçimi ön plana çıkmaz. *Gönderilmeyen Aşk*'ta üç kadının iç içe girmiş hikâyeleri bunu andırırsa da sonuçta aynı hisleri taşıyan biri tarafından farklı tutumlar sergileyen kişiler oluşturma gayretiyle ortaya çıkarılmış kahramanlar olarak

sınırlandırılmaları hepsini ana dalga içerisine sokar. Böylece tek bir örgü içerisinde yer alan farklı kişiler olarak kalırlar.

Bezmen'in eserlerinde eş zamanlı kurguya pek yer verilmediği görülür. Tema itibariyle mekanik kurgudan uzaklaşan yazarın eserlerinde sadece *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda Anberin' in kardeşi Lal'in yaşamı ve ilişkileri bu kategoriye yakındır. Ana olay ve kişilerden uzak oluşturulan bir dalga içerisinde yer alan olaylar sadece eş zamanlı olarak yaşanmaları dolayısıyla bağlantılı görünür. *Sır ve Aurora'nın İncileri*'de de İstanbul'dan gelen mektuplar aracılığıyla verilen tarihi kesitlerde aynı durum söz konusudur. Ana hikâyeden ayrı verilen bu durum savaşın Nesib'in ölümüne neden olmasıyla ana örgüyle birleşir ve Ezra'nın da savaşa katılmasıyla mekanik kurgudan uzaklaşır. Benzeri durumlar dışında Bezmen'in eserlerinde mekanik kurgunun ağırlıklı olarak kullanıldığını söylemek mümkün değildir.

Genel olarak Bezmen'in varoluş bölümlerine yer vermeden sınav süreci ve sonucu üzerine odaklanan eserleri arayış yolculuğu kalıbıyla uyumludur. İsteme, ayrılış, mücadele, buluş ve dönüş unsurların belirgin olarak gözlenebildiği olay örgüsü sebep sonuç ilişkisi içerisinde organik bütünlüğe dikkat edilerek sunulur. Çerçeve hikâye tekniğine yer verilse de, merkezi gerilim unsuru barındıran eserlerde mekanik yapılaşmaya etkin olarak kullanılmaz.

2.3.1.4. Gerilim unsurları

Olayların nereye varacağı, nasıl sonuçlanacağı konularında okuyucuyu meraklandıran gerilim, romanın sürükleyici bir şekilde okunmasını sağlayan ruhsal gerginlik halidir. Olay örgüsüne hareket katmak için kullanılan gerilim çatışma ve düğümlerden oluşur. Çatışma, iç ve sosyal çatışmalar olarak ayrışırken iç çatışma kişinin içerisindeki farklı eğilimlerin çatışmasını ifade eder. Bu durum duygularla düşüncelerin çatışmasından kaynaklanabileceği gibi yaşattıkları beklentiler arasındaki uyumsuzluktan da kaynaklanabilir. Sosyal çatışma ise birden fazla kişi arasındaki uyumsuzluktur. Sosyal çatışma kişilikler arası olabileceği gibi cinsiyetler arası ya da nesiller arası da olabilir. Düğümler ise ana ve ara düğümlerden oluşur. Ana düğüm romanın girişinden sonucuna değin merak unsuru olarak kullanılan, romancının ortaya attığı en önemli meseledir. Kademe kademe sorun çözülmeye çalışılır. Ara düğümler romanın tamamına yayılmayan ana düğümü

destekleyici küçük düğümlerdir. Zaman zaman ortaya çıkarak daha kısa bir sürede çözüme kavuşur¹⁸⁹.

Daha çok romana özgü olan çatışma olgusu kutupluluk ilkesini ön plana çıkardığından dolayı en belirgin şekilde *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanlarında kullanılır. Selçuk'un temsil ettiği kötülük ile Berke'nin temsil ettiği iyilik kavramlarının çatışması dış çatışma örneği olarak gösterilebilir. Selçuk bütün iyiliklere rağmen şeytansı yolundan vazgeçmezken Berke bütün kötülöklere iyilikle karşılık vermeyi ve affetmeyi sürdürür. Kişiler arası çatışma olarak var olan bu zıtlık her iki eserin tamamında vurgulanır. Selçuk ve Berke'nin çevresindeki kişiler de bu bakımdan birbirine zıt özellikler gösterdiğinden bu çatışmayı destekler. Selçuk'un çevresindekiler çıkarıcı iken Berke'nin ve ailesinin çevresinde olan kişilerin iyi niteliklere sahip olması da bu çatışmayı destekler. Seher Vardar ile Muzaffer arasında var olan kişisel çatışma aile bireylerinin tümüne yansiyarak sürdüğünde Seher Vardar'ın ölümünden sonra da devam eder. Görüldüğü gibi verilen örnekler Bezmen'in eserleri içerisinde sosyal çatışmalara en fazla yer veren *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'na aittir. Diğer eserlerde yer yer kullanılsa da buradaki kadar etkin oldukları söylenemez.

Örneğin Kurt Seyit'in Mürvet ile olan farklılıkları da aynı boyutta olmasa dahi dış çatışma örneği olarak belirtilmelidir. İyi ile kötü gibi keskin bir çatışma unsuru oluşturmasa da dünya görüşleri farklı iki insanın yaşadığı sorunlu ve tutkulu beraberlik kişiler arası çatışma özellikleri ile eserdeki sürükleyiciliği sağlar. *Kurt Seyit & Shura*'da Seyit'in Shura'dan dolayı babası ile yaşadığı sorunlar¹⁹⁰ kişiler arası çatışmalara verilebilecek diğer bir örnektir. Önceleri çok iyi dost olmalarına karşın ihtilalin ardından karşı tarafa geçen Borinsky ile yaşadıkları¹⁹¹ kısa süreli çatışma ise daha çok ara düğüm özelliği gösterir ve ölümüyle düğüm çözülmüş olur.

Bizim Gizli Bahçemizden'de Nermin ile Pamir'in birlikte olmalarına engel olmak isteyen kişilerle yaşadıkları çatışmalar da sosyal çatışma örneklerinden biridir. Her şeye rağmen devam eden ilişkilerinde onları aksine birbirine daha da kenetleyen uğraşlarıyla Pamir'in eşi ve şirkette onu destekleyen insanlar farklı bir kutup oluşturur.

¹⁸⁹ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 201-205.

¹⁹⁰ Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyit & Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 258.

¹⁹¹ Nermin Bezmen. (2012). a.g.e., s. 289.

Sosyal çatışma unsurlarına belirtilen eserlerde oldukça belirgin yer veren Bezmen'in *Bir Evliliğin Ölümü*¹⁹² gibi hikâyelerinde de kişiler arası çatışma örnekleri kullanılır. Eserlerin genelinde ise ağırlık noktasını oluşturan iç çatışma örnekleri oldukça fazladır.

Kurt Seyt & Murka'da Kurt Seyit'in içinde bulunduğu imkânlarla ideallerinin örtüşmemesi, yaşantısı ile özlemleri arasında kalması eserin tümünde dikkati çeker. Mürvet'in kocasının isteklerine karşın annesinin telkinleri ve kendi istekleri için verdiği mücadele onu kimi zaman ikilemde bırakır.

Sır ve Aurora'nın İncileri'nde torun Hüma'nın anneannesinin etkisiyle yaşantısını sorgulamaya başlaması ve eserin sonuna kadar sürmesi temel olarak iç çatışma üzerine kurulmuş olan bir kurgu olmasından kaynaklanır. Anneanne Hüma'nın başlarda böyle bir çatışma içerisinde olmamasına karşın Nesim'in kaybından dolayı yaşadığı acı ve onu yalnız bırakmanın verdiği vicdan azabı ile Ezra ile birlikte olma konusunda başlarda yaşadığı çelişkiler sonraları bu çatışmayı yaşadığını gösterir.

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası serisinde sosyal çatışmanın ağırlıklı olmasının yanı sıra iç çatışmalar da önemli denecek derecededir. Selçuk'un şeytanına dahi tahammül edememesi, sabırsız kişiliği ile onun yönlendirmelerinin önünde gitmesi kendi iç dünyasında meydana gelen değişimlerden kaynaklanır. Kardeşi Tarık'ın ise ağabeyi hakkındaki düşünceleri kendisi için kurulan komployu anlayana kadar çelişkilerle sürer. Onun hakkında ne düşüneceğini bilemeyen Tarık, kardeşi Bora'nın Selçuk'a karşı uyarılarını hatırladığında bunu geç anlamasına üzülür.

“ ‘Benden sana tavsiye. Selçuk'a karşı temkinli ol. Seni paramparça eder haberin olmaz.’ Diye uyarmıştı Bora, bir müddet evvel. Bu sözün anlamını bu akşama kadar anlaması mümkün değildi.” (S.T., s. 287).

Bizim Gizli Bahçemizden, Bir Gece Yolculuğu, Hayal Takımı gibi eserlerde de yer yer kullanılan iç çatışma yöntemi diğer eserlerdeki kadar belirgin kullanılmaz. *Bizim Gizli Bahçemizden*'de Nermin'in ailesinden gizli yaşadığı aşktan dolayı hissettiği duygular iç çatışma gibi görünse de aslında kararlı ve ne istediğini bilen duruşu çatışmadan ziyade bir duygu aktarımını gösterir. Yapmak istediğini yapmaya devam etmesini engelleyen, onu üzen bir çatışma söz konusu değildir.

¹⁹² Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırk Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 80.

“Sevgilim henüz evli, ben hamileyim, annemlerin bir şeyden haberi yok ama ben evlilik tebriklerini kabul ediyorum. Garip ve olağandışı bir duygu bu...” (B.G.B., s. 370).

Hamile olduğunda Pamir’i zor durumda bırakmamak için başkasıyla evlenme kararı verdiği sıralarda aşkı ile yaşadığı gerçeklikler arasında seçim yapmak orunda kalması kısa süreli bir iç çatışma olsa da Pamir’in evlilik kararıyla kısa sürede ortadan kaldırılır. Bu durum ara düğüm olarak da değerlendirilebilir.

Bir Gece Yolculuğu’nda iç çatışmalardan ziyade iç dünyaya yapılan bir yolculuk söz konusudur. Bu yolculuk sırasında yapılacaklarla ilgili kimi zaman düşünülen tereddütler değişen fikirleri yansıtırsa da uzun süreli bir ikileme ortaya çıkan bir çatışma söz konusu değildir.

Hayal Takımı’nda ise Gül’ün çok sevdiği kedisinin kendi yavrusunu öldürmesiyle ona karşı duyduğu sevgiyi sorgulamaya başlamış olması, Antranik’in çok sevdiği babası tarafından sevilmediğini düşünerek ne yapacağını bilememesi sınırlı da olsa iç çatışmaya örnek gösterilebilir. Sorularının yanıtlarını bulmalarıyla birlikten ortadan kalkan şüpheleri çözüme ulaştırmış birer ara düğüm olarak da kabul edilmelerini gerektirir.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi eserlerde eserin tamamında var olup sonuçta çözüme ulaşan belirgin bir ana düğümden bahsedilemez. *Mengene Göçmenleri*’nde Silistre’de görülen baskı Türkiye’ye kaçışla çözülür. Fakat geride bırakılanların verdiği üzüntü ve yeni yaşama alışmanın zorlukları farklı düğümleri beraberinde getirir. Emine’nin yaptığı yanlış evlilik ayrılması sonucu çözüme kavuşur. Başlarda Emine çevresinde ortaya çıkan ara düğümler daha sonra kızı Mürvet çevresinde oluşmaya başlar. Kurt Seyit’le evlilikleriyle sone ermiş gibi görünen sıkıntılar *Kurt Seyt & Murka* ile devam eder. *Kurt Seyt & Shura*’da Seyit’in kaçmasını gerektirecek devrim en büyük düğüm olarak görülür. Rusya’dan kaçışıyla bu düğüm çözülmüş gibi görünse de geride bıraktığı sevdiklerinden dolayı varlığını sürdürür. Shura’nın babası tarafından kabullenilmeyişi bir diğer önemli düğüm noktasıdır. Seyit’in sonraki yaşamında etkisi hiç bitmeyecek olan bu düğüm ölüne dek onunla birlikte dir. Murka ile evlenmesinin ardından babasının bir Türk kızıyla evlendiğini öğrendiği mektuplar düğümü çözmüş gibi görünse de ayrılığın verdiği acıdan dolayı gerekli mutluluğu sağlamaz. *Kurt Seyt & Murka*’da Seyit ile Murka aşkının çevresinde oluşan birçok ara düğüm vardır. Karı koca arasındaki çatışma eser boyunca sürerken Seyit’in sorunları uzatmayı sevmeyen kişiliğinden dolayı kısa sürede yumuşayan gerginlikler

hiçbir zaman köklü bir çözüme kavuşmaz. İnatçı kişiliğinden dolayı kızıyla yaşadığı sorun da ölmeden önce bir çözüme kavuşmadan, kızına hasret ile yaşama gözlerini yumar. Güçsüzleşmesiyle Mürvet'e yük olmaya başlamasından itibaren ölmek için uğraşması ve sonunda arzusunun gerçekleşmesi birçok düğümü ortadan kaldıran bir sonuç olur. Yaşam serüveni olarak sunulan eser de bu şekilde son bulmuş olur.

Sır ve Aurora'nın İncileri'nde ise ana düğüm anneanne Hüma'nın atıldığı macera sonucunda başına gelen olaylardır. *Sır*'in en başında torunlarının dedesi olan Server ile beraberliğini anlatması yaşamında bir çözüm sürecini başladığını gösterir. Daha sonra tekrar başa dönerek çeşitli sorunlarla oluşan ara düğümleri yansıtmaya devam eder. Nigel'in ölümüyle çözüme kavuşan aşk üçlemesi, Nezir'in dairesinden ayrılmayı başararak kurtarabildiği Nesim'e olan aşkı, Ezra'nın ilgisine kayıtsız kalışı ve askere gitmeden evvel aşkına karşılık verışı gibi ara düğümler bunlardan bazılarıdır. Üst zamanda ise torun Hüma'nın kocasıyla uzaklaşarak bazı şeyleri sorgulamaya başlaması ana düğüm olarak eserin tamamında hissedilir. Anneannesinin çizdiği resimleri gördüğünde ise kocasına yönelmesi çözüm noktasının oluşturur. Bu süreçte ortaya çıkan ara düğümler genelde yazılanlara ulaşabilme ve okuma sırasında yaşanan küçük problemlerdir.

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası romanlarında ise ana düğüm Selçuk'un Berke'yi batırmak için yaptığı planları uygulamasıyla oluşur. Verdiği zararların onu tatmin etmemesi, her an yeni bir darbeye Berke'nin yaşamında yeni sorunlar oluşturması olay örgüsünü canlı tutar. Berke tarafından çözümlenmiş gibi görünen sorunların sonuçta hayatına mal olması olumsuz bir çözümlenmeye sebep olur. Selçuk'un ise her şeyini kaybederek cezasını bulması genel olarak mesajı iletmesi bakımından olumlu bir çözüm olarak görünür. Ana düğümlerin yanında Tarık'ın yaşadığı kaza sonucu başına gelenler, Murat Arkan ile Lâl arasında yaşanalar, Selçuk'un sanayici Hasan Sökmen'le birlikte yaptığı usulsüzlükler, Anberin'in Arkan kardeşlerin ofisinde resim yaparken yaşadıkları gibi birçok çözüme ulaşan ara düğüme yer veren eserlerde; Seher Vardar'ın ölüm nedeni, Muzafferin esrarengiz çantası gibi sonuca ulaşmayan düğümler de yer alır.

Bizim Gizli Bahçemizden'de anlatılan zamanda yaşanan bir düğüm söz konusu değildir. Alt zamanda ise aşkları karşısında Pamir'in evli oluşu ve Nermin'in ailesi önemli bir düğüm olarak görünür. Boşanmalarıyla evlilik tarihlerinin belirlenmesi bu düğümlerin çözülmesini sağlar. Yer yer yaptıkları aşk kaçamakları

ve yılbaşını beraber geçirememeleri gibi ara düğümler Pamir'in kararlı tutumlarıyla çözüme ulaşır.

“Sevgilim, seni bu kadar zorlayacaksa, hiç değiştirme ailenle yılbaşını. Ama ben de burada yılbaşına yalnız girecek değilim. Benimle İzmir'e gelecek birini bulurum.” (B.G.B., s. 383).

Bir Gece Yolculuğu, *Hayal Takımı* gibi romanlarda ana düğümden söz edilemez. *Hayal Takımı*'nda çocukların merak ettikleri durumlar ara düğümler olarak kabul edilmelidir. Sorularının cevaplarını almalarıyla çözüme ulaşan ara düğümler gerçek hayata döndüklerinde yeni bir düğüm ortaya çıkarır. Yaşananların gerçek mi yoksa rüya mı olduğunu anlamayan takım üyelerinin hepsinin aynı olaylara tanık olması bu durumu birlikte yaşadıklarını göstererek çözüme ulaştırır. *Bir Gece Yolculuğu*'nda ise Şehitlik üzerinde yaşananlar, Antinous'un ölüme gidişi gibi sınırlı sayıda yer verilen ara düğümler diğer eserlerdeki genişlikte ve etkide yer almaz. Okunan eserlerin etkisi üzerine yaşanan olağanüstü olaylarla aktarılan duygular düğüm ve çözüm üzerine odaklanmayan eserde daha büyük önem taşır.

Bezmen'in eserlerindeki gerilim unsurları genel olarak değerlendirilecek olursa, oldukça etkili olarak kullanılan iç çatışmaların yanın daha çok kişisel boyutta yaşanan sosyal çatışmaların yer aldığı görülür. Ana ve ara düğümlerin ustaca kullanıldığı eserlerde her zaman çözüme ulaşmayan düğümlerin varlığı dikkat çekicidir. Ölümle sonuçlanan çözümler birçok eserde kendini hissettirir.

2.3.1.5. Olayların kaynağı, niteliği ve önemi

Romanlarda olayların niteliği; görülüp yaşanmış gerçek yaşantılar, romancının hayalinde kurgulanış, belgeler, ilham, eşya, fikir, ideoloji, günlük, gezi notları, hatıralar, rüyalar, fanteziler, mitoloji, destanlar, masallar vb. unsurlarla bağlantısına göre belirlenir. Olayların bir düşüncenin aktarılmasında araç mı yoksa çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç mu olduğu belirlenmeye çalışılır. Olayın birinci planda mı yoksa diğer unsurların yanında ikinci planda mı kaldığı ise önemini gösterir. Klasik romanlarda diğer bütün unsurlar olay için birer araç görevi görürken modern romanda olay unsuru önemini büyük ölçüde kaybetmiştir. Bu tür romanlarda kişiliklerin sergilenmesi ve durumların derinleşmesine önem verilirken olaylar bunun için bir araç olarak görülür¹⁹³.

¹⁹³ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 209-210.

Kurt Seyt & Shura, Kurt Seyt & Murka, Mengene Göçmenleri gibi romanların gerçek yaşantılardan oluşan kaynaklara dayanan tarihi niteliklerinin yanında olay unsuru önemli bir yere sahiptir. Kahramanların hayatlarını kendi kontrolleri dışında gerçekleşen olaylar yönlendirir. *Mengene Göçmenleri*'ndeki ve *Kurt Seyt & Shura*'daki zorunlu kaçış¹⁹⁴ bunun en bariz örneklerindedir. Kişilerin biraz daha ön plana çıktığı Kurt Seyit romanlarında olaylar daha çok kişileri yansıtmak için araç olarak kullanılmış gibi görünse de kimi zaman kişilerin önüne çıkan olaylar söz konusu olur. Genel olarak ise olaylar çeşitli sebeplerin doğurduğu bir sonuç görünümündedir. Kurt Seyit'in kuzeni ile giden Shura'yı yanlış anlaması gibi çevresel etkenlerle aldığı kararlar yaşamında çok büyük değişikliklere sebep olur.

Aynı durum *Sır, Aurora'nın İncileri* gibi eserler için de geçerlidir. Temelde kişilerin ön plana çıkmasıyla geri planda kalan olaylar bazı durumlarda gidişat üzerinde önemli etkiler yapar. Nesim'in ölmesi bu dönüm noktalarına en önemli örnektir¹⁹⁵. Çeşitli sebeplerin sonucu olarak değerlendirilebilecek benzer olayların yanında anın tadını çıkarmak fikri etrafında oluşturulan olaylar da söz konusudur. Hayali kurgu içerisine yerleştirilmiş olan tarihi bilgiler ise hatıralar aracılığıyla aktarılır. Arka planda aktarılan bu olaylar da ikinci planda kalan olaylardandır.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda tasarlanmış olaylar romancının kurgusu etrafında oluşsa da yazarın yaşamından bazı izler taşınması yaşanmış gerçek yönlerinin olduğunu da gösterir. Bir düşüncenin doğrulanması için doğrudan bir araç olarak kullanılan olaylar genelde kişilerin kararlarına göre yönlendirilir. Selçuk'un kontrolünde ilerleyen örgü Anberin'in müdahaleleriyle yer yer yön değiştirir. Tarık geçirdiği kaza ile ilgili gelişmeler, Berke'yi dikkatli olması konusunda uyarıları söz konusu durumu örneklendirebilir. Aynı zamanda Selçuk'un hapse girmesi ve sonunda her şeyini kaybetmesi olay unsurunu ön plana çıkaran önemli örneklerdendir. Böylece olayların düşüncenin aktarılmasında araç olarak kullanıldığı daha da belirginleşir.

Bizim Gizli Bahçemizden ise biyografik özelliklerinden dolayı görülüp yaşanmış gerçek olaylar niteliğine uyar. Bir takım eşyalar ve mekânlara bağlı olarak hatırlanan olaylar bazı sebeplerin doğurduğu doğal sonuçlar olarak gelişir. Ancak aşk

¹⁹⁴ Nermin Bezmen. (1995). *Mengene Göçmenleri*, Yayıncılık Matbaası, İstanbul, s. 7-46.

Nermin Bezmen. (2012). *Kurt Seyt&Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul, s. 292-314.

¹⁹⁵ Nermin Bezmen. (2011). *Sır, Remzi Kitabevi*, 24.Baskı, İstanbul, s. 370-371.

hikâyesi içerisinde kişilerin kararları doğrultusunda ikinci planda kalan olaylar kimi zaman kişileri yönlendirerek ön plana geçer. Nermin'in hamile kalması sonucu evlenmeye karar vermeleri buna örnek olarak gösterilebilir¹⁹⁶.

Özetlerden de anlaşıldığı gibi kişileri ve duyguları ön plana çıkaran eserin genelinde olay unsuru ikinci planda kalır. Bu durum *Gönderilmeyen Aşk*'ta iyice belirginleşerek kişiler ve hisler daha da ön plana çıkarılır. Anber'in hislerini yansıtmak amacıyla bir araya getirilen olaylar onun dışında geliştirmiş gibi görünse de aslında zihninden geçen kahramanların yaşamlarından başka bir şey değildir. Aşk duygusunun gerekliliğini vurgulamak amacıyla bir araya getirilmiş örgü kişilerden ziyade duyguların yansıtılmasında kullanılır.

Değişik kaynak ve nitelikteki olayları başarı ile bir araya getiren Bezmen, tarihi nitelikleri ağır basan romanlarında yer yer birinci plana çıkardığı olayları diğer eserlerinde ikinci planda bırakarak düşüncenin doğrulanmasında araç olarak kullanır. Kimi eserlerinde sebeplere dayalı doğal sonuç olarak da görülen olayların tümünde değişmeyen gerçek, duygulara verilen önemdir. Masalımsı dokusuyla ön plana çıkan *Hayal Takımı*'da dahi aktarılmak istenen değerler sevgi üzerine odaklanan duygusal mesajlardır. Tarihi doku bu eserde dahi Kurt Seyit kişiliğiyle kendisini gösterirken diğer tasarlanmış kurgulardan bunu ayıran tek özellik masalımsı üslubudur.

2.3.1.6. Olayların sonu

Romanlar genelde sonlarıyla akıllarda yer ettiğinden dolayı roman kurgusunun en önemli unsurlarından biridir. Tamamlanmış ya da ucu açık olarak sonlandırılacak eserlerde kimi zaman sonuç baştan verilerek daha sonra olayların başına dönülür. Şaşırtıcı ya da trajik olarak bitirilebilecek olaylar daha çok post modern romanlarda ucu açık olarak tamamlanmadan bırakılır. Hiç tahmin edilmeyecek şekilde biten romanların şaşırtıcı sonu okuyucuda duygusal bir iz bırakmayı amaçlar. Trajik son ise insanların sorun ve beklentilerine karşılık bulamamalarının sonucudur. Kişinin mutlak bir çaresizlikle yenilme ve vazgeçiş halidir¹⁹⁷.

Bezmen romanlarında genel olarak bir sonuca ulaşırken *Bir Gece Yolculuğu*'nda yolculuk tamamlanmadığı için ucu açık bir sonlandırma söz

¹⁹⁶ Nermin Bezmen. (2009). *Bizim Gizli Bahçemizden*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 370.

¹⁹⁷ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 205-208.

konusudur. Buradaki açık uçlu sonlandırma Nazlı Eray'ın eserlerinden hareket edilmiş olunmasına bağlanabilir. Eserde adı geçen *Orphee* romanının da tamamlanmamış olay örgülerine sahip olması anlamlıdır. Tamamlanmamış idealleri ve mutluluk arayışını temsil eder. *Sır*, *Mengene Göçmenleri*, *Kurt Setyt & Shura* gibi romanlar ise başka bir romanla devam ettiği için sonlanmamış görünür. Ancak bir sonraki eserle olay örgüsü tamamlandığından ucu açık bir sondan bahsedilemez.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* romanlarında *Mengene Göçmenleri* ve *Kurt Setyt & Shura*'daki olaylar farklı gelişerek Kurt Seyit ile Murka'nın hayatlarının kesişmesiyle ortak bir hikâyeye dönüşür. Sonuç ise Kurt Seyit'in ölümüyle trajik olarak tamamlanır.

Sır ve *Aurora'nın İncileri* romanlarında anlatılan zamandaki olaylar şaşırtıcı bir sonla torun Hüma'nın kocasını çağırmasıyla tamamlanır. Anneanne Hüma'nın hikâyesi ise çocukları ve torunlarının dedesi olan Server Bey ile yaşadığı evlilikle daha baştan verilerek daha sonra yaşadığı maceralara aktarılır. Sürpriz unsurunun kullanıldığı tek eseri sayılabilecek *Aurora'nın İncileri*'nde Hüma'nın kocasını çağırması beklenmeyen bir sonuçtur.

Bizim Gizli Bahçemizden'de de benzer bir yöntemle sonlandırılan hikâye de daha baştan evlendikleri ve evliliklerinin sonunda Pamir'in vefatı bellidir. Bu duygular içerisinde aktarılan aşk hikâyesi geriye gidişlerle aktarılarak evliliğe kadar anlatılır. *Aurora'nın İncileri*'nden farkı sürpriz unsuru olmamasıdır. Pamir'in evliliklerinin gerçekleştiği ve Pamir'in öldüğü daha başlangıçta ifade edilmiştir.

Sırça Tuzak ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* olay örgüsü ise Berke'nin ölümüyle tamamlanırken yıllar sonra Anberin'in her şeyini kaybeden Selçuk'u perişan bir dilenci olarak New York'ta görmesiyle eser sonlanır. Selçuk'u her şeyini kaybetmesi eserin isminden ve yazarın Selçuk'a karşı olan tutumundan dolayı beklense de zavallı bir dilenciye dönüşmesi sürpriz olur. Trajik son olarak nitelendirilebilecek sonlandırma kötülükleri de cezasız bırakmamış olur.

Gönderilmeyen Aşk'ta sorularının yanıtını arayan Anber'in eserlerindeki kahramanlarından biri olan Anberin'e gerçek hayatta rastlaması ve onunla yaşadıkları eserin sonunda esrarengiz olarak ortadan kaybolmasıyla son bulur. Ona ait herhangi bir işaret kalmadığını düşünürken kayıp küpesini bulması şüphe uyandırarak kurgu sonlandırılır.

Hayal Takımı'nda ise tamamlanmış bir hikâye söz konusudur. Baştan belli olmayan sonuç olay örgüsünün aktarılmasıyla eserin sonunda tamamlanır. Sorularına yanıt buldukları esrarengiz yolculuğun son bulmasıyla Hayal Takımı bu ortak sırlarıyla şarkılarını söylerken eser sona erer.

Romanlarında çeşitli sonlandırma yöntemlerine yer veren Bezmen, tamamlanmış sonlandırmalar yanında açık uçlu sonlandırma yönteminden de yararlanır. Öykülerinde de romanlarına benzer sonlandırmalar kullanır. Kısa kurgu çevresinde tamamlanmış sonla eserler oluştursa da *Sizin, Benim Gibi Bir Kadın; Firdevs Hanım*¹⁹⁸ gibi ucu açık sonlandırılan öyküleri de mevcuttur. *Meryem Hanım, Kuma, Yazarın Sonu*¹⁹⁹ gibi ölümle sonlandırılan öykülerinin de olması diğer bir benzerliktir.

2.3.1.7. Bölümlendirme

Biçimsel bir özellik olarak bölümlendirme romanı belli bir düzene sokulabilmek, bir bütün içerisinde sunulabilmek ve unsurları arasındaki bağlantıları etkili bir şekilde sağlayabilmek için kullanılır. Her bölüm için ayrı başlıklar koyarak, bölüm başlarına kahramanların isimleri verilerek ya da başlık, rakam gibi herhangi bir şey ilave etmeden sadece sayfa ortasından başlatarak kullanılabilir²⁰⁰.

Her bölüm için ayrı başlık koyma yöntemini kullanan Bezmen, eserlerindeki bölümlendirmeler kullandığı başlıkları söz konusu bölümü özetleyecek şekilde oluşturur. Sadece *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* ve *Bir Gece Yolculuğu* romanlarında farklı kullanımlar söz konusudur. Dört bölümden oluşan *Bir Gece Yolculuğu*'nda epigraf²⁰¹ kullanımının ardından sayfa ortasından başlanarak isimlendirilmeyen bölümler *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda kullanılmaz. Aralarda kullanılan yıldızlarla ayrılan küçük bölümler zaman ve mekân geçişlerinde kullanılırken ana bölümler yer almaz.

¹⁹⁸ Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırk Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 162, 325.

¹⁹⁹ Nermin Bezmen. (2010). a.g.e., s. 216, 261, 330.

²⁰⁰ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 208-209.

²⁰¹“Epigraf: 1. Bir eserin ne zaman ve kimi tarafından ortaya konduğunu ve işlevinin ne olduğunu ifade eden yazı. 2. Bir kitabın ya da onun bir bölümünün baş tarafına başka bir kaynaktan ya da o bölümün içinden alıntı yapılarak veya o bölümün içeriğini en çarpıcı biçimde vermek üzere konulan kısa bir cümle, paragraf ya da manzum parçasıdır. Türkçe karşılık olarak ‘tanımlık’ terimi önerilmiştir.” Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 213 “Epigrafi: Yazıt bilimi” Komisyon, *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, , 9. Baskı Ankara 1998, c 1, s. 716.

On iki bölümden oluşan *Mengene Göçmenleri*, yirmi dokuz bölümden oluşan *Kurt Seyt & Shura*, otuz sekiz bölümden oluşan *Kurt Seyt & Murka*, yirmi üç bölümden oluşan *Sırça Tuzak*, on beş bölümden oluşan *Sır*, on üç bölümden oluşan *Aurora'nın İncileri*, yirmi sekiz bölümden oluşan *Gönderilmeyen Aşk*, yirmi bir bölümden oluşan *Hayal Takımı* gibi bütün romanlardaki bölümlendirmeler söz konusu bölümü en iyi şekilde ifade edebilecek başlıklarla adlandırılır. *Bizim Gizli Bahçemizden*'de ise numaralandırılmış olan iki bölümden ikincisi adlandırılmış on iki bölümden oluşur.

2.3.1.8. Metinlerarası ilişkiler

Başka kaynaklardan alınan metinlerin ya ekleme ya da dönüştürme yöntemiyle kullanıldığı metinlerarasılık yazarın kişiliğine bağlı olarak ortaya çıkarken başka metinlerle ilişki üzerine kurulur. Yazarın bilgi birikiminin romanın bütününe ve ayrıntılarına yansıma şeklidir. Metinlerin roman değiştirilmeden olduğu gibi girdiği ekleme yönteminde epigraf, şiir, mektup, tarihi belgeler, resim gibi yöntemler kullanılır. Alıntı yapılan parçalar çoğunlukla eseri ya da bölümü özetleyici niteliktedir. Göndermeler ve dokundurmalarla dönüştürülerek, yeniden üretilerek kullanılan metin dönüştürme yönteminde ise kurgu ve teknik taklidi, ifade kalıpları taklidi, üslup taklidi, gülünç taklit, içerik aktarımı, çağrışımsal göndermeler gibi yöntemler kullanılabilir. Yani ciddi ya da gayr-ı ciddi olarak yapılabilen yöntem her iki amacın bir arada kullanılmasıyla da uygulanabilir. Kurgu taklidi daha önce yazılmış olan bir metnin yapısını ve tekniğini taklid ederken ifade kalıpları taklidinde özgün olan ifadeler benzetilerek kullanılır. Üslup taklidinde metnin anlatış biçimi saygıyla ya da alayla taklit edilirken gülünç taklitte ciddi bir anlayışla yazılmış olan metnin ciddiyetiyle dalga geçilir. İçerik aktarımında içerik anlam ve konu değişik bir bağlama taşınırken çağrışımsal göndermelerde metindeki motifler ve simgeler zikredilerek gönderme yapılır²⁰².

Arka planında Postmodernizm ve Yapısökümcülük'ün izlerini taşıyan metinlerarası çözümleme yöntemi; çoğulculuğu amaçlayarak çok farklı alanlarla çeşitlilenir ve her şeye birlikte var olma hakkı tanır²⁰³. Böylece okurun metni

²⁰² Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 210-220.

²⁰³ Ayşe Eda Gündoğdu. (2013). Metinlerarasılık Bağlamında Tahsin Yücel'in 'Yalan' Adlı Romanı, *Turkish Studies*, S.7/4, s. 1894.

anlaması için fark etmesi gereken diğer metinleri işaret eden durum, yazarın diğerlerinden farklı ve özgün bir kompozisyon yaratma gayretinin sonucudur²⁰⁴. Bezmen’de ise bu gayretten öte araştırmacı ve incelmeci kişiliğinin sonucu olarak ortaya çıkan eserleri arasındaki bağlantıyı güçlendirmesi bakımından öne çıkan bir durum söz konusudur.

Kurt Seyt & Murka’da Mürvet’in Seyit’in ailesine yazdığı mektuplar ve aldıkları cevaplar, *Sır*’da Hüma’ın babasından aldığı mektuplar, *Aurora’nın İncileri*’nde Ezra’nın Hüma için yazdığı mektuplar, *Gönderilmeyen Aşk*’ta Hürrem’in sevgilisine yazdığı mektuplar, *Bizim Gizli Bahçemizden*’de Nermin’in Pamir için yazdığı mektuplar olduğu gibi sunularak ekleme yöntemini ön plana çıkarır. *Bizim Gizli Bahçemizden* diğerlerinden de farklı olarak daha çok mektup ağırlıklı ilerler. Hitap edilen kişinin hayatta olmaması mektup özelliğini geri plana itse de anlatıcının adlandırması bu şekildedir.

“Birtanem, bu uzun mektubumu 5 Mayıs Çarşamba günü noktalıyorum. Bugün postaya vereceğim. Sana, sen gittiğinden beri her gün ne yaşadığımı, her an ne hissettiğimi; gecelerimi, rüyalarımı, endişelerimi, med-cezirlerimi, hayallerimi, her şeyi hiç atlamadan ve abartmadan, yaşadığım gibi aynen yazdım.” (B.G.B., s. 395).

Bizim Gizli Bahçemizden’de yazarın bütün eserlerinden izler görmek mümkündür. Eserleri yazdığı süreçle Pamir’le yaşadıkları paralel ilerlediğinden dolayı kocasıyla yaptığı sohbetler yanında, gerçek hayatlarından ve dostlarından örnekler verilirken diğer eserlerdeki birçok kişinin kimleri temsil ettiği ortaya çıkar. Örneğin Ezra’nın asker gitmesini hatırlatan şu bölüm çok dikkat çekicidir.

“Aylin’i de görmüş olmalısın gittiğin yerde, Güzel, çılgın Aylin’imiz. New York’un en mükemmel on psikiyatriden biriyken bütün lüks, şık yaşantısını bırakıp Amerikan Ordusun’na yazılan ve meçhul ölümüyle hepimizi altüst eden o harika arkadaşımızı.” (B.G.B., s. 172).

Gönderilmeyen Aşk’ta *Bizim Gizli Bahçemizden*’den yapılan doğrudan alıntı eserin sonunda aktarılırken de yine metin ekleme yöntemi kullanılır²⁰⁵.

Sırça Tuzak’ta yazarın kendisine ait, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*’nda Napoleon’a ait olan cümleler kullanılması yine metin ekleme yöntemlerinden olan epigraf örnekleridir. *Bir Gece Yolculuğu*’nda ise aynı yöntem bölüm geçişlerinde kullanılır²⁰⁶.

²⁰⁴ Mehmet Soğukömeroğulları. (2012). Metal Fırtına 4 Turan Romanında Metinlerarası İlişkiler, *Turkish Studies*, S.7/2, s.952

²⁰⁵ Nermin Bezmen. (2010). *Gönderilmeyen Aşk*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 373.

²⁰⁶ Nermin Bezmen. (2000). *Bir Gece Yolculuğu*, PMR Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, s. 7, 103, 140, 145.

Mengene Göçmenleri'nde ise eserin en sonunda bulunan Mengene Bölgesi'nin tarihi geçmişi ve haritası tarihi belge niteliğinde kullanılan metin eklemeye bir başka örnektir. *Kurt Seyt & Shura* ve *Kurt Seyt & Murka*'nın sonunda verilen fotoğraflar ve fotoğraflar hakkındaki bilgiler hikâyenin gerçekliğini ispatlayan tarihi belgeler olarak eklenmiştir.

Metin dönüştürme yönteminin de önemli oranda kullanıldığı eserler yazarın bilgi ve kültür birikimini ortaya koyması bakımından önemli bir boyuttur. *Sır*'da Dante'nin İlahi Komedi'si için kullanılan gülünç taklit²⁰⁷, birçok yerde hatta bölüm başlıklarında dahi²⁰⁸ Hadrianus ve Antinous aşkına yapılan çağrışımsal göndermeler buna örnek olarak kullanılabilir. Dolayısıyla *Bir Gece Yolculuğu*'nda yer alan Antinous'un ölüm anı da çağrışımsal göndermelerle kullanılır. Nazlı Eray'ın eserleri ile ilgili olarak aynı kahramanlarla ilerleyen eserde *Orphee*'nin satırlarıyla bağlantı kurulur.

“Nazlı, yüzotuzaltı sayfa uğraşmasına rağmen, mutluluk dokunuşunu yakalayamadığı, ‘Orphee’ nin satırlarında gömülüp kalan İmparator Hadrian’ dan gelebilecek bir haberin heyecanında...” (B.G.Y., s. 114).

Burada kurgu ve teknik taklidi söz konusu olurken içerik aktarımı da gerçekleşir. Aynı zamanda yine Nazlı Eray'ın *Âşık Papağan Barı* olayları yönlendiren eserlerdendir. Melek Hasan Nazlı'nın hayal dünyasını gerçekleştirirken, Nermin'in hayal yolculuklarında ortaya çıkan zihninin kanatları *Zihnimin Kanatları* adlı deneme kitabını çağrıştırır. Aynı kanatlar *Gönderilmeyen Aşk*'ta da iş başındadır²⁰⁹. Bezmen'in kendi eserleri arasındaki aktarımlar metin dönüştürme tekniği açısından da önemli bir boyuttur. Kurt Seyit'in karşımıza çıktığı *Bizim Gizli Bahçemizden*²¹⁰, de kısaca geçilse de *Hayal Takımı*'nin kurgusu yine onun çevresinde oluşturulur²¹¹. Kurt Seyit'in Aluşta'daki yıllarına giden bir içerik aktarımı da söz konusudur.

Gönderilmeyen Aşk'ta Anber'in kahramanlarından biri olan Anberin'in *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'nda yer alan Anberin ile benzerliği, Anber'in yazdığı eserin *Sırça Tuzak* serisi olduğunu düşündürür. Sanki Anberin Berke'nin iyilik meleği olduğu gibi Anber'in de meleği olmuş ve ona yol göstererek ortadan kaybolmuştur. *Sırça Tuzak*'ta Berke tarafından Selçuk'a hediye edilen *Attila*

²⁰⁷ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 70.

²⁰⁸ Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s. 162.

²⁰⁹ Nermin Bezmen. (2010). *Gönderilmeyen Aşk*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 82.

²¹⁰ Nermin Bezmen. (2009). *Bizim Gizli Bahçemizden*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 34.

²¹¹ Nermin Bezmen. (2011). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul, s. 47.

The Hun kitabına yapılan çağrışımsal metin dönüştürme Selçuk'un yapacakları için ilham kaynağı olur.

“Savaş açacağı zaman, oluşmuş sebepler yetmiyorsa, sebep yaratılır. Okuduğun o kitaptan da mı ders almadın.”(S.T., s. 13).

Hayal Takımı'nda Kibritçi kız masalına yapılan olağanüstü çağrışım metin dönüştürme yönteminin çok güzel örneklerinden biridir. Mina'nın oynadığı oyun içerisinde büyüyen ve çocuğu için para kazanmaya çalışan kibritçi kız büyümüş ve çocuğu olmuştur. Mina “Bu kibritçi kız masalı, benim masalım” (H.T., s. 1-5) diyerek masalı kendisine mal eder.

Öykülerinde de benzer kullanımlara yer veren Bezmen, *Merkepli Sanayici*²¹² adlı öyküsünde *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*'daki Selçuk ile iş yapan Manisalı sanayici Hasan Sökmen'i, *Sahte Kral ile Hakiki Fasulye*²¹³ adlı öyküsünde Selçuk ile Ziyet'i hatırlatır. *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* romanlarında önemli bir yere sahip olan Kurt Seyit'in şiirlerinde kullanılması da metinler arası bağlamda önem taşır.

Genel olarak bakıldığında Bezmen'in romanlarında metin ekleme yöntemine oldukça sık yer verildiği görülür. Epigraf, mektup ve tarihi belge tekniklerinin ön plana çıktığı yöntem eserlerin içeriğini destekleyici bir kullanımla yer alır. Metin dönüştürme yönteminde ise daha çok çağrışımsal göndermeler ile içerik aktarımı dikkati çekerken sadece *Bir Gece Yolculuğu*'nda olay örgüsünün bağlı olduğu eserlerden dolayı kurgu ve teknik taklidinden söz edilebilir.

Genel anlamda kişilerin ve olay örgüsünün aktarılmasında önemli bir yere sahip olan söz konusu ilişkiler, çeşitliliği artırmasının yanında okuyucudan genel bir birikim ister ve daha iyi anlayabilmek için yazarın diğer eserlerinin de okunmasını gerektirir.

Yazınsal aktarımlardan öteye sanat türleri arasındaki aktarımları da kapsayan metinlerarasılık²¹⁴ resim, müzik konusundaki etkileşimler için de kullanılabilir. Bütün eserlerde belirgin olarak görülen resim ve müzik sanatına ait ifadeler daha önce değinildiği için burada tekrar yer verilmeyecektir.

Bezmen'in birçok edebi eserle etkileşim içerisinde süren kurgularında en dikkat çekici özellik kendi eserleri arasındaki bağlantıdır. İçerik ve yapıdaki bu uyum

²¹² Nermin Bezmen. (2010). *Kırk Kırk Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul, s. 46.

²¹³ Nermin Bezmen. (2010). a.g.e., 8. Baskı, İstanbul, s. 246.

²¹⁴ Kubilay Aktulum. (2007). *Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık, Frankofoni*, 19: 355.

olaylar arasındaki bağlantılarla daha da güçlendirilerek bütün eserlerin bir bütün gibi görülmesi sağlanır. Kendi içlerindeki bütünlükle birlikte bütün romanlar arasında kurulan bu organik bağlantı roman dışındaki eserleriyle de sağlanır.

Diğer taraftan eserleri okuma anlayışı olan yapışökümcü nitelikler açısından inceleyince daha belirginleşen metinlerarası ilişkiler daha çok postmodernist bir yaklaşım olduğundan klasik, romnatik ve modernist yaklaşımın yanında postmodernist etkilerin de Bezmen'in sanatına yansıdığı söylenebilir.

2.3.1.9. Kurgu türleri

Gerçekliğe bağlı ya da gerçek dışı olarak kurgulanabilen romanlar çeşitli özellikler gösterir. Gerçekliğe bağlı kurgu türleri tarihi, suç, yaşamöyküsel, özyaşamöyküsel, macera, belgesel gibi özellikler gösterirken gerçek dışı kurgulanabilen romanlar korku, fantastik, ütopya, kurgu bilim şeklinde sınıflandırılabilir. Kişileri, dönemi, romancının yaklaşımını ve sunumunu, amacını, üslubunu ön plan çıkaran tarihi romanlarda genelde tarihte iz bırakmış önemli olaylara yer verilir. Suç romanlarında ise suç, suçlu, kurban, suçlunun peşindeki kişi daha çok dikkati çeker. Esas motif suçken diğer taraftan suçun nasıl işlendiği, suçu ortaya çıkarma yöntemleri ve suçu ortaya çıkarmayı üstlenenler söz konusudur. Yaşamöyküsel ya da öz yaşamöyküsel romanlarda ise hayatı romanlaştırarak kurgu içerisinde verilen gerçekte yaşamış birinden söz edilmelidir. Yaşamla kurgusal hayatın iç içe olduğu bu türde söz konusu kişiler genellikle siyaset, bilim, sanat gibi alanlarda başarılarıyla ünlenerek iz bırakmış kişilerdir. Macera romanlarında ise sebep sonuç ilişkileri önem kazanırken okuyucu gerilim ve heyecan içerisinde tutulur. Nefes kesen tehlikelerle boğuşan roman kahramanları herkesin yaşayamayacağı olaylar yaşarlar. Gazete, röportaj, anket, mektup gibi belgelere dayandırılması gereken belgesel roman ise hayallerden çok belgeleri ön plana çıkararak kurgudan mümkün olduğunca uzak durur. Gerçek dışılığa bağlı olan korku romanlarında ise hayali mekân ve figürlerle oluşturulan ürpertici olaylar ön plana çıkar. Masalın modern zamanlara özgü biçimi olarak görülen fantastik roman ise katı gerçekliği aşma arzusundadır. Kişisel ya da toplumsal bilinçaltının yansımasıdır. Fizik gerçekliğe karşı düş mantığını kullanır. Bu dünya sahici gibi sunulmaya çalışıldığı gibi uydurma olduğu vurgulanabilir de. Ütopya romanlarında da hayali bir cennet ülke tasarımı söz konusudur. Olumlu değer üretimine dönük kurgulama

yaşanmamış geleceğe ait olaylardan oluşur. İdeal bir devlet yönetimi ve refah içerisinde yaşayan bir toplum söz konusudur. Kurgu bilim romanları da gelecekle ilgili olmalarına karşın teknoloji ile uyumlu olarak bilimin geleceğiyle ilgili hayallere yer verir. Amaç bilimsel çalışmalara ışık tutarak yol göstermektir²¹⁵.

Tarihi gerçekliğe dayalı olan *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* romanlarında kişiler tarihten alınır. Uydurulmuş ya da kurgulanmış değil gerçekte yaşamış kişilerdir. Epik üsluptan ziyade dramatik üslupla yansıtılan Kurt Seyit insani yönleriyle olduğu gibi ortaya koyulur. Dönem genel olarak yansıtılırken kişilerin ve ayrıntıların üzerinde durulması dönem romanı olmadığını gösterse de o yıllarla ilgili aktarılan tarihi bilgiler de söz konusudur.

“16 Mayıs, 1929 günü işgal altındaki İstanbul’dan Samsun’a gitmek üzere ayrılan Mustafa Kemal’in yola çıktığı saatlerde, İngiliz istihbaratından Wyndham Deedes, Bab-ı Ali’ nin kapısında sadrazamla görüşmek için bekliyordu. O tarihe kadar İngilizler için verdiği mücadeleden, Mustafa Kemal’in işgal kuvvetleri lehine bir tutum almayacağını tahminle, O’ nun bu göreve gönderilmesini durdurmaya çalışacaktı. Ama Bandırma vapuru çoktan limandan ayrılmıştı.” (K.S.S., s. 322).

Dönemle ilgili gerçek tarihi bilgilere yer verilmesi dönemsel bir özellik katese da esasen kişilerin ön plana çıktığı görülür. Bundan dolayı yaşamla kurguyu iç içe barındıran yaşamöyküsel roman özellikleri de belirginleşir.

Sır ve Aurora'nın İncileri'nde kurgulanan heyecanlı ve olağanüstü macera okuyucuyu sonuna kadar merak içerisinde bırakır. Sebeplerden sonuçlara ilerleyen olaylar macera romanı yönünü daha da güçlendirse da hikâyenin geçtiği dönemi yansıtan tarihi kesitlerle dönemsel tarihi bilgiler aktarılır. Aynı yöntem torunun yaşadığı anlatım zamanında da anneannenin anlattığı geçmiş yıllarda da kullanılır.

“Haziranın sonu geldiğinde babamın ne zamandır telaşlandığı şey oldu. Osmanlıların bırakıp çekildiği toprakların paylaşılma gerginliği, Makedonya konusunda çıkan son anlaşmazlıkla daha artmıştı. 29 Haziran’ı 30’ a bağlayan gece, Bulgaristan’ın, Sırbistan ve Yunanistan’ a saldırmasıyla, İkinci Balkan Savaşı başladı...” (S., s. 158).
Rus Federasyonu’ nun seçimiyle, ilk gelen başkanı Boris Yeltsin’ in göreve resmen başladığı, 12 Nisan’ daki ateşkesten bu yana Körfez Savaşı’ nın bıraktığı izler, dönen askerlerin yaşadığı sağlık sorunları üzerine bilanço veren haberler sıralanıyordu...” (A.İ., s. 78).

Selçuk’un şeytanyla iletişim kurabilmesi, Anberin’in ölümlerden yardım alması ve gerçeklikle ilişkili rüyaları *Sırça Tuzak* ve *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* romanları gerçek üstü kurgu çeşitlerinden fantastik romana yaklaşırsa da eserin başındaki “Bu kitaptaki karakterler ve olaylar hayal ürünüdür.” cümlesinden itibaren verilen aile şeması, Berke’nin Pamir Bezmen, Selçuk’un Halil Bezmen ile

²¹⁵ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 220-257.

benzerlikleri ve gerçek isimlerinin kullanılmayışı, eski eşler, çocuklar ve daha birçok şey²¹⁶ biyografik roman özelliklerini de belirgin olarak göstermesine neden olur.

Özyaşamöyküsel özellikleriyle öne çıkan *Bizim Gizli Bahçemizden* romanında ise kendi yaşadığı duygularla başlayan eser geriye genişleme yöntemiyle bir aşk hikâyesine yönelse de yine yazarın yaşadığı olaylarla bağıntılıdır. Hayali kurgu kullanmaya pek müsait olmayan bu türde anlatılan dönemle ilgili veriler aktarılırken aynı zamanda ölen sevgilinin ardından yaşananların aktarılması psikolojik durumun yansıtılmasını sağlar.

“Yüreğim kanıyor... Kanım, alev alev, yüreğimi dağılıyor. Öyle yanıyor ki yüreğim, ateşe atsalar fark etmem. Ama üşüyorum da... Tenimin harareti düştü. Sıcaklığını arıyorum senin, sensiz tenim buz gibi.” (B.G.B., s. 15).

Fantastik özellikleriyle belirginleşen *Gönderilmeyen Aşk* romanında Anber'in yazar olması yine Bezmen'in kendisini hatırlatır. Duygusal sorgulamalarla kocasını kaybetmiş olan kadınların hisleri üzerinde dururken yazdığı kahramanlardan biriyle karşılaşması ve iletişimlerinin sürmesi fantastik boyutunu güçlendirerek gerçek dışı kurguya yaklaşırsa da eserin sonunda esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolan Anberin her şeyin bir hayal olduğunu düşündürür. Ancak küpesinin kalması gerçeğe bağlantıyı da koparmaz. Fantastik gerçekçiliğin güzel bir örneği olan eserde gerçek zamanda yaşanan olağanüstü bir deneyim söz konusudur. Gerçekliğine inanılan ve benimsenen olaylar sahici fantastik roman²¹⁷ özelliğini gösterir.

Tanzimat'tan bu yana bakıldığında, son zamanlardaki ilgiye²¹⁸ uygun olarak fantastik yaklaşımla oluşturulan diğer eserler *Bir Gece Yolculuğu* ve *Hayal Takımı*'nda buradakinden farklı olarak gerçek zamandan bir uzaklaşma söz konusudur. Gerçek yaşamda gerçekleşmeyecek hayaller düşsel yaşantılarla gerçekleştirilir. Zaman ve mekân gibi kavramlar anlamını yitirir. İnsan dışı varlıklar ortaya çıkar ve insana has özelliklerle kişiselleşir.

“Melek Hasan sol kanadını arkaya doğru havaya kaldırarak onu susturdu. Söylediklerimi dinlerken bir yandan da bütün yüz hatlarımı, bakışlarımı derinden derine inceliyordu.” (B.G.Y., s. 34).

“‘Bana kızma lütfen,’ dedi Sarman, bu defa daha da anlayışlı bir sesle. ‘Hayvanlar âleminin kendine göre kuralları vardır. Zayıfın ve hastalıklının zaten yaşayamayacağını biliriz...’” (H.T., s. 157).

²¹⁶ Nurullah Çetin. (2011). a.g.e., s. 233.

²¹⁷ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 243.

²¹⁸ Berna Moran. (2004). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 3*, İletişim Yayınları, 10. Baskı, İstanbul, s. 59.

Aynı zamanda tarihi karakterlerin de hayat bularak kurgu içerisinde yer alması yine olağanüstü kurgulama yöntemlerinin bir özelliği olarak fantastik roman türünün başka bir özelliğidir. *Bir Gece Yolculuğu*'nda Hadrian ve büyük aşkı Antinous'a uzanan yolculuk, *Hayal Takımı*'nda Kurt Seyit'in gelmesi ve Hayal Takımını zamandan bağımsız bir yolculuğa çıkarması gibi olaylar iletinin verilmesi için önemli araçlardır.

Genel olarak Bezmen'in eserlerinde gerçekliğe dayalı kurgu çeşitlerinden tarihi kurgulama yöntemi ve yaşamöyküsel kurgulama yönteminin kullanıldığı görülür. Macera ve fantastik roman özelliği gösteren eserlerinde dahi tarihi niteliklerin ön plana çıkması tarihi kişi ve olaylara verilen önemi gösterir. Yaşamöyküsel kurgunun da tarihsel bir gerçekliğe bağlı olması gerektiği düşünüldüğünde ağırlık noktası tarihsel kurgulama yöntemi çevresinde oluşur.

Gerçekdışılığa bağlı kurgu çeşitlerinden ise fantastik roman özelliği belirgin eserlerinin yanında, diğer eserlerinde de yer yer kullanılan olağanüstü olaylar düşsel bir ortamda yansıtılır. Ancak olayların sonunda gerçekten yaşandığını güçlendirecek ifadeler kullanılarak kurgu içerisinde imkânsız görülmediği mesajı verildiğinden sahici fantastik roman özellikleri görülür.

2.3.2. Dil Ve Üslup

2.3.2.1. Dil

Her şeyden önce bir biçim çalışması olarak değerlendirilmesi gereken roman²¹⁹ için temel malzeme olan dil, hayal dünyasında şekillenerek kurgunun aktarılması açısından yeni anlamlar kazanır. Romancının sanatkârane bir görüşle kendine özgü olarak ürettiği roman dili estetize edilmiş, çağrışım gücü yüksek kurmacaya bir dildir. Devrik cümleler, samimi hitap ve ifadeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, yöresel ifadelerden oluşan konuşma dili ile birlikte terimler ve simgelerden meydana gelen dil unsurları ne kadar kurmacaya dönüşürse o derece başarılı olur. Dil sapmaları da Yazım ve noktalama, kelime ve ifade, dilbilgisi sapmaları olarak kendini gösterir. Kelime ve ifade sapmaları; uydurma kelimeler,

²¹⁹ Mehmet Rifat, (2012). *Roman Kurgusu ve Yapısal Çözümleme*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s. 98.

küfür ve ayıp sözler, basmakalıp sözler, çeviri ögeleri olarak kullanılırken dilbilgisi sapmaları; kelimeler arası yer değiştirme, tamlamalarda yanlış uygulamalar, parantez içi cümle ve ifadelerle yer verme gibi şekillerde ortaya çıkar. Cümle ve söz dağarı olarak da ele alınması gereken dil kullanımı kurguya yardımcı olan en önemli unsurlardandır²²⁰. Bu doğrultuda romanların dili incelenerek kurguya katkısı ortaya konulurken Bemen'in eserlerini oluştururken dili nasıl kullandığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

İletilerini net ve anlaşılabilir bir dille sunma arzusunda olan Bezmen, ilk romanları olan ve tarihi bir içeriği barındıran *Kurt Seyt & Shura*, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* romanlarında kısa ve anlaşılır cümleler kullanarak devrik cümlelere pek yer vermemiştir. “Aluşka'nın iyi bir ailesinin oğluydu, Tatar'dı.” (K.S.S., s. 193) gibi az sayıda yer alan sıralı ya da bağlı cümleler dahi oldukça kısa ve anlaşılır bir şekilde yer alır. Bu eserlerde öne çıkan kelimeler genelde göçmenlerin yaşamlarıyla ilgili olan yabancı isimler olsa da, bu özel isimler dışındaki sözdağarı büyük oranda Türkçe sözcüklerle oluşturulmaya çalışılmıştır. Kurt Seyit'in Rusya'dan kaçtıktan sonra ya da Emine'nin ailesinin Kırım'dan kaçtıktan sonra İstanbul'da yaşadıkları bölgelerde göçmenlerle arkadaşlık etmeleri söz konusu isimlerin kullanımını sürdürür.

“Ancak Seyit için durum değişti. Maria, Eleni, Orevia ile araları oldukça iyiydi. Kızlar âdeta onun ayak seslerini bekliyorlardı.” (K.S.M., s. 295).

Farklı milletlerden insanların isimleri olan özel isimlerden başka Türkçe dışında sözcükler kullanmamaya özen gösterilen eserlerde önemli bir anlatım bozukluğundan söz etmek de mümkün değildir. Pek fazla atasözü kullanılmayan eserlerde deyimler konuşma diline bağlı olarak yer alır.

“Sık sık, ona danışacak bir konu yaratıp, gönlünü almaya çalışıyordu... Üzerinde kapkara çarşafa rağmen endami göze çarpıyordu. Küçük, eski, sıra sıra ahşap evlerin doldurduğu sokaklardan geçip, ağaçlarla kaplı yola girdiklerinde, birden donup kaldılar.” (MG., s. 249).

Uydurma kelimelere yer verilmeyen eserlerde terim ve kavram niteliği taşıyan sözcüklere de pek rastlanmaz. Ancak az sayıda da olsa argo ve küfürlü sözler bulunduğu görülür.

“Aptalsınız siz. Bana bir şey olursa sizi yaşatmazlar. Nereye kaçacağımızı zannediyorsunuz? Aptallar, bitti artık, anlamıyor musunuz? Size hayat bitti artık. Seyit, nefret ve tiksintiyle, tabancasını onun ensesine bastırdı.” (K.S.S., s. 249)
 “Çiğne musibet, çiğne. Çiğne de insin boğazına paraların, bak kendini ne kadar zengin hissedeceksin o zaman.” (K.S.M., s. 149)

²²⁰ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 257-271.

Bir Gece Yolculuğu'nda da kısa ve anlaşılır cümleler yanında "Az sonra Çanakkale Boğazı'na girecektim kanatlarımla ben." (B.G.Y., s.63) gibi az da olsa devrik cümlelerle karşılaşılır. Nermin ve Nazlı'nın okudukları kitapların içeriğine bağlı olarak kullanılan Türkçe dışındaki kelimeler yine özel isimlerde yoğunlaşır.

"Onlara bakarken Kalyopi' nin kızlarını düşünmeye başladım. Dünyalar güzeli dalga güzelleri; Lökosis, Lije, ve Pertenop'u." (B.G.Y., s. 62).

Basmakalıp sözler ve kalıplaşmış ifadelerden kaçınılan eserde yine atasözlerine pek yer verilmezken bölüm geçişlerinde yer alan özdeyişler kullanılır. Diğer eserlerindeki kadar deyime de rastlanmayan eserde "Neler oldu kuzum?" (B.G.Y., s. 142) gibi günlük konuşma dilinden söyleyişler yer alır. Aynı zamanda müzikle ilgili kişi ve terimlerin bolca yer aldığı eser içerisinde müzik çok önemli bir yere sahiptir. Yaptıkları yolculuklar sırasında karşılaştıkları insanları dahi etkileyerek fantastik yolculuklarına yön verir.

"Bunlar, Fahir Atakoğlu' nun 'Savaş'la başlayan, bağımsızlığa özlemle çıldıran notalarıydı. Yüreklere çırpın çırpın, ruhlara heyecan sarhoşu ama vakur ve emindiler. Brahms ve Galip Dede ile selamlaştıktan sonra Sarı Zeybek'le ayine karıştılar... Koro bilinmeze doğru yükselirken bir soprano ve bariton sesi, Galip Dede'nin etrafında semaya katıldılar." (B.G.Y., s.79).

Müzik unsuruna aynı derecede önem veren diğer eserleri *Sır* ve *Aurora'nın İncileri*'nde hikâyenin tamamında olay örgüsü içerisine yer alan beste ve terimler, dil üzerinde de etkisini hissettirir. Kendisi de piyano çalan Hüma'nın da sıkça çaldığı Chopin'in E minör prelüdü²²¹ onlarca örnekten sadece biridir. Yine kısa ve anlaşılır cümlelerin yoğun olarak kullanıldığı eserlerde genelde düz cümleler ağırlıklıdır. Ancak önemli bir bölümünün Amerika'da geçmesinden dolayı yabancı özel isimlerin bol miktarda kullanıldığı söylenebilse de İstanbul'daki yaşamlarında da çok sayıda göçmen olduğu için durum pek farklı değildir.

"Annem, yatak odasında, saçlarını Madam Mavroyanni' nin usta ellerine teslim etmiş, halalarım da Madam Fengara' nın, pelür kâğıtlara sarmalayıp askılarda getirdiği yeni elbiselerini denemekle meşguldüler." (S., s. 68).

Yaşanılan ortamın etkisiyle Türkçe dışında oldukça fazla yabancı sözcüğü barındıran eserlerde, 'four poster' yataktan 'chintz' kumaşa, 'ferforje' iskemlelere²²² birçok yabancı sözcük yer alır. Aynı nedenden dolayı konuşma diline yaklaşan yöresel söyleyişlerinin de yer almadığı eserlerde İstanbul'da dahi seçkin bir sınıfın mensuplarından bahsedildiği için argo ve küfürlü ifadeler yer verilmez. Hüma'ya

²²¹ Nermin Bezmen. (2011). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24.Baskı, İstanbul, s. 298, 370.

Nermin Bezmen. (2011). *Aurora'nın İncileri*, Remzi Kitabevi, 14.Baskı, İstanbul, s.115.

²²² Nermin Bezmen. (2011). a.g.e., s.63, 126.

anneanesi tarafından hediye edilen ve son parçası da bebeği Aurora için armağan edilen Aurora'nın incileri her iki eserde de simge değeri taşır. İkinci esere adını dahi veren bu inciler şahit olduğu ilk acıları Hüma'nın yaşamına taşıyan anlamıyla ana örge olduğu gibi dil açısından taşıdığı anlam da önemlidir.

Yine kısa ve düz cümlelerin ağırlıklı olduğu, sade ve anlaşılır bir Türkçe'nin kullanıldığı *Sırça Tuzak*, *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası* eserlerinde az da olsa “Harika bir yaz gecesiydi, bundan sadece iki ay evvel yaşanan.” (S.T., s.206) gibi devrik cümlelere de rastlanır. Bu eserlerde önceki bahsedilenlerde olduğu gibi yine yabancı sözcükler yer alırken özel ifadeler dışında oldukça sade bir dil kullanılır.

“Orada Metal Can ile yaptığı toplantılardan sonra New York ve New Camden’ a Can-Corp yetkilileriyle buluşmaya gidecekti...
Azra Vardar, hem Frankofil, hem Anglosakson tahsil almış, kültürlü, zarif ve alımlı bir kadındı.” (S.T., s. 322).

Olayların geçtiği sosyal sınıf itibariyle yöresel söyleyişlere yer verilmeyen eserde abartısız olarak kullanılan ikileme ve deyimler yanında terim olarak müzik ve resim sanatına özgü sözcüklerin sık kullanıldığı görülür. Seher Vardar'ın ardından gelini Anberin'in de resim yapıyor olması resimle ilgili sözcükleri gündeme getirirken kahramanlardan çoğunun müzik zevki itibariyle klasik müzik dinlemesi bu alandaki sözcüklerin yoğun olarak kullanılmasını sağlar.

“Vivaldi'nin müziğinde ‘Invicti Bellate’ sırasını aldığıında Anberin, çoktan duvarın tamamında oluşacak resmi görebiliyordu. Dante'nin İlahi Komedya'sındaki dokuz daireyi ve o daireler içindeki her bir bölümde şeytan görüntülerini resimleyecekti...
Elindeki paleti ve fırçayı iskemlenin üzerine bırakıp, yere atladı. Malzemelerini dizdiği masanın üzerindeki boş eskiz kâğıtlarından birini çekti...” (S.T.2Ş.İ., s. 238).

Söz konusu eserlerde simge değeri taşıyan sözcük ise ana örge olarak kabul edilmesi gereken, Berke'nin Selçuk'a hediye etmiş olduğu *Attila The Hun* kitabıdır. Eserdeki Attila'nın oldukça etkilediği Selçuk defalarca okuduğu bu kitapta kendi ihtiraslarını bulur. “Ulan gelmezsem namussuzum.”(S.T., s. 55), “Zekâ falan değil, düpedüz arsızlık olur.”(S.T.2Ş.İ., s. 343) gibi argo ve küfürlü ifadelerin az da olsa kullanıldığı eserde, dil ile ilgili yanlış kullanımlar yer almaz. Selçuk'un çevresindeki insanların tüm imkânlarına rağmen basit insanlar olarak yansıtmaya çalışan ifadeler ise ironik anlamlar taşır. Bulunulan duruma layık olmadıklarını hissettiren sözcükler anlatıcının okuyucuyu yönlendirmek isteyen romantik anlayışla oluşturduğu ifadelerdir.

Diğer eserler gibi kısa ve düz cümlelerin kullanıldığı *Bizim Gizli Bahçemizden*'de de Sırça Tuzak serisinde olduğundan biraz daha fazla yer verilen devrik cümleler anlamdaki sadeliğe zarar vermez.

“Onsuz ilk defa yaşadığın her mevsim ve gittiğin her mekân acıtacak içini... Cihangir'deki apartmandayım, Pamira'yla beraber.” (B.G.B., s. 64-65).

“Hiss-i kabl el vuku” (B.G.B., s. 268) gibi Türkçe dışı kalıplaşmış ifadelere sınırlı da olsa yer veren eserde kahramanların ait oldukları sosyal sınıf itibarıyla muhatap oldukları çevreden dolayı yine diğer eserlerinde olduğu gibi Türkçe dışında birçok özel isim yer alır. Aynı zamanda birçok yerde kullanılan İngilizce cümlelerin hemen arkasından Türkçe çevirisiyle birlikte verilerek anlam konusunda bir karışıklık olması engellenir.

“ ‘I know what is to be young but you dont know what is to be old. One day you are going to say the same thing... there will be days to remember with tears and laughter... som y friend let’s make music together...’

‘Ben genç olmak ne demek biliyorum ama sen yaşlı olmak ne demek bilmiyorsun. Bir gün sen de bunları söyleyeceksin... Gözyaşı ve tebessümle hatırlayacağın günlerin olacak... Bu yüzden dostum, sen de katıl şarkıya...’ ” (B.G.B., s. 314).

‘Sevgilim’, ‘bir tanem’ gibi samimi hitap ifadelerinin birçok kez kullanıldığı eserde Pamir’in Nermin için kullandığı ‘bicikom’ sözcüğü de samimi bir sevginin ifadesi olarak yer alır. Argo ve küfürlü ifadelerin pek yer almadığı eserde ‘s..tir et’, ‘metres’ (B.G.B., s. 229, 352) gibi birkaç olumsuz sözcüğe rastlamak mümkündür. Bunlar dışında genel anlamda sevgi ifadeleriyle dolu cümleler yazılan mektup aracılığıyla yansıtılır. Aşklarına karşı çıkanların basit ve değersiz insanlar olarak yansıtılması kendilerine yönelen eleştiriye verilen ironik bir cevaptır. Sırça Tuzak serisindeki Selçuk dahi bütün kötü niteliklerine rağmen dikkat çekici kötü sözcükler kullanmaz. Kurt Seyit’e kötülük yapan ortakları, Nermin ve Pamir aşkına darbe vurmak isteyen müdür ve eşi bütün olumsuz yansımalarına karşın dil bakımından olumsuz özeklikler çok sınırlıdır.

Gönderilmeyen Aşk'ta da dil diğer eserlerinden farklı değildir. Kahramanların hayat tarzında müziğin yerinden dolayı yine müzikle ilgili terimler yanında Türkçe dışında birçok sözcük kullanılır. “ ‘All chiefs no Indians.’ (Herkes şef, Kızılderili yok)”(G.A., s. 185) gibi yine Türkçe kullanımlarıyla birlikte kullanılan İngilizce ifadeler yer alır. Milli olmasa da bir atasözüne de yer verildiği görülen eserde kendi dilimizden deyim ve ikilemelerin kullanılması, kısa ve anlaşılır cümlelere yer verilmesi açık ve anlaşılır dilin korunmasını sağlar. Az da olsa devrik cümlelere yer verildiği de görülür.

“Anber, Orfe’ nin ruh hallerinin hissinden sonra, sesini de duymaya başlamıştı, okuduğu cümlelerde.” (G.A., s. 184).

Hürrem’in sevgilisine yazdığı mektuplarda yer alan samimi hitap ifadeleri yanında kitaba adını veren ‘Gönderilmeyen Aşk’ (G.A., s. 39) ifadesi eser içerisinde Anberin’in yazdığı bir kitabı da ifade ettiğinden simge değeri taşır.

Hayal Takımı’ndaki dil kullanımını da bahsi geçen eserlerden farklı değildir. Kısa ve anlaşılır cümleler içerisinde genelde Türkçe sözcükler kullanılmasına karşın kişi kadrosunun seçildiği kesimlerin farklı olmasından dolayı özel isimlerdeki farklılık dikkati çeker. İlk üç eserinin kahramanlarından olan Kurt Seyit’in burada da ortaya çıkması simgesel değerini arttırır. Ayrıca yaptıkları olağanüstü yolculukta diğer bütün eserlerde önemli bir yere sahip olan müzik ile ilgili terimler yine onlara eşlik etmektedir.

“O ana dek dinlemiş oldukları arp, lir, flüt, ksilofon seslerine bu defa çello ve keman nağmeleri katılmıştı.” (H.T., s. 205).

Benzer özelliklerin öyküleri için de geçerli olduğu söylenebilse de yabancı sözcük ve kahramanların romanlar kadar çok verilmediği öykü kitabında “La Nuit de Sirena” gibi İngilizce adlandırılmış bir hikâye yer alırken içerik olarak son derece yalın bir dil kullanılır. Bütün eserlerinde benzer dil özelliklerine rastlanan Bezmen’in dil anlayışı genel anlamıyla milli sınırlar içerisinde ifade bulur. Kullanılan yabancı sözcükler ya özel isimler ya da zorunlu kullanımlarından dolayı anlamlarıyla birlikte verilen ifadeler olduğu için dilin yapısına zarar verici nitelikler taşımaz. Son derece kısa ve sade cümlelerle ifade edilen anlatım içerisinde kimi zaman abartıya kaçmayan devrik ifadelerle anlatımın sanatsal yönü güçlendirilmeye çalışılır. Resimle ilgili terimler yanında neredeyse eserlerin tümünde müzikle ilgili ifadeler kullanılır. Samimi hitap ifadeleri oldukça sık kullanılırken argo ve küfürlü ifadelere mümkün olduğunca az yer verilir. Yazım ve noktalama, kelime ve ifade, dilbilgisi sapmaları gibi dil sapmalarına rastlanmayan eserlerde kelimeler genelde konu edilen sınıfın yaşam tarzını yansıtabilecek şekilde seçilir.

Modern anlatım teknikleri kullanılırken yapı ile içerik arasında uyum dikkat çeker. Anlatılana olduğu kadar anlatım biçimine de dikkat eden yazar titizlikle seçilen kelimeler kullanır. Dinamik anlatım içerisinde güzel duygularla oluşturulan sözcükler ön plana çıkar. Kahramanların genelde olumlu kişiler olması kullanılan güzel sözcüklere katkı sağlar.

2.3.2.2.Üslup

Dil değil, dilin kullanılış tarzı; konu değil, konunun işleniş biçimi; içerik değil, anlatılış yolu²²³ olan üslup Holland'a göre sanatçının kişiliğini yansıtır.²²⁴ Yazarın duyuşal evrenini sözcükler arasına yayarak sanatçının okuyucu tarafından tanınmasını sağlayan önemli unsurlardandır.

Üslup dili özel ve özgün bir kullanım biçimi olarak tanımlanırken konuyu ifade ediş, dile getiriş tarzı olarak görülebilir. Kişinin duygu, düşünce ve hayallerini sözle ya da yazıyla kendine has bir tarzda dile getirişidir. Yazarın kendine özgü tutumuyla oluşurken 'Romancı, romanı nasıl anlatıyor?' sorusunun cevabını verir. İnsan sayısınca dünya olduğu düşünöldüğünde üslubu romancının dünya görüşü, hayat tarzı, olaylara bakış açısı yönlendirdiği için ferdî üsluplar ön plana çıksa da dönem ve nesil üslupları da söz konusu olabilir. Sıradan konuları bambaşka bir şekilde sunmayı mümkün kılan üslup, esere okuyucunun ilgisini uyandıracak nitelikleri kazandıran temel unsurdur. Aynı romanda birden çok üslup türüne yer verilebilecekken hâkim olan genel bir üslup türü olmalıdır. Avam, bilinç akımı, dramatik, düşünce, efsaneci, eleştirel, epik, havas, hiciv, hitabet, mecazi, mizahi, nesnel tasvir, sanatkarane, tahlilci, yalın üslup gibi türleri olan üslup incelenirken söz oyunlarımla mı yoksa fikirle mi ulaşılmaya çalışıldığı; özgün ve hareketlimi yoksa kuru ve yavan mı olduğu gibi sorular sorularak anlatım tutumu tespit edilebilir²²⁵.

Metinde ortaya çıkan değerler sistemini dilin özelliklerinden hareketle tespit etmeye çalışan üslup²²⁶ konusunda belirtilen dilsel özellikler eserler üzerinde tespit edilerek Bezmen'in ağırlıklı olarak hangi üslup çeşitleri üzerinde yoğunlaştığı belirlenmeye çalışılacaktır.

Kurt Seyt & Shura, *Kurt Seyt & Murka*, *Mengene Göçmenleri* gibi tarihî nitelik taşıyan ilk romanlarından başlanacak olursa, sade ve anlaşılır dili, kısa cümleleriyle yalın üslup dikkati çeker. Eserin tamamına hâkim olan yalın üslubun yanında kahramanların düşüncelerini yansıtmakta kullanılan bölümlerde tahlilci bir üslup kullanılır. Sebep ve sonuçlarıyla ortaya koyulan olaylar irdelenirken her şey bir sebebe bağlanır. Kurt Seyit'in Shura ile yaşadıklarından sonra Mürvet ile evlenmesini açıklayan ifadeler buna örnek olabilir.

²²³ Ahmet Çoban. (2004). *Edebiyatta Üslup Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara

²²⁴ Oğuz Cebeci, (2009). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*, İthaki Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, s. 187.

²²⁵ Nurullah Çetin. (2011). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, 9. Baskı, Ankara, s. 271-299.

²²⁶ Şerif Aktaş. (1998). *Edebiyatta Üslup ve Problemleri*, Akçağ Yayınları, Ankara. s. 27.

“Bak istediğin gibi bir Türk kıızıyla evlendim baba. Sen de içkime ses çıkarma artık.” (K.S.M., s. 242).

Aynı şekilde Mürvet’in tüm isteklerine rağmen gelecek için birikim yapmaktan kaçmasının daha önceki varlığını Rusya’da bırakmış olmasına bağlanması gibi daha birçok ifade tahlilci üsluba örnek olarak gösterilebilir. Yine aynı örneklerde çevresiyle uyum sorunları yaşadığı görülen Seyit’in yaşadığı çatışmalar aktarılırken dramatik üslup da kullanılır. Mürvet’in de gelişim süreci içerisine gerek ailesiyle, gerek kocasıyla yaşadığı çatışmaları aktaran ifadeler dramatik üslubu güçlendiren kişinin yanlışları ve doğrularıyla birlikte sunulduğu ifadelerdir.

“ Mürvet için Seyit, çocukluk masallarının devamını getiren bir masal perisiydi; mutluluklarına gölge düşüren acıyı, yoksulluğu, kaygıları da beraberce yaşayacağı prensi. Seyit için ise, Mürvet artık bir başka yolculuğa izin vermeyen kaderinin en son durağında buluşturduğu sevgi şansıydı. Kaprisleri, bağınazlıkları, gözyaşları bol bir rastlantıydı ama beraberinde sevgi olduğundan emindi.” (K.S.M., s. 337).

Bir Gece Yolculuğu’nda ise yalın üslubun yanında Nermin’e olağanüstü olayları yaşatan bilinçaltının aktarıldığı bilinç akımı üslubu dikkat çeker. Yaşadıkları olaylar içerisinde okunan eserlerin kılavuzluğu yanında bilinçaltı tarafından oluşan kahramanların ve olayların etkili olduğu görülür.

“Gözlerimi kapayıp, iskemleye tüm ağırlığına çöken vücudumun yer çekiminden kurtuluş hissini algıladım. Bir müddettir yaşayacaklarının etkisiyle zaten heyecanla kıpır kıpır beynimin arka loblarını yelpazelemekte olan zihnimin kanatları büyüdü büyüdü ve beni bir kuştüyü hafifliğindeymişçesine bulut bulut sarmaladı...” (B.G.Y., s. 27).

Kitapların bilinçaltında oluşturduğu etkilerle yaşanmaya başlayan olayların gerçekliğe dönüştürülmesi kahramanların iç dünyasını yansıtan bilinç akışı yanında olağanüstü unsurların ifadeleriyle efsaneci üslubu da belirginleştirir.

Olayların görünen gerçek sebepleri yanında ilahi unsurlarında belirleyici olduğu görülen *Sır ve Aurora’nın İncileri* adlı romanlarda Hüma’nın incilere sahip olması, torun Hüma’nın kocasının bebek Aurora’nın babasına benzemesi gibi durumların anlatıldığı bölümler efsaneci üslubu yansıtır.

“ ‘Aman Tanrım!’ diye inanılmaz bir mırıldanışla yatağa oturma ihtiyacı hissetti. Tablodaki erek, neredeyse kocasının bir kopyasıydı.” (A.İ., s. 285).

Yine tüm eserlerde kullanılan kısa ve sade cümlelerle kullanılan yalın üslup yanında kahramanların ait olduğu zümrenin sonucu olarak ön plana çıkan Havas üslubu her iki eserin de tamamında görmek mümkündür. Eğitilmiş, kültürlü, görgülü, sosyal ilişkileri düzenli, ince, kibar, nazik insanların konuşma biçimleriyle yansıtılan üslup kahramanların yaşama tarzını da yansıtır.

“Parça bittiğinde salonda herkes ayağa kalkmış, ‘Bravo!’nidalarıyla onları alkışlıyordu. Feretti, nazıkçe, hafif bir dokunuşla, Celeste’ in elini avucuna aldı ve dudaklarına doğru götürdü. Heyecan içinde, dudaklarının, onun eline değmesini bekledim. Ama o, kibarlık gereği reveransını tamamlamadı ve Celeste’i az önce oturduğu kanepeye kadar getirip bıraktı.” (S., s. 60).

Kişilerin fiziksel özellikleri ile mekân ve eşyalar için kullanılan tasvirler dikkate alındığında belirginleşen nesnel tasvir üslubunun da önemli bir yere sahip olduğu eserde güzel olan her şey fotoğraf gerçekliğiyle sunulmaya çalışılır. Lusitania’ya ait olan tasvirlerin yer aldığı satırlar birçok örnekten sadece birisidir.

“Birinci sınıfın yemek salonu, başlı başına bir saray şatafatı taşıyordu. Ama zenginliği, renk cümbüşü ve stil karmaşasından gelmiyordu. Tam aksine, beyaz ve varak tavanlarla duvarların dışında hakim renk ‘vieux rose’, gülkurusuydu. Giriş, ana yemek salonunun bir üstünde, asma balkona uzanan fuaye katındaydı...” (S., s. 236).

Sırça Tuzak ve Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası romanlarında da tümünde olduğu gibi yalın üslubun yanında tarihi nitelik taşıyan ilk üç eserindeki tahlilci üslup yine kullanılır. Selçuk’un kötülükleri sonucu iletişime geçebildiği şeytanı, kendi karakterinden dolayı çevresine toplanan eşi Ziyet’in de dâhil olduğu çıkarıcı insanlar bir sebep sonuç bağlantısı içerisinde sıralanır.

“Ziyet için hayâlindeki ilk büyük etap gerçekleşmişti ama iş burada bitmiyordu. Evlilik müessesesinin garantisine girmişti bir kez. Bundan sonra Selçuk onu bıraksa bile öyle bedava bırakamazdı. Her halükârda geleceğini ödetirdi kendisini boşayan erkeğe ama esas önemli olan evliliği olabildiğince sürdürebilmek ve nemasından olabildiğince istifade edebilmektir.” (S.T.2Ş.İ., s. 127).

İyilerin ve kötülerin ruhsal özellikleriyle en uç noktalarda ifade edildiği romanlarda Selçuk’un kötülüğü ile şeytanın dahi şaşırtması abartılı ifadelerle kullanılan hiciv üslubunu yansıtır. Şeytanı tarafından da ironik bir şekilde alaya alınarak kullanılan hiciv üslubu ikinci eserde daha açık olarak gözlenir.

“ ‘...Sen şeytana pabucunu ters giydirirsin...’ Sonra kahkahalarla gülmeye başladı. ‘Neler diyorum ben? Bir an için bana şeytan olduğumu bile unutturdun. Helal olsun sana!’ ”(S.T.2Ş.İ., s. 287).

Çevresi ile olduğu gibi şeytanı ile de çatışma yaşayan Selçuk’un kendi dışında hiçbir şeye tahammülü olmayan yapısı dramatik bir üslupla yansıtılırken yanlışlar ön plana çıkarılarak Selçuk’un doğru bir davranışına yer verilmez. Çok farklı üslupların bir arada kullanılabildiği eserde kişilerin iç dünyaları duygu ve düşünceleriyle ön plana çıkarken, dış tasvirler çok önem taşıyorsa da kimi zaman yapılan küçük tanıtlar ile mekân ve eşya tanıtları nesnel tasvir üslubunun da kullanıldığını gösterir. Ayrıca ölmüş olan Seher Verdar’ın Anberin’e görünerek yardımcı olması, Selçuk’un sonunda dilenciye dönüşmesi, Anberin’in çizdiği

resimde şeytanın gözünü boyarken Selçuk'un da gözünde yanma hissetmesi efsanevi üslupla oluşturulan bölümlerdir.

“... Selçuk, kapıyı kaparken birden sol gözündeki bir yanmayla irkildi. İniltiyle kapıyı bırakıp ellerini gözlerine götürdü... Odasındaki banyoya doğru koştu, musluğu açtı ve gözkapasının içini yıkamaya çalıştı... Sol gözü buz mavileri içerisinde bir alev topu olmuştu...” (S.T.2Ş.İ., s. 267).

Bizim Gizli Bahçemizden'de yine mevcut çevrenin etkisiyle kullanılan havas üslubu eğitilmiş ve kültürlü bir çevrenin mensubu olan kişi kadrosunun etkisiyle belirginleşirken kullanılan dildeki sadelik ve cümlelerin kısalığı ve basitliğiyle oluşan yalın üslup eserin tamamına hâkim olduğundan daha dikkat çekicidir. Bunların yanında ilişkilerine karşı olanlar üzerine kullanılan ifadelerin çoğunda eleştirel üslupla da karşılaşılır.

“Hatırlıyorsun değil mi birtanem, konken masasında bahse girenleri, bizim birlikte yapamayacağımız üzerine.” (B.G.B., s. 130).

Kocasının ölümü üzerine yaşadığı iç dünyasını yansıtan, geçmişte kalan hikâye dışındaki bölümlerde ruhsal durum üzerine yoğunlaşarak bilinç akışı üslubu kullanıldığı görülür.

“Şaşırtıyor beni hüznüm, hiç güvenilmiyor. Onu tam kadifelere sararak yumuşatmış ve dizginlemişken, ortaya çıkıveriyor tekrar, iki tarafı da keskin bıçak gibi; yüreğimi, ruhumu, şahrem şahrem kesiveriyor kanatlarımı sonra. Öylesine acımasız ki sessiz kaldığı zamanların acısını çıldırarak çıkarıyor...” (B.G.B., s. 188).

Anber'in bilinç ve bilinçaltını sergilemeye çalışan *Gönderilmeyen Aşk* romanında kahramanın ruhsal durumu yansıtılmaya çalışılırken bilinç akımı üslubu hissedilir. Dış zaman ve mantıktan bağımsız hareket eden Anber ve onun yarattığı kahramanların yaşamları arasında bağlantı, aslında onları yazan Anber'in iç dünyasını yansıtan bir araçtır. Yer yer bilinçaltıyla yaşadığı çatışmalara dahi rastlanır.

“Aptallık etme Hürrem! Demin sana ipuçları bıraktım satır aralarına. Hâlâ kapılmış gidiyorsun. Hem, hayatın saniyelerini, saliselerini sayıyorsun, önemseyip... Sonra şu yaptığına bak...” (G.A., s. 175).

Ağırlıklı olarak bilinç akımı üslubunu kullanılmasına rağmen çoğu zaman süssüz ifadelerle fikirlerin aktarılması düşünce üslubunu ön plana çıkarır. Bu düşünceler bildirme ifadeleri ile kullanılır.

“Nekadar güzel. Ben New York'a aşığım. Ama İstanbul... o bir tutku. Bir gün hayatımı bu iki şehir arasında paylaştırarak yaşamak isterim doğrusu.” (G.A., s. 17).

Diğer eserlerdeki yalın üslubun dilin kullanılmasındaki sadeliğiyle, havas üslubun da kahramanların ait oldukları çevrenin etkisiyle belirginleştiği görülür. Çok sınırlı olarak nesnel tasvir üslubu mekân tasvirlerinde kullanılır.

“Balkondaki masanın simetrisini çok az şey bozuyordu. Kenarda, mumlar üzerinde sıcak duran spagetti a la marinera servisi, Cabernet şarap şişesi ve ufak detaylar dışında her şey, neredeyse aynadan yansıma görüntüsü veriyordu.” (G.A., s. 156).

Epik üslupla oluşturulan *Hayal Takımı*'nda olaylar gerçekçi yaklaşımdan uzak olarak insanüstü güçlere sahip olan olağanüstü kahramanlar aracılığıyla aktarılır. Olayların ilerlemesinde normal kahramanlar dışında olağanüstülüklerin etkisi açık olarak görülse de Kurt Seyit'in dramatik boyutu önem taşımaz.

“ ‘Merak etmeyin,’ dedi, ‘Sizlerle buluşmak için saati nasıl hızlandırdıysam, aynı şekilde geri alabilirim. Böylece benimle olduğunuz zaman dilimi sanki hiç geçmemiş gibi olur.’ ” (H.T., s. 101).

Olayların ilerleyişindeki fizikötesi etkenlerin efsanevi üsluba da yaklaştığı eserlerde, soruların cevapları doğüstü güçler aracılığıyla ortaya çıkarılır.

Eserlerinin tümünde yalın üslubu etkili kullanan Bezmen, basit ve kısa cümlelerle okuyucunun güçlük çekmeden anlayabileceği eserler oluşturmayı başarır. Aynı zamanda seçkin kesimi temsil eden kahramanların ifadelerinde görülen havas üslup da bütün eserlerde karşılaşılabilecek üslup türlerindedir. Yer yer fiziksel özellikleriyle tanıtılan kahramanlar ve mekânlar yansıtılırken kullanılan nesnel tasvir üslubu değişmeyecek sabit unsurları da okuyucuyla buluşturmakta kullanılır. Kişi, mekân ve eşya tasvirlerinde yer alan dramatik üslup da hemen bütün eserlerin de az da olsa kullanılır. Bunlar dışında kimi eserlerinde yer yer karşılaşılan tahlilci, eleştirel, efsanevi, bilinç akımı gibi üsluplar yazarın kullandığı diğer üsluplardır. Özgün ve hareketli olarak kullanılan dille sergilenen anlatım tutumu, kullanılan üslubun daha başarılı bir şekilde esere yansımalarını sağlar. Söz oyunlarına pek yer vermeyen ifadeler içerisinde olaylar aracılığıyla ulaşılmaya çalışılan fikirler ustalıkla yansıtılır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu tez hazırlanırken, ilk önce yazarın yaşamı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiş, daha sonra incelenen eserlerinin özetleri aktarılmıştır. Ardından romanları metin inceleme yöntemlerine göre tahlil edilerek anlatıcı, içerik ve anlatma yöntemlerine göre sanatçının tutumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece incelenen yazar olan Nermin Bezmen'in romanları biçim ve içerik bakımından ayrıntısıyla irdelenerek Bezmen'in sanat anlayışı ve romancılığı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

4. DEĞERLENDİRME

1954 doğumlu olan ve ilk eserini 1991 yılında edebiyat dünyasına sunan Bezmen çoğunluğu roman türünde olmak üzere biri şiir, biri deneme, biri öykü ve ikisi biyografi türünde toplam on altı esere sahiptir. Ancak roman türündeki eserleriyle adını duyurarak edebiyat dünyasında yer edinen yazarın romanları üzerine yoğunlaşan çalışmada anlatıcı, içerik, anlatma yöntem ve örgeleri dikkate alınarak Bezmen'in romancılığı irdelenmiştir.

Klasik, romantik ve modern unsurları bir arada barındıran Bezmen'in romancılığı, tarih ve toplumsal yaşam içerisinde kendisine yer bulan kahramanlarıyla günümüz okurları üzerinde etkili olmaktadır. Düşüncenin yanında duygulara da başarılı bir şekilde hitap edebilen romancı okuyucu üzerinde yeni düşünceler ortaya çıkararak topluma ışık tutmayı başarır.

SONUÇ

Tarısal konumlu gözlemci anlatıcıyı ön plana çıkaran Bezmen'in romanlarında öznel bir tutumla kahramanları hakkında düşünceler açığa çıkarılır. Anlatma ve gösterme yoluyla aktarma tekniklerinin her ikisi de kullanılırken alt zamanlar içerisinde yer verilen öznel anlatıcı aracılığıyla özdeş öznenin yer aldığı eserler kahraman tarafından yazılan mektuplarla oluşturulur. Kişiliğini ve bakış açısını romanlarında açık olarak sezdiren yazarın sempati ile yaklaştığı kişiler hissedilir.

Tarihi konuların baskın olarak görüldüğü eserlerde izlek önceden belirlenerek telkin edilmeye çalışılır. Planlanan iletinin ve okuyucu tarafından algılanan iletilerin arasında çağın hâkim anlayışı olan yabancılaşma temasına duyarsız kalınmaz. Kapalı tezin ağırlıklı olarak kullanıldığı örnekler kurgu gücünü ortaya çıkarılırken yaşam sorgulanır. Anın yaşanması gerektiği tezi, kahramanlar tarafından hissettirilir. Aşk teması etrafında gelişen bütün eserlerinde, aşkın insana her şeyi yaptırabileceği tezi net olarak görülür.

Bezmen'nin nesnel zaman kullanımı konusundaki çeşitlilik olay ve kişilerin kurgusuna göre değişirken nesnel zamana ihtiyaç duyulmayan eserlerde vaka zamanı ile gerekli işlevsel unsurlar yerine getirilir. Alt ve üst zaman anlayışıyla oluşan iki kademeli farklı zaman akışları içerisinde gelişen olaylar birbiriyle kesişen özellikleriyle dikkat çeker. Tarihi romanlarında geçmişe doğru genişleme şeklinde kullanılan ikili zaman, tarihi nitelik taşımayanlarda ise gerçek zamandan ayrılarak oluşan hayali bir zaman dilimiyle ortaya çıkar. Dönüşümlü zaman çizgisi önem kazanırken zaman geçişleri geriye dönüşlerle sağlanır ve böylece zaman kullanımındaki tekdüzelik kırılmış olur. Teknik niteliklerden çok işlevsel amacıyla ön plana çıkan zaman anlayışında, yıpratıcı etki yanında yenilenme ve gelişmenin bir araç olarak görülmesi sağlanır.

Açık mekânlar fonksiyonel özellikleriyle uzun tasvirlerden arındırılmış, olayların akışı sırasında kahramanın ruh halini yansıtan ve etkileyen nitelikleriyle gerçek coğrafi mekânlardır. En fazla dikkati çeken açık mekân olarak İstanbul

yazarın yaşadığı şehir olması dolayısıyla öne çıksa da kahramanların üst sınıf insanlardan oluşmasının mekânsal yansıması olarak farklı ülkelere ait şehirlere de yer verilir. Kapalı mekânlar ise genelde bahçe veya balkonlarla açık mekân ile bütünleştirilir. Ana mekân dışında kullandığı diğer mekânları da belli bir sınıf olgusu içerisinde, kahramanların yaşam standartlarına uygun olarak kullanarak gelir düzeyi realist bir yaklaşımla yansıtılır.

Anlatıcı tarafından tanıtma yöntemi kullanılan eserlerde kahramanların birbirini tanıtması da söz konusu olurken uzun tanıtım bölümlerinden ziyade kısa ifadeler kullanılır. Anlatılan olayların niteliğine göre değişen kişi tanıtımları hikâyelerinde de aynı çeşitliliği gösterirken klasik romandan çok modern roman kullanımlarına uyan özellikler gösterir. Kişilik gelişimine oldukça önem verilen eserlerinde hayatın insanlara sunduğu yaşam karşısında gösterilen değişim ve gelişim yanında doğuştan gelen biyolojik yapı da dikkat çeker. Gerçek hayattan beslenen kişi kadrosunda belirgin özelliklerin sentezlenerek bir arada toplandığı kişiler özellikle tarihi nitelik taşımayan eserlerde daha yoğun kullanılır. Kadın kahramanların ön plana çıktığı eserlerin yanında diğer eserlerde de kadın kahramanların olay üzerindeki ağırlığı hissedilir. Yaşamı sorgulayıcı nitelik taşıyan ve psikolojik derinliğiyle ortaya koyulan bayan kahramanlar yaşanılanların etkisiyle değişen psikolojik halleriyle ön plana çıkar. Sosyal hayat unsuru olarak çeşitli meslek ve uğraşlarıyla var olan kadınlar çocukluktan yaşlılığa, zenginlikten fakirliğe geniş bir yelpaze içerisinde sunulur.

Roman isimlerine bakıldığında kahraman isimleri kullanılan romanların azınlıkta olduğu, olay odaklı isimlendirmelere daha fazla yer verdiği görülür. Merak unsurunu ön plana çıkarmayı amaçlayan bir gizem katılan isimler simgesel değerleriyle dikkat çeker. Eserlerin adıyla konuları arasında oldukça yakın bir ilgi bulunan romanların tamamında isim konuyu işaret eder. Her bölüm için ayrı başlık koyma yöntemini kullanılır ve bu başlıklar söz konusu bölümü özetleyecek şekilde oluşturulur.

Kişiler arası ilişkiler ağına dayalı olan olay örgüsüyle roman kişinin ruh dünyasını yansıtılırken, aksiyondan uzak bir örgü içerisinde sebep sonuç bağlantısına dayalı olan determinist yaklaşımla hareket edilir. Olay örgüsünün geçtiği dönemin belirgin özellikleriyle yansıtılmasının yanında geriye doğru genişlemelerle tamamlayıcı dönüşler yaparak kahramanların zihin yolculuklarının da olay örgüsü

içerisinde yerini alması sağlanır. Çarpıcı ve sürükleyici olayları iç içe geçmiş bir şekilde sunarken gerçek ile düş arasında geçişlere önemli yer verilir. Sıkı örülmüş olaylar bir araya getirilirken özet unsuru tarihi notları belirtmek amacıyla da kullanılır. İsteme, ayrılış, mücadele, buluş ve dönüş unsurların belirgin olarak gözlenebildiği olay örgüsü sebep sonuç ilişkisi içerisinde organik bütünlüğe dikkat edilerek sunulur. Çerçeve hikâye tekniğine yer verilse de, merkezi gerilim unsuru barındıran eserlerde mekanik yapılaşma etkin olarak kullanılmaz.

Gerilim unsurlarında oldukça etkili olarak kullanılan iç çatışmaların yanında daha çok kişisel boyutta yaşanan sosyal çatışmaların yer aldığı görülür. Ana ve ara düğümlerin ustaca kullanıldığı eserlerde her zaman çözüme ulaşmayan düğümlerin yanında ölümle sonuçlanan çözümler de dikkat çekicidir. Çeşitli sonlandırma yöntemlerine yer verilirken, tamamlanmış sonlandırmalar yanında açık uçlu sonlandırma yönteminden yararlanır.

Tarihi nitelikleri ağır basan romanlarda yer yer birinci plana çıkarılan olaylar diğer eserde ikinci planda bırakılarak düşüncenin doğrulanmasında araç olarak kullanılır.

Metin ekleme yöntemine oldukça sık yer verilirken Epigraf, mektup ve tarihi belge teknikleri ön plana çıkar. Metin dönüştürme yönteminde ise daha çok çağrışımsal göndermeler ile içerik aktarımı dikkati çeker. En dikkat çekici özellik ise kendi eserleri arasındaki bağlantıdır. İçerik ve yapıdaki bu uyum olaylar arasındaki bağlantılarla daha da güçlendirilerek eserlerin tamamının bir bütün gibi görülmesi sağlanır. Kendi içlerindeki bütünlükle birlikte bütün romanlar arasında kurulan bu organik bağlantı roman dışındaki eserleriyle de sağlanır.

Gerçekliğe dayalı kurgu çeşitlerinden tarihi kurgulama yöntemi ve yaşamöyküsel kurgulama yönteminin kullanıldığı görülür. Macera ve fantastik roman özelliği gösteren eserlerinde dahi tarihi niteliklerin ön plana çıkması dikkat çekicidir.

Dil anlayışı genel anlamıyla millî sınırlar içerisinde ifade bulur. Kullanılan yabancı sözcükler ya özel isimlerden ya da zorunlu kullanımlarından dolayı anlamlarıyla birlikte verilen ifadeler olduğu için dilin yapısına zarar verici nitelikler taşımaz. Son derece kısa ve sade cümlelerle ifade edilen anlatım içerisinde kimi zaman abartıya kaçmayan devrik ifadelerle anlatımın sanatsal yönü güçlendirilmeye çalışılır. Resimle ilgili terimler yanında neredeyse eserlerin tümünde müzikle ilgili ifadeler kullanılır. Samimi hitap ifadeleri oldukça sık kullanılırken argo ve küfürlü

ifadelere mümkün olduğunca az yer verilir. Yazım ve noktalama, kelime ve ifade, dilbilgisi sapmaları gibi dil sapmalarına rastlanmayan eserlerde kelimeler genelde konu edilen sınıfın yaşam tarzını yansıtabilecek şekilde seçilir.

Anlatılana olduğu kadar anlatım biçimine de dikkat edilirken titizlikle seçilen kelimeler yalın üslubun etkili bir biçimde kullanılmasını sağlar. Basit ve kısa cümlelerle okuyucunun güçlük çekmeden anlayabileceği eserlerde kişi, mekân ve eşya tasvirlerinde yer alan dramatik üslup yanında tahlilci, eleştirel, efsaneci, bilinç akımı gibi üsluplar yazarın kullandığı diğer üsluplardır. Özgün ve hareketli olarak kullanılan dille sergilenen anlatım tutumu, kullanılan üslubun daha başarılı bir şekilde esere yansımaları sağlar. Söz oyunlarına pek yer vermeyen ifadeler içerisinde olaylar aracılığıyla ulaşılmaya çalışılan fikirler ustalıkla yansıtılır. Bu fikirler millî değerler ve Türklük kaygısından ziyade daha hümanist olarak insanlık dramı üzerine şekillenen ve aşk duygusuyla biçimlenen fikirlerdir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ş. (1998a). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, 3. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Aktaş, Ş. (1998b). *Edebiyatta Üslûp ve Problemleri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Aktaş, Ş. (2011). *Edebiyat ve Edebi Metinler Üzerine Yazılar*, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara.
- Aktok, Ö. & Bal, M. (2010). *Heidegger, Çevirenler: Özgür Aktok vd, Doğubati Yayınları*, İstanbul.
- Aktulum, K. (2007). Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık, *Frankofoni*, 19: 355-378.
- Aktulum, K. (2008). Metinlerarasılık Bağlamında Yazın ve Felsefe İlişkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Felsefe Dergisi*, 5: 125-167.
- Antakyalıoğlu, Z. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Bachelard, G. (2008). *Uzamın Poetikası*, İthaki Yayınları, İstanbul
- Bezmen, N. (1991). *Uyandıran Aşk*, Doğan Ofset, İstanbul.
- Bezmen, N. (1995a). *Zihnimin Kanatları*, Yaylacık Matbaası, İstanbul.
- Bezmen, N. (1995b). *Mengene Göçmenleri*, Yaylacık Matbaası, İstanbul
- Bezmen, N. (1997). *Turkuaz'a Dönüş*, Emre Matbaası, 2. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2000). *Bir Gece Yolculuğu*, PMR Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2002). *Fuad Bezmen*, PMR Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2009). *Bizim Gizli Bahçemizden*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul.
- Bezmen, N. (2010a). *Kırk Kırık Küp*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2010b). *Gönderilmeyen Aşk*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul.
- Bezmen, N. (2011a). *Hayal Takımı*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul.
- Bezmen, N. (2011b). *Aurora'nın İncileri*, Remzi Kitabevi, 14. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2011c). *Sır*, Remzi Kitabevi, 24. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2011d). *Sırça Tuzak*, Remzi Kitabevi, 8. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2011e). *Sırça Tuzak 2 Şeytanın İflası*, Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul.
- Bezmen, N. (2012a). *Kurt Seyt-Murka*, PMR Yayıncılık, 28. Baskı, İstanbul.
- Bezmen, N. (2012b). *Kurt Seyt-Shura*, PMR Yayıncılık, 40. Baskı, İstanbul.
- Bourneur, R. Quillet, R. (1989). *Roman Dünyası ve İncelemesi*, Çeviren: Doç. Dr. Hüseyin Gümüş, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Cebeci, O. (2009). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*, İthaki Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Collingwood, R. G. (2010). *Tarih Tasarımı*, Çeviren: Kurtuluş Dinçer, Doğu Batı Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- Çelik, Yakup. (2002). *Sait Faik ve İnsan*, Akçağ Yayınları, Ankara
- Çeri, B. (2001). *Tarih ve Roman*, Can Yayınları, İstanbul.
- Çetin, N. (2010). *Edebiyat ve Bilinç*, Öncü Kitap, Ankara.
- Çetin, N. (2009). *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Kitap, Ankara.
- Çoban, A. (2004). *Edebiyatta Üslûp Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara
- Çokum, S. (2012). *Bizim Diyar*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Çüçen. A.K. (2003). *Heidegger'de Varlık ve Zaman*, ASA Yayınları, 3. Baskı, Bursa

- Dağcı, C. (2011). *O Topraklar Bizimdi*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul.
- Deleuze, G. (2006). *Bergsonculuk*, Çeviren: Hakan Yücefer, Otonom Yayıncılık, İstanbul.
- Eagleton, T. (2011). *Edebiyat Kuramı*, Çeviren: Tuncay Birkan, Ayrıntı Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- Ecevit, Yıldız. (2013). "Aşk (Olsun) Romanları", *Kurmaca Bir Dünyadan*, İletişim Yayınları, İstanbul, ss. 55-84.
- Freud, S. (1996). *Beş Konferans ve Psikanalize Toplu Bakış*, Çeviren: Kâmuran Şipal, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Freud, S. (1996). *Psikanaliz Üzerine*, Çeviren: Kâmuran Şipal, Cem Yayınevi.
- Girard, R. (2007). *Romantik Yalan ve Romansal Hakikat*, Çeviren: Arzu Etensel İldem, Metis Yayınları, İstanbul.
- Göğebakan, T. (2004). *Tarihsel Roman Üzerine*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Gümüş, S. (2012). *Çözümleyici Eleştiri*, Can Yayınları, İstanbul.
- Gündoğdu, A.E. (2013). Metinlerarasılık Bağlamında Tahsin Yücel'in 'Yalan' Adlı Romanı, *Turkish Studies*, 7/4:1893-1903.
- Komasyon. (1998). *Türkçe Sözlük 1-2*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 9. Baskı, Ankara
- Kundera, M. (1989). *Roman Sanatı*, Çeviren: İsmail Yerguz, AFA Yayıncılık, İstanbul.
- Lukacs, G. (2008). *Tarihsel Roman*, Epos Yayınları, Ankara.
- Matthews. B. (1901). *The Historical Novel*, Charles Scribner's Sons, New York.
- Moran, B. (1990). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*, Cem Yayınevi, 7. Baskı, İstanbul.
- Moran, B. (2002). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 1*, İletişim Yayınları, 12. Baskı, İstanbul.
- Moran, B. (2004). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 2*, İletişim Yayınları, 10. Baskı, İstanbul.
- Moran, B. (2005). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış 3*, İletişim Yayınları, 13. Baskı, İstanbul.
- Moran, B. (2008). *Edebiyat Üzerine*, İletişim Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Narlı, M. (2007). *Roman Ne Anlatır*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Özdemir, E. (1979). *Türk ve dünya Edebiyatı Üzerine Notlar*, Turizm Tanıtma Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Özdemir, E. (1998). *Eleştirel Okuma*, Ümit Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara.
- Pamuk, O. (2011). *Saf ve Düşünceli Romancı*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Rifat, M. (2012). *Roman Kurgusu ve Yapısal Çözümleme*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Sarı, A. (2008). *Psikanaliz ve Edebiyat*, Salkımsöğüt Yayınları, Ankara.
- Stevick, P. (1988). *Roman Teorisi*, Çeviren: Doç. Dr. Sevim Kantarcıoğlu, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Soğukömeroğulları, M. (2011). Tiyatro İle Tarihten Milliyetçiliğe: Türkiye'de Attila, *Turkish Studies*, 6/3:1509-1533.
- Soğukömeroğulları, M. (2012). Metal Fırtına 4 Turan Romanında Metinlerarası İlişkiler, *Turkish Studies*, 7/2:951-961.
- Tekin, M. (2010). *Roman Sanatı*, Ötüken Yayınları, 8. Baskı, İstanbul.
- Timuçin. A. (2004). *Felsefe Sözlüğü*, Bulut Yayın Dağıtım, 5.Baskı, İstanbul.
- Tunalı, İ. (2010). *Estetik Beğeni*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Tural, S. (2003). *Zamanın Elinden Tutmak*, Yeni Asya Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- Uğur, Veli. (2013). "Edebiyatta Erotizm", *1980 Sonrası Türkiyede Popüler Roman*, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 160-169.

- Yalçın, A. (2002). *Cumhuriyet Dönemi Türk Romanı (1920-1946)*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Yalçın-Çelik, S.D. (2005), *Yeni Tarihselcilik Kuramı ve Türk Edebiyatında Postmodern Tarih Romanları*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Yılmaz, A. (2010). Romanlardaki Aşkı Arayan İki Roman Kahramanı Emma ve Bihter, *Roman Kahramanları*, 2: 69-77.
- Yılmaz, D. (2011a). *Roman Kavramı ve Türk Romanının Doğuşu*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, D. (2011b). *Roman Sanatı ve Toplum*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- <http://buyukkulupdergisi.com/roportaj/nermin-bezmen/> (11.12.2013).
- [http://en.wikipedia.org/wiki/E. Remington and Sons](http://en.wikipedia.org/wiki/E._Remington_and_Sons) (30.11.2013).
- [http://en.wikipedia.org/wiki/Montserrat Caball%C3%A9](http://en.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Caball%C3%A9) (06.10.2013).
- <http://pazarvatan.gazetevatan.com/haberdetay.asp?hkat=1&hid=21844#.UpI4OTR59Kw.facebook> (24.11.2013).
- [http://tr.wikipedia.org/wiki/Aya %C4%B0rini Kilisesi](http://tr.wikipedia.org/wiki/Aya_%C4%B0rini_Kilisesi) (06.10.2013).
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hadrianus> (01.10.2013).
- [http://tr.wikipedia.org/wiki/Nermin Bezmen](http://tr.wikipedia.org/wiki/Nermin_Bezmen) (12.10.2013).
- [http://tr.wikipedia.org/wiki/III. Amenhotep](http://tr.wikipedia.org/wiki/III._Amenhotep) (01.10.2013).
- <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-5202-37-koklerin-pesinde-iki-hayat.html> (20.10.2013).
- <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/349146/Louis-XVI-style> (03.11.2013).
- <http://www.dunya.com/bozkivotu-olmak-istemiyorum-159282h.htm> (02.11.2011).
- <http://www.hport.com.tr/medya/nermin-bezmen-in-sevisme-sahneleri-entellektuel-viagra-ayse-arman-soylesti> (08.12.2013).
- <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/22824986.asp> (26.10.2013).
- <http://www.posta.com.tr/PostaKarnaval/HaberDetay/Yeni-bir-aska-acigim--bunun-sebebi-Pamir-.htm?ArticleID=1473&PageIndex=2> (16.11.2013).
- http://www.radikalreferansarsivi.com/haber.aspx?HBR_KOD=129930 (07.12.2013).
- <http://www.sabah.com.tr/Egeli/2012/12/28/bezmenin-romani-tv-dizisi-olacak> (09.11.2013).
- http://www.sabah.com.tr/kultur_sanat/edebiyat/2009/08/19/aska_sik_bir_kadinim_nermin_bezmen (09.11.2013).
- http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/YasamaDair/2010/04/03/pamirden_sonra_beni_tasimak_da_kolay_degildir_bir_erkek_icin (09.11.2013).
- http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/YasamaDair/2010/04/03/tolga_ile_beraber_ligimi_ilk_gunden_cocuklarima_anlattim (09.11.2013).
- http://www.sabah.com.tr/Ekler/Cumartesi/YasamaDair/2010/04/03/tek_beklentim_guvenilir_bir_ask (09.11.2013).
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5273d469868b08.33623514 (08.10.2013).
- <http://www.1dunya.com/haber/8008-nermin-bezmen-yazdi-atv-yayinliyor.html> (02.11.2013).

EK

NERMİN BEZMEN İLE SÖYLEŞİ

Sizin için yazmanın nefes almakla eşdeğer olduğunu biliyoruz. Hiç nefesiniz daraldığı olur mu?

Evet, yazmak benim için solumakla gibi tabii bir ihtiyaç. Yazarken nefessiz kaldığım hiç olmadı ama heyecan ve coşkudan nefes almayı unuttuğum olur...

Eserlerinizde vazgeçemediğiniz unsurlar var mıdır? Bazı karakterler ve temalar açıkça görülse de okuyucu tarafından anlaşılmayan, sizin şifrelediğiniz unsurlar.

Vazgeçemediğim en gerekli unsur insan psikolojisinin derinliği. Karakterlerimin her şeyden önce ruh hallerini tespit edip, tüm hayatlarını ve romanın akışını etkileyecek olan psikolojilerini tenlerine giydirmeyi seviyorum. Aşk ve kendisine ait kalabilen güçlü kadınlar anlatmayı sevdiğimden. Bunun dışında her kahramanım kendi şifresiyle geliyor. Ben yazarken, okurlarım okurken çözüyorlar.

Resim sanatı ile edebiyat sanatı arasında bir karşılaştırma yapabilir misiniz?

Ben, çok küçüklüğümden beri sahip olduğum ‘sinestezya’ ile tüm duyularımı bir arada kullanarak ‘an’ı yaşadığımdan; görüntüler, sesler, kokular, dokular bende kaynaşmış olarak iz bırakır. Yani, bir resme baktığımda müzik duyarım, bir tat gelir dilimin ucuna, bir hikâye yazarım, kokular alırım. Müzik dinlerken zihnimin kanatları uçurur bir mekâna, buluşturur birileriyle. Bir masal dinlerim, rayihalar gelir burnuma. Tanıştığım birinin avucumdaki eli bana bir insanı anlatırken ses tonu bazen sirke, bazen yıllanmış bir Merlot şarabını, bazen lokumu hatırlatır. Dolayısıyla yazarken sürekli gözümün önünden geçen canlı tablolar, kulağımda fısıldayan sesler benimledir. Resmederken de her fırça darbesi bir melodiyi, bir kahramanımın sesini yansıtır. Ama buna mukabil, resim beni o çok

arzuladığım; “Bu dünyadan bozkır otu gibi gelip geçmemeliyim, iz bırakmalıyım.” Düşünceme yaklaştıramadı. Egomu tatmin etmekten uzak kaldı. Yazı bana bu doyumunu veriyor. Ürettiğimi yüzbinlerle paylaşabilmek, onların yüreğine dokunabilmek mutluluğunu yaşıyor.

Yazarken okurları düşünür müsünüz? Nerede nasıl tepki verebileceklerini kestirmeye çalışır mısınız? Mesela okuyucularınızın eserlerinizde yakalamasını istediğiniz imgeler var mıdır?

Ne yazacağım konuyu seçerken, ne de yazdığım süreçte, yüreğimin sesiyle seçtiğim olaya veya kahramanıma inanmış olmaktan ve onunla kucaklaşmaktan başka bir şey düşünürüm. Özellikle kurgu yazıyorsam, sayfalar arasında kendimle satranç oynamayı, kendimi şaşırtmayı seviyorum. Sanırım bu okuruma da yansıyor.

Romanlarınızdaki kahramanların öykülerde hatta şiirlerde de karşımıza çıkması sizin açınızdan ne kadar önemli olduklarını gösteriyor elbette. Ancak bunu dışında farklı nedenler var mı?

Şiir kitabımı iki çok büyük şairimize okutmuştum. Necati Cumalı ve Nejdet Evliyagil. Her ikisinin de söylediği şeydi: Nermin, harika izlenimler ve duygular yüklü şiirlerinde. Neden hikâye ya da roman yazmayı denemiyorsun?” Bilmedikleri o sırada Kurt Seyt & Shura’yı yazıp bitirmiş olduğumdu. Manzum şiirlerimi bu sebepten satır aralarında daha derin bir anlatı yakalamak istediğimden hikâyeye çevirdim. Bunun dışında kahramanlarımı seviyorum. Onları baştan yaratmak veya yeniden hayat vermek benim için sadece yazım sürecinde kullandığım bir ilişki değil. Onları seviyorum, onlara alışıyorum ve hikâyeleri anlatılıp bitse de aslında hep tekrar buluşabilmek üzere hiç bir zaman tam olarak son bulmuyor. Çünkü özlüyorum ve bir gün daha da özlersem yine buluşmak üzere uykuya yatırıyorum.

Gönderilmeyen Aşk’la ilgili dedikodulara birçok kez dik bir duruşla cevap verdiniz. Bu eserde benlik ve öteki benlik arasında bir çekişme olduğu, cevabın aslında eserin içinde olduğu söylenebilir mi?

Gönderilmeyen Aşk hayatımın çok kırgın, çok kederli bir döneminin ardından kendimi iyileştirme sürecinde yazıldı. *Bizim Gizli Bahçemizden* Pamir’ciğimin sonsuza yolculuğunun ardından, ölüme meydan okuduğum, kelimelere asılarak kendimi yaşama bağladığım bir terapi kitabımdı. “Acımın tadını çıkarmalıyım.” Diyerek, yaşama kimseye müdanam olmadan, dimdik devam edebilmemin ve ölüm acısıyla başa çıkmamın yoluydu. Yaşadığım o tarifsiz acıyla,

hasretle uzlaşmamı sağlayan bir iyileşme süreciydi. O kitap bittiğinde, bir gün tekrar sevip sevemeyeceğimi sorguluyordum. O ruh halinde de en kolay ve en tamam anlatacağım karakter, benim gibi; çok sevdiği, âşık olduğu hayat arkadaşını kaybetmiş bir kadını anlatmak olacaktı. Ama o bir tek kadın olsaydı, çok beni yansıtacaktı, ya da kendim olmasın diye tamamen duyguların gerçeğinden uzaklaşacaktım. O sebeple iç içe geçmiş üç kadın yarattım. Hepsi daha evvel bitmiş hayatın devamıyla başlıyorlardı romana ve üçü de yeniden aşka yol almak üzere seçimler yapıyordu ve üçü de hayata karşı, çevrelerine karşı duruş güçlerine göre farklı yaşıyorlardı seçimlerini. O üç kadın kahramanımla bazen saklanbaç, bazen köşe kapmaca oynar gibi çok eğlenerek yazdım. Ben satırlar arasına hep girdim, çıktım. Hangi kadında ne kadar kaldım, ne kadar uzaklaştım o belli değil...

Yol gösterici bir tutumunuz olduğu söylenebilir mi? Böyle bir amacınız ya da başka bir amacınız var mı?

Belli bir amaca, bir ideolojiye veya öğretiye şartlanarak yazmıyorum. Dediğim gibi; yüreğimin sesi yakalıyor bir kahramanı veya bir öyküyü. Hayatın kendisini ve olduğu gibi insanı yazıyorum. Benim kahramanlarım kahramanca şeyler yaptıkları için değil, inandıkları hayatı yaşadıkları için kahraman oluyorlar. Düşündüğüm gibi, yaşadığım gibi yazıyorum: Net, dürüst, tavizsiz, cesur, karmaşadan uzak, sade... Doğru diye anlattıklarımla kendi özel yaşamımın örtüşmesinin de okurlarım için çok önemli olduğunu söylemeliyim. Dolayısıyla, kadının öyle olmasına inandığım için çok iyi tarif edebildiğim yumuşak ama dirençli, huzurlu ama mücadelecisi, sakın ama coşkulu, verici ama ezilmeyen, çılgın bir âşık ama kendine sahip özgüvenli kadın kahramanlarım, okuyunca hepsi birbirinden farklı olmasına rağmen satır aralarındaki ortak tanımlamalardır. Bu anlamda kadın okurlarıma cesaret veriyor, erkek okurlarıma ise böyle güçlü kadınların korkulacak değil, hayat boyu el ele yol almak için ideal kadınlar olduğunu anlatıyor romanlarım.

Dünya edebiyatından kimleri takip edersiniz? Türk edebiyatıyla bir kıyaslama yapabilir misiniz?

Çok küçük yaşta Cumhuriyet dönemi ve Rus klâsikleri ile tanıştım. Dokuz yaşında “Vişne Bahçesi” ile hayran olduğum Çehov halen daha defalarla ve her defasında yeni yaşımın getirdiği olgunlukla çok daha derinine inerek okuduğum bir yazar. Edebiyata iz bırakmış yazarların hepsini tanımak üzere okuduklarım dışında, yazarına göre değil, içeriğine göre kitap okuyorum. Medeni ülkelerle kıyaslamaya

gelince; bir gün, metroda, trende, hava alanlarında, istasyonlarda yolcuların gözünü reklâm panolarına dikip boş boş bakmaları yerine kitap okuduklarını görürsem, o zaman kocaman bir tebessümle bakacağım...

Önce karakter mi kurgu mu diye sormayacağım, çünkü tarihin ağırlıklı olması ve sistematik yaklaşım her ikisine de dikkatle yaklaştığınızı gösteriyor. Neden tarih diye sormak istiyorum?

Tarih, çok küçüklüğümden beri ilgimi çekmiştir. Okurken ayrı keyif alıyorum, yazarken ayrı. Yaşanmış, bitmiş zamanlara ışınlanıp yolculuk yapmak, o devrin olayları ve insanları ile tanışıp, bir kaç yüz sayfa boyunca beraber yaşamak beni çok cezbediyor.

Bir romancı olarak tarihi, hayal ve kurmaca ile başarılı bir şekilde kaynaştırıyorsunuz. Tarih konusunda sanatçıya düşen bir görev olduğunu düşünüyor musunuz?

Tarihi çarpıtmadan anlatmak sorumluluğunu duymak gerek. Bir romanın kurgudan tamamen irak kalması mümkün değil. Ama kurgunun gerçeklerin etrafında örgülenmesi lâzım. Hele hele “Gerçek bir yaşanmışlıktır.” diyecekseniz, bir gün o gerçeği bilen tarafından yalancı veya yanlış çıkarılmamak çok önemli. Böyle biri çıkmasa dahi; yazarın, okurunu tarihsel anlamda yanlış yönlendirmemesi çok önemli. Çünkü bir yazar, karakter yarattığı gibi tarihi de yeniden yaratıp yazabilir. Bu hataya düşmemesi gerek.

Ülkemizdeki tarih anlayışıyla ilgili neler düşündüğünüzü öğrenebilir miyiz?

Tahsil hayatım boyunca, tarih dersini seven sanırım bir kaç öğrenciden biriydim. Yetişkinlerin de daha farklı olması pek mümkün değil tabi. Bana enteresan geleni, aslında sözlü anlatım toplumu olmamıza, masallar, efsanelerle büyümemize rağmen tarihten bu kadar uzak kalmamız. Son yıllardır “resmî tarih”, ‘gayri resmî tarih’ karşılaştırmaları da iyice kafaları karıştırdı. Türkiye’de genel anlamda tarih; bir ekran şöleni olarak kalıyor maalesef.

Eserlerinizde romantik bir anlayışla iyi ile kötüyü birbirinden kesin çizgilerle ayırdığınızı söylemek mümkün. Sanat anlayışınız mı, yoksa kişiliğiniz mi bunun üzerinde etkili olur?

İyiyle kötü çok kesin ayrılan iki insan tipi. İyinin kötü olması çok zordur. Kötünün ise iyi olması. Ne var ki; kötülük şekil değiştirir, iyileşmiş görünüp aldatıcı

olabilir. Dediğim gibi; kişiliğimle, sanat anlayışım çok iç içe geçmiş olgular. Bu da kendini duygu ve kişilik tariflerinde belli ediyor.

Romanlarımızdaki kahramanların dik duruşu karşılaştığımız insanlarla mı yoksa ideallerinizle mi ilgili?

Gerçek bir yaşamışlığı anlatıyorsam, kahramanlarım aynen yaşamış veya yaşamakta oldukları şahsiyetleriyle belirirler. Şayet kurgu iseler, az önce de söylediğim gibi; evet vakur, özgüvenli, samimi, dürüst, müdanaasız, cesur karakterler esas kahramanlarımı oluşturuyorlar. Bunların örnekleri çok yakınımnda, ailemde... genlerimde...

Sanat anlayışınız ve eserleriniz bakımından kendinizi Türk edebiyatı içerisinde gördüğünüz ya da görmeyi istediğiniz bir yer var mı?

Kendimi görmek veya göstermek istediğim özel bir yer düşünmüyorum. Sadece yazıyor, paylaşıyor ve okundukça mutlu oluyorum. Olmayı istediğim yer; okurlarımın yürekleri, zihinleri ve bana açtıkları o kocaman dünya. O dünya ileride karşıma hangi yolları açacak, hangi seçimleri verecek, hep beraber göreceğiz. İlk romanım *Kurt Seyt & Shura*'nın çıkışından bu yana aynı evde bugün yetişen dördüncü nesil okumakta kitaplarımı. Yazdıklarımla ve yazacaklarımla daha nice yeni neslin dünyasında yaşamak beni kelimelerin sihirli dünyasına çıktığım yolculuğun amacına ulaştırmaya yeter.

Kendinizi en yakın hissettiğiniz yazar kimdir? Ya da böyle bir yazar var mı? Bir Gece Yolculuğu'ndan hareketle Nazlı Eray'ı bu şekilde düşünebilir miyiz?

Yazar çok arkadaşım var. Kimileri dostum. Ancak Nazlı Eray'la beni buluşturan enteresan bir de süreç oldu. *Onun Âşık Papağan Bari*'ni okurken o kadar güzel vakit geçirmiştik ki, kitap biter bitmez, ona bir teşekkür ve tebrik yazmak üzere oturdum. Gece saat on bir sularındaydı. Sabah beş olduğunda ben hâlâ daha yazıyordum ve hemen o gün telefon edip kendisine söyledim. "Mektup romana dönüştü Nazlı'cığım. Ama senin kitabın ve kahramanını da kullanıyorum içinde. Senin çin mahsuru var ise hemen dururum." dedim. O kadar mutlu oldu ve bana öyle güzel hissettirdi ki mutluluğunu, o hızla yazmaya devam ettim. İşte "Bir Gece Yolculuğu" da öyle yazıldı.

Sizce edebiyat türleri; roman, öykü, şiir arasında bir farkı var mı?

Roman, öykü ve şiirin her birinin iskeleti, bedeni, denklemi farklı. Ama bir şey var ki hepsini müşterek kılıyor. Ancak bir şair şiir yazar ama roman ve öykü yazmak için de şair ruhlu olmak gerekir.

Senaryo yazarlığı hakkında neler söyleyebilirsiniz? Hikâye ya da şiire yaklaştığımız gibi mi yaklaşıyorsunuz yoksa hayatınız da roman kadar öneme sahip mi?

Senaryo yazarlığı roman yazarlığından çok ama çok farklı bir üretim alanı. Matematikleri, kimyaları tamamen değişik. Romanda sayfalarla yazdığınız ve okurun yüreğini yakaladığımız bir anlatım, şayet ekranda görünmezse, dizi veya sinema dili için hiç bir şey ifade etmez. Roman, duyguları, yazarla okurun arasındaki hayâl gücü köprüsünden yakalıyorsa, senaryo ancak yönetmenin ve aktörlerin ekranda gösterebileceği görsel bir şölenle yakalayabiliyor. Senaryo yazarının da marifeti, o duygu köprüsünden şölene aktarılacak dili kullanmak. Kendi romanımdan senaryo yazdığım zaman, âdeta romancı Nermin'le, senarist Nermin duello ediyor gibiydiler. Bu çok eğlendirmişti beni. Ama roman yazmayı hiç bir şeye değişmem. Büyük hürriyeti olan bir yazım alanı. Tam bana göre.

Bazı eserlerinizin üzerinden yıllar geçti. Şimdi tekrar düşündüğünüzde onları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bütün yarattıklarımı çok seviyorum. Her biri için ilk bitirdiğim gün hissettiğimi hissediyorum halen daha. “Hakkımı vermişim. Bunu benden daha iyi kimse anlatamazdı.” hissi. Bu kendini beğenmişlik değil. Yazmayı seçtiğim konuya, kahramana ne kadar inanarak onunla yola çıktığımı gösteren bir durum. 1992 -1993-1994 de çıkmış romanlarım halen senede üç, dört baskı yapıyorsa bu sebeptendir.

Roman kişilerinize gerçekte çok bağlantılı. Sizden izlere çok sık rastlıyoruz. Biyografik roman özelliği gösteren Bizim Gizli Bahçemizden adlı eseri ayrı tutarak sizden en fazla iz taşıyan eseriniz hangisi diye sorarsak bir gizi bozmuş olur muyuz?

Her romanımın satırları arasına girer çıkarım yazarken. Bazen biraz daha az, bazen biraz daha fazla. Kahramanlarım da bende kalırlar biraz. Okurlarım bu sebepten bütün kadın kahramanlarımda beni gördüklerini söylerler. Doksan yaşındaki Hüma karakteri için bile “Kendinizsiniz, değil mi?” demişlerdi. Bu hoşuma gidiyor. Ama hangi romanımda daha çok varım, onu okurlarım kendileri

karar versinler. Roman bitene kadar yazarındır. Ondan sonrası okurun hayâl gücünle beslenir.

Özellikle *Sır* ve *Aurora'nın İncisi* gibi eserlerinizdeki cinselliği açık yüreklilikle ele alışınızın özel bir nedeni var mı? Doğal bir durumun ifadesi şeklinde mi algılanmalı, yoksa bir takım mesajlar içeriyor mu?

Cinselliği yazmayı çok tabii buluyorum. Ancak, sevgi, aşk gibi cinsellik de, ne kadar ihtirasla, coşkuyla, tutkuyla yaşanırsa yaşansın, muhakkak bir zarafetle, basitlikten uzak kalması gerektiğine inanıyorum. İnanmışım gibi, yaşadığım gibi de yazıyorum. Diğer taraftan *Sır* ve *Aurora'nın İncileri* romanlarımda kadın kahramanı Hüma kendisine çizdiğim karakter itibarı ile romanda anlattığım tarz uç bir cesaretle yaşadığı aşkı ve cinselliğini. Cinselliği hep rahat anlatmama rağmen, her romanımda olan bir tarz değildir bu. Sırf cinsellik olsun diye cinsellik yazmam. Ama *Sır*'ın roman yapısı, kahramanının ruh yapısı itibarı ile yazmasaydım eksik kalırdı.

Birçok söyleşinizde okuyucu kitlenize güvendiğinizi, onların sizi en iyi şekilde anladığını vurguluyorsunuz. Bundan hiç şüphelenmediniz mi? Okuyucularınızın sizi hiç yanılttığı olmadı mı?

Okurlarım beni hiç aldatmadı. Ama sadece bir kitabımı okuyup, beni onunla bütünleştirip bir sonraki kitabımda kırgınlık yaşadığını söyleyen bir kaç kişi oldu. Genellikle romanımı okuduktan sonra ölümsüz aşka inandıklarını ve bir sonrakinde hayâl kırıklığına uğradıklarını söylediler. Ben bunu da anlamlı ve değerli buluyorum. Zira, öyle gösteriyor ki; hayatlarında inanmadıkları bir duyguyu onlara var kılmışım. Sonra onun yok olduğunu sanıp kalpleri kırılmış. Böyle durumlarda uzun uzun mektup yazıp izah ediyor ve aşka inançlarını canlandırıyorum.

Sizce sanatçının dil konusunda bir sorumluluğu var mıdır? Sizin bir sanatçı olarak dile yaklaşımınız hakkında biraz bilgi alabilir miyiz?

Güzel dil kullanımı yazarsanız, konuşmanızdan daha çok önem kazanıyor. Çünkü yüzbinlere ulaşıyorsunuz kullandığınız dille. Anlaşılır olmak ama aynı zamanda duyguları yakalamak çok önemli. Sadelikle basitliği, detayla didaktik olmayı ayırmak gerek. Dilin güncel kullanımında uğradığı erozyonu hiçbir zaman romanlarıma aktarmam. Arada, anlattığım bir devrin veya kahramanımın özelinde olan ve yabancı bir kelimeyle ifade edilebilecek bir detay var ise, onu tırnak içinde yazıp, cümle içinde öğreticiliği fark edilmeden izahını da yerleştiririm. Okurumun nezdinde öğretmenleriymişim gibi bir tavırla hissedilmeyi sevmiyorum. Ama

hayatlarına yeni bir açı, yaşam sanatlarına yeni bir renk getirecek detaylarla beslemeyi seviyorum.

Bundan sonraki projeleriniz nelerdir? Özellikle Bizim Gizli Bahçemizden adlı eserde Pamir Bey'in bildiğini belirttiğiniz, yapılacak şeyler hakkında bilgi vermeniz mümkün mü?

Yolda olan projelerim ve hayâllerim çok. 2014 dedem Kurt Seyit'in yılı olacak gibi görünüyor. Ocak sonuna doğru çıkacak olan *Dedem & Ben* kitabım ve yine o tarihlerde ekranlara gelecek olan *Kurt Seyit & Şura* dizisi seneyi dedeciğimle beraber çok yoğun yaşatacak. Ayrıca yaz için son iki senedir üzerinde çalıştığım bir tarihî romanım var yine, öyküsü M.S. 77'den başlayan. Çocuk romanları serisi *Hayâl Takımı*'nın ikincisini de yazmaktayım. Vatan Gazetesinde ve Chronicle mecmuasındaki köşe yazılarım devam ediyor. Bunlar şimdilik bildiklerim. Günler daha neler getirecek bilmiyorum.

Ailenizle ilişkilerinizin iyi olduğunu biliyoruz. Bunda pozitif yaklaşımınızın etkili olduğu aşikâr ancak başka ne söyleyebilirsiniz? Aile kavramı ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

Aile kavramını çok önemsiyorum. Sevgi, saygı, haklar ve sorumluluklar üzerine dengeleri sağlam kurduğunuzda gittikçe güçlenen bir dünya. Kolay değil. Gönülden ve çetele tutmadan emek vermek gerekiyor ama değişiyor... Benim için özel günler, kutlamalar aile bir arada olduğu zaman zenginleşiyor. Çocuklarım büyürken onlara hep söylediğim gibi; çocuklar eşlerinizi ailenizi büyütme üzere seçin, parçalamak üzere değil.

Türk edebiyatındaki kadın imajıyla ilgili düşünceleriniz nelerdir? Eserlerinizdeki kendine güvenerek doğru rol-modeller oluşturan karakterler dikkat çekici ama sizce edebiyatımız genel olarak bu soruna doğru çözüm önerileri sunabiliyor mu?

Diğer yazarların kadın kahramanları üzerine bir şey diyemem. Hepsinin seçtikeleri karakterler için sebepleri vardır. Benim anlattığım kadınlar çok değişik tarzların, çok farklı sosyal çevrelerin ve seçimlerin kadınları. Her biri gerçekten ait oldukları sınıfın, kültürün yansımasıdır. Çünkü hayatın kendisi böyle çeşnildir. Ama esas kadın hem dışılığının zarafetini, hem mücadele gücünü bir arada bünyesinde barındıran kadındır. Çünkü anlattığım hikâyelerden ancak o kadınlar kendini kaybetmeden çıkabilir.

Son olarak sizin gibi ileri görüşlü ve yenilikçi anlayışa sahip birisinin bakış açısından, modern insanın tamını yapabilir misiniz?

Modern insan, bu dünyadan sonraki bir durağa yetişmek ister gibi hızlı yaşıyor. Birçok şeyi birden yapmak, birçok yerde birden bulunmak, az öğrenerek çok şey biliyor olmak, emek vermeden sevgi, ne olduğunu anlamadan aşk istiyor. Hikâyedeki Kızılderili rehber gibi; bir an dursalar ve arkada kalan ruhlarını bekleseler... Modern olmak yolunda kazandıklarının gerçek tadını alacak, bu uğurda yapılan hatalarını da fark edecekler. Beni bu kaos içinde sevindiren şey; evrene, dünyanın canlılarına, doğal zenginliklerine, insana saygısı, sevgisi, şefkâti, sorumluluğu olan, modern gelişmeler uğruna bunlardan taviz vermeyen 'Kızılderili' ruhların misafir olduğu bedenlerin varlığı...

ÖZ GEÇMİŞ

Kenan Yavuz 1977 yılında Gaziantep'te doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Gaziantep'te tamamlayan Kenan Yavuz, 1995 yılında Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazanarak, 1999 yılında mezun olmuştur. 2011 yılında Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans öğrenimine başlamıştır. Hala yüksek lisans öğrenimini sürdürmekte olan Yavuz, evli ve iki çocuk babasıdır. Halen Gaziantep Özel İdare Anadolu Lisesinde edebiyat öğretmeni olarak çalışmaktadır.

VITAE

Kenan Yavuz was born in 1977 in Gaziantep. He completed his primary and secondary education in Gaziantep, and in 1995 he had the right to study in the department of Turkish language and literature in the Faculty of Literature in Hacettepe University, and graduated in 1999. He started his postgraduate education in Institute of Social Sciences in Gaziantep University. Yavuz, still going on his post graduate education, is married and has two children and He's still working as a literature teacher in Gaziantep Özel İdare Anatolian High School.